

2006

DERLEMELER

KÖŞE YAZILARI VE MAKALELER

MURAT ÇAKIR

2006 DERLEMELER

KÖŞE YAZILARI VE MAKALELER
MURAT ÇAKIR

COPYLEFT WWW.KOZMOPOLIT.COM

HAZIRLANIŞ TARİHİ: MART 2009
BU PDF-DOSYASI, TİCARÎ AMAÇLA OLMAMAK ÜZERE,
ÜCRETSİZ KULLANILABİLİR, DAĞITILABİLİR VE BASILABİLİR.
WWW.KOZMOPOLIT.COM SİTESİNİN KAYNAK OLARAK
GÖSTERİLMESİ RİCA OLUNUR.

İÇİNDEKİLER

Şimdi zamanıdır! Emek, Barış, Demokrasi Bloku ve Avrupa'daki Türkiyeli Göçmenler.....	5	»1984« gerçekleşiyor mu?.....	89
Paternalist Avukatlar - Ya da; Göçmen işçilere sosyal yardım için ayrılan yüz milyonlarca Euro'luk pastadan pay alma kavgaları.....	8	Barışsever Yahudilerin çağrısı.....	90
Almanya'daki Türkiyeliler – Eleştirel bir bakış.....	11	Barbarlığın vassalları.....	91
ALLAH AŞKINA? İslam din dersleri: amaç için araç.....	14	»Stratejik yenilgi«.....	93
Almanya Savaşa Katılmak İstemiyor mu?		Korku toplumu.....	95
Hükûmranlığını elde eden Almanya Federal Cumhuriyeti'nin savaş politikaları üzerine.....	17	Sol »Hizbullah«ı nasıl değerlendirmeli?.....	96
»Endlössung«		Almanya'nın sorumluluğu.....	98
Tecrit, Savaş ve İşgal Politikaları Üzerine.....	23	Dışındalananlar Cumhuriyeti.....	102
Apoletli »NGO«lar		Adolf'ün torunları parlamentoda.....	103
MGK'nun Avrupa'daki faaliyetleri ve Avrupa'daki Türk derneklerinin tavırları üzerine.....	25	Idomeneo ya da Alaman İslamı.....	105
Sosyal yıkım rotası: Agenda 2010		Avrupa Sol Partisi: „Bu sadece bir başlangıç“ mı?.....	106
Ya da; sosyal devlet partisi SPD nasıl Şansölye kurtarma derneği haline dönüştürülüyor.....	28	Yeni savaş sinyalleri mi?.....	108
Yeni Dönem		Nobel, Soykırım ve İkiyüzlülük.....	112
Halktaki protesto tavrının içerdiği şanslar ve tehlikeler üzerine.....	31	»Alt Tabaka« ve timsah gözyaşları.....	113
Çekirdek Avrupa yayılma yolunda		»Prekariat« ve sonuçları.....	115
Üyelik süreci sonunda Türkiye'nin demokratikleşeceğini bekleyenler yanılacak.....	34	Ayakta ölen antifaşist.....	116
Stratejik ortaklık: Almanya-Rusya ilişkilerinde yeni dönem.....	36	Uzun ince bir AB yolu.....	118
Caracas'tan Davos'a güçlü mesaj: »Neoliberalizme karşı küresel direniş!«.....	37	Suriye ve İran'a Yeni Ortaklık teklifi.....	119
Şahinler Zirvesi - Münih Güvenlik Konferansı.....	39	Hollanda: Popülizmin zaferi.....	121
Zamanlama - Ya da, diaspora psikolojisini aşmak.....	40	Savaşlar dünyasında barış stratejileri.....	123
Halkın gerçek temsilcisi.....	42	Savaşlar dünyasında barış stratejileri (2).....	124
Buzkıran.....	45	Almanya'nın emperyal arzuları.....	126
Solun tarihsel görevi.....	46	Dünyayı değiştiren kararın yıldönümü.....	127
Rosa 135 yaşında.....	48	AB, Türkiye ve generallerin iktidarı.....	129
Halberstadt'da neler oluyor?.....	48	Yıl biterken.....	130
Piyasalaştırılan kamu.....	49	Kimligimi kaybettim. Hükümsüzdür	135
Paris'te ikinci başkaldırı.....	51	Beyaz olmayanların arayışları üzerine.....	137
Savaş mı, set çekme stratejisi mi?.....	52		
»Kökten Çözüm«.....	54		
Köktenırkçı Avrupa.....	55		
Doğu'da güneş batımı.....	58		
Teşhis hatası.....	59		
Yol ayrımı.....	61		
Yurtseverlik böyle olur!.....	62		
Avrupa'yı »yeniden kurmak« mı?.....	64		
Türkiyeli sol göçmen örgütlerin tarihine eleştirel bir bakış.....	65		
Soygun politikası.....	67		
»Refleks«.....	74		
Kongo: AB sömürge avında.....	75		
Edep ve erkân.....	77		
Kafa parası.....	78		
»Mister Danger« Avrupa'da.....	80		
Hangi Türkiye, hangi AB'ne?.....	81		
Not Welcome, Mr. Bush!.....	83		

ÖNSÖZ YERİNE

kozmopolit dergisini 2002’de iki dilli olarak yayınlamaya başladığımızdan bu yana geçen süreden sonra, başlangıçta hayli idealist davrandığımızı itiraf etmeliyim. Her makalenin, hatta karikatür gibi her görselin dahi hem Türkçe, hem de Almanca yayınlanmasını sağlamayı hedefliyorduk. Zaman içerisinde bu idealimizi paylaşanların bizlere katılacağını, belki de olanaklar yaratıldıktan sonra egemen medyaya alternatif bir print medyumunu ortaya çıkarabileceğimizi hayal ediyorduk. Sonuç hüsrana oldu desem yeridir. Başlangıçta aylık periyotlarla güncelleştirilen **kozmopolit** dergisi, koşulların zorlaması sonucunda daha uzun zaman aralıklarında güncelleştirilir oldu. 2004 yılında ise, benim Almanya’da oluşan yeni bir sol partinin kurucuları arasında yer almamla derginin güncelleştirilmesi olanaksızlaştı. 2007 Ocak’ında yeni bir denemeyle işe girişmiş olsam da, devamını getiremedim.

Bu arada gerek **kozmopolit** için, gerekse de 2006 Ocak’ından itibaren Yeni Özgür Politika gazetesi, Sozialismus Dergisi, Neues Deutschland veya Junge Welt gibi sosyalist Alman gazeteleri ve çeşitli internet sayfaları için kaleme aldığım köşe yazıları, makaleler, analiz ve çevirilerde toparlanmaya başlamıştı. Biraz dağınık olduğumdan, nerede, ne zaman ve hangi medyum için kaleme aldığım yazıları bulamam kaygısı ile bir şekilde toparlamam gerektiğine karar verdim. Önce konu başlıklarına göre toparlamayı düşündüm. Ancak bunun da zor olacağını gördüm. Hem 2002’den bu yana geçen süre içerisinde görüşlerimin na-

sıl biçimlendiğini, çelişkilerimi, öğrendiklerimi bir şekilde takip etmeyi de düşünüyordum. Bu nedenle yazıları kronolojik olarak toparlamayı kararlaştırdım. Bilginin ancak paylaşıldığı zaman çoğalacağına inandığımdan da böylesi bir forma sokmayı düşündüm. Bundan itibaren yazılarımı yıllara göre hazırlayacağım kronolojik pdf-dosyalarında **kozmopolit** sayfalarında yayınlayacağım. Derginin ana düşüncesine ters düşecek ama, pdf-dosyaları okumayı kolaylaştırmak maksadıyla tek dilli, yani Türkçe olacak. Fırsat buldukça da Almanca yazıları ayrı bir dosyada toparlamaya çalışacağım.

Yazılarımı okuyup, görüş bildiren onca dostumun eleştirel katkıları düşüncelerimin zenginleşmesini sağladı. Eğer ben de bu yazılarla bazı okurların düşüncelerinin zenginleşmesine katkı sunabilirsem, yazılarıma amaçlarını yeterince yerine getirmiş sayılacaklardır.

İyi okumalar dileğiyle.

Murat Çakır
Berlin-Kassel, Eylül 2008

ŞİMDİ ZAMANIDIR!

EMEK, BARIŞ, DEMOKRASİ BLOKU VE AVRUPA'DAKİ TÜRKİYELİ GÖÇMENLER

Zannedersem EVRENSEL gazetesinde okudum. EMEP'li bir yönetici "Seçimlere iki parti katılıyor. Biri işbirlikçi gericiliğin ve sermayenin tarafı, diğeri emek, barış ve demokrasi taraftarları" tespitini yapmıştı. Gerçekten de bu tespiti katılmamak mümkün değil. Emekten, barıştan ve demokrasiden yana olan güçler arasında umut yaratan "Emek, Barış ve Demokrasi Bloğu" Türkiye solunun TİP deneyiminden bu yana önüne çıkan en önemli parlamenter fırsat olarak değerlendirilmelidir. Bloğun 3 Kasım seçimlerinde alacağı her başarı, savaş çıkırtkanlarına, demokrasi düşmanlarına, IMF dayatmacılarına ve işbirlikçi gericiliğe karşı kazanılacak önemli bir mevzi olacaktır.

EMEP, HADEP ve SDP'nin bütün siyasî ve ideolojik farklılıklarına rağmen bu bloğun oluşması başlı başına bir başarıdır ve emek, barış ve demokrasi ekseninde verilen mücadeleye etkin bir ivme kazandıracığından, ÖDP ve SHP'nin blokta yer almamaları bu başarıyı küçümsetmemelidir. Kanımca bu bağlamda önemli olan salt 3 Kasım'a kadar değil, -hangi sonuç alınır alınsın- sonrasında da birlikteliği pekiştirmek ve kuşkusuz potansiyeli olan güçlü bir toplumsal muhalefeti yaratarak, sürekliliğini sağlamaktır. Bloğun güçlendirilmesi için verilen her özveri, her dayanışma ve her destek Türkiye halklarının hafızasına kazanacaktır. Aynı, anlaşılması güç gerekçeler ve alışılmış ayak oyunları ile son anda blokta yer almaktan kaçınılması gibi.

BLOĞUN AVRUPA'DAKİ ETKİSİ

Avrupa'da yaşayan Türkiyeli göçmenler şüphesiz Türkiye'deki her gelişmeden – öyle yada böyle – etkilenmektedirler. Türkiye'nin demokratikleşmesi yönünde atılacak her adım bu nedenle Türkiyeliler üzerinde olumlu bir etki yaratacaktır. Bloğun oluşmasının ilk olumlu etkisi, Avrupa'da faaliyet gösteren bazı demokratik göçmen örgütlerinin ve siyasî grupların yakınlaşmasında görülmektedir. Görüldüğü kadarıyla demokratik örgütlenmeler ve bloğu oluşturan partilere yakın olan kişi ve gruplar 3 Kasım'a kadar çeşitli kampanyalar düzenleyecekler.

Ancak seçimlerden sonra ne olacak? Bence DİDF, GDF, YEKKOM gibi örgütlerin ve blok partilerine yakın olan grupların yanıtlaması gereken budur. Seçimlerden sonra, öncesinde olduğu gibi mi devam edilecek, yoksa birlikteliğin sürmesi ve güçlendirilmesi için adımlar mı atılacak? Yaşamlarının odak noktası haline gelmiş olan Avrupa'daki genel sorunlara, neoliberalizmin belirlediği sosyal ve ekonomi politikalarına, savaş hazırlıklarına, çoğunluk toplumlarında gelişen ırkçılığa, göçmenlikten kaynaklanan sorunların çözümüne, Türkiyeliler arasında yaygınlaşan şoven milliyetçi ve köktendinci yaklaşımlara ve böylesi örgütlerin güçlenmesine yönelik tavırları ne olacak?

DEMOKRATİK GÖÇMEN ÖRGÜTLERİNE DÜŞEN İKİLİ GÖREV

Kanımca ortak coğrafyadan gelme özelliğini paylaşan Türkiye kökenlilerin oluşturduğu demokratik örgütlenmelerin (ve tabii ki siyasî yapılanmaların) grup çıkarlarını önplanda tutan ve ayırıştırıcı yaklaşımları terk ederek, yeni bir misyonu ortaklaşa üstlenmelerinin vakti, bloğun oluşturulmasıyla çoktan gelmiştir. Burada bana yönelik olası "hayalci yaklaşım" türünden eleştirilere hemen yanıt vereyim. Avrupa'daki Türkiyeli örgütlenmeleri yakinen tanıyan birisiyim. Zorlukları da iyi bilmekteyim. Soruna da gerçekçi bakmaktayım. Avrupa'daki Türkiye kökenli demokrat, devrimci, sosyalist kesimlerin içinde bulunduğu durum ve

Türkiye’de oluşturulan Blok, biraraya gelinmesinin temellerini yaratmaktadır. Avrupa’da faaliyet gösteren DİDF, GDF ve YEKKOM gibi örgütlenmeler ile blok partileri taraftarlarının, siyasî ve ideolojik farklılıkları reddetmeyen, bu farklılıklara rağmen kısa ve orta vadeli hedeflerde dilbirliğini sağlayabilen vizyoner ve güçlü bir birlikteliği gerçekleştirmelerinin olanaklı olduğuna inanıyorum. Bu inancımın temelinde ise şu gerekçe ve tespitler yatmaktadır:

BİRİNCİSİ: Bu örgüt ve grupların önünde 3 Kasım seçimlerinde Emek, Barış ve Demokrasi Bloğunu desteklemek, emekten, barıştan yana, emperyalist dayatmalara ve işbirlikçi gericiliğe karşı çıkan demokratik bir toplumsal muhalefeti güçlendirme görevi durmaktadır. Bu görevi anılan örgütler önlerine kendileri koymuşlardır. Zaten Türkiye’de toplumsal barışın sağlanarak kalıcı hale getirilmesini, yolsuzluk ve yağma ekonomisine karşı alternatif politikaların yaratılması ve siyasî, sosyal ve kültürel özgürlükleri garanti altına alacak bir demokratikleşmenin gerçekleşmesi yönünde atılacak her adımı desteklemek, Avrupa’da yaşayıp, kendisine “ilericiyim”, “demokratım”, “devrimciyim”, “yurt-severim”, “sosyalistim” diyebilmenin en önemli kıstasıdır.

Kaldı ki demokratikleşmiş bir Türkiye’nin Avrupa’da yaşayan Türkiyelilerin, Türkiye’den kaynaklanan sorunlarının çözümüne ve Avrupa’daki yaşantılarına küçümsenemeyecek katkıları olacaktır.

İKİNCİSİ: Bu örgüt ve grupların hedef kitle olarak gördükleri Türkiye kökenli göçmenlerin Avrupa’daki genel durumudur. Göçmenlerin kökenlerinden kaynaklanan farklılıkları her an ve her alanda karşılarına çıkarılmaktadır. Ayırmacılık artık kurumsallaşmıştır. Avrupa toplumlarının en güçsüz ve savunmasız kesimi olan göçmen işçiler ve politik mülteciler, neoliberalist senaryonun politik çıkarları için enstrümentalize edilmektedirler. Tekel ve sermaye kârlarının en yüksek düzeye çıktığı günümüzde, hem işsizlik ve gelecek perspektifsizliğinden, hem de bunların yarattığı toplumsal sorunlardan en çok göçmen işçiler ve po-

litik mülteciler etkilenmektedir. Politik, ekonomik ve sosyal sorunların gerçek nedenlerini gizlemek için göçmenlerin malzeme olarak kullanılması nedeniyle, çoğunluk toplumları arasında ırkçılık ve yabancı düşmanlığı hızla yaygınlaşmaktadır.

Federal Almanya ile Türkiye arasında imzalanan “İşçi Mübadele Antlaşması”nın 42. yılında Türk, Kürt, Laz ve diğer uluslardan göçmen işçiler artık Avrupa’da kalıcılaşmıştır. Bu konuda herkes hemfikir. Onyıllarca ülkeye yönelik çalışma yapan Kürt örgütleri dahi bu gerçeği nihayet fark etmiş ve “göçmenlikten kaynaklanan sorunların çözümünü” örgütsel çalışmalarının merkezine taşımışlardır. Günümüzde ırkçılığa ve ayırmacılığa karşı verilen eşit haklar mücadelesi demokratik göçmen örgütlerinin çalışmalarının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir.

Ancak ırkçılık, ayırmacılık ve eşit haklar sorunu özünde Avrupa’daki sosyal sorunun bir parçası olması nedeniyle, salt “göçmenlik” söylemiyle yanıtlanamamaktadır. Irkçılığa ve ayırmacılığa karşı eşit hak ve özgürlükler için verilen mücadele, Avrupa’da sosyal devletten ve emekten yana, savaş ve neoliberalizm karşıtı demokrasi mücadelesinin bir parçası olmadığı müddetçe başarı kazanamayacaktır. Bu mücadele de ancak Avrupalı emekçiler ve Avrupa demokrasi güçleriyle birlikte başarı şansını yakalayabilir. Demokratik göçmen örgütlerinin bu nedenle “Nasıl bir Avrupa istiyoruz” sorusunu yanıtlayarak, sosyal adalet, demokrasi ve barış anlayışı çerçevesinde pozisyon belirlemek ve neoliberalizme, sermayenin küreselleşmesine, dizginlerini koparmış kapitalizme karşı emek cephesinde saf tutmaları bir zorunluluk haline gelmiştir. Göçmen işçilerin ve politik mültecilerin eşit haklara kavuşması bu mücadele ile birebir bağlıdır.

İşte bu nedenle anılan örgüt ve grupların önünde ikili bir görev durmaktadır: Bir tarafta Türkiye demokrasi güçleri ile dayanışmayı ve desteği yükseltmek, diğer tarafta eşit haklar, demokrasi, adalet, barış ve

emek ekseninde Avrupa'da mücadele vermek.

GÖÇMENLER AVRUPA TOPLUMLARININ “AVANGARDI” OLABİLİR Mİ?

Bence evet. Ama bunun için demokratik göçmen örgütleri ile partilere yakın duran gruplar kendilerini “ezilmişlik ve misafirlik sendromu”ndan kurtararak, Avrupa toplumlarının belirleyici bir öznesi olma rolüne soyunmalıdırlar. Sayısal anlamda “az” olunması zorlayıcı bir faktör olmakla birlikte, engelleyici değildir. Belirli başlı önemli kentlerde yerel ve bölgesel politikayı etkileme becerisine sahip, kamuoyunun ilgisini çekebilecek olanakları kullanabilen az sayıda aktivist ile, gerektiğinde “sokağa dökülebilecek” bir kitlenin örgütlü çalışması, Avrupa'daki politik gündemi belirleyebilecek bir güç anlamına gelir. Avrupa'da böylesi bir potansiyelimiz vardır ve bu potansiyeli harekete geçirmek için gerekli olan ön koşul, güçlerin birleştirilmesidir.

Evet, göçmen işçiler ve politik mülteciler Avrupa toplumlarının en zayıf halkasıdır. Avrupa toplumlarının demokratikliğinin, çağdaşlığının ve adil olup olmadıklarının en önemli kıstası, bu en zayıf halkanın diğer halkalar karşısındaki konumudur. Nüfusunun neredeyse yüzde onunun en temel yurttaşlık haklarından yoksun tutulduğu Avrupa'da demokrasinin işlerliği şüphelidir.

O halde bu zayıflık ve farklılık etkin bir güce dönüştürülmelidir. Göçmen işçilerin ve politik mültecilerin çoğunluk toplumları ile her alanda eşit haklara kavuşması, sosyal adaletten, emekte ve barıştan yana bir Avrupa Birliği için Avrupa'nın yeniden yapılandırılması talebi çerçevesinde mücadele edilmelidir. Türk, Kürt, Laz ve diğer uluslardan göçmen örgütlerinin ve genel olarak Türkiye Solunun Avrupa'da oluşturacağı bir güç birliği bu mücadelenin itici gücü olabilir. Bunun içinse sığ grup çıkarları bir yana bırakılmalı ve var olan potansiyelin, siyasî karar mekanizmaları ve toplumsal güçler arasında etkin olacak bir iradeye, belirleyici bir özneye dönüştürülmesi sağlanmalıdır.

Türkiye'de oluşturulan Emek, Barış ve Demokrasi Bloğu'nun Avrupa'ya etkisi bu yönde olabilir. Bu birliktelik olanaklıdır ve bunun sorumluluğu, bloğu destekleyen örgüt ve grupların omuzlarındadır.

EYLÜL 2002

PATERNALİST AVUKATLAR

YA DA; GÖÇMEN İŞÇİLERE SOSYAL YARDIM İÇİN AYRILAN YÜZMİLYONLARCA EURO'LUK PASTADAN PAY ALMA KAVGALARI

Göçmen işçilerin, göçün başladığı günlerden bu yana siyasetin objeleri olarak kullanıldıklarını söylemek herhalde pek yanlış olmaz. Göçün 47. yılı olan günümüzde dağı göçmen işçilerin varlığı siyasî hedeflerin gerçekleştirilmesi için enstrümentalize edilmektedir. Bu gerçek, göçmenlik alanında çalışan aktivistler için yeni bir şey değil. Ancak bu aktivistlerin bir çoğı – özellikle göçmenlerin özörgütleri – kendilerinin sözde “yabancı dostları” tarafından aynı şekilde kullanıldıklarının farkına (biraz geç te olsa) varmışlardır. Göçmenler, kendilerine “hamilik” yapan sosyal yardım kuruluşları tarafından devletin dağıttığı “yardım pastasından” pay alabilmek için koz olarak kullanılmaktadırlar. Kimi göçmen örgütleri projelerine destek almak için başvurdukları kamu finansman kaynaklarında köşe başlarının bu “yabancı dostu” yardım kuruluşları tarafından tutulduğunu görmüşlerdir. Dağıtılan pastadan göçmenlerin özörgütlerine düşen pay ise – eğer bürokratik engelleri aşma becerisini gösterip, destek alma şansını yakalarlarsa – kırıntıdan fazlası olmamaktadır.

Bazı okuyucular “sosyal yardım kuruluşlarının veya angaje olan Almanların yabancılarla ilgilenmelerinde ve destek çıkmalarında kötü olan bir şey yok ki” diyebilirler. Evet, yüzeysel olarak bakıldığında göçmenlerle ilgilenilmiş olması sevindirici bir gelişme. Ama, dediğim gibi, sadece yüzeysel bakıldığında. Göçmen işçilerin “avukatlığını” üstlendikleri iddia eden sosyal yardım kuruluşlarının “göçmenlere yardım”

başlığı ile Federal Bütçedem aldıkları paralar karşılığında sundukları hizmetler gözönünde tutulursa – hele hele göçmen örgütlerinin parasal destek almadan onyıllardan beridir verdikleri hizmetlerle karşılaştırılırsa – gerçek resim ortaya çıkar. Ve gerçek resme dikkatli bakıldığında inanılan bir çok şeyin yanlış olduğu görülebilir. Bu çerçevede de “avukatlık politikaları” ile ırkçılık arasında bir bağlantı kurmak olanaklıdır.

Bu gerçekten de çok sert bir eleştiri. Eleştirinin haklılık payı olup olmadığını görmek için kısaca “sosyal yardım objeleri piyasasının” tarihçesine bakmak gerekli. Ancak bu şekilde kimi intensiyonlar ve bağlantılar daha açık olarak görülebilir.

MİSAFİR İŞÇİLER ALMANYA'DA

1950'li yıllarda Doğı Avrupa'dan gelen göçün kesilmesi “ekonomi mucîzesini” zora sokmuştu. Dönemin Federal Hükümeti tekellerin baskısıyla, ortaya çıkan işgücü açığını kompanse edebilmek için bir dizi ülkeyle “İşçi Mübadele Antlaşmaları” imzaladı. 1955 yılında İtalya ile yapıpal antlaşmadan sonra Almanya'ya sırasıyla İtalya'dan, İspanya'dan, Portekiz'den, Yunanistan'dan, Fas'tan, Tunus'tan ve Türkiye'den “Misafir İşçiler” gelmeye başladı. Göçmen işçiler baştan itibaren “misafir” olarak görüldüklerinden, ekonomi mucîzesi yıllarının heyecanından göçten kaynaklanan sorunların çözümü için herhangi bir konsept düşünülmemişti bile. Böylece zaman içerisinde “misafir işçilerin” varlığı giderek bir “sorun”a dönüştü. Artık bu “sorunu” idarî yönetim altına alma vakti gelmişti.

Alman işçi hareketinin bir kazanımı olan serbest sosyal yardım kuruluşları harekete geçirildi ve hükümet “misafir işçilerin sosyal sorumluluğunu” bu kuruluşlara verdi. Katolik kilisesinin sosyal yardım kuruluşu olan Caritas İspanyol, İtalyan ve Portekiz'li göçmen işçilerin sorumluluğunu, Protestan kilisesinin kuruluşu olan Diakonie protestan

işçilerin ve Yunanlı göçmenlerin sorumluluğunu ve sosyaldemokrat işçi hareketinden doğan işçi yardımlaşma kuruluşu Arbeiterwohlfahrt da Türkiyeli, Tunuslu ve Yugoslavya'lı göçmen işçilerin sorumluluğunu üstlendiler. Hükümet sosyal yardım için bütçesinden ayırdığı paraları bu kuruluşlara aktarmaya başladı.

Ancak 1973 yılında yürürlüğe giren Mübadele Durdurma Yasası nedeniyle "misafir işçilerin" kalıcılık tandansında artış başladı ve zamanla aile birleşimleri hızla çoğaldı. Bu gelişme, göçmen işçilerin artık dinî gruplar olarak değil, ulusal gruplar olarak ele alınmasına neden oldu. Bu prensip halen geçerlidir. Çoğunluk topluma, yani Almanlara yönelik olan sosyal yardım prensibi yaş ve cinsiyet prensibine göre gruplandırılmasına rağmen, göçmen işçilere yönelik olan yaklaşım değişmedi.

YETERSİZ SOSYAL YARDIM VE MODEL PROJELER

Zaman içerisinde Alman sosyal yardım kuruluşlarının artan göçmen işçi sayısı karşısında yetersiz kaldıkları tespit edildi. Yeni çözüm önerileri gerekiyordu ve bunlar gecikmedi. Kısa bir süre içerisinde Batı Almanya'nın neredeyse her yerinde yabancı kadınlar için sosyal ve sağlık yardımı, çocuk ve genç yabancılar için serbest zaman ve ev ödevi yardımı, pedagojik ve psikolojik danışma merkezleri gibi çeşitli projeler başlatıldı. Bu projelerin ezici çoğunluğu dernekler şeklinde örgütlenmiş kuruluşlar tarafından yürütülmekte ve bugün de olduğu gibi "Model Proje" karakteri taşımaktaydılar.

Bu model projelerin kurumsal finansman içerisine alınmamalarına rağmen, içerikleri sosyal yardım kuruluşlarının hizmetlerinin içerikleri ile örtüşmekteydi. Göçmenler sadece sosyal yardım objeleriydiler ve kararları hep Alman olan idarî yöneticiler veya sosyal danışmanlar vermektedir. Göçmenlere yönelik sosyal yardım hizmetlerinin bugüne kadar hep sosyal yardım kuruluşlarının devasa idarî aparatları ve

Alman sosyal danışmanları veya bunlar tarafından yönlendirilen proje dernekleri tarafından belirlendiğini tespit edebiliriz.

Tabii ki bunun da nedenleri var. Pay kavgası verilen göçmen işçi yardımları piyasasına egemen olan kuruluşların "status quo"nun korunmasının önemli çıkarları bulunmakta. Bunun haricinde göçmen işçi yardımlarının nasıl olması konusundaki egemen düşüncenin değişmesi istenmemekte. Diğer taraftan da hiç te küçümsenmeyecek büyüklükte olan maddî çıkarların yanısıra, geleneksel yardım kuruluşları sisteminin yeniden yapılandırılması istenmemektedir.

AVUKATLIK POLİTİKASI

Göçmen işçilerin kendilerine yönelik sosyal yardım hizmetleri konusunda kendi kendilerini temsil etmelerinin hiç bir yasal temeli olmaması, yani hizmetler konusunda alınan kararlara hiç bir şekilde katılmamaları nedeniyle, geleneksel sosyal yardım kuruluşları "müvekkillerinin" siyasî çıkar temsilciliğini de üstlenmişlerdi. Böylece zaman içerisinde, bugün karşı karşıya olunan ve göçmen işçilerin çıkarları yerine kuruluşların çıkarlarını temsil eden bir "avukatlık politikası" ortaya çıktı.

Bu "avukatlık politikasının" temelinde, asıl sorunun "Yabancıların varlığında ve yabancıların kültürel açıklarında" yattığı yaklaşımı yer almaktadır. Bu yaklaşıma göre göçmen işçilere yönelik hizmetleri kurumsallaşmış ayrımcılık ve dışlama mekanizmaları değil, "kültürel entegrasyon engelleri" nedeniyle "sosyal sorun" haline gelen göçmenlerin "sosyal sorun grupları" olarak stigmatize edilmeleri belirlemektir. Sonuç itibarıyla bu yaklaşım "zavallı yabancılar" adına siyaset yapma ve hizmetleri tanımlama terbiyesizliğine temel oluşturmaktadır.

Aslına bakılırsa göçmen işçilerinde çözüm ona kültürel eksiklikler nedeniyle ortaya çıkan entegrasyon engellerinin olduğunun enstrümen-

talize edilmesi ve göçmen işçilerin “yardıma muhtaç yabancılar” olarak karakterize edilmesi, egemen siyaseti ve çoğunluk toplumundaki ırkçılığı teyid etmekte ve meşrulaştırmaktadır.

Devlet tarafından lisanse edilen sosyal yardım tekelleri, göçmenlere yönelik sosyal yardım hizmetlerinde herhangi bir değişikliğe yanaşmamaktadırlar. Bu tavır, sosyal yardım hizmetlerindeki çoğulculuk prensibini, yardıma muhtaç olanların seçme özgürlüğünü ve küçük toplumsal grupların sosyal hizmetlerin belirlenmesindeki öncelikli rol ilkesini geçersiz kılmaktadır. Bu eleştirileri sadece göçmenler değil, bilimsel araştırmacılar da yapmaktadır. Toplumbilimciler J. Puskeppeleit ve D. Tränhardt daha 1990 yılında sosyal yardım tekellerinin “avukatlık politikalarını” sürdürerek kendi kurum çıkarlarını ön planda tuttuklarını ve bütçelerini “sosyal yardım maskesi” altında korumaya çalıştıklarını belirtiyorlardı.

Kanımca soruna salt çıkar kavgası perspektifinden bakmamak gerekir. Sorunun, özellikle çoğunluk toplumunun yaklaşımları konusunda belirleyici bir rolü bulunmaktadır. Sosyal yardım objeleri olan göçmen işçilerin ve özörgütlerinin sosyal yardım kuruluşlarının görev alanlarından bilinçli bir şekilde dışlanmaları nedeniyle, göçmen işçilerin göçten kaynaklanan sorunları pedagojize edilmiş ve apolitikleştirilmiştir. Sosyal yardım kuruluşlarının bu paternalist yaklaşımları sonucunda, sosyal yardım hizmetleri alanında olması gereken katılımcı değişimler ve toplumsal gerçeklere uygun yeniden yapılanma engellenmiştir. Sonuç itibarıyla bu paternalist yaklaşım, göçmen işçilerin dışlayıcı ve ayrımcı yabancılar politikasından kaynaklanan sorunlarının sosyalpedagojik araçlarla çözülebileceği telkininde bulunmaktadır. Sözüm ona “kültürel engellerin” ve kültür farklılıklarının sürekli öne çıkarılması, kurumsal ve toplumsal ayrımcılığın üstüne sis perdesi yerleştirmekte ve onyıllardır yapılan siyasî hataların ortaya çıkmasını engellemektedir. Göçmen işçilerin “farklılığının”, sosyal ve siyasî beceri “yetersizliği” ile birlikte gerekçe olarak kullanılması, ırkçı yaklaşımların ve ksenofobil korkuların meşru zeminini oluşturmaktadır.

Göçmen azınlıkların sürekli sorun yaratan gruplar olarak ele alınmaları, yabancılar ve sosyal politikalarındaki konseptler üzerine yapılan tartışmalarda belirgin rol oynamakta ve ayrımcı yasal düzenlemeler için gerekçe oluşturmaktadır. Göçmen azınlıkların varlığı “sorunu” oluşturduğundan ve “göçmen azınlıkların ilk önce entegrasyona yatkın olup olmadıklarını ispat etmeleri” gerektiğinden, eşitlik ve siyasî katılım haklarının verilmesine yönelik istemler, daha teaffuz edilmeden reddedilmektedir. Göçmen azınlıkların ve özörgütlerinin siyasî karar mekanizmalarından dışlanmaları ve siyasetin malzemeleri olarak kullanılmaları, sosyal yardım kuruluşlarının sözde “reşit olmayan ve yardıma muhtaç müvekkileri” adına çıkar temsilciliği yapmalarını sağlamıştır.

Göçün 47. yılında gerek karar vericide, gerekse de sosyal politikaların uygulayıcısı durumdaki yardım kuruluşlarında bir paradigma değişikliği gereklidir. Sosyal yardım hizmetlerinin, salt bu hizmetleri veren kuruluşların maddî çıkarları çerçevesinde belirlenmesi, sosyal devlet anlayışının giderek lobi anlayışına dönüşmesine ve sosyal devleti yıkmaya çalışan neoliberal ekonomi kurmaylarının işlerini kolaylaştırmaya yaramaktadır. Göçmen işçilerin özörgütleri onyıllardan beridir herhangi bir kamu yardımı almadan, gerek Federal Alman devletinin gerekse de Almanya sosyal yardım kuruluşlarının sundukları sosyal yardım hizmetlerinden çok daha fazlasını sağlamışlardır. Sözüm ona “yabancı dostları” ve kimilerinin iyi niyetinden şüphe duymadığım sosyal yardım girişimleri, göçmen işçilerinin kendi çıkarlarını kendilerinin telaffuz edebileceklerini ve çıkarlarını kendilerinin koruyabileceklerini artık anlamalarının zamanı gelmiştir. Neoliberal saldırılar ancak çoğunluk toplumunun demokratik temsilcilerinin, azınlık durumundaki göçmen işçilerle eşit göz hizasında verecekleri ortak mücadele ile göğüslenilebilir. Eşit göç hizasının sorumluluğu ise göçmen işçilerde değildir.

EKİM 2002

ALMANYA'DAKİ TÜRKİYELİLER - ELEŞTİRİSEL BİR BAKIŞ

Almancılar: Türkiye lobisi mi, toplumlar arası bağlayıcı halka mı yoksa paydaş yurttaş mı? Soruyu, göçmenler tarafından zenginleştirilen bir kültürel birliğin güzel taraflarını sayarak yanıtlamak muhakkak yararlı olurdu. Ancak gerçekler, bu soruyu salt olumlu bir bakış açısıyla yanıtlatmayacak kadar acı.

Son yıllarda Türkiyeli göçmenlerin Alman olan çevrelerinden uzaklaştıkları, artan izolasyon eğilimleri gösterdikleri ve kendilerini paralel dünyalara çektikleri gözlemlenmekte. Özellikle büyük kentlerin sorunlu mahallelerinde, ekonomik dışlamalara ve kültürel (Abschottung) lara neden olan yapılanmalar oluşmuştur. Federal Almanya'daki siyasi ve toplumsal gelişmelerin Türkiyelileri giderek daha az ilgilendirdiği görülmektedir. Buna karşılık gündelik yaşamları Türkiye'deki siyasi gelişmeler tarafından belirlenmekte. Çağdaş bilgi toplumunun bütün olanaklarını kullanma şansları olmasına rağmen, dünyadaki gelişmeler sadece bir "Türkiye gözlüğü"nden izlenmektedir. Bunun sonucunda da, Türkiyeli göçmenler arasındaki görüş geliştirme süreçleri tek taraflı ve dar olmaktadır. Bu nedenle Avrupa'da gelişen ırkçılık salt "Türk düşmanlığı" olarak algılanmakta, Türkiye'deki karar vericinin politikalarına yönelik olan eleştiriler "Türkiye'nin haksız suçlanması" ve "Avrupa merkezci küstahlık" olarak değerlendirilmektedirler. Bu yaklaşım, Türkiyeli göçmenlerin yaşadığı her merkezde yaygın olan bir yaklaşım haline gelmiştir.

İşte böylesi bir ortamda desintegratif etkide bulunan Türk örgütlenmeleri daha güçlü faaliyetlerde bulunmakta ve artan etkileri izolasyon eğilimlerini güçlendirmektedir. İzolasyon eğilimleri ise – özellikle okula başlayan çocuklarda - gerekli olan dil yetisinin eksik olmasının temel nedenlerini oluşturmaktadır. Bu da, yetersiz gelirli ama yüksek işsizlik ve kriminalite rizikosu içeren bir gelecek anlamına gelen kısır döngüyü başlatmaktadır.

Bilimsel araştırmalar, milliyetçi veya köktendinci – islamist yaklaşımları kabullenen veya benimseyen Türkiyeli gençlerin sayısının giderek artmakta olduğunu göstermektedir. Bu gösterge ve Türkiye kökenli insanların önemli bir bölümünün bilincinin ve yaklaşımlarının milliyetçilik veya köktendincilik tarafından belirlenmekte olması, ortak toplumun geleceği açısından küçümsenemeyecek bir çatışma potansiyeli taşımaktadır.

Ancak bu olumsuz gelişme nasıl oldu? Bundan daha 15 yıl öncesinde ikinci ve üçüncü kuşağın Türk olmaktan çok Alman olacağı varsayımı yaygındı. Bugün ise bu varsayımın ne denli yanlış olduğu görülmekte. Üçüncü kuşak ebeveynlerinden daha fazla "Türk", daha fazla milliyetçi, daha fazla gelenekselci oldu. Milliyetçi ve köktendinci örgütlenmelerin kadrolarının gençleşmesi başka türlü açıklanamaz.

Bu olumsuz gelişme kimileri tarafından bir "geçiş fenomeni" ve Türk'lerin çoğunluk toplumu tarafından dışlanmalarına verdikleri bir yanıt olarak açıklanmakta. Yıllardır süren dışlanmanın ve süreklilik arz eden tutucu yabancılar politikasının bunda bir etkisi olduğu muhakkak. Türkiyeli göçmenlerin var olmayan entegrasyon konseptleri, ayırimcılık ve dışlanmışlık ortamında izolasyona daha da itildikleri ve antidemokratik yaklaşımları orada daha çok aldıkları su götürmez bir gerçek. Alman devletinin toplumsal gerçekleri kabullenmeyen tutumu nedeniyle, entegrasyon politikaları alanında büyük günahları olduğu herkesce bilinmekte. Ancak Türkiyeliler arasındaki bu durumu salt ek-

sik olan bir çağdaş göç ve entegrasyon politikaları ile açıklamak bence yetersiz kalmaktadır. Madalyonun bir de arka yüzü vardır.

Kaba hatları çizilen bu durumun bir geçiş fenomeni olduğu kanısında değilim. Tam tersine; sorun sürekli ve uzun vadeli karakter ve kayıtsızlığa alınmayacak derecede önem kazanmıştır. İlginçtir, ister göçmen isterse Alman olsun, demokratik kurum ve kuruluşlar Almanlar arasında yaygınlaşan milliyetçiliğe ve ırkçı yaklaşımları büyük bir sorun görüp, çeşitli programlarla – haklı olarak – bunlara karşı mücadele verirken, göçmenler, özellikle genç göçmenler arasında yaygınlaşan milliyetçi duyguları, onların “kimliğini stabilize eder” gibi saçma bir gerekçeyle kaale almamaktadırlar. Kendi kendimizi aldatmayalım, ne milliyetçilik ne de daha değişik antidemokratik norm ve değer sistemleri kimlikleri stabilize etmeye yarar. Demokratik olduğunu iddia eden bir toplumda ne Alman, ne de Türk milliyetçiliğinin yeri olabilir.

Gelelim madalyonun öteki yüzüne: Türkiyeli göçmenler arasındaki bu olumsuz gelişmenin en önemli nedenlerinden biri olarak Türkiye Cumhuriyeti’nin karar vericilerinin uyguladıkları politikalarını görmekteyim. Türkiye hükümetleri, bugüne kadar uyguladıkları yaklaşımlarla bu suçlamaya yeterince gerekçe malzemesi vermektedirler. Türkiye kökenli göçmenlerin yıllarca “döviz yumurtlayan tavuk” muamelesi gördükleri ve sorunlarının çözümüne gerekli olan hassasiyetin gösterilmediği herkes tarafından bilinmektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nin göçmenlere yönelik olan politikalarındaki ilk önemli değişiklik 1980’li yıllarda, yani Almanya’ya yönelik olan ünlü “Huzur Operasyonu”nun başlamasıyla yapılmıştır. Türkiye’deki karar verici Avrupa’da yaşayan Türkiyelilerin potansiyelini ve oynayacakları rolü, ilk yıllardan çok daha farklı bir şekilde değerlendirmekte olduğu anlaşılmakta.

Bu nedenle yıllardan beridir yapılan sistematik çağrılarla, Türkiyelilerin bir Türkiye Lobisi rolünü üstlenmeleri beklenmektedir. Eldeki bütün olanaklar bu amaç için seferber edilmiştir. “Devlete yakın duran” ör-

gütlenmeler ve Türk medyasının agresif – milliyetçi haberciliği bu amaçla uygun kullanılmaktadır.

Lobi oluşturma çalışmalarında ne denli sistematik çalışıldığını bir örnek ile gösterelim: 1997 yılında Türk gazeteleri Berlin’deki “Türkische Gemeinde zu Berlin e.V.” olarak tanınan Türk Cemaatinde yönetim kurulu kavgası çıktığı haberini veriyorlardı. Kavgaya katılan tarafların görüşlerinin de aktarıldığı çeşitli haberlerden sonra Hürriyet gazetesinde üç – dört satırlık bir haber göze çarpıyordu: Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri araya girmiş ve sorun çözülmüştü.

Bir dernek içerisinde yönetim kurulu arasında kavga çıkması aslına bakılırsa son derece sıradan bir olay. Hele yüzbinlerce derneğin olduğu Federal Almanya’da böylesi sıradan bir olayın haber değeri bile olmaz. Ancak sıradışı olan şey Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterinin olaya karışması. Olayı şöyle bir düşünün: bir ülkenin en yüksek karar verici organı, sıradan bir “dernek sorununun” çözülmesi için harekete geçmek durumunda olduğunu düşünüyor ve sorunu çözmek için en yüksek kademedeki subaylarından birine bu görevi veriyor. Bu general de Ankara’dan Berlin’e uçuyor, küçük bir dernekteki komik kavgayı çözüp, geriye dönüyor. Ardından bu dernekte sanki hiç önemli bir şey olmamış gibi çalışmalarına devam edip, Berlin Senatosu’ndan NGO olarak yardım paraları alıyor.

İlk akla gelen soru: Millî Güvenlik Kurulu neden ve hangi çıkarları korumak amacıyla Berlin’deki bir derneğin işlerine karışıyor? Diğer bir soru: Nasıl oluyor da, yabancı dernekler için özel bir yasa dahi hazırlamış olan Alman makamları yabancı bir devletin Almanya’daki girişimlerini görmemezlikten geliyor? Kim, kimi, hangi çıkarlar için kullanıyor? Bu soruların yanıtları komplike bir puzzle’in çözülmesine yarayacaktır. Her neyse, salt bu örnek bile sounun çetrefelliğini ve çeşitli çıkarların kesişmekte olduğunu göstermeye yetiyor.

Federal Almanya'da yaşayan Türkiyelilerin sayısı öyle pek küçümse-
necek bir sayı değil. Toplum olarak en büyük göçmen grubunun sü-
regenleşen desentegrasyonunu dikkate almamakla büyük hata yap-
maktayız. Bu olumsuz gelişme, siyasette ve siyasî adımlarda değişim-
le engellenmelidir. Demokratik toplum güçleri, ortak toplumumuzun
barışçıl geleceği açısından bu göçmen grubunu demokrasiye kazan-
dırmak için uğraş vermek zorundadır. Bu açıdan gerekli olan çağdaş
ve geleceğe yönelik bir göç ve entegrasyon politikasıdır.

Gerekli olan bir diğer konu ise, desentegratif etkileri olan örgütlen-
meler ve faaliyetleri hakkında neler yapılabileceğidir. Milliyetçi ve isla-
mist örgütlenmelerin kamuoyunun gözetiminden uzak bir şekilde de-
mokrasi düşmanı faaliyetlerine daha ne kadar müsaade edilecektir?
Ve daha ne kadar üçüncü bir ülkenin kendi iç ve dış politik çıkarları için
Federal Almanya toplumunu içinde olan gelişmeleri etkilemesi kayıt-
sızca seyredilecektir?

Kanımca, karşı kamuoyunun oluşturulmasının ve Türkiye ile olan tüm
dostluk ilişkilerine rağmen, Türkiye'nin politikalarına eleştirel bir ba-
kışla yaklaşılmasının sorumluluğu ilk önce Federal Almanya'daki de-
mokratik toplumsal güçlerde yatmaktadır. Sorun, "Türklerin" kimlikle-
rini kaybedip kaybetmeme sorunu değildir. Aynı şekilde Türkiye'deki
karar vericilerin devlet çıkarlarını reddetmek de değildir. Sorun, Federal
Almanya'daki Türkiyelilerin desentegrasyonla yaşadıkları ortama ya-
bancılaşarak Türkiye hükümetleri güdümündeki bir lobi mi olacakları,
yoksa iki kültür arasındaki bağlayıcı bir halka olarak, Federal Almanya
toplumunun ayrılmaz bir parçası, öznesi mi olacaklarıdır. Akli başında
olan herkes ikincisinin gerçekleşmesini ister. Ancak bu da, hepimizin
temel hak ve hürriyetleri ve insan haklarını her şeyin kıstası olarak ka-
bul etmemizle, bu konuda mutabakata varmamızla olanaklı olacak-
tır. Böylesi bir mutabakat içerisinde ise her türden milliyetçiliğe ve de-
mokrasi karşıtı yaklaşımlara yer yoktur.

Bu nedenle Türkiyeli göçmenler, kendi kendilerini tanımlamalarına
eleştirel soruların gelebileceğini kabul etmek durumundadırlar. Aynı
zamanda kendi kendilerini özeleştiriyile değerlendirmek zorundadırlar.
Bunun içinse demokratik toplum gerekli olan çerçeve koşullarını ya-
ratmalıdır. Eşitlik, seçme – seçilme hakkı gibi temel hak ve hürriyet-
lerin yanısıra, Türkiyeliler arasında enformasyon tekeli oluşturan Türk
medyasına çeşitli medya alternatifleri çıkartılmalıdır. Türk medyasının
tarafı, agresif ve milliyetçi yaklaşımlarla beslediği tek yanlı bilgilendir-
me ve haber politikalarının karşısına, profesyonel ve inandırıcı haber-
ciliği temel alan demokratik ve çoğulcu bir enformasyon politikası çık-
malıdır. Kamu radyo ve televizyon kurumlarında var olan az sayıda-
ki anadil programları bunun için yeterli değildir. Federal Alman med-
ya politikasında status quo'nun korunması ile göçmenler ve çoğunluk
toplumu arasında olması gereken bilgi ve görüş alışverişi sağlanama-
maktadır. Tam aksine, status quo Türkiyeli göçmenlerin izolasyon tan-
dansını güçlendirmektedir.

Kısacası her kesim bu ülkedeki ortak ve barışçıl gelecek için çaba sar-
fetmek zorundadır. Tabii ki siyaset değişikliği ve anılan uygulamalarla
tüm sorunlar çözülmeyecektir. Her toplumda milliyetçiler ve kökten-
dinciler ileride de olacaktır. Ne de olsa demokrasi aptallıktan korumaz.
Ama, içerisinde yaşayan göçmen gruplarını entegre eden ve onların
demokratik değerleri alması için gerekli olan yolları ve olanakları su-
nan demokratik bir toplum, her türlü milliyetçilikle başa çıkabilecek ve
barışçıl, ortak bir geleceği kuracak güce sahip olacaktır.

EKİM 2002

ALLAH AŞKINA?

İSLAM DİN DERSLERİ: AMAÇ İÇİN ARAÇ

10 Ekim 2002 tarihinde Federal İş Mahkemesinin vermiş olduğu bir karar, Almanya'daki müslüman azınlıkla ilgili tartışmaları yeniden alevlendirdi. Başörtüsü taktığı için işten çıkarılan bir Türkiyeli kadının açtığı dava mahkeme tarafından kabul edildi. Almanya'da nedense siyasî kararlarla çözülebilecek sorunların Federal Mahkemeler tarafından alınan bir kararlarla çözülmeye çalışılması bir gelenek haline geldi. Aslında bu bir çözümsüzlüğün ifadesinden başka bir şey değil.

Ama, biz konumuza dönelim. Federal Almanya'da yaklaşık 3 milyon İslam dini mensubu yaşamaktadır. Bu insanların küçümsenmeyecek bir bölümü Alman vatandaşlarıdır. İslam dinine mensup olanların bu ülkede yaşaması, beraberinde çözülmesi gereken bazı sorunları da getirmektedir. Federal Anayasa'nın eşitlik ilkesi çerçevesinde bu insanların özgür ibadet etme hakkı ve ruhanî destek alma hakkı saklıdır. Saklıdır saklı olmasına da, sorunlar yumağı olmaktan kurtulamamıştır.

Konuyu İslam din dersleri özelinde ele alırsak, sorunun boyutu biraz daha açık olarak ortaya çıkar. Federal Alman okullarında İslam din dersi verilmesi talebi uzun süreden beri bazı gruplar tarafından dile getirilmektedir. Hatta Berlin Eyalet İdarî Mahkemesi bu konuda bağlayıcı bir karar alarak "İslam Federasyonu"na Berlin'deki okullarda İslam din dersi verme yetkisini tanımıştır. "İslam Toplumu Millî Görüş" ile bağlantısı olduğu bilinen bu örgüte bu hakkın tanınması kamuoyun-

da hayli tepki çekmişti. Berlin Alevi Kültür Merkezi de "onlar verirse, biz de veririz" anlayışıyla Alevi din dersi için başvurdu. Ama hiç kimse – eleştirenler dahi – "din dersi okullarda gerekli midir?" sorusunu nedense sormadı. Medya da ise alışılmış "köktendinciler okullarda" başlıklı haberlerle tepkide bulunuldu.

HEPSİ KÖKTENDİNCİ Mİ?

Federal Almanya'daki köktendinci islamist grupların toplam kitle gücünün, İslam dinine mensup olanların arasında sadece %1,15'lik bir oran teşkil etmesine rağmen, bilinen gerekçelerle kamuoyunda İslamın ve İslam dinine mensup olanların Batı Avrupa medeniyetlerine karşı bir tehdit oluşturduğu propagandası yapılmaktadır. Çoğunluk toplumun fertleri arasındaki bu duygular, Cezayir, Afganistan ve özellikle 11 Eylül olayları göz önünde tutulduğunda anlaşılabilir duygulardır. Ama bu her camii derneğinin veya başörtüsü takan bir kadının ardında bir köktendinci aramaya yeterli midir?

Gerçekte böylesine duygusal yürütülen bir toplumsal konuda objektiviteyi yakalayabilmek hayli güç. Ama özellikle İslam ve İslam din dersleri konusuna çeşitli perspektiflerden bakmak ve objektif sonuçlara ulaşmak zorunluluk taşımaktadır. Bunu yaparken bütün bağlantılar gözden geçirilmeli ve konu – abartılmadan veya küçümsenmeden – detaylı bir şekilde ele alınmalıdır.

İslam üzerine yapılan tartışmaları, İslamı bir din olarak ele almak yerine salt köktendinci islamistler üzerine yoğunlaştırmak bana kalırsa pek yararlı olmamakta. Köktendinci islamizm bence bir inanç değil, ideolojidir. Kaldı ki "köktendincilik" salt İslama ait olan bir olgu değildir. Haberleri az çok izleyebilen herkes, gerek İsrail'in işgal ettiği bölgelerdeki yerleşimcilerin önemli bir bölümünün ve ABD'de kürtaç yapan doktorları öldürmekten çekinmeyen Protestan kürtaç karşıtlarının da "köktendinciler" olduklarını bilmektedir.

Ayrıca İslam ülkelerindeki islamist grupların kitleselleşme başarılarının ardında, kapitalizmin yağma ekonomisinin sonuçları olan yoksulluğu, geleneksel değerlerin kayboluşunu ve artan bireyselliği tematize eden bir sosyal hareket olmalarının yattığı unutulmamalıdır. Köktendinci islamistler bu ülkelerde, antiemperyalist yaklaşımlarıyla ve sol söylemlerle geleneksel “Sol”un yerini almışlardır. AKP ve Saadet Partisi’nin Türkiye’deki güçlenmelerinin ardında da bu yatmaktadır.

İslamistlerin Almanya’da da güçlenmelerinin nedeni buna benzerdir. Almanya özelinde belirleyici olan, Alman devletinin ve hükümetlerinin bilinçli olarak yürüttükleri ayrımcılık ve dışlama politikaları sonucunda göçmenlerin kendi kendilerini izole etmeleridir. Ayrımcılık ve dışlama, genç göçmenlerin köktendinci islamist örgütlenmeleri çekici bulmalarının temel nedenidir. Çünkü orada “bizden birisi” duygusunu yaşamakta ve kendilerine eşit davranılmaktadır. Bu nedenle Federal Almanya’da islamist örgütlenmelerin güçlenmesinde Alman devletinin önemli bir rolü olduğunu söylemek pek yanlış olmaz.

İSLAMİSTLER İLE İNANANLAR ARASINDA AYIRIM YAPMAK

İşte bu görüldüğü kadar kolay değil. Köktendinci islamistler, tek doğruyu kendilerinin savunduğunu iddia ederek dinî sembolleri ve gelenekleri ideolojileştirmelerine ve siyasallaştırmalarına rağmen, Federal Almanya’da radikal söylemlerden uzak duran ve diyaloga yatkın kurumlar oldukları resmini çizmeye çalışmaktadırlar. Almanca söylemlerinde kendilerini Federal Anayasa’nın “gerçek” savunucuları olarak tanımlayan islamist örgütlenmeler, Federal Anayasa’ya ters düşerek “sınırsız ibadet özgürlüğü”nü talep etmekte. Eskiden kendilerini kamuoyundan olduğunca izole ederlerken, şimdi çok uluslu örgütlenmelerin önemini kavrayarak, böylesi çok uluslu çatı kurumlarını kendi siyasal hedefleri için başarı ile kullanabilmektedirler. Öyle ki, başta Federal Cumhurbaşkanı olmak üzere çeşitli devlet kurumları bu örgüt-

leri artık kendilerine muhatap almakta ve dinî konularda “bilirkişi” statüsü tanımaktadırlar.

İslamistler bu stratejileri ile Federal Almanya’da yaşayan tüm “müslümanları”, hayatın her alanını içeren sosyal, kültürel, ekonomik ve dinî kurumsallaşma ile kendilerine bağlanma ve etkilemeyi amaçlamaktadırlar. Dışa karşı Federal Anayasa’ya bağlı tavır takınan ve kültürlerarası diyalogu “teşvik” edici söylemlerde bulunan bu örgütlenmeler, dini ve din derslerini siyasî hedefleri için bir araç olarak kullanmaktadırlar.

İslam din dersi bu nedenle islamist örgütlenmeler için bir “kapı aralayıcı” görevini üstlenmektedir. Asıl amaç devlet katında ciddiye alınan bir muhatap rolünü üstlenmek, bir kamu kuruluşu statüsünü yakalamaktır. Bu nedenle bu örgütlenmeler din derslerinin köken dilleri yerine Almanca verilmesine karşı çıkmamaktadırlar. Onlar için önemli olan Alman devleti tarafından olumlu bir değer notu almaktır. Olumlu not alındığında, Hristiyan kiliselerine verilen hakları kendileri için talep edeceklerdir, ki bu durumda bu hakların verilmemesi Federal Anayasa’ya aykırı olacaktır.

KİLİSELERİN OYNADIĞI ROL

İlginçtir; yıllardan beridir “Almanya’nın islamize edilmesi tehlikesi”ne karşı kamuoyunu uyaran çevreler ve özellikle ayrımcı yabancılar politikalarının mimarı olan Hristiyan Birlik Partileri (CDU/CSU) Berlin Eyalet Mahkemesinin almış olduğun kararı alkışlamışlardır. Bunun ötesinde bu çevreler Anayasayı Koruma Teşkilatı tarafından açık islamist örgütler olarak tanımlanan ve gözlem altında tutulan örgütlerin oluşturduğu çatı örgütlerini, devletin en üst taşımakta ve kamuoyunda “Hristiyan – İslam Diyalogu” adı altında tanınmalarını sağlamaktadırlar.

Bu yaklaşımdaki absürdizmi çözmek için, kiliselerin oynadığı role bakmak gerekir. İki Almanya’nın birleşmesi ile okullarda din dersi yeri-

ne, genel ahlak derslerinin verilmesi tartışması başlamıştı. Kiliseler bu tartışmaları daha başından durdurmak için olağanüstü çaba sarfetteler. İşte tam bu sırada kiliseler arasında İslam din dersinin verilmesi ile ilgili olarak bir değişim yaşandı. İslamistlerin çizgisini belirlediği kuruluşlar bir anda kiliselerin doğal müttefiki haline geldiler. Neredeyse bütün eyaletlerde İslam din dersi verilmesi tartışmalarındaki öncü rolünü Hristiyan kiliseleri üstlenmeye başladı. Aslında genel anlamda Almanya'daki eğitim sisteminin yeniden yapılanması yönünde yürütülen tartışmalar böylelikle "İslam din dersi verilsin mi, verilmesin mi?" ve "Almanca'mı verilsin, Türkçe'mi verilsin?" tartışmasına indirgendi.

Kiliseler bu bilinçli yön değişikliğini sağlayabilmek için köktendinci islamist örgütlenmeler ile birlikte çalışmayı ve bu örgütlenmeleri devletin muhatap olarak tanınmasını kabullenmiş durumdalar. Kiliseler, aynı köktendinci islamist örgütlenmeler gibi, İslam din dersi tartışmalarını bir araç olarak kullanmaktadırlar. Aradaki tek fark, kiliselerin okullardan din dersinin çıkarılmasını ve böylelikle gerekli olan eğitim reformunun gerçekleşmesini engellemeyi amaçlamasıdır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİNİN ETKİLEME GİRİŞİMLERİ

Bu bağlamda diğer ilginç bir olay da, Diyanet kanalıyla Türkiye Cumhuriyeti devletinin Federal Almanya'daki etkilme girişimleridir. Türkiye'de din dersleri konusu, kendi siyasî hedeflerini gerçekleştirmede bir araç olarak kullanmaktadır. İslam din derslerinin Almanca verilmesine büyük tepki gösteren kuruluşlara bakıldığında, Türkiye'nin bu konuda gösterdiği hassasiyet daha iyi görülebilir. Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı olarak Federal Almanya'da faaliyet gösteren DİTİB, Atatürkçü Düşünce Dernekleri, kimi Türk öğretmen ve veli dernekleri, Almanya Türk Toplumu gibi lobiciler ve konsolosluklar "laik eğitim" kisvesi altında İslam din derslerinin Almanca verilmesine şiddetle karşı çıkmakta, Türkiye'den gönderilen öğretmenler kanalıyla Türkçe ve-

rilmesini istemektedirler. Bu taleplerine gerekçe olarak da, köktendinci islamist örgütlenmelerin İslam din derslerinde laiklik ve dolayısıyla Türkiye karşıtı propaganda yapacaklarını göstermektedirler.

Bu gerekçede haklılık payı olmasına karşılık, Türkçe din dersi verilmesinin istenmesinin ardında, Türkiye Cumhuriyeti devletinin Federal Almanya'da yaşayan Türkiyeliler üzerindeki etki alanının kaybolabileceği kaygısı yatmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti kendi propaganda alanını kaybetmekten korkmaktadır. Yani, Türkiye Cumhuriyeti devleti de İslam din dersini amaçlarını gerçekleştirmede kullanacağı bir araç olarak görmektedir.

Kimi aydın laisist kaygılardan dolayı din derslerinin Türkçe verilmesini savunmaktadır. Buna gerekçe olarak da, Almanca verilen din derslerinde laik yaklaşımların olmayacağı gösterilmekte ve Türkçe din dersi ile kuran kurslarına katılanların sayısının azaltılacağı savunulmaktadır. Bu, özünde iyi niyetli olan yaklaşımın son derece yanlış olduğunu vurgulamak gerekir. Çünkü din dersleri ile kuran kursları farklı şeylerdir. Öyle olmasaydı, laik eğitimin olduğu iddia edilen Türkiye'de sınıf geçme notunu içeren din dersleri yaygın olduğundan, kuran kurslarının kapanmış olması gerekirdi. Aslına bakılırsa kuran kursları köktendinci islamistler için kadro yaratmada kullanılan siyasî enstrümanlardır. Bu Federal Almanya için de geçerlidir ve islamistlerin böylesi bir enstrümanı elden bırakacaklarını düşünmek saflık olur. Tam tersine, islamistler din derslerini kuran kurslarının reklamını yapmak için kullanacaklardır.

Görüldüğü gibi İslam din dersi konusu çeşitli kesimler tarafından bir araç olarak kullanılmaktadır. Her ne kadar amaç farklı olursa olsun, sonucunda İslam din dersleri İslam dinine mensup olan geniş bir kesimin çıkarlarına terstir. Federal Almanya toplumunun içinde bulunduğu durum açısından bakıldığında, İslam din derslerinin okullarda verilip verilmemesi can alıcı asıl soru değildir. Üzerinde tartışılması ve

gerçekleştirilmesi gereken Federal Alman eğitim sisteminin, ayrımcı ve dışlayıcı yönetmelikler ile ırkçı söylemleri içeren ders kitaplarından kurtulup, göç toplumu olma realitesine uygun bir biçimde nasıl yeniden yapılandırılacağıdır. Yanıtlanması gereken ve İslam dinine mensup olanların ezici çoğunluğunun çıkarına olan budur.

KASIM 2002

ALMANYA SAVAŞA KATILMAK İSTEMİYOR MU?

HÜKÜMRANLIĞINI ELDE EDEN ALMANYA FEDERAL CUMHURİYETİ'NİN SAVAŞ POLİTİKALARI ÜZERİNE

15 Şubat 2003 dünya barış hareketleri tarihine unutulmayacak izlerle kazındı. Şubat ayazına aldırmayan milyonlarca insan Avrupa'da ve dünyanın diğer önemli merkezlerinde ABD hegemonyasına ve hazırlıkları tamamlanmış olan Irak savaşına 'hayır' dedi. Federal Alman medyası, sadece Berlin'de 500 bin insanın sokağa dökülmesini, iç ve dış politik arenada hayli sıkışmış olan Federal Şansölye'yi rahatlattığı yorumunu yaptılar. Evet, 22 Eylül 2002 seçimleri arifesinde "barışsever"liğini keşfeden kırmızı – yeşil hükümet için 15 Şubat 2003 Cumartesi günü işlerine gelen bir gün oldu.

Ancak, özellikle Almanya'daki eylemlere katılanların önemli bir bölümü "Bush – Blair Şer Eksenini" lanetlerken, aynı anda Schröder – Fischer ikilisinin kaypak çizgilerini de eleştirmekteydi. İşin aslı – Alman medyası ne derse desin – Federal Hükümet de Alman barış hareketinin eleştirilerinden haklı payını aldı.

Çünkü Alman barış hareketi, Schröder – Fischer ikilisinin gerçek amaçlarının ne olduğunu kavramakta gecikmedi. Schröder Federal Parlamento seçimleri öncesinde Goslar şehir meydanında yaptığı ünlü konuşma ile ustaca Almanya toplumu arasında yaygın olan savaş karşıtlığını "oy"a dönüştürebilmişti. Almanya toplumunun büyük bir bölümünün Irak savaşına karşı çıkmasının ardında iki temel neden yatmakta; birincisi, her iki dünya savaşının derin travmatik deneyimleri-

nin Almanya toplumunda her türlü savaşa karşı çıkma arzusunun köleşmiş olmasıdır. İkincisi ise, savaş taraftarlarının gerekçelerine – savaşın petrol için verilmek istendiği apaçık ortada olduğundan – inanılmasıdır. Toplumdaki bu tutum Schröder ve Fischer ikilisinin temsil ettiği politikaya (şimdilik) uygun olmakla birlikte, bu ikilinin güttüğü hedeflerle taban tabana zıttır.

Federal Hükümetin Bush yönetimine karşı olan eleştirileri, Körfez bölgesinde kendi hedeflerini göz önünde tutan Alman emperyalizminin çıkarları ile birebir bağlantılıdır. Schröder ve Fischer Bush’a karşı çıkarken, seleflerinin dış politikalarını aynen uygulamaya devam etmektedirler. Eski Şansölye Helmut Kohl ve FDP’li Dışişleri Bakanları Hans Dietrich Genscher ile Klaus Kinkel’de iki Almanya’nın “birleşmesi”nden ve soğuk savaşın bitiminden sonra, birleşik Almanya’nın dünya arenasında yeniden güçlü bir rol üstlenmesini arzuluyorlardı.

Bu arzunun gerçekleştirilebilmesinin ön koşulu ise, uluslararası alanda askerî müdahalede bulunma ve savaş verme yetisinin kazanılmasıdır. Kırmızı – yeşil hükümetin dış ve güvenlik politikalarının kısa bir bilançosu, son dört yılda, onaltı yıllık Kohl döneminden çok daha fazlasının gerçekleştirildiğini göstermektedir. Schröder ve Fischer Hükümeti, askerî şiddeti yeniden Alman dış politikasının olağan bir aracı haline getirmiştir.

“ASKERİ TABUNUN” YIKILMASI

Şansölye Schröder, Federal Parlamento seçimleri öncesinde yapılan bir söyleşide, hükümetinin “askerî tabuyu” yıktığını söyleyerek, Alman ordusunun uluslararası alandaki operasyonları için harcanan paranın iktidara geldiğinden beri on kat arttığını ve ABD haricinde ülke dışına en çok asker gönderen ülkenin Almanya olduğunu böbürlenerek anlatıyordu. Gerçekten de Alman ordusu son dört yılda iki savaşa – 1999 yılında NATO’nun Yugoslavya’ya saldırısına ve 2001’de

Afganistan savaşına – katıldı. Şu anda Alman askerleri 16 ülke ve bölgede (Bosna, Kosova, Makedonya, Gürcistan, Afganistan, Ubekistan, Türkiye, Kuveyt, Bahreyn, Cibuti, Kenya, Güney Afrika kıyısı, Arap Denizi, Akdeniz, İtalya ve ABD) görev yapmaktadırlar. Türkiye, İtalya ve ABD dışındaki ülkeler, NATO bölgesi değildir.

Kırmızı – yeşil hükümet, Alman ordusunda doksanlı yıllarda başlatılan değişimi hızlandırmıştır. Anayasa’ya göre hükümlerlik bölgesine karşı girişilecek olan saldırılardan ülkeyi koruma görevi olan bir savunma ordusu, artık dünyanın her köşesinde operasyona girişme yetisine sahip uluslararası bir müdahale ordusuna dönüşmüştür.

Almanya’nın çıkarlarının “gerektiğinde Hindukuş dağlarında dahi savunulması gerektiğini” söyleyen SPD’li Savunma Bakanı Peter Struck Eylül 2002’de, Savunma Bakanlığı’na danışmanlık görevi yapan Federal Ordu İnspektörüne silahlı kuvvetlerin operasyon komutasını vererek, 1945’den bu yana “demokrasiye ters düştüğü” gerekçesiyle kullanılmayan Genelkurmay Başkanlığı makamını yeniden oluşturdu. Bu adım muhafazakâr medyada “Federal Ordu’nun profesyonelleştirilmesi ve statik bir yurt savunma örgütünün dış ve güvenlik politikalarının dinamik enstrümanına dönüştürülmesinin bir adımı” olarak değerlendirildi.

Savunma Bakanlığı kırmızı – yeşil hükümet döneminde 2001 – 2015 yılları arasında tahmini gideri 110 milyar Euro’yu aşacak hızlı bir silahlanma programı başlattı. Bu program, deniz aşırı bölgelere birlik ve mühimmat taşıyabilecek olan A 400 M yük uçağının yapımını ve Federal Ordu’ya uzun menzillerde nokta vuruşu yapabilme yetisi sağlayacak Taurus ve Polyphem roketleri ile Taifun adlı robot uçakların geliştirilmesini içermekte. Eylül 2002 Parlamento Seçimleri sonrasında Savunma Bakanlığı’nın bütçe artırımı istemesi, 110 milyar Euro olan tahmini giderlerin çok daha fazla olacağını şimdiden göstermekte.

Schröder – Fischer hükümeti gerçek amaçlarını gizlemeyi ve “ulvî” nedenler ile gerekçelendirmeyi, muhafazakâr seleflerinden kat be kat daha iyi becerebildiğini defalarca ispatladı. Askerî girişimlerini duruma göre ‘katliam önlemek’, ‘barışı sağlamak’ veya ‘terörizmle mücadele etmek’ ile gerekçelendiren hükümetin yeşil Dışişleri Bakanı, 1999 yılında Belgrad’ın bombalanmasını Alman antifaşizminin tarihsel sorumluluğu olarak nitelendirmişti. İlginçtir, aynı adımı bu hükümet değil de, muhafazakâr bir hükümet atsa idi, şüphesiz çok yoğun bir direniş işe karşılaşıldı.

“BİRLEŞME” ÖNCESİNDE ALMAN DIŞ POLİTİKALARI

Kırmızı – yeşil koalisyon dış politikada kendilerinden önceki muhafazakâr – liberal hükümetin uyguladığı içerikleri aynen devam ettirdi. Son gelişmeler daha geniş bir tarihsel çerçeve içerisinde ele alınırsa, bir kırmızı iplik misali baştan bugüne devam eden bir siyasî mantık daha iyi görülebilir.

Alman dış politikası İkinci Dünya Savaşı sonrasında, bir yandan ABD ile olan sıkı işbirliği, diğer yandan da Avrupa bütünleşmesi tarafından belirlenmekte olan dar bir çerçeve içerisinde yürütülmekteydi. Alman elitleri, soğuk savaşın cephe hattında olunması nedeniyle, ABD’nin askerî koruması altında durulmasını bir zorunluluk olarak görmekte ve ABD’nin NATO içerisindeki dominant rolünü onaylamaktaydılar.

Ama aynı anda hızla gelişen Alman ekonomisi Avrupa piyasalarına engelsiz girebilme arzusunun dile getiriyordu. Birinci Dünya Savaşı sonrasındaki ekonomik ve siyasî izolasyon her halükârda engellenmeliydi. Bu nedenle Alman siyasetinin tüm temsilcileri Avrupa bütünleşmesi konusunda hemfikirdiler.

Almanya bu çerçevede dünya politikasının önemli bir faktörü haline geldi. Federal Şansölyeler ve Dışişleri Bakanları, dünyanın en ücra böl-

gelerine dahi gidiyor, ilişkiler geliştirip, ticaret antlaşmaları yaparak Alman ekonomisinin hammaddelere, ihracat pazarlarına ve yeni üretim mevkiilerine ulaşmasını sağlıyorlardı.

Ancak Almanya’nın, diğer büyük sanayi ülkelerine nazaran, hedeflerini askerî şiddet baskısı veya tehditi ile güçlendirme şansı yoktu. Bu nedenle Alman dış politikası ekonomik baskılar ile yetinerek, barışçıl bir çehre takınmıştı. Dış politika artık hem Batı ve Doğu, hem demokratik, hem de baskıcı – diktatör rejimler ile ekonomik işbirliği sağlayabilecek elastiklikle yürütülmekteydi. Gene de, ABD’nin gölgesinde anjaje olan Alman dış politikası, büyük koruyucu ile çatışmamaya özen gösteriyordu.

Bu dönemin esnek Alman dış politikasına uygun en iyi tanım, uzun yıllar Dışişleri Bakanlığı yapan FDP’li Hans Dietrich Genscher’in adından uyarlanan “Genscherizm”dir. “Genscherizm” Alman tekellerinin mütahiş kârlar yapmasına olanak sağladı. Ve Almanya – nüfusuna oranla – dünyanın en büyük ihracat ülkesi haline geldi.

Alman dış politikasının bu özel şekli siyaseten pasifist yaklaşımlar sergilemekteydi. Savaş sonrasının “Nie wieder Krieg! – Hiç bir zaman savaş olmasın!” parolası, muhafazakâr çevreler arasında dahi kabul görmekteydi. Bu nedenle – Federal Anayasa Mahkemesi’nin 1994 yılında yaptığı tespiti kadar – Federal Ordu’nun NATO bölgesi dışına gönderilmeme ilkesi genel kabul görmekteydi.

“BİRLEŞME” SONRASINDA ...

Varşova Paktı ve Sovyetler Birliği’nin çökmesi ve iki Alman devletinin “birleşmesi” ile Alman dış politikasının çerçevesi aniden değişti. Ülke, ekonomik ağırlığını artırdı, mutlak hükümlanlığını elde etti ve Batı Avrupa sınırından Avrupa merkezine oturdu. NATO soğuk savaşın bitimiyle varlık nedenini kaybetti ve küreselleşen piyasalarda artan rekabet, ABD ile olan yarış hızlandırdı.

Kohl – Genscher hükümeti bu yeni koşullara, ABD’nin ekonomik, siyasi ve askerî öncü rolünü aşmayı hedefleyen yeni yönelimli bir dış politika ile yanıt verdi. Kohl hükümeti buna rağmen, güçlü rakibi ile açık çatışmaya girmemeye özen gösterdi.

Bu özenin hem iç, hem de dış politik nedenleri vardı. ABD ile olan transatlantik birlik, 1871’lerden bu yana kurulan en uzun ömürlü Alman devletin istikrarının en önemli temelini oluşturmaktaydı. ABD ile girilecek açık çatışma bu istikrarı tehlikeye sokardı. Diğer taraftan “birleşik” Almanya, ABD’ye açıktan kafa tutabilecek ekonomik ve askerî güce daha erişmemişti.

Gerçi resmî söylemde ABD ve Almanya arasındaki çelişkilerden hiç bahsedilmiyordu, ancak kullanılan terminolojide “eşitlik talepleri” önplana çıkmaktaydı. Zaman içerisinde ABD üzerine yapılan tartışmalarda hegemonyal veya süper güç tanımları Alman siyasi terminolojisine yerleştirildi. Yeniden kazanılan özgüven sayesinde Almanya dış politikadaki özgürlüğünü kullanmaya başladı.

1991 yılında Genscher bu özgürlüğün sınırlarını, Alman emperyalizminin geleneksel etki alanı olan Balkanlar’da zorlamaya başladı. Almanya, uluslararası alandaki direnişe rağmen Hırvatistan ve Slovenya’yı resmen tanıyarak, Yugoslavya’nın kanlı bölünme sürecini başlattı.

Ancak, güç gösterisi olarak düşünülen bu adım ters tepmekte gecikmedi. Fransa ve Britanya hükümetleri bu adımın kendi çıkarları ile ters düştüğünü görerek, “Büyük Almanya” hayallerine tepki gösterdiler. Başlangıçta Hırvatistan’ın tanınması konusunda çekimser davranan ABD hükümeti ise inisiyatifi ele geçirerek, Zagreb ile birlikte çalışmaya ve Bosna’ya da bağımsızlık istemeye başladı. Bu politikanın yol açtığı Bosna ve Kosova savaşı aynı zamanda Avrupa hükümetlerinin ortak politika uygulamadaki beceriksizliklerinin ve ABD’ye askerî açıdan ne denli bağımlı olduklarının bir göstergesi oldu.

Bu gelişmeler sonucunda Alman dış politikası Balkanlar’daki yeniden yapılanmada söz sahibi kalabilmek için askerî operasyonlara katılmaya konsantre oldu. Federal Ordu savaş sırasındaki askerî operasyonlara belirleyici olarak katılmasa da, sonraki “barış sürecinde” belirleyici rol oynamaya başladı. Almanya bu “barış misyonu” ile Bosna, Kosova ve Makedonya’daki bütün önemli siyasî ve ekonomik kararları derinden etkileme gücüne kavuştu.

Balkanlar’daki bu deneyimler Alman dış politikasının, ABD hegemonyasına karşı direnişin ancak AB çerçevesinde başarıya ulaşabileceği tespitini yapmasına neden oldu. Her fırsatta bu gerçeğin altını çizen Şansölye Kohl, iki Almanya’nın “birleşmesini” sağladıktan sonra, yaşamındaki en önemli görevin Avrupa’nın bütünleşmesi olduğunu vurguluyordu.

Nihayet, 1992 yılında Avrupa’lı devlet ve hükümet başkanları Maastricht Antlaşması’nı imzaladılar. Almanya ve Fransa’nın ortak girişimiyle oluşan bu birlik, ABD’ye en önemli alanlarda rakip oluyordu. Ve ABD Doları, ortak Avrupa parabirimi Euro ile ilk ciddi rakibiyle tanışıyordu. Maastricht Antlaşması ortak para birimi dışında Avrupa’nın, ortak dış politika geliştirip, kendi silahlı kuvvetlerini oluşturarak ABD ile siyaseten aynı düzeye gelmesini öngörüyor ve AB’nin bütün Doğu Avrupa’ya genişlemesini hedefliyordu.

“SAVUNMA SİYASETİ YÖNERGESİ”

Kohl hükümeti aynı yıl yeni bir “Savunma Siyaseti Yönergesi”ni (Alm. Verteidigungspolitische Richtlinien) karar altına aldı. 26 Kasım 1992 tarihinde Federal Kabine’de sadece imzaya açılarak, yani üzerinde tartışma olmadan kabul edilen bu yönerge Alman dış politikası ve savunma siyaseti için bağlayıcı oldu. Almanya’nın bugünkü dış politikasının gerekçelerini anlayabilmek için bu yönergeye kısaca bakmak yeterli olacaktır.

“Savunma Siyaseti Yönergesi” ortaya çıkan yeni durum nedeniyle Almanya’nın yeni stratejik ufuklar ışığında Avrupa’da ve Avrupa için oynayacağı rolü belirlemek için kaleme alındı. Almanya’nın gelecekteki dış politikası ve güvenlik siyaseti için bağlayıcı olan yönerge, Federal Ordu’yu Almanya Federal Cumhuriyeti tarihinde ilk kez “Almanya’nın ekonomik ve siyasî çıkarlarının gerçekleştirilmesinde bir araç” olarak tanımlamaktadır. Bu “arac”ın aslî görevleri de şöyle sıralanmakta (kısaltılmış olarak):

“(...) Almanya’nın bütünlüğünü ve istikrarını tehdit edebilecek kriz ve çatışmaların önlenmesi, azaltılması ve bitirilmesi; Avrupa ve Kuzey Amerika arasında ‘eşitler arası ortaklığın’ gerçekleştirilmesi; Kuzey Atlantik İttifakı’nın reformu; Birbiriyle uyumlu organizasyonların küresel ve bölgesel alanda etkin güvenlik yapısının geliştirilmesi; adil bir dünya ekonomik düzeni çerçevesine serbest dünya ticaretinin ve dünya piyasaları ile hammadde pazarlarına serbest girişin güvence altına alınması ve dünya çapındaki siyasî, ekonomik, askerî ve ekolojik istikrarın teşvik edilip, güvence altına alınması.” (Bkz. Verteidigungspolitische Richtlinien, Bundesministerium der Verteidigung, 26.November 1992)

Yönergeyi kaleme alan kişi, savaşın ve askerî operasyonların “siyasetin klasik araçları” olduğunu söyleyen Federal Ordu İnspektörü General Klaus Naumann’dı. Avrupa’nın artık “küresel aktör” olarak etkinleşmesi gerektiğini vurgulayan Naumann, yönergenin parametreleri olarak “genişletilmiş güvenlik anlayışı”, ortak güvenlik”, “uluslararası güvenlik kültürü”, “istikrar yönelimi”, “kooperasyon” ve “kollektif savunma” kavramlarını yerleştirdi.

1992 yılında Genscher’den görevi devralan FDP’li Klaus Kinkel Almanya’nın yeni dış politikasının “geleceğimizi garanti altına almak için dünya pazarlarındaki konumumuzu koruma” ilkesine dayandığını vurgulayarak, Almanya’nın Doğu Avrupa’daki öncü rolüne dikkat çekiyordu: “Konumumuz, büyüklüğümüz ve Orta ve Doğu Avrupa ile

olan geleneksel ilişkilerimiz nedeniyle, bu ülkelerin Avrupa’ya geri dönüşlerinden en fazla kârı elde etmek bizim hakkımızdır.” (Bkz. Alman Dışişleri Bakanlığı Arşivi)

SPD VE YEŞİLLERİN DIŞ POLİTİKASI

Böylece Kohl hükümetinin doksanlı yılların devinimlerinin desteği ile geliştirdiği yaklaşımlar, Almanya’nın yeni dış politikası için bağlayıcı hükümlere dönüşmekteydi. Şansölye Schröder ve yeşil Dışişleri Bakanı Fischer politikalarını seleflerinkilere kesintisiz bağladılar. Her ikisi de 1998 seçimlerinin arifesinde “dış politikanın aynı çizgide devam edeceğini” söylüyor ve seçimler ile resmen hükümet olma süreci arasında, SPD ve Yeşiller Parlamento Grupları Yugoslavya savaşını onaylıyorlardı. Toplumda ve kendi sıralarında geniş muhalefetle karşılaşan bu savaş kararını onaylamak, her iki parti içinde iktidara gelmenin diyeti anlamını taşımaktaydı.

İktidara gelişlerinin ilk günlerinde Fischer ve dönemin Savunma Bakanı Rudolph Scharping (SPD), Yugoslavya’ya karşı verilen savaşın haklılığını savunmaya başladılar. Özellikle ABD Dışişleri Bakanı Madeleine Albright ile sıkı işbirliğine giren Fischer, Rambouillet Konferansı’nın, Belgrad hükümetine kabul edilemeyecek bir ultimatom vermesi nedeniyle savaş gerekçesi haline dönüşmesinde önemli rol oynadı. Rambouillet Konferansı, önceleri “terörist” olarak nitelenen Arnavut UÇK örgütünü bir NATO ortağı seviyesine getirdi. Ardından çıkan savaşta Federal Ordu salt lojistik destek sağlamakla kalmayarak, Tornado uçakları ile tarihinde ilk kez ülke savunması haricindeki saldırı operasyonlarına katılıyordu.

Schröder ve Fischer ikilisi aynı girişkenliği Avrupa silahlı kuvvetlerinin oluşturulmasında da gösterdiler. Bu girişkenlik sonucunda Haziran 1999’da Köln’de yapılan AB Zirvesi 50 – 60 bin kişilik “Euro Korps” olarak adlandırılan bir Avrupa ordusunun kurulmasını kararlaştırdı.

Bununla birlikte Federal Ordu'nun "yeni görevlere uygun hale getirilmesi" için gereken tüm adımları attılar. 2000 yılının Kasım ayında Federal Ordu İnspektörü görevine getirilen General Harald Kujat, görevi devralırken yaptığı konuşmada, atılan adımların amacını şöyle açıklıyordu: "Almanya, konumuna, çıkarlarına ve Avrupa'nın göbeğinde yaşayan 80 milyonluk nüfusunun ağırlığına uygun olarak Avrupa ve dünyada özel bir rol oynamak istiyorsa, ordusunu büyüklük, teçhizat ve yetenekler açısından gerekli olan duruma getirmek zorundadır."

11 Eylül saldırılarından sonra ise Almanya'nın askerî gelişimi yeni bir boyut kazandı. Schröder'in ABD'ye verdiği "sınırsız dayanışma" sözü çerçevesinde Afganistan, Kuzeydoğu Afrika ve Körfez'de – daha bir yıl öncesine kadar hayal edilemeyecek sayıda – Alman askeri konuşlandırıldı. Halen Federal Ordu'nun özel timleri Amerikalı meslektaşları ile birlikte Afganistan'da sürdürdükleri son derece gizli operasyonlarla Taliban ve El Kaide üyelerini "avlıyorlar". Nedense Federal Parlamento'da bu gizli operasyonların, meşruluğu bir yana, amacı ve gidişatı üzerine soru önergesi vermeyi hiç kimse akıl edemiyor.

ABD İLE AÇIK ÇATIŞMA

Zaten ciddiyeti son derece şüpheli olan "ABD ile dayanışma" sözleri kısa bir zaman sonra fos çıktı. ABD'nin müttefiklerini, BM gibi uluslararası kurumları ve uluslararası hukuk normlarını hiçe sayarak harekete geçişi, Berlin'de Alman çıkarlarının zedeleneceği kaygısını geliştirdi. ABD'nin, Saddam Hüseyin rejimini bir preventif savaşla yok etme tehditi, ABD ve Almanya arasındaki çelişkileri kamufle edilemeyecek şekilde gün yüzüne çıkardı.

Bu çelişkiler göz önünde tutulduğunda, Schröder hükümetinin salt piyasa ve önemli enerji kaynaklarına ulaşım yollarını kaybetmekten kaygı duymadığını, aynı şekilde olası bir petrol krizi sonrasında zaten aşırı işsizlik ve borçlanma yükü altında bocalayan Avrupa ekonomilerinin

daha da sarsılacağını ve ağır sosyal sorunların ortaya çıkacağı korkusunu taşıdığı görülmektedir. Federal Hükümetin, savaşla birlikte ortaya çıkacak mülteci akını ve sosyal sorunların bütün bölgeyi destabilize edeceğini bilmesi de işin cabasıdır.

Bunların yanısıra ABD'nin AB ülkelerini birbirine düşürme çabaları da çelişkileri derinleştirmekte. Sekiz Avrupa ülkesinin, Almanya ve Fransa'ya haber dahi vermeden kaleme aldıkları "ABD ile sonuna kadar beraberiz" mektubu, Bush yönetiminin çabalarının bir sonucuydu. Almanya ve Fransa ABD'nin bu hamlesine, AB üye ve aday ülkeleri üzerindeki ekonomik ve siyasî baskılarını artırarak yanıt verdiler. 18 Şubat 2003 tarihinde Brüksel'de, Almanya ve Fransa'nın girişimiyle toplanan AB Özel Zirvesinde de, mutabakat sağlanıp ortak açıklama yapılarak, bu baskıların meyvesi alındı. Fransa Cumhurbaşkanı Chirac'ın bu zirvede, İtalya, İspanya ve Büyük Britanya ile birlikte Bush'a "dayanışma mektubu" gönderen Polonya, Bulgaristan ve Romanya gibi AB aday ülkelerini çocuk azarlar gibi eleştirmesi, Almanya ve Fransa'nın, ABD'nin Avrupa'daki oyunlarından ne denli rahatsız olduklarını gösterdi.

SCHRÖDER - FISCHER HÜKÜMETİ SAVAŞ KARŞITI DEĞİLDİR

Federal Hükümetin Irak konusunda takındığı tavır ve yaptığı bütün girişimler, ABD'nin Irak'a saldırısına savaş karşıtı olduğu için değil, kendi "emperyal" planlarına ve ekonomik – siyasal çıkarlarına ters düştüğü için karşı çıktığını göstermektedir. Schröder ve Fischer, kendi partilerinin tarihlerini ve geleneklerini şüphe götürmeyecek bir şekilde, doksanlı yıllardan bu yana geliştirilen dış politik planlar için kullanılmaktadırlar.

Federal Anayasa ve BM Şartı dahil, tüm uluslararası hukuk, Irak'a karşı girişilecek bir savaşın hukuk dışı bir savaş olduğunu göstermektedir. Federal Anayasa ve uluslararası hukuk, Federal Hükümeti çok açık

bir şekilde, değil uluslararası hukuka aykırı olan bir savaşa karşı çıkmayı, böylesi bir savaşın hükümranlılığı altındaki topraklarda ve kendi hava sahasında hazırlanmasını dahi yasaklamakla yükümlü kılmalıdır. Aynı şekilde NATO Sözleşmesi de – her ne kadar ince yorumlanırsa yorumlansın – bir saldırı savaşını gerekçelendirmemektedir.

Tüm bu gerçeklere rağmen Federal Hükümet, Alman topraklarının ve hava sahasının bir saldırı savaşının hazırlanması ve sürdürülmesi için kullanılmasına izin vermekle kalmıyor, bütün söylemlerinin aksine, Awacs uçaklarındaki Federal Ordu personelinin, Kuveyt'te ve Körfez'de konuşlandırılmış askerlerinin ve bölge denizlerindeki donanmasının savaşa dolaysız katılımı için gerekli tüm hazırlıkları tamamlıyor.

Federal Hükümetin 1992 yılından kalma “Savunma Siyaseti Yönergesi”ni yenileme kararı bu ışık çerçevesinde değerlendirilmelidir. Her ne kadar içeriği kamuoyuna tanıtılmamış olsa da, yeni yönergenin aynı hedefleri daha net belirleyeceği şimdiden kestirilebilir. Federal Savunma Bakanı Struck, hükümetinin politikaları için bağlayıcı olan ilkeyi şöyle açıklıyor: “Federal Ordu, Alman dış politikasının bir enstrümanıdır. Bu enstrüman, Almanya'nın uluslararası alandaki etkisini ve rolünü belirleyecektir.”

Evet, hedef belli: serbest dünya ticaretinin ve piyasalar ile hammadde pazarlarına serbest girişin güvence altına alınması için, küresel çapta belirleyici rol oynamak. Bunun için de savaş yeniden Alman dış politikasının vazgeçilmez bir aracı haline getiriliyor. Tarihin tekerrür ettiğinden olacak, gene Sosyaldemokrasi – bu kez liberalleşmiş Yeşiller'i yanına alarak – muhafazakârların yapamadığını becerecek. Sosyaldemokrat ve Yeşiller'in iktidara getirilmelerinin asıl bedeli bu olsa gerek.

ŞUBAT 2003

»ENDLÖSUNG«

TECRİT, SAVAŞ VE İŞGAL POLİTİKALARI ÜZERİNE

Bazen devlet yönetimlerinin aldıkları kararlar, ulusların tarihlerini yakından etkiler, onyıllar sonrasındaki kuşaklar için utanç kaynağı olurlar. Yaşadığım Almanya'da bunun örnekleri çoktur. Örneğin 20 Ocak 1942 günü Alman ulusunun tarihine kara bir leke olarak kazınmıştır. Bu tarihte yapılan ünlü Wannsee Konferansı'nda dönemin karar vericileri, “Yahudi Sorununu” kökten çözmek (!) için “Endlösung” kararını almışlardı. Sonucu biliniyor: onmilyonlarca savaş kurbanı ve 6 milyon Yahudi'nin yok edilmesi. Günümüz Almanya'sının genç kuşakları 61 yıl sonrasında bile halen bu utancın acısını çekmektedirler. Şimdiki kuşağın torunları da aynı acıyı çekmek durumundadırlar.

Alman ulusunun bu tarihsel deneyimi, Türk ulusu açısından her zaman önemsenmesi gereken bir “alarm zili” olarak algılanmalıdır. Çünkü Türkiye'deki iktidar sahiplerinin ve devlet içerisindeki gerçek egemenliğin sahipleri olan karar verici kliğin aldığı kararlar ve uygulamaları bütün bir ulusun geleceğini ipotek altına sokacaktır, sokmaktadır da.

ÜLKE ONURU ÜZERİNE KİRLİ PAZARLIKLAR

Geçen yılların konjüktürel gelişmelerinin yardımı ile iktidara gelen “İslamcı Kemalistler”, daha şimdiden ucunu militarist kliğin tuttuğu ipliklerle yönlendirildiklerini göstermektedirler. Türkiye'de yüzde doksanları aşan savaş karşıtı tutumu ve kendi milletvekillerinin hassasiyetini utanılacak bir şekilde kirli pazarlıklar için koz olarak kullanan AKP

Hükümeti, Türkiye'yi her pahasına savaşa sokmak isteyen derin devlet ve militarist güçlerin sözcülüğüne soyunmuş durumda.

Dünya halklarının, milyonlarca insanın katıldığı protesto eylemlerinde ifadesini bulan savaş karşıtlığı, savaş taraftarı olan Britanya Hükümetini dahi dikkatli adım atmaya zorlaması, Ankara'nın pazarlıklarla meşgul olmasını engellemiyor. Tam aksine kamuoyu "savaş zaten çıkacak, çıkmasına da, bundan nasıl bir kâr elde eder, bölgede nasıl söz sahibi oluruz" tartışmaları ile ikna edilmeye çalışılmakta. Yani, bir gazetecinin deyişiyle, "tecavüz olacak, hiç olmazsa ses çıkarmayıp, tecavüze uğrayanın kollarını tutup, sonra biz de zevk alalım" anlayışı yerleştiriliyor. Bu iğrenç anlayışın ne anlama geldiğini söylemeye insanın dili varmıyor.

ASIL HEDEF!

AKP iktidarının, Genelkurmayın ve hatta kimi emekli generaller ile, şövenist ihtirasla birer şahin kesinlen "sahibinin sesi" köşe yazarlarının tutumları, Türkiye'nin savaşa sokulmasının ardındaki asıl hedefi deşifre ediyor: Savaş ganimetlerinden yararlanmak, savaş sonrası coğrafyada söz sahibi olmak ve Kürt hareketini imha etmek.

"Türkiye'nin millî menfaatlerinin korunması" olarak deklare edilen bu politikalar ülkeyi ateşe atacak. Karar verici klik Türkiye ve bölgenin geleceği ile oynuyor. ABD'nin Irak'a karşı girişeceği saldırı savaşı, Türk Silahlı Kuvvetlerinin 1995 yılındaki "Çelik Harekâtı" ile Kuzey Irak'ta oluşturduğu fiilî işgali meşrulaştırmak için kullanılacak. Türk ordusu daha şimdiden konuşlandığı bölgelere – Kanimasi bölgesindeki karakolun bulunduğu tepeye beyaz taşlarla "Dilmen Tepesi" yazması gibi – Türkiye toprakları muamelesi uygulamaktadır. Uluslararası hukuka aykırı olan bu yayılmacı tutum, savaş esnasında ve sonrasında daha da genişletilmek istenmektedir. Bu ise bölgede şimdiden sonucu görülemeyecek olan çatışmalara yol açacaktır.

TECRİT, İMHA POLİTİKASININ BİR PARÇASIDIR

Aylardan beridir KADEK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'a karşı uygulanan tecrit politikası da savaş ve imha politikasının bir parçasıdır. Karar verici klik, savaşın gölgesinde Kürt sorununu "kökten çözmeye" karar vermiş bir görüntü çizmektedir. Bugüne kadar Kürt sorununun çözümünü, kozmetik rütuşlardan ileri gitmeyen bir takım yasal düzenlemelerle uzatarak oyalamaya çalışan devlet politikası, şimdi Kuzey Irak'ta de facto oluşmuş olan Kürt devletinin kurulmasını engelleme gerekçesiyle imha politikasına dönüştürmüş durumda. Devlet, Türk halkına savaşı 'Kürt tehditi' bahanesiyle kabul ettirebileceğini düşünüyor. Zaten, kimi "solcu" yazarların da TBMM'ne getirilen savaş tezkeresi öncesinde "ABD – KADEK görüşmelerinden", "yerel çatışmalardan" ve "iç savaş tehditinden" bahsetmeleri de bu yüzdendir. Bu nedenle karar verici klik, savaşın gölgesinde imha ve tecrit politikası uygulayarak, Kürtlerin sabrını taşımak ve Kürt ulusal hareketini provoke etmeye çalışmaktadır.

Ancak unutulmuş iki nokta var: birincisi, Kuzey Irak'ta yaşayan Kürtler, oluşmuş olan özerk yapının hem altyapısına, hem de iradesine sahiptirler. Bu oluşumun ve Kürtlerin ulusal bilincinin zor kullanarak durdurulacağını sanmak, tek kelimeyle aptallık olacaktır. İkincisi ise, Türkiye'deki Kürtlerin Abdullah Öcalan üzerinde uygulanan tecridi, bütün Kürtlere karşı uygulanmakta olan bir tecrit politikası olarak algılamalarıdır. Tecrit ve imha politikalarının devam ettirilmesi, gelecekte onarılması olanaklı olmayan bir düşmanlığa temel oluşturacaktır.

SAVAŞA KARŞI ÇIKMAK, TECRİTE KARŞI ÇIKMAKLA EŞ ANLAMLI DIR

Bu nedenle Türk ulusu tarihsel bir sorumlulukla karşı karşıyadır. Savaş karşıtlığı, tecrite karşı çıkmakla eş anlamlı olmadığı ve savaş karşıtı söylem, Türkiye'de çıkabilecek bir iç savaşa karşı tepkiye dönüşmediği sürece, militarist ve egemen şövenist söylemlerin etkisine

girecektir. Savaş karşıtı Türkler, tecrit ve imha politikalarına aynı hassasiyetle karşı çıkmadıkları müddetçe, Kürt fobisinden kurtulamayan, ırkçı ve yayılmacı bir resmi ideolojinin gölgesinde kalacaklardır.

Tarihin unutmadığı bilinmelidir. Türk ulusunun gelecek kuşaklarının bugünleri utanç içerisinde, acıyla anmasını istemeyenler, başta Kürt, Türk, Arap ve diğer bölge halklarının özgürlük mücadelelerinin bastırılması için yürütülen bu paylaşım savaşına, tecrit ve imha politikalarına şiddetle karşı çıkmalıdır.

Türkler, tarihlerindeki kara lekelerden kurtulmayı bütün uluslar gibi hak etmektedirler. Ama, bunun için ilk adımı atmak, kendi sorumluluklarındadır.

MART 2003

APOLETLİ »NGO«LAR

MGK'NUN AVRUPA'DAKİ FAALİYETLERİ VE AVRUPA'DAKİ TÜRK DERNEKLERİNİN TAVIRLARI ÜZERİNE

Hani derler ya “bir geldi, pir geldi” diye, MGK Genel Sekreteri Orgeneral Tuncer Kılınç’ın Avrupa’da çeşitli kentlerde yaptığı toplantılar da buna benziyor. Elçiliklerin ve konsoloslukların mutlak talimatlarına rağmen toplantılarda konuşulanlar kamuoyuna sızınca bir gü-rültüdür koptu. Müthiş ekonomi bilgisini “bulurum boyayı, basarım parayı” gibisinden incilerle kanıtlayan(!) sert paşamızın söylediklerinden bazıları günlük gazetelerin puntolarından düşmedi. Bir taraftan Almanya Türk Toplumu, Alevi Dernekleri, Veliler Dernekleri, İşadamları Dernekleri gibi sayısız “sivil” kuruluşun katıldığı toplantılarda, paşanın şeriatçıları nasıl azarladığı tartışılırken, diğer taraftan Orgeneral Kılınç’ın MGK Genel Sekreteri sıfatıyla toplantılar düzenlemesine şaşır-
ranlar oldu.

Oysa bunda pek şaşılacak bir durum yok. Çünkü MGK Genel Sekreteri yıllardan beri Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve diğer yasal düzenle-melerin verdiği “görev ve salâhiyetle” her ay Avrupa’ya gelerek direk-tifler yağdırmakta ve “faaliyetleri” yönlendirmektedir.

“HUZUR OPERASYONU”

Konuyu anlaşılır kılabilmek için tarihe bir bakmakta yarar var. Özellikle 12 eylül 1980 cuntasının iktidara el koymasından itibaren Türkiye’deki çeşitli devlet birimleri, önceleri muhalif sol çevreleri daha yakından izleyebilmek ve ASALA örgütüne darbe vurabilmek amacıyla, başta

Federal Almanya olmak üzere Türkiyeli göçmenlerin yoğun olarak yaşadıkları Avrupa ülkelerinde örgütlenmeye başladılar.

Her ne kadar resmî söylemde Avrupa'da yürütülen operasyonların (ki, bu operasyonların nasıl yürütüldüğü 'Susurluk' olayı ile ilgili belgelerde açık bir şekilde anlatılmaktadır) ASALA örgütüne karşı yoğunlaştığı savunulsa da, asıl amaç Kenan Evren cuntasına ve cuntanın ülkede giriştiği katliama karşı Avrupa'da başarılı bir kamuoyu çalışması yürüten muhalif örgütlerin etkisinin ve Türkiye'nin Avrupa'daki izolasyonunun kırılmak istenmesiydi. Bu nedenle islamist ve faşizan Türk örgütlerde el altından destekleniyordu.

Dönemin Millî Güvenlik Konseyi kontrolünde başlatılan ve devlet birimlerince "Huzur Operasyonu" olarak adlandırılan bu çalışmanın hedefi iki ana noktada yoğunlaşıyordu: 1.) "Devlet düşmanı" muhalif sol örgütlerin Avrupa kamuoyundaki tartışmasız etkilerini kırmak ve 2.) Avrupa'da yaşayan Türkiyeli göçmenlerin kuracağı ve devlet kontrolünde tutulacak kuruluşlarla "lobicilik" yapmak.

Başlangıçta sivil bürokrasi tarafından yürütülen bu operasyon, doksanlı yıllardan itibaren "askerin denetimi" altına geçti. Adı yolsuzluklara karışan TBMM eski başkanı Mustafa Kalemli döneminde TBMM Genel Sekreteri olan ve belirli bir süre operasyonu bizzat yöneten Necdet Basa konuyla ilgili olarak "Sivillerin beceriksizliğinden dolayı asker olaya el koydu." diyordu.

Sonuçta "Huzur Operasyonu" hayli başarılı oldu. Son on yıllık zaman dilimi içerisinde "DİTİB", "Koordinasyon Kurulları", "Atatürkçü Düşünce Dernekleri", "Avrupa Türk Akademisyenler Birliği" gibi sayısız "yarı resmî" dernekler Avrupa'da mantar gibi bitiverdiler. Ama bunlara sonra değinelim.

MGK GENEL SEKRETERİNİN GÖREVLERİ

Uzun lafın kısıası "Huzur Operasyonu" başlangıçtaki amaçlarını başarıyla yerine getirdi. Şimdilerde ise Türkiye'deki karar vericinin Avrupa

kamuoyunu etkileme ve "yarı resmî" Türk derneklerinin lobicilik (!) çalışmalarını yönlendirmek hedefini gütmektedir. Zaten bu nedenle eski Başbakan Bülent Ecevit 7 Kasım 2002 tarihinde, sivil toplum örgütlerinin ulusal ve uluslararası alanda rolü ve öneminin arttığı gerekçesiyle bir "Sivil Toplum Örgütlerini Geliştirme Kurulu" oluşturma kararını alarak, bu kurulu MGK'na bağladı. Yani sözde sivil toplum örgütlerinin gelişmesi MGK Genel Sekreterinin sorumluluğu altındadır.

Bu sorumluluğun hangi yasal düzenlemeye dayandığını Cumhuriyet gazetesinde yazan Hikmet Çetinkaya'dan okuyalım:

"(...) Peki MGK Genel Sekreterinin görevleri nedir? MGK Genel Sekreteri Millî Güvenlik Kurulu'nun görevleriyle ilgili olarak gerekli her tür çalışma, araştırma, inceleme ve değerlendirmeleri yapar, sonuçlarını teklifleriyle birlikte Cumhurbaşkanı, Başbakan ve MGK'ye sunar!..

MGK Genel Sekreteri'nin görevleri arasında başka neler vardır?

Bakanlar Kurulu'nun millî güvenliğin sağlanması sorumluluğuna ilişkin olarak devletin savunma siyaseti dışında, millî güvenliğini tayin, saptama, uygulama ve gerektiğinde düzeltme, değiştirme görevlerini izler, planlar, bu konudaki uygulamaları yönlendirir, sonuçlarını değerlendirir...

MGK Genel Sekreteri görevlerin yerine getirilmesinde, izlenmesinde ve denetlenmesinde Cumhurbaşkanı, Başbakan ve MGK adına yetkilidir!..

Köşelerinde ilkokul çocukları gibi soru soran, MGK Yasası'ndan haberi olmayan bazı gazeteci arkadaşlarıma bu bilgileri sunuyorum. Orgeneral Kılınç, yurt dışında kendi düşüncelerini anlatmamıştır! Kılınç paşa, MGK Genel Sekreteri'dir! Görev ve yetkileri de yasayla belirlenmiştir!.. (28 Nisan 2003 tarihli Hürriyet gazetesinden aktarma)

Peh, peh! Genel Sekreter değil, başbakan sanki mübarek. Ya ben demokratik ülkelerdeki yasama – yürütme ilişkilerinden bi'haberim, ya

da... Neyse, demokrasi bazında Türkiye'deki hükümet – MGK – karar verici mekanizma ilişkilerini başka bir yazıda ele alalım.

“EMRET PAŞAM!” YAKLAŞIMLARI

Hal böyle olunca – pardon, yasa böyle olunca – Kılınç paşamızın faaliyetlerini yadırgamamak gerekir. O sadece görevini yapıyor. Asıl yadırganması gereken “demokratikliklerine” ve “bağımsızlıklarına” toz kondurmayan ve Kılınç paşanın toplantılarına katılma imtiyazına (!) sahip çoğu dernek yöneticilerinin “emret paşam!” tavırlarıdır. Bunlar NGO olduklarını iddia ediyorlar, ama “NGO”nun kelime anlamından dahi haberdar değiller. Elçilik ve konsolosluk “Sus!” diyor, susuyorlar, “Konuş!” diyor, bağırıyorlar. Sahibinin sesi olmak bu demek herhalde. Yani, Türkiye için uğraş veriyorum diyeceksin, ama yıllardır Susurluk'lara, faili meçhul cinayetlere, kirli savaş, ekonomik yağmalara, antidemokratik uygulamalara ve daha nicesine ses çıkarmayacaksın; bunları dile getirip eleştirenler karşısında şahin kesileceksin ve “şak emret, tak yaparım!” mantığı ile Türk toplumu adına ahkâm keseceksin. Olmaz böyle şey! Buna olsa olsa, apoletli dernekçilik denir, NGO değil.

Şüphesiz bir devletin yurt dışında yaşayan vatandaşları için sosyal ve kültürel hizmetler sunması, sorunlarının çözümü için uğraş vermesi özlenen bir durumdur. Ancak onyıllarca döviz rezervi olarak görülen yaklaşık 3,5 milyonluk bir kitle, aşağılanır, ciddiye alınmaz ve salt karar verici mekanizmayı elinde tutan bir militarist kliğin iç ve dış politik çıkarları uğruna yönlendirilebilecek bir “sürü” muamelesine tabi tutulursa, niyetlerin iyiliğinden şüphe edilir. Hele hele bu yaklaşımı poh-pohlayan ve “hazır ol”da bekleyen sözüm ona NGO yöneticilerinin tavırlarından.

Konuyu açmak için bir örneği ele alalım: Yanılmıyorsam 1997 yılında Berlin Türk Cemaati içerisinde bir olay olmuştu. Yönetim Kurulu se-

çimlerinden mağlup çıkan eski Başkan Mustafa Turgut Çakmakoglu ve Sabri Atak başkanlığındaki yeni yönetim kurulu arasında kamuoyunun da ilgisini çeken sert sürtüşmeler yaşanmıştı. Tabii asıl kavganın Berlin Senatosu'ndan alınan ödeneklerin kontrolü ile ilgili olduğu hiç söylenmedi. Kavganın dönemin MGK Genel Sekreterinin bizzat Berlin'e gelerek el koyması ile çözülmüştü. Düşünebiliyor musunuz? Türkiye'nin en üst karar organlarından birisi hiç üşenmiyor, Ankara'dan kalkıp Berlin'e geliyor ve ufak bir derneğin iç sorunlarını kapalı kapılar ardında çözüyor(!).

Sormak gerekir: hangi “ulvî” amaçla? Nasıl oluyor da, hergün binlercesi kurulan ve kapatılan Almanya'daki sıradan bir dernek sorunu, Türkiye'nin millî güvenlik meselesi haline geliyor? Çetinkaya'nın dediği gibi, MGK Genel Sekreteri kişisel düşünceleriyle hareket etmediğine göre... (Hoş gelişmeleri yakından izleyen Alman devletinin bunlara neden sessiz kaldığı ve hangi amaçlara hizmet ettiği de ilginç bir soru olur ya) Ve bu sözüm ona “NGO”da kalkıyor, sanki hiç önemli bir şey olmamış gibi Berlin Senatosu'ndan ödenek olarak “çalışmalarına” devam ediyor. Öyle zannediyorum ki, şiir yarışmalarına onbinlerce marklık ödüller dağıtan, Türkiye ve K.Kıbrıs'a bedava uçak kaldıran, Atatürkçülüğü kimseye kaptırmayan ve Avrupa'daki Türkiyeli toplum adına asıp – kesen kimi “NGO”ların finansman kaynakları saydamlaşırsa, daha nice apoletliler ortaya çıkacaktır.

Bana kalırsa Türkiye'deki karar verici Avrupa'daki Türk derneklerini “hizaya sokmak” yaklaşımı ile hata ediyor. En azından, niyetlerinin iyi olduğu konusunda inandırıcı değil. Alman vakıflarının Türkiye'deki çalışmaları ile ilintili olarak ortaya atılan iddiaları hatırlıyorsunuzdur. MGK Genel Sekreterinin, vakıf çalışmalarından daha da ileri giden “faaliyetleri” konusunda söylenecek sözlere ne cevap vereceksiniz?

Devlet, aslî görevlerinin temsil ettikleri üyelerinin çıkarlarını korumak olan hükümet ve partilerden bağımsız örgütleri – ki, NGO – Non

Government Organisation'ın kelime anlamı budur – kendi siyasî dümen suyuna sokmaya çalışmak yerine, konularında uzman olan ve çıkar temsilciliği yapan örgütlerin uyarı ve önerilerini dikkate alarak, yurtdışındaki vatandaşlarına yönelik politikalarında paradigma değişikliği yapmalıdır. NGO'lar, doğaları gereği devlet ve hükümet kurumlarına karşı her zaman muhalif ve eleştirel bir mesafede dururlar. Demokratik devletler de böylesi NGO'ların görüşlerini, politikaları geliştirme ve yasama süreci içerisinde dikkate alırlar. Normali de budur zaten.

Ama bir devlet, memurlarıyla, hele de bir üst düzey subayı ile "NGO"ların hangi durumlarda nasıl davranmaları gerektiğini belirlemeye çalışırsa, manipülasyon suçlamasına maruz kalır. Bence bu yanlış ne Türkiye, ne de Avrupa'daki Türkiye kökenli toplum hak ediyor. Zaten bugüne kadar tek merkezden yönlendirilen "yarı resmî" derneklerle yapılan lobiciliğin başarısı olması ve Avrupa kamuoyunda ciddiye alınmaması bu nedenledir. Bilinmelidir ki, devlete eleştirisel yaklaşım salt NGO olmanın değil, yurtsever ve yurttaş olmanın bir gereğidir.

Eh, bu birazcık da onur meselesidir.

MAYIS 2003

SOSYAL YIKIM ROTASI: AGENDA 2010

YA DA; SOSYAL DEVLET PARTİSİ SPD NASIL ŞANSÖLYE KURTARMA DERNEĞİ HALİNE DÖNÜŞTÜRÜLÜYOR

Me | ta | mor | foz, [Lat. metamorphosis, Fr. métamorphose] **Başkalaşma**. Herhalde günümüzün Alman sosyaldemokrasini tanımlayan en uygun ve en doğru kelime bu olsa gerek. Çünkü, ekoliberal Yeşiller destekli SPD hükümetinin politikalarına bakıldığında insanın aklına başka bir tanım gelmiyor. Alman sosyaldemokrasisi son vicdan kırıntılarını da atarak 140 yıl önce çıktığı yolculuğun sonuna gelmek üzere. Herhalde bizden sonraki kuşaklar tarih kitaplarını okuduklarında, geleceklerini karartan "sosyal karşı devrimi" bir zamanlar işçi sınıfının bağrından doğan ve marksist kökenleri olan bir partinin başarıya ulaştırdığını anlamakta güçlük çekeceklerdir.

Hoş, gelecekte kim neler düşünecek bilemem, ama bildiğim bugün bağımlı çalışanların, yaşlıların, gençlerin, engellilerin, tek başına çocuk yetiştiren emekçilerin ve sosyal yardıma muhtaç bırakılanların Schröder Hükümeti hakkında düşündüklerini sağır sultanın dahi duyduğudur. Buna rağmen Schröder Hükümeti, sosyal devlet anlayışını mezara taşıyacak olan "Agenda 2010" programını gerçekleştirmeye kararlı gözüküyor.

Sermaye lobisinin, medyanın, neoliberal ekonomistlerin ve burjuva partilerinin gerekliliğini yıllardır telkin ettikleri "sosyal devletin modernizasyonu" tüm hızıyla yeni bir devreye giriyor. Artık günün şiarı "kısıtlama, tasarruf ve randıman artırımı" oldu. Bu şiarı bayraklaştıran SPD

“kemerlerin daha çok sıkılacağını” herkese ilan ediyor.

BUNUN NERESİ SOSYALDEMOKRAT POLİTİKA?

SPD yönetimi sendikalardan gelen sert eleştirilere ve parti içindeki tepkilere “Agenda 2010 sapına kadar sosyaldemokrat bir plandır” yanıtını vermekte. Bu “sapına kadar sosyaldemokrat plan” kısaca;

- İşsizlik parası süresinin kısaltılmasını,
- İşsizlik yardımının sosyal yardım seviyesine düşürülmesini,
- İşsizlere yönelik cezaî yaptırımların sertleştirilmesini,
- Emeklilik aylıklarının düşürülmesini,
- Emekliliğe geçiş süresinin uzatılmasını,
- Hastalık parasının tek taraflı olarak işçiler tarafından finanse edilmesini,

Sigortalıların sağlık sektöründe ek olarak ödemeye zorlandıkları masrafların artırılmasını ve işten çıkarmalardan koruma yasası ile toplu sözleşme hakkının içinin boşaltılmasını öngörüyor. El insaf! Bunun neresi sosyaldemokrat politika?

Tarihçiler, bir korku filmi andıran bu sosyal yıkım programı ile onaltı yıl boyunca acımasızca ortalığı kasıp – kavuran Kohl Hükümetinin neoliberal sözcülerini özdeşletiriyorlardı. Şimdi ise tarih yeniden yazılıyor.

Kırmızı – Yeşil Hükümet, sermaye lobisinin baskısı altında ve iktidarda kalma hırsıyla bütün tereddütlerini ve insafını bir kenara bırakmış durumda. Bazı bakanlar öylesine ileri gidiyorlar ki, anayasal temel özgürlüklerden olan meslek seçme özgürlüğünün dahi kısıtlanabileceğini imâ ediyorlar. Federal Eğitim Bakanı Edelgard Bulmahn (SPD) 1 Mayıs arifesinde “Focus” dergisine verdiği mülakatta şöyle diyordu: “Kimi öğrenciler gerçekleşmesi güç meslekleri arzuluyorlar. Arzuladıkları meslekte eğitim yeri bulamayınca, sosyal yardım alıyorlar. Belirli bir meslekte ısrar eden genç sosyal yardım alıcılarına yapılan yardım ge-

rekirse azaltılabilir.” Muhafazakâr Kohl Hükümeti bırakın bunların yaptıklarını, söylediklerini dahi söylemeye cesaret edemezdi.

KRİZ KURBANLARINA SUÇLU MUAMELESİ

Schröder Hükümeti bir taraftan sermaye akümülayonu lehine işleyen çarkı hızlandırırken, diğer taraftan da kriz kurbanlarına krizin suçluları gibi davranmaktan geri durmuyor. “Sapına kadar sosyaldemokrat Agenda 2010”nun nasıl bir etkide bulunacağını 56 yaşında işsiz kalan bir inşaat işçisi örneğiyle açmaya çalışalım:

“Agenda 2010”nun – Hartz Yasaları da dahil – sunduğu tüm istihdam tedbirleri, bu yaşlı işsiz yaşam giderlerini garanti altına alabilecek bir işyeri bulmasını olanaklı kılamayacaktır. Konjonktürel bir mucize gerçekleşse ve ekonomik durum bir çırpıda düzelse bile, hiç bir şirket 56 yaşındaki bir işsizi işe almaya yanaşmayacaktır. Bu gerçeğe rağmen Federal Hükümet 56 yaşındaki işsizin kırk yıllık meslek yaşamında ödediği aidatlarla hak ettiği işsizlik parasının süresini 32 aydan 18 aya indirmeyi planlıyor. Gerekçe ise göstermelik: “Ücret yan giderlerini kontrol altında tutmak” ve “çalışma rızasını teşvik etmek.”

Bu komik gerekçelere karşın 56 yaşındaki işsizin maddî kayıpları rakama vurulunca ortaya çıkan asıl felaket hiç te komik değil. Süre kısaltılması sonucunda bu işsiz, evliyse ortalama 14.540 Euro, bekârsa ortalama 11.985 Euro kaybedecek. Sonra? Sonrası ise daha kötü: SPD’nin seçimlerde verdiği vaatlerin aksine, işsizlik yardımı sosyal yardım seviyesine düşürüleceğinden, yaşlı işsizi karanlık günler bekliyor. Dahası “Agenda 2010” işsizlik parası süresi bittikten sonra işsizlik yardımı alınabilmesi için yeni koşullar getiriyor. İşsizlik yardımı ücret – aidat bağlantısından koparılması nedeniyle, yaşlı işsizin işsizlik yardımı olarak aldığı cüzî miktar bir de – varsa – karısı ve çocuklarının gelirleriyle denkleştirilecek. Yani işsizlik yardımı alabilmesi için, ailesinin ya hiç gelirin olmaması ya da çok az gelire (sosyal yardım seviyesinden az) sahip olması zorunlu hale getiriliyor.

Uzun süreli bakıldığında, uzmanlar bugün işsizlik yardımı alan yaklaşık 1,8 milyon işsiz yüzde 40'ının bu haklarını kaybedeceklerini tahmin ediyorlar.

ÇİN İŞKENCESİNDEN BETER

Schröder "Agenda 2010"nu savunmak için yaptığı parlamento konuşmasında "Her kim ki kabullenilebilecek bir işi (Alm. Zumutbare Arbeit) reddederse – kabullenilebilecek iş kriterlerini değiştireceğiz – sanksiyona uğrayacağını bilmelidir" diyordu. Zaten Çin işkencesinden beter olan yaptırımların daha da sertleştirilmesi akıl alacak iş değil. Ortalama 2.436 Euro brüt geliri olan bir çalışanı ele alalım. Şu ana kadar geçerli olan yaptırımlar gereğince – bu kişi bekârsa – Almanya'nın her köşesine çalıştırılmak için zaten gönderilebilmekte. Kabullenilmesi zorunlu olan brüt kazanç ise, işsizlik süresine göre gene hızlı bir biçimde düşmekte: Kabullenilmesi zorunlu olan brüt kazanç ilk üç aylık işsizlik süresinde 1.949 Euro'ya, dördüncü aydan altıncı aya kadar 1.705 Euro'ya ve yedinci aydan itibaren 1.061 Euro'ya düşüyor. İş İdaresinin (Arbeitsamt) bu brüt kazançlarla önerdiği işyerini işsizlerin reddetme hakkı yok. Hükümet bu seviyeleri de ortadan kaldırmayı planlıyor. Yani her işsiz brüt ücreti ne kadar düşük olursa olsun, önerilen her işi kabullenmek zorunda bırakılacak. Reddederse – veya işyeri bulmak için yeterince aradığını ispat edemezse – aldığı işsizlik parasından kısıtlamalar yapılacaktır.

Diğer taraftan emekliliğe geçmeden önce alınan son ücretin yaklaşık yüzde 70'i seviyesindeki emeklilik aylıklarının yüzde 60'ların altın düşürülmesi planlanıyor. Bu gidişle dayanışma temelli olan emeklilik sigortası tamamiyle ortadan kalkarak "özelleştirilecek".

Emeklilik sigortasında atılan adımlar, hastalık sigortasında atılacak adımlara örnek oluyor. Gene "ücret yan giderlerinin azaltılması" gerekçesiyle, işçi ve işverenin eşit paydalarla finanse ettiği hastalık para-

sının "özelleştirilmesi" planı, sosyal güvence sistemlerini felce uğratacak. "Özelleştirilen" hastalık parası poliçelerinin aidatlarını ödeyemeyen yaşlılar, engelliler, kronik hastalığa yakalananlar, kadınlar ve çok çocuklu aileler "devlet himayesinde" kalacaklar. Bu "himayenin" da nasıl olacağı şimdiden belli.

"AGENDA 2010" ÇÖZÜM DEĞİL, ÇÖZÜMSÜZLÜKTÜR

Federal Hükümetin "Agenda 2010" programı kronik hale gelmiş olan kitlesel işsizlik sorununu çözebilecek bir konsept içermemektedir. Aksine sosyal alanlarda yapılacak olan milyarlarca Euro'luk kısıntılar yeni işsizler ve yeni sosyal yardıma muhtaç olanlar yaratacak. "Patronların yoldaşı" olarak karikatürize edilen Schröder'in programı, nicelikte Kohl Hükümetinin politikalarını aşmakta, nitelikte ise bütünüyle bir "sosyal karşı devrim" anlamını taşımaktadır. Schröder'in, dolayısıyla SPD politikalarının sosyaldemokrat hiç bir yönü kalmamıştır. "Reformlar" sosyal kıyımla eşitlenmiştir. Ve tam anlamıyla sermaye taraftarı adımlardır.

Schröder iktidarda kalabilme hırsıyla partisinin bütün geleneklerini ayaklar altına almaktadır. SPD, marksist köklerini terk ederek sosyal piyasa ekonomisini kabul ettiği "Godesberg Programı" için tam beş yıl tartışmıştı. Şimdi ise "Godesberg Programı"ndan çok daha gerilere düşen ve tamamiyle sermayenin çıkarlarını gözetten bir politik çizginin kabul edilmesi için partinin önüne sadece altı haftalık bir zaman konulmaktadır. Schröder ve yandaşları gerek SPD parlamento grubu içerisindeki "Parlamentar Sol"a, gerekse de isyancı 12 milletvekilinin başlattığı "üyeler kampanyasına" rağmen, 1 Haziran 2003'de yapılacak olan özel kurultayda bu çizginin onaylanacağını umut etmektedirler.

Görüldüğü kadarıyla Schröder'in bu umudu gerçekleşecek ve SPD özel kurultayı "Agenda 2010"nu onaylayacak. Bu şekilde "Şansölye kurtarma derneğine" dönüşen SPD iktidarda kalmayı başaracak. Ancak bu

başarı, ruhunun özünü kaybeden bir SPD için metamorfozu tamamlama anlamına da gelecek. İşçi sınıfının mücadelelerinden doğan ve sosyal devletin bayraktarlığını yapan bir partiden, küreselleşmeci, emperyal ihtiraslı neoliberal bir partiye dönüşüm tamamlanacak.

Sosyal sorumluluk SPD'nin atar damarıydı. SPD 140. yaşına basarken bu atar damarını kesmeyi kararlaştırdı. Evet, bu bir siyasî tercihtir. Ama her tercihin olduğu gibi bu tercihin de bir bedeli vardır. Bu adımın bedeli ise çok acımasız olacaktır.

MAYIS 2003

YENİ DÖNEM

HALKTAKİ PROTESTO TAVRININ İÇERDİĞİ ŞANSLAR VE TEHLİKELER ÜZERİNE

Almanya'da yeni bir dönem başlıyor. Politik direnç geleneğinin savaş sonrasında uğradığı kesintinin ardından, belki de ilk kez egemen düşünceye karşı koyma yatkinlığının arttığı bir döneme giriyoruz. Gelişmeler dikkatli incelendiğinde, bu gerçek toplumsal dinamikler açısından içerdiği şanslar ve tehlikeler ile birlikte ortaya çıkar.

Avrupa Eylem Günü çerçevesinde 3 Nisan'da Almanya'da düzenlenen protesto eylemleri farklı değerlendirmelerle ele alınıyor. Burada öne çıkan üç temel yaklaşım söz konusudur:

BİRİNCİSİ, ki aksi zaten beklenmemeliydi, egemen görüşün "dinozorların son çırpınışı" yaklaşımıdır. SPD'nin geniş kesimlerinden, Yeşillerin büyük çoğunluğundan ve muhalefetteki CDU/CSU, FDP ile sermaye ve kalemşörü medyadan oluşan büyük neoliberal koalisyon, beşyüzbin aşan protesto gösterilerinin halkın çoğunluğunun görüşü olmadığını telkin ederek, eylemler kaale alınmıyor mesajını veriyor. SPD'nin çiçeği burnundaki başkanı Franz Müntefering "Sendikalar sadece neye karşı olduklarını söylüyorlar. Biraz da çözüm nasıl olacak, onu söylemeliler" diyerek, Federal Hükümetin sosyal kıyım ve sermaye yönelimli ekonomi politikalarına devam edeceği sinyalini verdi. Sinyalin bir de iki adresi var: "sizi ciddiye almıyoruz" diyerek, aba altından sopa gösterdikleri sendikalar ve "çizgimiz değişmeyecek" güvencesini verdikleri sermaye.

İKİNCİ yaklaşım, kimi sol sekte kesimlerde ve “jungle-world” gibi bazı sol gazetelerde yer alan “eylemler yetersiz ve göstermelikti” değerlendirmesini yapan yaklaşımdır. Bu değerlendirmenin temelinde, sendikaların göbeklerinden SPD’ye bağlı oldukları, toplumsal hareketlerle göstermelik eylem birliklerine girdikleri ve artan protesto yatkinliğini –SPD iktidarda kaldığı müddetce- “ehlileştirme” amacını güttükleri tespiti yatmaktadır. İtalya ve Fransa gibi ülkelerdeki güçlü eylemleri ve grevleri kıstas alarak, Almanya’daki “mutabakat toplumu anlayışının” politik direnci kırdığı ve “sosyal barışın” aktivistler arasında “militan reformizmi” körükleyerek, siyasî grev ve daha değişik (radikal) eylem biçimlerine uzak kalmalarına neden olduğu söylenmektedir.

Bu yaklaşım, genellemecilik yapıldığı nedeniyle yanlış bulduğum, ama doğruluk payı da olan bir yaklaşımdır. Öncelikle sendikaları bir bütün olarak ele alıp, sosyaldemokrat hükümetin emrinde olma suçlaması yaparak genelleştirdiği ve Almanya’daki tarihsel sosyal devlet sürecini dikkate almadığından dolayı yanlıştır. Ancak sosyaldemokrasinin Bad Godesberg Programı’nı kabul etmesi ile ortaya çıkan ve Ren Kapitalizmi’nin, ülkenin sistem alternatifi bir ülkeyle sınırdaş olması nedeniyle kabullenmek zorunda kaldığı “sosyal barışın” Alman toplumundaki politik direnç geleneğini kırdığı, sendika ve işçi hareketini “uysallaştırdığı” doğrudur. Bu, gene de son bir kaç yıldır açık bir şekilde görülen gelişmeleri açıklamaya yetersiz kalmaktadır.

SENDİKALAR VE TOPLUMSAL HAREKETLER İLK KEZ EŞİT GÖZ HİZASINDA

ÜÇÜNCÜ ve benim de katıldığım yaklaşım ve değerlendirme ise şöyledir: 3 Nisan eylemleri, sendika yönetimlerinin toplumsal hareketlere eşit göz hizasında davrandıkları ilk eylemler olmaları nedeniyle önemlidir ve protesto hareketlerine yeni bir kalite getirmiştir. Sendika yönetimlerinin gerek eylem hazırlıklarında, gerek eylem sırasında, gerekse de sonrasında öne çıkmak istemeleri –sendikal yapılanmaları bilen-

ler açısından- pek önemsenmemesi gereken bir detaydır. Asıl önemli olan SPD ile sendikalar arasındaki evlilikte “şiddetli geçimsizliğin” baş göstermeye başlamış olmasıdır. Bu şiddetli geçimsizliğin “boşanmaya” dönüşmesi, toplumsal hareketlerin ustalığına ve başka bazı faktörlerin gelişmesine bağlıdır. Bunlara daha sonra değineceğim.

Milyonlarca üyesi olan Alman sendikalarının böylesi bir eyleme –ki toplumsal hareketlerin angajmanı sayesinde- sadece “beşyüzbin” insanı getirebilmiş olması bir zayıflık olarak algılanabilir. Ancak bu eylem, protestolara katılmayan, ama uygulanan politikalardan hoşnutsuz olan büyük bir kesim için önemli bir motivasyon olmuştur. En azından insanlarda “yalnız değilim” duygusunun güçlenmesine neden olmuştur. 3 Nisan diğer tarafta egemen görüşün, öyle olduğu gösterilmese de, rahatsız olmasını sağlamış ve bilinçli bir şekilde medyada uygulanan haber ve görüntü sansürüne rağmen, halkın geniş bir kesimine ulaşmayı başaramıştı. Bu açıdan bakıldığında 3 Nisan gelecek günler için umut veren bir eylem olarak değerlendirilmelidir.

HOŞNUTSUZLUK ARTIYOR, RESİGNASYON DA

Ciddi bir değerlendirme, uygulanan politikalar ve emek düşmanı sosyal kısımlar nedeniyle halk arasındaki hoşnutsuzluğun şimdiye kadar olmamış bir biçimde arttığı tespitine ulaşacaktır. Sosyaldemokrasi kurulduğu dönemlerdeki misyonunu trajik bir biçimde yerine getirmektedir: SPD uyguladığı asosyal politikalar sayesinde, işçilerin, işsizlerin, emeklilerin, gençlerin, hastaların ve azınlıkların, kısacası halkın geniş bir kesiminin sermaye yönelimli politikalara karşı aynı cephede birleşmelerini sağlamıştır. Özellikle klasik protesto potansiyelinden sayılmayan kesimler arasında siyasî hoşnutsuzluk ve muhalif olma eğilimleri güçlenmektedir. Sosyal birliklerin ve küreselleşme karşıtı örgütlenmelerin üye sayısında büyük artışlar yaşanmaktadır. Örneğin VdK adlı örgüte son aylarda onbinlerce emekli yeni üye olmuştur. Bu trendin önümüzdeki dönemde artması söz konusudur.

Ancak diğer taraftan bu hoşnutsuzluk herhangi bir şekilde politik bir yapılanmaya kanalize olmamaktadır. Var olan partiler, ki PDS’de buna dahildir, hoşnutsuzların güvenini kazanamamaktadırlar. Seçilebilecek sosyal bir alternatifin olmaması da insanların umudunun kırılmasına ve resignasyon ortamına çekilmelerine neden olmaktadır. Bu durumun devam etmesi, yakın bir gelecekte kitlelerin ırkçı ve popülist pozisyonlara yönelmesi tehlikesini her geçen gün artıracaktır.

NE YAPILMALI?

Bu tespit doğal olarak “ne yapılmalı?” sorusunu dayatmaktadır. Ne yapılacağı sorusu, aslında kendi içerisinde yanıtını taşımaktadır. Çünkü, hükümeti ve muhalefeti ile var olan politik yapı değişim taraftarı olmadığından, politik değişim ancak yeni alternatifler varsa olanaklı olacaktır. Şu anda oluşmakta olan parlamento dışı birleşik muhalefet, kendisini politik – parlamenter alanda temsil edecek bir güce erişmesi durumunda politik karar mekanizmalarını dolaysız etkileyebilecek ve değişimi zorlayacak baskıyı etkin bir biçimde kullanabilecektir. Böylesi bir politik – parlamenter temsilciliğin yokluğu, sendikaları yeniden SPD’nin kucağına iteceğinden ve politik resignasyonu artırıp, seçime katılım oranını düşüreğinden yeni yeni oluşmakta olan birleşik parlamento dışı muhalefetin kısa zamanda ölü doğan bir bebek haline gelmesine neden olacaktır.

S.O.S. çeken SPD kendisini, yeni çağın “Titanik”i gibi kurtarılamayacak bir konuma manövre etmiştir. SPD’nin politika değişikliği yapması için harcanacak her enerji, boşa harcanan enerjidir. Alman sosyal-demokrasisi, tercihini sermaye ve neoliberalizmden yana kullanarak, emek düşmanı cephedeki yerini almıştır. SPD için artık seksenli ve doksanlı yıllarda kullanılan “kötünün iyisi” tespiti dahi geçerli değildir. Halen belirli oranda seçmen sayısı olsa da, halkın çoğunluğunun çıkarını temsil eden parti değildir.

Aynı sertlikte olmasa da, benzer bir tespit Demokratik Sosyalizm Partisi için de geçerlidir. PDS her ne kadar SPD gibi emek düşmanı cepheye olmasa da, gerek iç sorunları, gerekse de Alman sosyalist hareketinin önemli bir çoğunluğunu kucaklayamaması nedeniyle halihazırda seçilebilecek bir alternatif haline gelememiştir.

Bu durumda tek seçenek olarak, parlamento dışı muhalefeti destekleyen, halkın geniş bir kesiminin çıkarlarını savunan ve egemen güçlerle mücadeleyi hedefleyen yeni bir politik formasyonun oluşturulması kalmaktadır. Franz Müntefering kısmen haklıdır: Sadece nelere karşı olunduğunun söylenmesi yetersizdir, ne istendiğinin de açık bir şekilde ifade edilmesi gereklidir. Sadece ifade etmek de değil, ifade edilenlerin, yeterince hazırlanmış olan alternatif konseptlerin uygulamaya sokulması için de uğraş verilmesi zorunludur. Bu da ancak seçilebilir sosyal alternatifin oluşturulması ile olanaklıdır.

Gerek “Seçim Alternatifi Girişimi”nin sayfalarında, gerekse de kısmen diğer girişimlerin belgelerinde (bazıları Kozmopolit Dergisinin bu sayıdaki dosyası içerisinde) böylesi bir politik formasyonun nasıl olabileceği konusunda, benim de tamamen katıldığım görüşlere yeterince yer verildiğinden, aynı şeyleri tekrarlamak istemiyorum. Bunlara ekleyeceğim, sadece Federal düzeyde seçilebilecek sosyal alternatiflerle kısıtlı kalınmamasıdır. Özellikle yerel düzeyde, ama aynı şekilde Eyaletler düzeyinde de benzer adımlar atılmalı, halkın çıkarlarının bu alanlardaki politik karar mekanizmalarında da temsil edilmesi sağlanmalıdır. Kısacası, her türlü yaşam alanı mücadele alanı haline getirilmelidir.

TARİHSEL MOMENT

Böylesi bir politik formasyonun başarı kazanması ve parlamento dışı muhalefetin birleşik ve örgütlü bir güce dönüşmesi için yeterince potansiyel vardır. Yukarıda da belirttiğim gibi, halkın geniş kesimlerinde

politik direnç gösterme yatkınlığı artmakta ve insanlar kendi çıkarlarını temsil edecek yeni bir gücü bekler durumdadırlar. Sadece “yeni sol parti” dedikusunun bile ne denli olumlu tepki aldığı düşünülürse, sendikalar, sosyal hareketlerden, komünist ve sosyalistlere kadar uzanan geniş bir kesimin oluşturacağı politik birlikteliğin alabileceği toplumsal desteğin ne kadar büyük olacağını tahmin etmek pek güç değildir. **Şu anda egemen güçlerin de beklemediği tarihsel bir moment oluşmuştur. Bu moment kaçırılırsa, önümüzdeki onyılların vahşi kapitalizmin mutlak hakimiyetini kurduğu ve toplumsal muhalefetin marjinal önemsizliğe dönüşeceği karanlık bir gelecek olacağı kaygısını taşıyorum. Bu momentin yakalanması durumunda ise, Almanya’da sosyal adaleti ve ekolojik gelişmeyi savunan, barış taraftarı bir toplumsal muhalefetin, egemen neoliberalist bloğa karşı direniş yetisi önemli derecede artacaktır.** Kaldı ki, Almanya’da oluşturulabilecek böylesi bir politik formasyon, diğer ülke halkları için bir örnek olacak ve uluslararası alanda birlikteliğin sağlanması için bir nüve anlamına gelecektir.

Şimdi neoliberalizme, sosyal kısımlara ve savaşlara karşı çıkan herkesin önünde duran görev, bu oluşumun gerçekleşmesi için katkıda bulunmaktır. **Güçlü bir toplumsal muhalefet oluşturma şansı büyüktür ve bu şans kaçırılmamalıdır.**

ŞUBAT 2004

ÇEKİRDEK AVRUPA YAYILMA YOLUNDA

ÜYELİK SÜRECİ SONUNDA TÜRKİYE’NİN DEMOKRATİKLEŞECEĞİNİ BEKLEYENLER YANILACAK

AB içerisindeki muhafazakâr kesimlerin tüm içpolitik hesaplarla motive olan »kültür mücadelesi« tantanasına rağmen, beklenen gene oldu. Türkiye’nin AB’ne üyelik müzakereleri başlatıldı. Yan savaş sahnesi olan »üye olmalı – üye olmamalı« tartışmalarının çıkardığı sis perdesinin arkasını görüp, yayılma planının gerçek motiflerini kavrayabilenler için bu bir sürpriz olmadı. Şimdi, Avrupa ve Türkiye’deki toplumların çoğunluğu için, sonucunda neoliberalizm ile militarizmin en sert versiyonunu görecekleri bir süreç başlamış oluyor. Bu gelişmeye tabii kararlı bir biçimde direnilmezse eğer.

Türkiye’nin AB’ne tam üyeliği ile »imtiyazlı ortaklığı« yeterli görenler arasında yürütülen tartışmalar, her iki tarafın da aslında aynı hedefleri takip ettikleri gerçeğinin üstünü örtmemeli. Muhafazakârlar, transfer ödentilerinin yüksekliğinden ve Avrupa Savunma ve Güvenlik Politikası’ndaki kararlara Türkiye’nin katılmasından çekiniyorlar. Her iki taraf da piyasalara, hammadde kaynaklarına, ucuz üretim mevkilerine ve Hazar Denizi havzasının ve Orta Doğu’nun enerji rezervlerine serbest ulaşım anlamında jeostratejik çıkarların korunmasına yönelik oynamaktalar. Yani kısacası iki tarafın da hedefi, Çekirdek Avrupa’nın transnasyonal tröstlerin çıkarına yayılmasıdır.

Ve bu hedefler ile Türkiye’nin AB’ne yakınlaştırılması, Çekirdek Avrupa’nın asıl hedefi, yani bir dünya gücü olma hedefi ile sıkı sıkı-

ya bağlantılı olarak ele alınmalıdır. Lizbon Ajandası'nda boşuna şunlar yazmıyor: »Hedef, AB'nin dünyanın en rekabet yetisine sahip ve en dinamik iktisat alanı yapmaktır.« Bu nedenle AB'ni yüksek derecede silahlanmış ve müdahale yetisi yüksek bir askerî ittifak haline getirmeye çalışılmaktadır. Türkiye gibi askerî açıdan güçlü bir bölgesel güç »istikrarsızlıklar bölgesinde istikrar faktörü« olarak vazgeçilmezdir.

Bu motifleri görebilenler, özellikle solcu politikacıların »AB'nin demokratikleştirme amaçları« şeklinde ifade edilen demagojisine kanmasını anlamakta zorluk çekmekte. Hatta Kürdler dahi AB üyeliğini, kendileri için demokratik haklar ve refah sağlanabileceği umuduyla, favorize etmektedirler. Halbûki »Kürt kartının« hep Türkiye'ye daha fazla neoliberal uygulama dikte edildiğinde oynandığı en iyi Kürtlerin bilmesi gerekmiyor mu? Kurumları geniş çerçevede demokratiksizleştirilmiş, üye devletleri yönerge ve yönetmeliklerle demokratik ve sosyal hakların budanmasına zorlayan ve sözde »teröre karşı savaş« gerekçesiyle yurттаş hakları ortadan kaldıran bir AB'nin Türkiye'ye demokrasi ve insan haklarını getireceğini ummak, tam anlamıyla naifliktir. Sadece AB üye devletleri içerisinde azınlıklara nasıl davranıldığına bakılması bile bu umudun ne kadar boş olduğunu kanıtlamaya yetiyor.

Avrupa ve Türkiye elitlerinin çıkarları örtüşüyor. Bu çıkarlar ise toplum çoğunluklarının çıkarlarına tamamiyle ters düşüyor. Çünkü giderek neoliberalizmin, dizginsiz sosyal kısımların ve militarizmin bir Avrupa'sı olan AB'nde insanların çıkarları en son gelecektir. Böylesi bir AB'ne üye olan bir Türkiye, bağımsız iktisat, maliye ve sosyal politikalar geliştiremeyecektir. Türkiye böylesi bir AB'nde stratejik emtialarını korumayı ve zenginliklerini fazlaca gerekli olan yatırım ve istihdam politikası için kullanmayı sağlayamayacaktır. Ve uluslararası sermayenin ülkenin nefesini kesen sarılmasından kendisini kurtaramayacaktır.

Böylesi bir gelişmeye karşı çıkmak ve demokratik bir Türkiye'nin parçası olacağı »başka bir Avrupa'yı, toplumsal adaletin, demokrasi ve

barışın Avrupa'sını kurmak, Avrupa politik solunun en önemli görevi olarak algılanmalıdır. Bunun içinse önce ev ödevlerimizi yapmalı ve Türkiye'deki demokratik, ilerici güçleri ülkenin gerçek anlamda demokratikleşmesi için verdikleri mücadelede, eşit göz hizasında desteklemeliyiz.

7 EKİM 2005

STRATEJİK ORTAKLIK

ALMANYA-RUSYA İLİŞKİLERİNDE YENİ DÖNEM

Rus medyası, ayağının tozuyla Washington'dan gelen yeni Şansölye Angela Merkel'i hem merak, hem de endişe içerisinde bekliyordu. İlişkilerin, »Gerd« Schröder ile »Wolodja« Putin arasındaki »delikanlı arkadaşlık« sayesinde düzelmiş olmasına alışıldığı bir dönemde, Rusya'nın içpolitikasını sorgulayan CDU Başkanı, Şansölye olmuştu. Merkel ziyaret öncesinde, aynı ABD'nin Guantanamo işkencehanesini eleştirmesi gibi, Rusya'daki muhalefetin baskı altında tutulmasını ve demokratik (!) gelişmelerin tehlikeye girmesini eleştirmişti. Ziyareti sırasında ve kamuoyu önünde benzeri eleştirilerde bulunması, görüşmelerin atmosferini bozabilirdi. Ancak beklenen olmadı ve Moskova'nın dondurucu soğuğu görüşmelere yansımada. Hatta, ekonomi gazetesi »Kommersant«ın başlık yaptığı gibi, »bayan Merkel, bay Putin'i hiç bir konuda hayal kırıklığına uğratmadı«.

Bu, Almanya'nın »Soğuk Savaş« sonrası değişen dışpolitikasını, yeni askeri ve ekonomik çıkarlar tanımını ve Rusya değerlendirmelerini tanıyanlar açısından bir sürpriz değil. Merkel, dünya ihracat şampiyonu olan Almanya'nın çıkarlarının süreklilik kazandığını ve içpolitik beklentilerin hiç birisine kurban edilmeyeceğini gösterdi. Her ne kadar uygun bir dille »demokrasi ve muhalefet hakkında Putin'den farklı olan düşüncelerini« ifade ederek, Almanya – Rusya ilişkilerinde yeni bir dönemin başladığına dikkat çekse de, temel çizginin değişmediğini ispatladı. Değişen sadece ilişkilerin tanımlanması. Merkel, »arkadaşlık« yerine »stratejik ortaklık« tanımını kullanarak, usta bir hamlede bulundu.

Görüldüğü kadarıyla Alman Şansölyesi, Çeçenistan Sorunu, oligarşik yapılanma, petrol zengini Şodorkowski Davası ve İran Nükleer Programı'nın Rusya tarafından desteklenmesi gibi Almanya kamuoyunda tedirginlik yaratan konuları unutmadan, ama dramatize de etmeden, Rusya ile olan ilişkileri istikrarlı bir raya oturtmak istiyor. Hesaplı davranıyor, ki böyle davranmasını zorunlu kılan iki temel neden var.

Birinci neden, Rusya'nın, Çekirdek Avrupa'nın başaktörü olan Almanya için yaşamsal önem taşıması. Almanya enerji kaynağı ihtiyacının yaklaşık yüzde kırkını Rusya'dan sağlıyor. Doğal kaynaklara sahip olmayan sanayi ülkesi olarak enerji taşıyıcıları tedarik yollarını açık tutmak zorunda. Bu yolları güvence altına alabilmek için, komşusu Polonya ve etki alanındaki Baltık ülkeleriyle olan ilişkilerinin, geçen Aralık ayında Rusya ile ortaklaşa başlattığı Baltık Denizi Doğalgaz Boruhattı Projesi nedeniyle kötüleşmesini dahi göze alıyor. Rusya ve Ukranya arasında patlak veren doğalgaz kavgası ve bu kavganın Batı Avrupa'da yarattığı etki, bu yaşamsal önemin altını çizmeye yeterli.

İkinci neden ise, Lizbon Stratejisi ile başlatılan »(Çekirdek) Avrupa'nın dünyanın en güçlü rekabet yetisine sahip ekonomi mevkii olma« projesidir. Bu neoliberalist ve aşırı militarist proje, Çekirdek Avrupa'nın dünya çapında piyasalara ve enerji kaynaklarına serbest ulaşımının sağlanmasını zorunlu kılmaktadır. ABD'nin Kafkaslar-Orta Doğu-Balkanlar Üçgeni'nde artan etkisi, bu projeye engel teşkil ediyor. Ayrıca Kafkaslar'da ve Hazar Denizi Havzası'nda Rusya'ya komşu olan ülkelerdeki istikrarsızlık, proje hedefi önündeki engeli büyütüyor. Bu nedenle bölgede istikrarı sağlayacak, piyasalara ve enerji kaynaklarına ulaşımı güvence altına alacak güçlü bir ortağa ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ortaklık rolü için öngörülen ülke de, geleneksel olarak ABD'den ziyade, Avrupa ile ekonomik ilişkiler içerisinde olan Rusya'dır.

Tüm bu nedenlerden dolayı Merkel, Schröder'in başlattığı »Rusya-Almanya Ortaklığı«nı zedelemeyecek, hatta –açıkladığı gibi- yoğun-

laştırmaya çalışacaktır. Putin ise bu stratejik ortaklığın, Rusya'yı enerji devi yapma hedefine yaradığını çok iyi biliyor. Bu yüzden Merkel'in Rus muhalifleri ile yaptığı görüşmeyi, yeni dönemin farklı bir enstantesi olarak görüyor. İlişkilerin, süreklileşen ve uluslararası sermaye çıkarları ile bütünleşen hedefleri değişmediği müddetce, önemsemeyecek te zaten.

21 OCAK 2006

CARACAS'TAN DAVOS'A GÜÇLÜ MESAJ:

»NEOLİBERALİZME KARŞI KÜRESEL DİRENİŞ!«

»İnsanın ve toplumsal gereklerin korunduğu, çocukların açlık çekmediği ve sermaye çıkarlarının egemen olmadığı bir dünya kurmalıyız. Latin Amerika bu dünyanın temelini oluşturacak. Çünkü burada, başka bir dünyanın olanaklı olduğunu ispatlayan gelişmeler yaşanmaktadır. Korkmamıza gerek yok. Birbirimizi destekleyelim yeter.« Bolivyalı Maria Guereci kameralara bunları söylerken, otuz ülkeden Dünya Sosyal Forumu'na katılan aktivistlerin ortak duygularını dile getiriyordu.

Geçen Salı günü, Latin Amerika halklarının umudu haline gelen Venezüela'nın başkenti Caracas'ta yüzbine yakın insanın katıldığı bir yürüyüşle açıldı Dünya Sosyal Forumu. Küreselleşen piyasaların kaymağını yiyen »dünya zenginler klübü«, yoğun koruma önlemleri altında İsviçre'nin sosyete merkezi Davos'ta biraraya gelip, dünyayı daha nasıl paylaşacaklarını görüşürken, neoliberalizm karşıtları Davos'a güçlü bir mesaj gönderdiler: Neoliberalizme karşı küresel direniş!

Yarın sona erecek olan Dünya Sosyal Forumu için Caracas'ın seçilmesi bir tesadüf değil. Latin Amerika son yıllarda sermaye endeksli ve militarist politikalara karşı alternatiflerin yaşama sokulduğu bir kıta haline geldi. Başta Venezüela olmak üzere, Brezilya, Uruguay, Arjantin, Peru, Şili ve en son Bolivya'da sol hükümetler işbaşına gelmiş ve ABD'nin bütün baskılarına rağmen, alternatif ekonomi politikalarını uygula-

maya sokmaya başlamışlardır. Bu açıdan Maria'ya hak vermek gerekir. Çeşitli sol politikaların denendiği büyük bir labaratuvara dönüşen Latin Amerika, gerçekten de başka bir dünyanın temelini oluşturabilir.

Caracas'ta bunlar olurken, Davos'ta dünya ekonomisinin ve politikanın 2300 eliti (!) Dünya Ekonomik Forumu'nun açılış konuşmasını yapan Federal Şansölye Angela Merkel'i dinliyorlardı. Merkel konuşmasında egemen sermaye güçlerinin önümüzdeki dönem için hedeflediklerini sıraladı. Başta, dünya ihracat şampiyonu olan Almanya'nın uluslar arası rekabette zirveden inmeye niyetli olmadığını söyleyen Merkel, bunun için uluslar arası düzeyde işveren özgürlüklerini engelleyen tüm yasal uygulamaların kaldırılacağına işaret etti. Geriye dönüp baktığımızda, bugüne kadar hep saldırı savaşları, sosyal hakların budanması, demokrasinin içinin boşaltılması ve içme suyu, sağlık, eğitim, ulaşım ve hatta idare gibi yaşamsal önemi olan kamu alanlarının özelleştirilmesi ile eşanlı olan bu politikanın yarattığı felaketleri görebiliriz.

Neoliberal stratejilerin değerlendirildiği Davos'taki tartışmaların ağırlık noktalarını Çin, Hindistan, işsizlik ve enerji rezervleri oluşturdu. Özellikle Çin'in konu edilmesinin nedeni, bu ülkenin ekonomi gücü açısından Fransa'yı geçerek, ABD, Japonya ve Almanya'dan sonra dünyanın dört nolu devi haline gelmesidir. Çin yurtiçi GYSMH'nı 2004'de yüzde 10,1 ve 2005'de yüzde 9,9 artırarak, sermaye güçlerinin ağzını sulandıran büyük potansiyelli piyasa haline gelmiştir. Çin ve Hindistan'ın hedef piyasalar olarak belirlenmesi ve enerji rezervlerinin konu edilmesi, önümüzdeki dönemdeki paylaşım kavgalarının yönünü gösteriyor.

İşsizlik üzerine yapılan tartışmalar ise, gelişmiş sanayi ülkelerinde, işsizliğin ve bu ülkelerin varoşları haline getirilen ucuz işgücü ülkelerinin, işçi ücretleri ve sosyal haklar üzerindeki baskıyı artırmaya yarayacak malzeme olarak kullanılacağına işaret ediyor. Kısacası Davos'ta çi-

zilen plan, dünya çapında bağımlı çalışanlar, işsizler, yaşlı-genç önemli bir halk kesimi ve tabii ki enerji kaynaklarının bulunduğu bölgelerde yaşayan ezen ve ezilen uluslar için son derece karamsar bir tabloyu ortaya çıkartıyor.

Caracas'tan yükselen sesler ise, bu karamsarlığa karşı bir nebze de olsa umut yeşertiyor. Sevgili Maria'nın dediği gibi, Latin Amerika neoliberalizme karşı küresel direniş için bir umut haline geliyor.

Umut. Umut değil mi o, insanın içini sımsıcak yapan...

28 OCAK 2006

ŞAHİNLER ZİRVESİ

MÜNİH GÜVENLİK KONFERANSI

Dün Münih'in ünlü oteli »Bayerischer Hof«da militarizmin zirvesi olarak tanınan »Güvenlik Konferansı« başladı. 42 yıldan bu yana düzenli olarak gerçekleştirilen ve »Diyalog sonucu barış« başlığı altında düzenlenen konferansın bu yılki ana konusu »Avrupa ve Birleşik Devletler: Transatlantik Ortaklığın Yenilenmesi«. İlk kez 1963 yılında Alman subayı Ewald von Kleist tarafından örgütlenen ve kısa zamanda uluslar arası üne kavuşan konferans, 90lı yılların sonundan bu yana, otomotiv tekeli BMW'nin vakfı olan Herbert-Quandt-Vakfı tarafından düzenleniyor. Konferans sorumlusu ise, eski Şansölye Helmut Kohl'ün başdanışmanlığını yapmış olan vakıf yönetim kurulu başkanı Horst Telschik'ten başkası değil.

Konferansa Şansölye Merkel, ABD Savunma Bakanı Donald Rumsfeld, ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice, Britanya Savunma Bakanı John Reid, Fransa Savunma Bakanı Michele Alliot-Marie ve NATO Genelsekreteri Joop de Hoop Scheffer gibi NATO ülkelerinin önde gelen politikacılarının yanısıra yüksek rütbeli subayları ve silah sanayisi lobicileri katılıyor. Katılımcıların listesi, silah tekellerinin »Who's Who«su gibi: listede ABD silah tekeli Boeing, Avrupa'nın en büyük silah üreticisi EADS, Alman Rheinmetall ve Krauss-Maffei-Wegmann, ABDli savaş uçağı üreticileri Lockheed Martin ve Northrop Grumman gibi nicelerini bulabilirsiniz. »Müşteri velinimetimizdir« mantığı ile olsa gerek.

Güvenlik politikalarının konuşulduğu iddia edilen konferansın asıl işlevi, askeri stratejilerin koordine edilmesi, dünya çapında müdahale planlarının geliştirilmesi ve savaş koalisyonlarının koşullarının görüşülmesi olduğundan, bu katılımcı yelpazesi son derece doğal. ABD Yönetiminin ve Kongre çoğunluğunun muhalefetine karşı işkencenin yasaklanmasına yönelik bir yasanın çıkartılmasını sağlayan ABDli Senatör John McCain'e »Barış Plaketi« verilmesi de, Horst Telschik'in bu işlevin üstünü örtmeye ve dikkatleri başka yöne çekmeyi hedefleyen bir manevrasında başka bir şey değil. Konferans düzenleyicileri gerçekten işkenceye karşı çıkmış olsalardı, Uluslararası Ceza Yasası'na aykırı davranan ve işkence suçlaması ile yargılanması gereken ABD Savunma Bakanı'nı davet etmemeleri gerekliyordu.

Bunun ötesinde »Barış Plaketi« verilen McCain de öyle sıradan bir Senatör değil. Vietnam gazisi olduğunu her fırsatta ifade eden Senatör, konferansın müdavimlerinden ve ABD'nin önde gelen şahinlerinden. Ateşli konuşmalarla Irak savaşını ve işgalini savunan McCain, ABDli generallerin 2008'de başkan koltuğunda görmek istedikleri bir isim. McCain'in 30 Şubat 2006 tarihli Washington Post gazetesinde Demokrat Joe Lieberman ile ortaklaşa yazdığı yorum, bu beklentinin nedenini gösteriyor: »Askeri çözüm kötü bir çözüm. Ancak ABD için askeri çözümden daha kötü olan, nükleer silahlara sahip bir İran'dır.«

Bu açıdan Alman Barış Hareketi haklı olarak konferansı, uluslar arası hukuku çiğneyen işgal orduları komutanlarının buluşması olarak eleştirmekte ve yeni savaş tehlikelerine dikkat çekmektedir. Konferansın ana konusundan anlaşılacağı üzere Avrupa – ABD arasında özellikle İran konusunda yeni bir dayanışma söz konusu. Diplomatik (!) ataklarla dünya kamuoyunun İran hassasiyetini artırmayı başaran şahinler, İran Nükleer Programı sorununun askeri yöntemlerle nasıl çözüleceğini görecekler. Bu konuda ABD ve Avrupa arasında kısa zamanda fikir birliğinin oluşacağını söylemek, aktörlere bakılınca pek yanlış olmasa gerek. Çünkü gerek ev sahibesi Angela Merkel, gerekse

de NATO eski Genel Sekreteri ve AB'nin Dış Politika Sorumlusu Javier Solana, Avrupa'nın askeri destekli küresel müdahale politikalarında ABD pozisyonlarını üstlenmesi gerektiğini savunuyorlar.

Tartışma konuları ve katılımcı yelpazesi, Münih'te ne "Diyaloğun" ne de "Barışın" söz konusu olacağını, aksine savaş stratejileri ile şiddet politikalarının belirleneceğini gösteriyor. Askeri, ekonomik ve politik elitleri uyguladıkları politikaların sonuçları olan küresel yoksullaşma, sosyal yıkım ve doğal yaşam koşullarının yok edilmesi hiç ama hiç ilgilendirmiyor. Tek önemli olan Batılı büyük tekellerin dünya çapındaki sermaye çıkarları ve bu çıkarların sivil(!) ve askeri yöntemlerle »savunulmasıdır«. Zaten güvenlikten anladıkları da budur.

4 ŞUBAT 2006

ZAMANLAMA

YA DA, DİASPORA PSİKOLOJİSİNİ AŞMAK

Göçmenlik zor zenaat. Hele istemeden, zorunlu bırakılarak yerinden, yurdundan olmak. Bedeniyle Avrupa'da olup, kafası, ruhu ve yüreğiyle Diyarbakır, Şırnak, Hakkari'de olmak. Bilgisayar başına oturduğumda, piyasa radikalizmini kökleştiren »Bolkestein Yönetmeliği« ile ilgili bir yazıyı kaleme almak istiyordum. Ama ekrana dizilen harfler, okuduğunuz bu yazıyı ortaya çıkardı. Söylemek istediklerimin yanlış anlaşılabilceği duygusunun eklektik hale getirdiği bu yazıyı.

Alman Sendikalar Birliği aylar öncesinden 11 Şubat'ı AB'nin Hizmet Yönetmeliğine karşı eylem günü ilan etmiş, kuşaklar boyu süren mücadelelerle kazanılan sosyal ve sendikal hakların budanması anlamına gelen bu adıma karşı kitleleri Berlin'e çağırmıştı. »Bolkestein Yönetmeliği« olarak tanınan tasarı, adını önce petrol devi Shell'in menecerliğini yapıp, sonra AB Komiserliğine getirilen Hollandalı Frits Bolkestein'dan alıyor.

AB Komisyonu bu yönetmelikle hizmet sektöründe »Kayıtlı Olunan Ülke« ilkesini yürürlüğe sokarak, Avrupa'daki sosyal standartları ve işçi ücretlerini yoğun baskı altına almayı planlıyor. Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesi durumunda, örneğin Polonya veya Çek Cumhuriyeti gibi ucuz ücret ülkelerinde kayıtlı olan bir şirket, hizmetlerini Almanya'da dahi sunsa, kayıtlı olduğu ülkede geçerli olan ücret ve vergileri ödeyecek ve sadece o ülkenin yasalarına göre davranacak. Çekirdek

Avrupa'daki ekonomi faaliyetlerinin yüzde 70'inin hizmet sektöründe gerçekleştirildiği göz önünde tutulursa, bu adım toplu iş sözleşmeleri, sosyal standartlar, tüketici hakları ve çevre koruması açısından tam anlamıyla bir felakete dönüşecek.

Neoliberalizmin bu son derece tehlikeli saldırısını zamanında fark eden Avrupa solu, sendikalar ve toplumsal muhalefet örgütleri geçen yıl sokaklara dökülmüş ve tasarının geriye alınmasını sağlamışlardı. Tasarı şimdi –ufak kozmetik rütuşlarla- yeniden gündeme getirildi. 16 Şubat'ta Avrupa Parlamentosu'nda oylamaya sokulacak. Bu nedenle neoliberalizm karşıtları bugün Berlin'de, 14 Şubat'ta da Strassburg'da olacaklar.

Berlin'de Bolkestein protesto edilirken, Strassburg'da Kürtler yürüyorlar. Ne alakası var diyeceksiniz. Bence var. Ekonomi mevkiileri ile piyasaların küreselleşmesi çerçevesinde uygulanan neoliberal ve militarist politikalar ile Avrupa'da sosyal standartların düşürülmesinin, işsizliğin artmasının, ücret ve emeklilik aylıklarının baskı altına alınmasının, demokratik hak budanımının ne alakası varsa, tüm bunlar ile Kürt sorununun da çok sıkı bir alakası, bağlantısı var. Peki, her iki eylem de birbirini yadsıyor mu? Hayır! Ama...

Eylem ve etkinlikler kamuoyu yaratmayı, bir konu üzerindeki toplumsal hassasiyeti artırmayı amaçlar genelde. Bu amacı güden her kuruluş, zamanlamasını doğru yapmak, - eylem ya da etkinlik türüne göre – dünyadaki ve yaşanan bölgedeki güncel gelişmeleri dikkate almak durumundadır. Dayanımları sağlanacak güçleri gündemleri, faaliyetlerini yoğunlaştırdıkları alanlar göz önünde tutulmalıdır ki, amaca büyük ölçüde ulaşılabilirsin.

Strassburg yürüyüşünü tertip komitesinin işine karışmak gibi bir derdim yok. Kürtlerin, gündemlerini nasıl belirleyeceklerini masa başından yazma ukalalığına da girecek değilim. Düşündüğümü hemen

söyleme gibi bir patavatsızlığım olduğundan, gözüme çarpan bir noktaya dikkat çekmeye çalışıyorum sadece.

Kürtlerin – tüm diğer göçmenlerin de – artık »diaspora psikolojisi-ni« aşma zamanının geldiğine inanıyorum. Yerim dar, fazla açamayacağım. Kısaca, tartışmaya ön ayak olmak için şu kadarını yazayım: Kürtlerin, içinde yaşadıkları Avrupa toplumlarının kopmaz bir parçası olduklarına, Avrupa'daki sosyal, ekonomik ve politik gelişmelerle en azından ulusal sorun ile ilgilendikleri kadar ilgilenmeye karar verme ve bu kararın gereğini yerine getirme (yani toplumsal, ekonomik ve politik yaşamın her alanında ve örgütlenmesinde yer alma) durumu ile karşı karşıya oldukları düşüncesindeyim. Böylesi bir adım özgürlük, demokrasi, eşitlik ve barış mücadelesine, sadece Kürtlerin katıldığı yürüyüşlerden çok daha fazla katkıda bulunacağı, bir çok açmazın önünü açacağı kanısındayım.

Doğru, göçmenlik zor zenaat. Ama üstesinden gelinemeyecek kadar da değil.

11 ŞUBAT 2006

HALKIN GERÇEK TEMSİLCİSİ

1 – EURO’LUK İŞTEN MİLLETVEKİLLİĞİNE

Doğu Almanya’daki bir çok insanın kaderini paylaşan Elke Reinke, 15 yıl süren işsizlikten sonra, Hartz IV yasasının zorlamasıyla bir kilise saatinde 1,-- Euro’ya çalışmaya başlamıştı. Elektrik mühendisi olan Reinke’nin başka şansı da yoktu, çünkü yaşadığı Aschersleben’deki işsizlik oranı yüzde 22 ile ülke ortalamasını ikiye katlamış ve iş bulma şansı sıfırlanmıştı. “Artık böyle devam edemez” dedi ve ... milletvekili oldu. İşte Stephani Kilisesi’nden Federal Parlamento’ya uzanan yolunun ilginç hikayesi.

“Tasavvur edebilir misin” diyor, “iş ajansının formularındaki ‘Yeni iş vereninizin adı’ sorusunun karşısına ‘Alman Halkı’ yanıtını yazmanın verdiği keyfin büyüklüğünü?” 15 yıl işsiz bırakıldıktan sonra, böylesine bir yanıt vermek pek başkalarına nasip olmamıştır herhalde. Hele hele, Federal Parlamento’da kürsüye çıkıp, Hartz IV yasalarını çıkaranlara “Ayda 345 Euro ile yaşamak insan onurunu zedeliyor. Günde kahvaltı için 88 Cent, telefon için 7 Cent ve otobüs bileti için 60 Cent ile yaşamamanın ne demek olduğunu çok iyi biliyorum. Ben yaşadım, inanabilirsiniz” diyebilmek.

Elke 47 yaşında. İki Almanya’nın birleşmesi sonrasında “kaybedenler” ordusuna katılmış. Saksonya-Anhalt eyaletinin 26 bin nüfuslu Aschersleben kasabasında yaşıyor. Haber teknisyenliği dalında meslek eğitimini gördükten sonra, üniversiteye gitmiş ve elektrik mühen-

disi olmuş. Duvar yıkıldıktan bir kaç ay sonra hem kendisi, hem de eşi işsiz kalmışlar. Şimdi 22 yaşında olan ve Ilmenau’da matematik öğrenimi gören kızları Stefanie ile 17 yaşında olan oğulları Andreas’ın, çıktıkları sıkıntıları fark etmemeleri için yaşamlarından, yemeklerinden kesmişler.

“İnan, işsiz-güçsüz evde boş oturmak, hiç bir şey yapamamak, insanı çalışmaktan daha çok yoruyor. Sırf vakit öldürmek, en azından bir şeyler yapmış olmak için saatlerce bisikletle dolaşıyordum.”

- Ne de olsa mühendissin. İş aramadın mı?

“Aramaz olur muyum? Yüzlerce şirkete başvurduğum. Kalifikasyon kurslarına gittim, iş ajansının eğitimlerine katıldım, ama nafile. Elime geçen sadece dosyalar dolusu red yanıtı oldu. Red mektupları hep büyük zarflarda gelir. İnsan böyle yüzlerce mektup aldığı anda, artık hiç bir işe yaramıyorum hissine kapılıyor. Bu çok kötü bir duygu.”

HARTZ IV VE PAZARTESİ YÜRÜYÜŞLERİ

Gereksiz olma duygusunun getirdiği karamsarlığı, gündelik yaşamında verdiği mücadele ile üzerinden atmayı başarabilen Elke, Hartz IV yasası sayesinde ilk kez politik mücadeleyle tanışmış. 2004 Temmuz’unda özellikle Doğu Almanya’da Pazartesi günleri onbinlerce insanın “Biz halkız, Hartz IV kaldırılсын” sloganları ile sokağa dökülmesinden etkilenen Elke, kısa zaman içerisinde Aschersleben Pazartesi Yürüyüşlerinin değişmez aktivisti olmuş. Yürüyüşleri gönüllü örgütleyen diğer arkadaşları ile birlikte bildiri dağıtmaya, afiş asmaya ve mitinglerde ateşli konuşmalar yapmaya başlamış.

“Pazartesi yürüyüşleri yaşamımda bir dönüm noktası oldu. Gelişmeleri anlayabilmek için ekonomi kitapları okumaya başladım. Okudukça, bu ülkede uygulanan politikalara ancak aktif mücadele vererek karşı çıkılacağını ve yeni bir politik örgüte ihtiyaç duyulduğunu anladım.

Mücadeleye katılmak, kişiliğimi geliştirmeme, yeniden umut kazanmama ve kendime daha çok güvenmeme neden oldu.”

Elke kısa bir zaman içerisinde Emek ve Toplumsal Adalet Girişimi – Seçim Alternatifi WASG’nin Saksonya-Anhalt eyaletindeki kurucuları arasına katılır. Artık Pazartesi Yürüyüşleri ve ardından önce girişim, sonra dernek, daha sonra da partileşen WASG, ülkede yeni bir toplumsal dinamiğin ateşleyicisi olmuştur. Kuzeyren Wesfalya’da seçimleri kaybeden kırmızı-yeşil koalisyon seçim akşamı erken genel seçimlerin yapılacağını açıklar. O günlerde eski SPD genel başkanı Oskar Lafontaine, Gregor Gysi ile birlikte seçime girebilecekleri sinyali verince, solda birleşme heyecanı yayılır. Herşey çok hızlı gelişmekte, WASG ve PDS yönetimleri seçimlere birlikte girme kararını almakta ve Oskar Lafontaine SPD’den istifa ederek, WASG üyesi olmaktadır.

Bu heyecan Elke’yi ve arkadaşlarını da sarmıştır. Yürüyüşleri ve parti toplantılarını örgütlemedeki becerisini gören arkadaşları, Elke’ye aday ol derler. Ama Elke çekinir.

- Niye çekindin ki?

“Parlamente olmak hiç aklımdan geçmiyordu. Adaylığın bir kaç numara büyük olduğunu düşünüyordum. Zaten benim için önemli olan, adaylık falan değil, politikada değişiklik yapılmasıydı, mücadeleydi önde gelen. Bu işi daha iyi bilen birisinin yapmasının doğru olduğuna inanıyordum.”

- Peki, neden aday oldun?

“Partili arkadaşlarım, zayıfları temsil eden, işsizliğin ne olduğunu iyi bilen, ama Berlin’deki hengame karşında ayakta kalabilecek bir aday olduğumu söylüyorlardı. Uzun yıllar işsiz olan ve toplumsal adalet için sokaklarda mücadele eden bir kadının, parlamentoda politika değişik-

liği için mücadelesine devam etmesinin inandırıcı bir girişim olacağını söyleyerek beni ikna ettiler. Adaylığımın önemli bir sinyal olacağına ben de inandım, halen de inanıyorum. Mücadelenin boşa olmadığını, sıradan bir yurttaşın, bir işsiz elitlerin sarayına girip, sol politikalar için çalışabileceğini ispatlıyorum. Bizden birisinin de parlamenter olacağını gösterip, sokaktakileri motive ettiğime inanıyorum.”

KİLİSEDEKİ İŞTEN FEDERAL PARLAMENTO’YA

Elke’nin adaylığı, Saksonya – Anhalt Sol Parti.PDS örgütü tarafından da onaylandıktan sonra, seçim çalışmaları başlar. Kendi bölgesinde neredeyse herkes onu tanımaktadır. Medya kuruluşları Elke ile görüşebilmek için sıraya geçerler. Artık “haber değeri” olan bir ünlü olmuştur. Ve 18 Eylül 2005 akşamı yaşamını değiştiren genel seçim sonuçları açıklanır. Sol, Federal Almanya tarihinde ilk kez ülke çapında yüzde 8,7’lik bir oy oranına kavuşmuş ve 4 milyondan fazla seçmen, Elke’nin de aralarında bulunduğu 54 solcuyu Federal Parlamento’ya seçmiştir.

- 19 Eylül sabahı bir milletvekili olarak uyandın. O gün neler yaptın?

“Sabah kalktım ve her zamanki gibi 1-Euro’luk işyerime gittim. Aschersleben’deki Stephani Kilisesi’nde ziyaretçilerle ilgilenme ve kartpostal satma görevlisiydim. Yazılı sonuçlar gelmeden, seçildiğime inanmadım doğrusu. Ya yanlış hesaplamışlarsa? Ya bu işi de boşuna kaybedersem? Böylesi tuhaf duygulara kapılmıştım. Seçimlerden üç hafta sonra milletvekili seçildiğim resmen tescil edilince, işyerimden ayrılıp iş ajansına gittim ve artık işsiz olmadığımı ve yeni işverenimin ‘Alman Halkı’ olduğunu bildirdim.”

- İşsizlik parası olarak ayda 331 Euro alıyordun. Şimdi ise brüt 7009 Euro. Bu nasıl bir duygu?

“Şaşırtıcı! Bankaya gidip hesabımda bu kadar çok parayı görünce, inanasım gelmedi. Hatta banka müdiresi bile beni görünce, yanıma yak-

laşıp: 'Bundan sonra her ay bu kadar para mı gelecek?' diye aptal aptal soru sordu."

- İlk maaşınla ne yaptın?

"Önce arabam için bir navigasyon sistemi satın aldım. Berlin'de sürekli yolumu kaybediyordum. Düşünsene, seçildikten sonra Berlin'e gelebilmek için borçla bilet almıştım. Sonra bir bilgisayar aldım kendime. İşsiz olduğum dönemde iş ajansı beni sürekli bilgisayar kurslarına gönderiyordu, ama bilgisayar alabilecek param olmadığı için, bu kurslar hiç bir işe yaramıyordu. Ayrıca, parlamentoda yapacağım ilk konuşma için eli ayağı düzgün bir kıyafetimin olmasını istedim ve kendime bir pantolon, bir ceket ve bir blüz aldım."

- Yıllarca harcadığı her Cent'e dikkat eden, sürekli tasarruflu davranan birisi için, para harcamak kolay olmasa gerek.

"Evet. Bugün bile bir şey almaya kalkışsam, hep fiyatına bakarım. En ucuzu hangisi ise onu alıyorum. Örneğin bir yerden bir yere gitmek için taksiye bile binmem. Ama şimdi parlamentonun ulaşım hizmetlerinden faydalaniyorum. Önce bu bana çok tuhaf geldi, öyle şoförlü bir arabayla bir yerden bir yere götürülmek. Şoföre bunu anlattığımda verdiği yanıt beni şaşırttı: 'Bu hizmetten bol bol faydalanın, yoksa biz işsiz kalırız!' İnsan neleri düşünmek zorunda kalıyor."

"BİZDEN BİRİSİ!"

Fırsat buldukça Aschersleben'e, Pazartesi Yürüyüşlerinin yapıldığı meydana gidiyor. "Hızlı Berlin yaşamından kopup, bizimkilerin arasına olmak huzur verici." Elke'yi Aschersleben'de tanımayan yok gibi. Her gören selam veriyor, derdini anlatıyor.

Noel'den bir kaç gün öncesinde karşılaştığı bir olay, milletvekili olarak neler yapabileceğini kanıtlamış. Bir işsiz, tam da Noel öncesinde icra mektubu almış. Olayı Elke'den dinleyelim: "Olacak iş değil. Bürokrasinin duygusal olmadığını biliyordum, ama Almanya'daki en

önemli bayramın arifesinde, devletin bir işsizden para almak için böylesine çaba sarf edeceğine inanmadım. Hemen sekreterimden ilgili makama telefon etmesini istedim. Milletvekili bürosundan aranan bürokrat icra infazını durdurmakla kalmadı, aynı zamanda cezanın makul taksitlerle ödenebilmesi için gereken işlemleri başlattı. Evet, böylesine işlerin çözümü için ismimin getirdiği ağırlığı seve seve kullanıyorum artık."

Elke'nin sıradan bir Aschersleben'li olmadığını sadece bürokrasi değil, yerel politikacılar da göstermeye başlamış. Yıl başında Aschersleben'deki Yurttaş Ofisinin açılışına sadece WASG ve Sol Parti.PDS temsilcileri ve kurucusu olduğu "Sosyal Kırıma Karşı Çıkar Birliği" üyeleri değil, Pazartesi Yürüyüşçüsü olarak bir kez dahi randevu alamadığı belediye başkanı dahi katılmış. Ama onu en çok duygulandıran, Pazartesi Yürüyüşçüleri temsilcisinin yaptığı konuşma olmuş: "Bizden birisinin milletvekili olacağına hiç kimse inanmamıştı. Ama oldu işte! Bugün hiç kimse Hartz IV'ün kaldırılacağına inanmıyor. İnanın, o da olacak!"

Elke artık bir milletvekili. Oskar Lafontaine ve Gregor Gysi ile birlikte Federal Parlamento'da barış, demokrasi ve toplumsal adalet için mücadeleye girişen 54 solcudan biri. Bir kaç ay önce varlığından haberi bile olmayan medyanın peşinden koştuğu, ünlenen bir politikacı. Ama parlamenter olmanın getirdiği ayrıcalığın, başını döndürmesine izin vermeyen alçak gönüllü bir insan aynı zamanda. "Ulaşılmaz olduklarını zannedenlerin, benim gibi bir insanın parlamento kürsüsünden yaptığı konuşmayı dinlemek zorunda kalmaları, mücadelecisi ruhumu kamçılıyor". Beraber katıldığımız bir toplantıdan sonra ayrılıyoruz. "Göçmen dostlarımıza selam söyle" diyor. "Unutmasınlar, göçmen ya da Alman, kurtuluşumuz ancak birlikte olacak." Bizden birisini parlamentoda temsilci yapabilmiş olmamızın gururu içimi ısıtıyor. Bu gururla, dondurucu soğuğun bembeyaz yaptığı Berlin sokaklarına dalıyorum. Artık bizim olan Berlin'e.

11 ŞUBAT 2006

BUZKIRAN

Federal Anayasa Mahkemesi 15 Şubat'ta, aralarında eski Federal Parlamento başkanlarından FDPLi Burkhard Hirsch ve eski Federal İçişleri Bakanı Gerhart Baum'un da olduğu altı kişinin dilekçesi üzerine önemli bir karar aldı. Mahkeme, Federal Hükümetin yürürlüğe sokmak istediği "Hava Güvenliği Yasası"nın anayasaya aykırı olduğunu ve Federal Ordu'nun yurt içinde görevlendirilemeyeceğini tespit etti.

Almanya'daki politik ve ekonomik elitler, ülkenin terör tehditi altında olduğu iddiasıyla ve 11 Eylül saldırılarını gerekçe göstererek, Almanya hava sahasında uçan ve teröristler tarafından kaçırılan bir uçağın silah olarak kullanılması durumunda düşürülmesinin olanaklı olduğunu söylüyordular. Gerektiğinde onbinlerce insanın yaşamını kurtarmak için, uçakta bulunan yolcuların ve mürettebatın yaşamını feda etmenin zorunluğu olduğu ve bu nedenle Hava Güvenliği Yasası'nı karar altına aldıklarını belirtiyordular. Anayasa Mahkemesi aldığı kararıyla, neoliberal şahinlerin planlarını bozdu.

Mahkeme, yasanın Almanya Anayasa'sının yaşam hakkını tanıyan 2. maddesi ve insan onurunu garanti altına alan 1. maddesi ile uyumadığını tespit ederek, Hava Güvenliği Yasası'nın geçersiz olduğunu karar altına aldı. Bu kararın halen hazırlık süresinde bulunan "Deniz Güvenlik Yasası" tasarısını da etkilemesi bekleniyor. Liberalleri dahi barikatlara çıkartan çok tehlikeli bir adım şimdilik engellenmiş gibi görünüyor. Şimdilik.

Çünkü büyük koalisyon daha kararın açıklandığı saatlerde kamuoyuna "o zaman biz de anayasayı değiştiririz" sinyalini vererek, militarist çizgiyi her koşulda sürdürmeye kararlı olduğunu gösteriyor. Federal İçişleri Bakanı Wolfgang Schaeuble, Dünya Futbol Şampiyonası'nın güvenliğini gerekçe göstererek, hükümetin misafirlerimizi korumak için uçak düşürme ve Federal Ordu'yu yurtdışında görevlendirme zorunluluğu ile karşı karşıya olduğunu söylüyor. Aslında Schaeuble 2005 Ekim'inde imzalanan Koalisyon Sözleşmesi'nin gereğini yerine getiriyor. Sözleşmenin 137. sayfasında yer alan "Uluslar arası terörizmin tehditi nedeniyle iç ve dış güvenlik daha güçlü bir şekilde içiçe geçmektedir. Terörizmle mücadelede her türlü araç kullanılmalıdır ve gerekirse askeri araçların kullanılması düşünülmelidir" tespiti yolculuğun nereye gittiğini gösteriyor.

Koalisyon hükümeti Hava Güvenliği Yasası'nı, diğer anayasal hakların ortadan kaldırılması ve askeri çözümlerin yasallaştırılması için bir buzkıran olarak kullanmak istiyordu. Kamuoyunun desteğini almak içinse hep korkuyu körüklüyorlar. "Uluslar arası terörizm", "Futbol Şampiyonası'nın korunması", "Castor nakliyatlarının korunması" veya "yasal olmayan göçü engelleme" gibi gerekçeler, sosyal hakların bu dandığı, işsizliğin arttığı ve toplumsal katmanlar arasındaki rekabetin derinleştiği Avrupa toplumlarında gerekli olan korku ortamını yaratabiliyorlar. Bu nedenle bu yıl yapılacak olan eyalet parlamentoları seçimlerinde korkuyu körükleyen popülist söylemleri bol bol duyacağımızı şimdiden söyleyebilirim.

Neoliberal güçlerin Anayasa Mahkemesi'nin bu kararından sonra geri adım atacağını düşünenler yanıılıyorlar. Tam aksine, büyük koalisyon hukuksal temelde Anayasa'yı değiştirebilmek için elinden geleni yapacaktır. 26 Mart 2006 tarihinde Baden-Württemberg, Rheinland-Pfalz ve Saksonya Anhalt eyaletlerinde Parlamento Seçimleri yapılacak. Büyük koalisyonun bu seçimlerde elde edeceği başarılar, Anayasa'yı değiştirebilecek çoğunluğa ulaşmasına neden olabilir. "Şekillendirme

Özgürlüğü” olarak nitelendirilen bu çoğunluk, Almanya ve dolayısıyla Avrupa’nın çok daha karanlık bir geleceğe doğru yol almasına, neoliberal çılgınlığın mutlak egemenliği elde etmesine neden olabilir. Böylesine bir gelişme, sivil yönelimli demokratik hukuk devletinin, militarist devlete dönüşmesi anlamına gelecektir.

Bu tehlike, Alman barış hareketi ile bazı liberal politikacıların akıllı davranarak Anayasa Mahkemesi’ne başvurmaları sonucunda, şimdilik engellendi. Ama bu, ebediyen engellenebilir demek değildir.

18 ŞUBAT 2006

SOLUN TARİHSEL GÖREVİ

2004 Şubat’ında daha sonra partileşen “Emek ve Toplumsal Adalet Girişimi – Seçim Alternatifi WASG”nin kurucuları arasında yer aldığım da, bugün gelinen aşamadaki dinamiğe ulaşabileceğimizi pek tahmin etmiyordum. Linkspartei.PDS ile WASG olarak, aynı listede erken genel seçimlere katılıp Avrupa’nın en güçlü sol fraksiyonuna sahip olacağımızı da.

Seksenli yılların başlangıcından bu yana mütemadiyen sürdürülen ve 2000 yılındaki Lizbon Stratesiyle yeni aşaması şekillendirilen neoliberal projeye karşı oluşan toplumsal direniş, neredeyse kendiliğinden politik yapılanmasını oluşturdu. Linkspartei.PDS ve WASG’nin ortak seçim kararını 4,1 milyon seçmen oylarıyla onayladı. Ve seçim sonuçları politik sola tarihsel ve ağır bir görevi yükledi:birleşme.

Oluşturulan ortak program komisyonu 23 Şubat Perşembe günü Berlin’de “Almanya’da yeni bir sol parti yolunda” başlıklı bir programatik tartışma metnini kamuoyuna tanıttı. Program belgesi, birleşme sürecinin önemli bir mihenk taşı olarak her iki partinin tabanında tartışmaya açıldı. Yönetiminde sol sektör grupların çoğunlukta olduğu WASG Berlin örgütünün Eyalet Parti Kurultayı’nın bu hafta sonu program belgesinin gölgesinde yapılması da, sürecin farklı bir cilvesi. Hafta başında Oskar Lafontaine’nin Berlin’de birleşme yönünde yaptığı hararetli konuşma sonrasında tartışmaya açılan belge, sol sektör yakla-

şımları hayli sıkıştıracağı benziyor.

Sendikal, ekolojik ve kapitalizm karşıtı hareketlerden, kadın ve barış hareketlerine, antifaşist ve antiırkçı girişimlere, aydınlara, öğrencilere ve sosyalistlere kadar, sol yelpazenin geniş bir kesimini kucaklayacak birleşik sol parti vurgusunu yapan belge, parçalanmışlığın aşılmasını hedefliyor. 21. Yüzyılın Solu olma gibi iddialı bir çıkış yapan program taslağında “biz bilinçli olarak aydınlanmanın, demokratik sosyalizmin, işçi ve kadın hareketlerinin, ırk ve sömürge baskısı altında olan halkların bağımsızlaşma ve kurtuluş hareketlerinin geleneklerine bağlıyız” deniliyor.

Almanya solu, 2007 Temmuz’una kadar birleşme tartışmalarını sürdürecektir. 2007 Temmuz’unda ise birleşme yönündeki karar tasarıları hem parti kurultaylarına, hem de tek tek her üyenin oyuna sunulacak. Almanya’da neredeyse bir yüzyıl sonrasında tüm ülkeyi kapsayacak ve insanlığın en yüksek aşamasının kapitalizm olmadığını söyleyen, demokratik sosyalizm mücadelesini veren birleşik bir parti oluşmak üzere. Almanya solu bu görevin üstesinden gelebilirse, Avrupa solu ve belki de Türkiye solu için bir örnek oluşturacak. Solun parçalara bölünmüşlüğü için maddi temellerin kalmadığını gösteren güzel bir örneğe.

Bu örnek Almanya’da yaşayan sol ve sosyalist göçmenler için de çekici olabilir. Partinin daha kuruluş aşamasında programını, yönetimini ve çizgisini belirleme olanaklarının kullanılmaması, göçmenler için önemli bir fırsatın kaçırılması anlamına gelecektir. “Biz de bu toplumun parçasıyız, belirleyici olmak istiyoruz” talebi ile parti oluşum süreci içerisinde yer alacak her göçmen, birleşik sol parti için büyük bir zenginlik olacaktır.

En kısa zamanda Türkçe’ye çevireceğim program tartışma metninden kısa bir alıntı ile bu haftaki yazımı noktalamak istiyorum:

“Birlikte, Almanya’da 1914’den bu yana olmayan – solu birleştiren, özgürlük ve eşitliği savunan, barış için tutarlı mücadele veren, demokratik ve sosyal, açık ve çoğulcu, tartışmacı ve toleranslı ortak bir sol parti kurmak istiyoruz. Toplumsal sorunların çözümlerini açık olarak tartışan ve toplumda yön değişikliğini gerçekleştirecek bir politik partiyi hedefliyoruz. Avrupa solunun ve partisinin, dünyanın her tarafında başka bir dünyanın olanaklı olması için mücadele eden hareketlerin bir parçasıyız.”

25 ŞUBAT 2006

ROSA 135 YAŞINDA

5 Mart, Yirminci Yüzyıl'ın büyük isimlerinden olan Rosa Lüksemburg'un (1871-1919) 135. doğum günü. Rosa'nın ismini taşıyan Rosa Lüksemburg Vakfı bu günü vesile alarak, uluslar arası bir konferans düzenledi. Konferans "Rosa Lüksemburg ve günümüz solunun tartışmaları" başlığı altında İsveç'ten, Arjantin'e, Arjantin'den Çin'e kadar bir çok ülkeden katılımcı ile birlikte hem Rosa'yı anıyor, hem de solun günümüzdeki can alıcı sorunlarına değiniyor.

Çalışanı olduğum vakfın Rosa'nın ismini alması tesadüf değil. Rosa, Avrupa'daki demokratik sosyalist düşünce ve hareketin önde gelen bir temsilcisiydi. Tüm gücü ile Birinci Dünya Savaşı'nı engellemeye çalışmıştı. O dönemler bir işçi partisi özelliğini taşıyan Almanya Sosyal Demokrat Partisi SPD'nin içerisinde Karl Liebknecht ile birlikte enternasyonalist ve antimilitarist çizginin ateşli bir savunucusuydu. Sonuna kadar ve inançlı bir biçimde kapitalizm karşıtı olmuş ve bu duruşundan devrimci tavrı için gerekli olan gücü alıyordu. Her ne kadar Ekim Devrimi'ni tüm umuduyla desteklemiş olsa da, devrimci bir demokrat olarak hep uyanık kaldı: Öngörülü bir biçimde Bolşevikler'in diktatörce tavrını hep eleştirdi.

Rosa Lüksemburg yaşamı boyunca mağdur ve ayrımcılığa uğratılan azınlıklardan oldu. Bu, bir tarafta doğumundan kaynaklanmaktaydı, çünkü Rosa bir Yahudi'ydi. Din ile hiç bir bağlantısı olmamasına rağmen,

hep antisemit saldırıların hedefi oldu. Ama ezilenden, ayrımcılığa uğratılardan yana olma tavrının asıl kaynağı, inandığı değerler, kapitalizm karşıtlığı ve çağının dar yaklaşımlarına olan başkaldırısı oldu.

Rosa devrimci bir solcuydu. Bu tercihi, o dönemler Rus işgali altında olan ülkesi Polonya'da ölüm ile cezalandırılan bir suç olarak görülmemekte ve vatandaşlığını aldığı Almanya'da sürekli koğuşturmaya uğramasına neden olmaktaydı. Özgürlük, her zaman (kendinden) başka düşünenin özgürlüğüdür diyen ve "Proleter devrimin, hedefleri için teröre ihtiyacı yoktur. (Devrim) insanoğlunun katledilmesinden nefret eder ve tiksindir" sözleriyle fiziksel şiddete karşı çıkan Rosa Lüksemburg, düşüncelerinden dolayı 15 Ocak 1919 tarihinde üniformalı caniler tarafından katledildi. Katiller, daha sonraki yıllarda Almanya'daki iktidarın Nasyonal Sosyalistler'e devredilmesini açıkça destekleyenlerden başkası değildi.

Rosa Lüksemburg'un yaşamı Alman işçi hareketinin, bu hareketin farklı akımlarının birbirleri arasındaki mücadeleleri ve sonunda bölünmeleri ile koparılamayacak bir biçimde bağlantılıdır. Yaşamı, düşünceleri ve mücadelesiyle dünyanın hemen her yerinde kuşaklara örnek olan Rosa, hatiplikteki ustalığı ve uzlaşmacısız tavrıyla düşüncelerini savunmuştur. Onu tanıyanlar -taraftarı veya karşıtı olsunlar- yazdıkları anılarda, Rosa'nın mücadeleci, devrimci, insani ve tutarlı tavırlarını hep övmektedirler.

Aynı övgü bu haftasonu yapılan uluslar arası konferansta da dile getirilmektedir. Ama asıl önemli olan Rosa'nın övülmesi değil, sosyalizm ve barış, insan ve özgürlük anlayışlarının dünyadaki sol hareketler için hala kabul görmesidir. Rosa'nın yaklaşımları, sol sosyalist hareketlerin, emansipatif hareketlerin gelişimi için kaynak olmakta ve yaşam-sal tartışma noktalarına bir temel oluşturabilmektedir. Uluslar arası sol için Rosa'nın insani politika anlayışı, demokrasi ve özgürlüğe olan tutarlı bağlılığı, militarizmi ve savaşı reddi, akümülyasyon kuramları ve

toplumsal değişimlerin aktörlerine bakışı bunca yıl sonrasında da örnek teşkil edebilmektedir.

Rosa Lüksemburg'un savaşa karşı verdiği amansız mücadelesi ve politik özgürlük ile toplumsal adalet arasındaki bağlantıyı savunan radikalliği, bir çok insan için olduğu gibi, benim için de günümüzde bile çekiciliğinden hiç bir şey kaybetmemiştir. Demokratik sosyalizm anlayışının mücadelecisi neferi olan, boyu küçük ama kendisi büyük Rosa'nın anısı önünde saygı ile eğiliyorum.

4 MART 2006

HALBERSTADT'DA NELER OLUYOR?

Geçen Perşembe günü ajansların "Halberstadt Skandalı" olarak geçtikleri bir haber ortalığı karıştırdı. Ünlü sanatçı Konstantin Wecker'in Doğu Almanya'da küçük bir kent olan Halberstadt'da vereceği konser, neofaşist NPD'nin baskısı üzerine iptal edilmişti. Neofaşistler, konserin yapılmaması için yerel yönetimi sıkıştırmış ve güya "korkan" yöneticiler, Alman işçi hareketinin mücadelecisi ressamı Kaethe Kollwitz'in adını taşıyan lisede yapılacak olan konseri iptal etmişlerdi.

Faşizmin yarattığı acıları ve bunun sorumluluğunu bugün bile unutmadığını her fırsatta dile getiren bir ülkede neofaşistlerin böylesine aymazca hareket edebilmeleri doğal olarak skandalize edilmelidir. Kamuoyunun, politikanın neofaşist saldırganların tehdidine boyun eğmesini hoş karşılamaması beklenen bir tepki. Ama sadece olayın skandalize edilmesi yetiyor mu? Aydınlanma ile ortaya çıkan ve "özgürlük", "eşitlik" ve "kardeşlik" gibi değerlere dayandığını iddia eden Batı Avrupa demokrasilerinin, neofaşizme vereceği yanıt sadece skandalize etmek mi olmalı?

Her zaman olduğu gibi "moralistler" bu sefer de ortaya çıkıp, yönetimlerin neofaşistler karşısında aciz kalmasını "demokrasinin bir ayıbı" olarak nitelendirmeye başladılar. Gene her zaman olduğu gibi kamuoyu hatırası bir kaç gün sonra olayı unutup, yeni bir skandal ortaya çıkana kadar başka "skandallarla" uğraşacak. Ancak her defasında asıl

skandal göz ardı edilecek ve sorulması gereken sorular sorulmayacak.

Öncelikle şunun altını çizmekte yarar var: faşizm ve neofaşizm birer dünya görüşü değil, insanlığa karşı işlenmiş ve işlenmekte olan suç-turlar. İkincisi, neofaşizm –özellikle Almanya’da- katmerleşen sosyal ve ekonomik sorunların gerçek nedenlerinin üstünün örtülmesi için kullanılmaktadır. Bu noktalardan hareketle –üçüncüsü- neofaşizmin tohumlarının yeşerdiği bataklık kurutulmalıdır. Neofaşizme karşı verilen mücadele bu tespitlere temellendirilmediği sürece, yüzeysel kalacaktır.

Antifaşist mücadelenin dikkate alması gereken bir diğer nokta da, neofaşizmin değişen stratejileri ve “avlandıkları” toplumsal katmanların konumudur. Alman neofaşistlerinin stratejisinde üç belirgin özellik göze çarpmakta:

1.) Parti kadroları genellikle, hırçınlıkları, lümpenlikleri ve saldırganlıkları ile tanınan “dazlaklardan” ziyade, toplumun ortalaması gibi giyinen, radikal söylemlerden kaçınan ve doktor, avukat gibi toplumsal kabul gören meslek sahibi “kravatlılardan” oluşmaktadır. Özellikle neofaşist NPD meclislerdeki üyeleri ile bu görünümü vermeye özen göstermektedir.

2.) Neofaşistler, propagandalarını sosyal sorunlara değinen ve solun da konu aldığı söylemlerle süslemektedirler. Sermaye ve patron örgütleri eleştirilmekte, Hartz Yasalarına karşı çıkılmakta ve “çocuklara tecavüz edenlere ömür boyu hapis” sloganlarıyla toplumsal hassasiyet yaratılmaya çalışılmaktadır. Ama bu eleştiri ve hassasiyetler, milliyetçi sonuçlara bağlanarak “toplumsal adalet önce Almanlara” sloganına dönüştürülmektedir.

3.) Örgütlenme, pilot bölgelere aktarılmakta ve buralarda toplumsal yaşamın her alanında kök salmaktadır. NPD’nin Doğu Eyaletlerindeki

kimi “kurtarılmış millî bölgelerde” yüzde yirmileri aşan oy patlaması yapması başka türlü açıklanamaz.

Neofaşizmin kadrolarını topladığı toplumsal katmanlara bakıldığında, işsizlerin oranının büyük olmadığı görülür. Özellikle Doğu’da NPD’yi seçen veya kadro olarak çalışan insanların büyük bir çoğunluğu, öyle ya da böyle bir yerde çalışan, yakaladığı sosyal konumu işsizlik nedeniyle kaybedebileceği korkusunu yaşayan, gelecek perspektifi tehdit altında olan ve refahını, millî sınırlar içerisinde koruyabileceğine inananlar oluşturmaktadır. Bu kesimler, toplumun neoliberal değişiminin sonuçlarından dolaysız olarak etkilenmekte ve politik elitlere kesinlikle güvenmemektedirler. İşsizlik veya yoksulluk sınırı altına düşme tehdidi altında yaşayan bu insanlara yönelik basitleştirici milliyetçi propaganda son derece etkin olmaktadır.

Neoliberalizm, sosyal sistemleri değiştirme projesini gerçekleştirebilmek için gerek bu katmanları, gerekse de neofaşist örgütlerin varlığını bilinçli bir şekilde kullanmaktadır. Göçmenlerin varlığının işsizliğin artmasına neden olduğuna inanan, neofaşizmi, demokrasisinin işleyişinde meydana gelebilecek basit bir kaza olarak gören ve ırkçılığı, kafası karışık hırçın gençlerin eylemleri olarak bireyselleştiren bir kamuoyu, politik, ekonomik ve sosyal sorunların gerçek nedenlerini sorgulamayacaktır.

Doğru, neofaşizm Batı demokrasilerinin bir ayıbıdır. Ancak, insanlığın erişeceği en yüksek mertebenin kapitalizm olmadığı bilinci ile neoliberalizme ve sorunların gerçek nedenlerine karşı mücadele verilmediği sürece bu ayıp devam edecektir.

11 MART 2006

PIYASALAŞTIRILAN KAMU

Kamu emekçilerinin grevi altıncı haftasında. Her ne kadar bazı eyaletlerde yerel düzeyde uzlaşya gidilmiş olsa da, eyalet çalışanları Baden-Württemberg başta olmak üzere bir çok alanda direnmeye kararlı görünüyorlar.

Grev, işveren durumunda olan eyalet hükümetleri cephesinde önemli bir ayrışmayı gün yüzüne çıkardı. Gerçi SPDli yönetimler de aynı muhafazakârlar gibi ücretlerin indirilmesini ve çalışma sürelerinin artırılmasını savunuyorlar, ama gene de hizmetliler sendikası ver.di ile uzlaşma yollarını arıyorlar. Eyalet yönetimlerinin toplu iş sözleşmeleri görüşme komisyonu başkanı ve Aşağı Saksonya Eyaleti Maliye Bakanı CDU'lu Hartmut Möllring ise yangına körükle gidiyor. Möllring'in toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin çözümsüzlükle sonuçlanmasını beklediği, konuyla ilgilenen herkesin malumu. Çünkü bu durumda ver.di, uzun süre ayağa kalkamamasına neden olacak bir darbe alabilir.

Kamu sektöründe devam eden mücadele, basit bir toplu iş sözleşmesi kavgası değil. Sorun, kamu emekçilerinin günde 18 dakika fazla çalışıp, çalışmamaları da değil. İşveren durumundaki politik elitlerin hedefi, kamu bütçeleri tadilatının faturasını emekçilere çıkarmak ve kamunun piyasalaştırılmasını sağlamaktır.

Kamu kasalarının iflas edecek durumda boşaldığı ve devletin akut gelir sıkıntısı yaşadığı herkesce biliniyor. Ancak bu gerçeğin asıl nedeni,

yürütülen sermaye endeksli maliye politikalarıdır, yani kamu emekçilerinin ücretleri veya kamu hizmetlerine ayrılan paralarla alakası yoktur. Kamu kasaları, toplumun bütününe yönelik kamu hizmetlerinin aleyhine, özel sermaye birikimini teşvik eden vergi politikalarıyla boşaltılmaktadır. Bu nedenle kamu emekçilerinin mücadelesi, kamuyu piyasalaştırma çabalarıyla bire bir çelişmektedir.

Neoliberalizmin bayraktarlığını yapan politik güçler, kamu sektörü üzerinden ülke çapında çalışma sürelerinin uzatılmasını gerçekleştirmek istemektedirler. Bu nedenle başta Hessen, Bavyera ve Aşağı Saksonya olmak üzere eyaletlerde önce memurların çalışma süreleri haftada 42 saate çıkartılmış, ardından da kamu hizmetlilerinin çalışma koşullarına saldırı başlamıştır. Tek sesleştirilen medyanın da desteği ile, kamuoyunda sendikaları haksız konuma düşürmek için uzun süreli grevler göze alınmaktadır.

Federal ve Eyalet Hükümetleri, kamusal alanı, özel sermaye birikimini desteklemek için piyasalaştırma politikalarını uygularken, bir taşla iki kuş vurmayı amaçlamaktalar: hem piyasalaşmayı sağlamak, hem de sendikalara ağır bir yenilgi yaşatmak.

Böylesine ağır bir saldırı, tek bir sendikanın vereceği grev mücadelesi ile geriye püskürtülemez. Almanya'da, Fransa gibi başka ülkelerde yasal bir hak olan politik grev veya genel grev hakkı olmadığından, grevler toplu iş sözleşmelerinde baskı unsuru olarak sınırlı kalıp, salam taktiği ile teker teker geri alınan hakları savunma mücadelesinden öteye gidememektedir. Birbiri ile bağlantısız, tek tek iş kollarında yapılan uyarı grevleri veya olağan grevler ise hakları savunmaya dahi yeterli olamamaktadırlar. Bu nedenle yakın bir zamanda metal ve elektro iş dalında başlayacak olan toplu iş sözleşmesi görüşmeleri ve akabinde beklenen uyarı grevleri daha farklı bir önem kazanmaktadır.

Ver.di sendikasının başını çektiği grev nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın,

Almanya'da hiç bir şeyin eskisi gibi kalmayacağı açık. Artık sermaye ve yandaşları alışlagelmiş koşulları yıkmak için topyekün saldırıya geçmişlerdir. Uzun yıllar toplumsal barışın savunuculuğunu yapmak için sınıf sendikacılığından vazgeçen Alman sendikaları, bugün yukarıdan dayatılan bir sınıf savaşımı ile karşı karşıyadırlar. Savunma pozisyonunda olan sendika yönetimleri bunu kabullenmedikleri, vahşi finans piyasaları kapitalizmi dayatmasına karşı bağımlı çalışanlar ile toplumsal üretim süreçlerinden dışlananlarının birlikteliğini sağlayıp, geniş tabanlı bir sosyal harekete ön ayak olmadıkları sürece, kendilerini sırtları duvara dayanmış olarak bulacaklardır. Toplumsal muhalefet güçleri ve politik sol, sendikalarla birlikte toplumsal güç dengesini değiştirmek ve daha sosyal, daha ileri bir gelecek için mücadeleye hazırlar. Önemli olan, sendika yönetimlerinin bunu görmesi ve gereğini yerine getirmeleridir. Görmelerine yardımcı olmak ise, sendika üyelerinin görevidir.

18 MART 2006

PARİS'TE İKİNCİ BAŞKALDIRI

Geçen yılın Kasım ayında Fransa banliyöleri yanıyordu. Çoğunluğu göçmen kökenli olan gençler, yüzde kırkları aşan işsizlik, gelecek perspektifsizliği ve ırkçı dışlanma kısılcına başkaldırmış ve ümitsizliklerini ateşe ve şiddete dönüştürmüşlerdi. Paris sokakları bugünlerde gene protestocu gençlerle dolup taşıyor. Ancak bu sefer barikatlara tırmananlar "toplumun kaybedenleri" değil, çoğunluğu orta tabakaya mensup lise ve üniversite öğrencileri.

Öğrencileri ve peşlerinden sendikaları sokağa döken, Fransa'nın aristokrat başbakanı Dominique de Villepin'in yeni reform (!) projesi. Villepin, güya işsizlikle mücadele gerekçesiyle sendikal hakları teker teker geriye alma uğraşında. Geçen yaz yürürlüğe giren ve KOBİ'leri üç yıl boyunca sosyal sigortalar işveren payını ödemekten muaf tutan Yeni İşe Alınma Sözleşmesi (CNE)'nden sonra, şimdi de 26 yaşını doldurmamış olanların iki yıl boyunca her gün gerekçesiz işten atılmaları rizikosunu içeren "Contrat première embauche (CPE)", yani İlk İşe Alınma Sözleşmesi yürürlüğe sokulmak isteniyor.

İşten çıkarılmalardan koruyan yasal hakkı gençler için fiilen ortadan kaldıracak olan projenin gerekçesi hazır: istihdam piyasasının esnekleştirilmesi! Sakız gibi çiğnenen bu gerekçenin ardına sığınarak yıllardır uygulamaya sokulan sözde reformların bilançosu, bu gerekçenin büyük bir neoliberal yalan olduğunu ortaya çıkartıyor. Resmi verilere

göre Fransa'da 2005 yılı sonunda 25 yaşın altındaki gençlerin arasındaki işsizlik oranı yüzde 22,7 idi. Bu oran banliyölerde yüzde kırkı aşıyor. Resmen 2,31 milyon insanın işsiz olarak kayıtlı olduğu Fransa'da toplumun yaklaşık yüzde 25'i ekonomik, sosyal, kültürel ve dolayısıyla politik yaşamdan dışlanmış durumda. Gelişmeler, bu oranın önümüzdeki yıllarda giderek artacağını gösteriyor.

Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin ve sendikaların hükümet planlarına karşı sokağa dökülmeleri son derece önemli. 18 Mart'ta yapılan protesto eylemlerine 1,5 milyon insanın katılmış olması ve tüm Fransız sendikalarının 28 Mart'ı genel grev sayılabilecek eylem gününe dönüştürme çağrıları, toplumsal muhalefetin baskıyı artıracığını gösteriyor. Göstermesine gösteriyor da, işin bir de "ama"ları var.

Birinci "ama" başbakanın durumu. Villepin gelecek yıl yapılacak olan başkanlık seçimlerinde sağın güçlü adayı olmak istiyor. Şimdi baskılar sonucu yasa tasarısını geri çekerse, tükürdüğünü yalamış olacak ve adaylığı popülist rakibi Nicolas Sarkozy'ye kaptıracak. Yasada inat etse, başkanlık konusunda bölünmüş olan politik sol muhalefetin birleşmesine neden olacak. Yani "sakal-bıyık"-meselesi.

İkinci "ama" sendikaların durumu. Protesto eylemleri sendikaları, özellikle CGT'yi kontrpiyede yakaladı. Bir tarafta demiryollarında işyeri işçi temsilciliği seçimleri, diğer tarafta kurultay hazırlıkları hükümetle güç gösterisine girmedeki isteksizliğin nedeni. Zaten radikal solun sendikalara eleştirisi de, protestoları heyecansız destekliyor olmalarına yönelik. Yani protestoların kaderi, 28 Mart sonrasında sendikaların alacağı tavra bağlı.

Üçüncü ve bana kalırsa en vahim "ama" Fransa toplumunun ve dolayısıyla Avrupa işçi sınıfının durumu. Mücadelesini salt elindekini savunma, küçülen kaynaklardan eskisi gibi aynı kalmasını istediği payını alma kavgasına indirgeyen Fransa toplumu, söz konusu "öteki-

ler" olduğunda rahatını hiç bozmuyor. Banliyölerin dışlanmış gençleri ümitsizlik içerisinde kıvrılırken, bugün sokaklarda olanların yüzde kaçını acaba onlara destek çıktı? Doğma büyüme Fransız olanların "yurtdışı" edilmesi taleplerine gereken yanıtı vermek için marksist ya da komünist olmaya gerek yoktu. Komün'ün, aydınlanmanın, 1968'in Kızıl Mayıs'ının beşiğinde dışlananlara, ayrımcılığa uğrayanlara, kaybedenlere sahip çıkan kaç kişi vardı?

İşte 2005 sonrasındaki "ikinci başkaldırı"ya bu "ama"lar açısından bakıldığında Fransa'daki toplumsal muhalefetin içinde bulunduğu çıkmaz açık olarak görülebilir. Çıkmazın görülebilmesi ise çıkış yolunu açar. Fransa hükümetinin CPE planlarına karşı yürütülen mücadele, radikalleşmediği -aşırılığı kast etmiyorum- ve toplumun en zayıflarının, dışlananların, kısıtlanan ve ırkçı ayrımcılığa uğratılanların bakış açısından örgütlenilmediği sürece güdük kalacak, var olanı savunmaktan ileriye gidemeyecektir. Yakın tarih, var olanı savunmanın, geriye gidiş olduğunu ve "... insanı aşağılanan, esirleştirilen, yalnız bırakılan, hor görülen bir varlık haline getiren koşulları alaşağı etme" (Marks) olanaklarını yok ettiğini yeterince kanıtlamaktadır. Bunu görmek, göstermek ve gereğine göre hareket etmek, Avrupa sendikal hareketi ile politik solunun tarihsel görevidir.

25 MART 2006

SAVAŞ MI, SET ÇEKME STRATEJİSİ Mİ?

Çarşamba günü BM Güvenlik Konseyi, Moskova ve Pekin'in dayatmasıyla İran Nükleer Programı konusunda üç haftadır süren tartışmaları noktalayarak, tehdit olarak algılanabilecek tek bir kelime kullanmadan bir açıklama yaptı. Her ne kadar ABD'nin BM büyükelçisi Bolton, yapılan açıklamayı "ultimatom" olarak nitelendirse de, Konsey İran politikasında "deeskalasyon" çizgisine yaklaşmış gözüküyor.

Güvenlik Konseyi, İran'a 30 gün süre tanıyarak, topu BM Atom Ajansı IAEA'nun şefi Muhammed El Baradai'a attı. El Baradai süre sonunda hem Güvenlik Konseyi'ne hem de Viyana Valiler Şura'sına, İran'ın uran zenginleştirme işlemlerini bitirip bitirmediğini rapor edecek. Bu açıdan açıklama Genel Sekreter Annan'ın istediği gibi, IAEA'nun kilit noktaya çekilmesini sağladı. Soru şimdi sürenin bitiminden sonra hangi stratejinin ağırlık kazanacağına yoğunlaşıyor.

Tahminde bulunmadan önce şunun altı çizilmeli: İran, daha Irak savaşı öncesinde Orta Doğu'dan Çin sınırına kadar olan bölgede emperyalizmin jeostratejik hedefi haline gelmişti. Ayrıca İran'ın küresel petrol rezervleri, bu ülkeyi ele geçirme ihtiraslarını açıklamaya yetiyor. Madalyonun asılı olduğu boyun bu.

Madalyonun bir yüzünde Bush ve şahinleri var. Bush en son Güney Asya gezisinde "İran'ın elinde olacak bir atom bombası, bölge ve dün-

ya için en büyük istikrarsızlık tehditidir. Buna izin vermeyeceğiz" diyerek, önleyici (!) savaş kararlılığını bir kez daha gösterdi. Merkel'in Münih Güvenlik Konferansı'nda yaptığı konuşmaya ve şimdiye kadar İran hakkında verdiği demeçlere bakılırsa, Almanya başta olmak üzere, Çekirdek Avrupa'nın İran'a yönelik olan bir saldırı savaşını desteklemeye hazır olduğu ve bunun psikolojik ön hazırlığını yaptığı görülebilir. Ancak bu ABD veya kurulacak bir ittifakın yürüteceği savaş olmayabilir de. Burada İsrail devreye girebilir ve İran'ın nükleer santrallerine "önleyici" saldırıda bulunabilir. Avrupa medyasındaki tartışmalar bu olasılığın güçlü olduğunu kanıtlıyor.

Madalyonun diğer yüzüne bakıldığında ise başka bir strateji tartışması dikkat çekiyor. Bunu, savaş yerine, sınırlı bir atom silahı gücüne sahip olacak İran'a set çekme stratejisi olarak nitelendirebiliriz. İlginç olan bu stratejiyi ABD şahinlerinin ciddi bir şık olarak tartışıyor olması. Buradan, Bush'un tüm savaş retoriğine rağmen perde arkasında rasyonel analizlerin yapıldığını, en azından bunlar üzerine düşünüldüğünü çıkartabiliriz. Ki, bu pek yeni bir gelişme değil. Örneğin Carter'in Ulusal Güvenlik Danışmanı Zbigniew Brzezinski, daha bir yıl öncesinde "atom silahına sahip olan ılımlı bir İran'ı, sürekli bu silahları ele geçirmeye çalışan ve gerektiğinde kullanacak olan düşmanca bir İran'a yeğlerim, çünkü böylesi bir İran, atom silahı olan ılımlı İran'dan daha tehlikelidir" demişti.

Brzezinski'nin yaklaşımına, ABD yönetiminin pragmatik kesiminin de katıldığını, 1898 yılından bu yana dünya çapında iktidarlara danışmanlık yapan Britanyalı Janes Defence Review adlı kuruluşun web sayfasında yayınlanan raporlar da doğruluyor. Janes'in savunma politikaları uzmanları, "Ambigüité" yani ikiz anlam politikası ile silah gücünün hangi büyüklükte olduğunu bilinçli bir şekilde muğlakta bırakan İran'ın, nükleer cephanesinin sınırlı ve teknolojik açıdan geri olacağını belirtiyorlar. Ve ekliyorlar: "İran, aynı İsrail'in on yıllarca yaptığı gibi, silah gücünü dıştan gelecek tehditlere karşı korkutma potansiyeli olarak

kullanma kararını verdi.”

Gerek German Marshall Fund’un Berlin’deki şefi Stelzenmüller, gerekse de İsrail asıllı araştırmacı Leon Hadar yaptıkları analizlerde, İran Nükleer Programı ihtilafının, Soğuk Savaş dönemindeki gibi bir dengeyin Orta Doğu’da oluşmasıyla sonuçlanacağı tahmininde bulunuyorlar. “Galilee Centre for Strategy and National Security” müdürü İsraili Reuven Pedatzur ise daha ileri bir öngöründe bulunarak, İran’da hiç bir politikacının, kendi ülkesi açısından da büyük bir felakete yol açacak adım atmayacağını belirtiyor: “Sonuçta Mollalar da cennette değil, dünyadaki iktidarlarını korumak istiyorlar.”

Sonuç itibariyle İran ihtilafının nasıl bir sonuç alacağını şimdiden kestirmek güç. Savaş mı, set çekme stratejisi mi ağırlık kazanacak, önümüzdeki aylarda onu göreceğiz. Ama şimdiden belli olan bir şey var: Hangi strateji gerçekleşirse gerçekleşsin, kazanacak olan tek taraf silah tekelleri olacak. Hem savaş durumunda, hem de sınırlı atom silahına sahip İran ile İsrail arasındaki güç dengesi kavgasında. Silah satanlar ve alanlar olduğu sürece, bu hep böyle olacak.

1 NİSAN 2006

»KÖKTEN ÇÖZÜM«

İnsanlık tarihi trajedilerle doludur. Bazı trajediler, ulusların kaderini yakından etkiler, kuşaklar boyunca birer utanç kaynağı olurlar. Devlet yönetimlerinin aldıkları ve uyguladıkları kararlar salt o yöneticileri damgalamakla kalmaz, sesini çıkarmayan, karşı çıkmayan, şövenizm dalgasına kapılan ulusları da utanç prangasına sokarlar.

20 Ocak 1942 günü Almanya’nın tarihine bir kara leke olarak kazınmıştır. Bu tarihte yapılan ünlü Wannsee Konferansı’nda naziler »yahudi sorununu« kökten çözmek (!) için »Endlösung« kararını almışlardı. Sonucu biliniyor: onmilyonlarca savaş kurbanı ve yahudi soykırımı. Günümüz Almanya’sının genç kuşakları 64 yıl sonrasında bile bu utanç acısını çekmektedirler. Şimdiki kuşağın torunları da kendilerini bu acıdan kurtaramayacaklardır.

Alman ulusunun bu tarihsel deneyimi özellikle Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayanlar açısından her zaman ibret verici bir »alarm zili« olarak algılanmalıdır. Çünkü kuruluşunun harcı red ve inkâra dayalı, çimentosuna kan karışmış olan bu coğrafyada, kardeşlik ve barış içerisinde beraberce yaşama anlayışını zedeleyen her adım, ülkenin geleceğini ipotek altına alacaktır.

Geride bıraktığımız günlerde yaşanan olaylar, son derece kaygı verici bir yola girildiğini gösteriyor. Bu kendiliğinden gelen bir gelişme değil

elbette. Seksen yılı aşkın dönemden beri sürdürülen egemen politikaların bir sonucudur. Ve görüldüğü kadarıyla Türkiye'deki karar vericiler bu çizgiyi sertleştirme ve ülkenin en temel sorununu kökten çözme (!) kararını almışlar. Çocukların dahi katledilmesine göz yuman, hatta devletin güvenlik güçlerine kadın ve çocuk dinlemeden harekât emri veren bir başbakanın görevde kalabilmesi başka türlü açıklanamaz.

İşbirliği içerisinde oldukları emperyalist güçlerin çıkarları doğrultusunda ülkeyi kan gölüne çevirecek bir yola doğru adım atan hükümet ve karar verici militarist klik, bilinçli bir biçimde çatışma ortamını körüklemektedir. Kısıtlı da olsa var olan demokratik hakları ortadan kaldıracak yasalar hazırlanmakta, yaratılan ırkçı-şövenizm ve linç ortamından faydalanılarak ülke ekonomisini uluslararası mali piyasaların boyunduruğu altına sokan adımlar atılmakta ve komşu ülkelere yönelik olası saldırı savaşlarına dolaysız katılımın zemini yaratılmaktadır.

Türkiye'deki egemen güçler, ülkeyi neoliberalizmin, militarizmin ve saldırgan şövenizmin bir kalesi haline getirmek istemektedirler. Son günlerdeki girişimlerinin gerçek nedeni budur. Ve bu karar yalnız başına alınan bir karar değildir. Mali piyasalara hakim olanların, emperyalizmin onayı ile alınan bir karardır bu. İnsan hakları, demokrasi ve Kürt Sorunu ne Çekirdek Avrupa'yı ne de ABD yönetimini ilgilendirmektedirler. Aslolan bölgedeki jeostratejik, ekonomik ve politik çıkarlardır. Nerededir Batı Avrupa'nın demokratik (!) hükümetleri? Afganistan'da din değiştiren birisinin uğradığı koğuşturmaya haklı olarak tepki gösteren sayın Merkel ve liberal Alman basını, devletin çocukları öldürmesine, silahsız sivillere ateş açtırmasına neden gereken tepkiyi göstermemektedirler? Hani, nerededir kimyasal silahların kullanılmasını yasaklayan uluslararası antlaşmalar?

Susuyorlar. Susacaklar elbette, çünkü Kafkaslar-Orta Doğu-Balkanlar üçgeninde gerekli olan »istikrarı« sağlama görevi Türkiye'ye verilmiştir. Bunun için kozmetik rütuşlarla özü değişmeyen statükoya ihtiyaç-

ları vardır. Budur işlerine gelen, çıkarlarına uyan. Vahim, ama beklenen bir durum.

İnsani açıdan daha da vahimi, Kürt olmayanların tavrıdır. Cinayetlere sessiz kalan, şövenist saldırganlığı körükleyen sermaye basınına aldananların kayıtsızlığı. »Şımarık azınlık«, »sözde Kürt«, »devlet sert davranıyor, ama...« diyenlerin aymazlığı. Tek kelime ile: iğrenç!

Egemen güçler, devlet yönetimleri, yönettikleri ülkelerin geleceğini karanlığa boğacak çılgınlıklar yapabilirler. Tarih onları hep suçlu olarak kaydedecektir. Ama buna göz yuman, sessiz kalanları da. Bugünü, yarının lanetle anılan ve bizden sonraki kuşakları utanca boğan geçmişi olmasını istemeyenlerin önünde tek bir görev durmaktadır: Hayır! demek. Yaptıklarınızı kabul etmiyorum, durun! demek. Ötekine, daha zayıf olana yapılanı, kendisine yapılmış kabul ederek, her bireyin eşitlik, özgürlük ve adalet içerisinde yaşayacağı barışçıl bir gelecek için mücadele etmek. Günümüz Türkiye'sinde Kürtlere yapılanı karşı çıkmak, bırakın devrimciliği veya solculuğu, »insanım, insanca ve onur içerisinde yaşamak istiyorum« diyebilmenin en temel önkoşuludur. Bu ön koşul yerine getirilmeden, ne politik, ne de ekonomik sorunları çözmek olanaklı olacaktır.

Diğer taraftan, devletin davranışı ve uygulamaları, karşıt şiddeti, yerleşim yerlerine bomba konulmasını, İstanbul'da olduğu gibi suçsuz insanların yaşamına mal olan saldırıları hiç, ama hiç bir şekilde haklı kılmaz. Şövenizme ve linç ortamına karşı eşdeğer yaklaşımlarla yanıt vermenin hiç bir gerekçesi olamaz. Polis kurşunu ile ölen ile molo-tof kokteylli saldırı sonucunda yaşamını yitirenler arasında hiç bir fark yoktur. Birine karşı çıkıp, diğerini haklı kılacak sessizlik veya tepkisizlik, aynı oranda suça ortak olmak demektir.

Sivil itaatsizlik meşru bir mücadele biçimidir. Meşru olmasının ötesinde, kurum ve yönetimlerin doğasında var olan yetersizlikleri düzeltibi-

lecek tek güç olan halkın politik araçlarından birisidir. Ancak, sivil itaatsizliğin sadece bir tane ön koşulu vardır: şiddet kullanmama – her pahasına!

İnsan yaşamının tehlikeye girmesini hedeflemese bile, şiddet kullanımıyla zımnen tasvip eden her eylem, sivil itaatsizliğin sınırlarının aşılmasına ve haklıyken, haksız duruma düşülmesine neden olur. Kaldı ki, çatışma ortamını körükleyen her eylem, bu ortamdan medet umanların ekmeğine yağ sürer, çözümsüzlüğü dayatır.

Bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan tek tek her birey, her yönetici ve her örgütlenme tarihsel bir sorumlulukla karşı karşıyadır: Zor kullanımına ve şiddete, şövenizme ve milliyetçiliğe, antidemokratik ve neoliberal yasalara, militarizme ve imha politikalarına karşı çıkmak, eşitlik, özgürlük, adalet, demokrasi, barış ve halkların kardeşliği için mücadele etmek ve bu mücadeleyi bireysel sorumluluk olarak algılamak! Sömürü ve baskıdan kurtuluşun, kendi kurtuluşumuzun önkoşulunun, “ötekinin” kurtuluşu olduğunu ve sınırların halklar arasından değil, üsttekiler ile alttakiler arasından geçtiğini unutmadan.

4 NİSAN 2006

»Gurbet«, Kemal Elitaş

KÖKTENİRKÇİ AVRUPA

Geçen Pazartesi günü ajanslar kısa bir haber geçti: Kanarya Adaları'na ulaşmak isteyen Afrikalı mültecilerin teknesi devrilmiş ve 32 kişi boğulmuştu. Artık Batı Avrupa medyasında ölü mültecilerin sayısı 100'ü geçmediği sürece, böylesi kazaların haber değeri olmadığından, kazaya sadece Junge Welt gazetesi değinmişti. Bir de İspanya devlet televizyonunda »Gene denediler« başlığı ile 20 saniyelik bir habere konu olmuştu. İnsan yaşamı günümüzde –organ bağışçısı olanların haricinde- pek para etmediğinden, bu kazanın arkasındaki sosyal vaka dikkat bile çekmiyor. Görülebilenin, sadece buzdağının tepesi misali olmasına rağmen.

Önce verilere bir bakalım: İspanya'nın son yıllarda en fazla mülteci çeken ülke olmasının iki temel nedeni var. Birincisi, İspanya'nın diğer AB ülkelerinin aksine –şimdilik- liberal bir mülteci politikası izlemesi. İspanya'ya öyle ya da böyle girmeyi başarabilen her mülteci, belirli bir süre sonra konumunu yasallaştırıp, çalışma iznini alabiliyor ve ailesini yanına çağırabiliyor. AB ortalamasının üzerinde bir oranda hızla büyüyen bir ekonomiye sahip olan İspanya'nın özellikle düşük ücretli tarım sektöründeki işgücü ihtiyacı hayli yüksek. İspanya'nın Afrika kıyılarından sadece 14 kilometre uzaklıkta olması da mülteci akımını kolaylaştırıcı ayrı bir etken.

İkinci temel neden ise Sahra Çölü etrafındaki ülkelerin durumu. İsveçli

nüfus gelişimi uzmanı Rickard Sandell, bu ülkelerdeki aktif nüfusun şu anda 118 milyon insanı kapsadığını ve 2050'de 186 milyon artarak 304 milyona ulaşacağını belirtiyor. 1950 ile 2005 arasındaki artışın 86 milyon olduğu düşünüldüğünde, bu yoksul ülkeleri bekleyen sorunların ne denli ağırlaşacağı tahmin edilebilir. Sandell, bu ülkelerdeki kentleşmenin geleneksel yaşam biçimlerini derinden etkilediğini ve yurtiçi göçün artmasına neden olduğunu belirtiyor. Taşrada yaşayan yoksulların kentlere hücum etmesi, bu ülkelerin istihdam piyasalarını baskı altına alarak, ücretlerin daha da düşürülmesine neden oluyor. Bunun sonucunda toplumsal huzursuzluk, politik istikrarsızlık ve krizler yoğunlaşıyor. Tüm bunlar da insanların yurtlarını terk edip, Afrika'da başka olanaklar olmadığından, Avrupa'ya göç etmeleri sonucunu yaratıyor.

Sandell'in yaptığı araştırmaya göre, son bir yıl içerisinde sadece Siyah Afrikalıların İspanya'ya göç oranında yüzde 29'luk bir artış yaşanmış. Yapılan hesaplamalara göre –her göç edenin üç kişinin daha göçüne neden olduğu varsayılarak- bu sayının yükselmesi söz konusu. Doğal olarak bu hesaplamalar Avrupa hükümetleri tarafından da yapılmakta ve şimdiden almaya başladıkları »önleyici tedbirler« AB'nin etrafına görülmeyen, ama aşılması olanaklı olmayan bir duvarın örülmeye başladığını gösteriyor. İspanya'nın mülteci politikasını sertleştirici yasal uygulamalarla değiştirmesi ise an meselesi.

Tartışmalarda, AB'ne hep yoksulların yoksullarının göç ettiği belirtiliyor. Ancak Afrika ülkelerinden göç edenlerin büyük bir çoğunluğu, ülkelerinin yoksullarına nazaran biraz daha az yoksul. Çünkü bu mülteciler öyle ya da böyle herhangi bir meslek eğitimine sahip ve kaçak yolcu taşıyan teknelere verecekleri paraları olan insanlar. Afrika ülkelerinin asıl yoksulları, bırakın simsarlara verecekleri yol parasını, İspanya'nın varlığından bile haberdar olmalarını sağlayacak ne bir eğitime, ne de televizyon gibi bir lükse sahipler. Bu nedenle göç veren ülkeler hem sosyal felaketlerle, hem de meslek eğitimi olan işgücü göçüyle feci bir kan kaybı ile karşı karşıyalar.

Zengin AB'nin bu gelişmeye verdiği yanıt ise sınırlarına duvarlar örmek. Eski sömürgelerine fırsat tanıyacak değil ya. Küreselleşen piyasaların kaymağını yiyen ve hep daha fazlasını istemeye alışkın köktenırkçı Avrupa toplumları, ırkçılışmalarına neden olan köktenırkçı politikacılarından ve hükümetlerinden başka türlü davranmalarını da istemiyorlar zaten. Şu anda Batılı bir politikacının, kalkıp »Afrika'yı yoksulluktan kurtarmak için, zenginliğimizi onlarla paylaşmalıyız« demesi, onun politik intiharı ile eşanlamli sayılmaktadır. O nedenle, ortalama olarak yılda 20 bin Dolar geliri olan Batı Avrupa bireyleri, Akdeniz'in veya Atlantik Denizi'nin soğuk sularında boğulan Siyah Afrikalılara sahip çıkmadıkları ve bu bakış açısından örgütlenen bir solun politika değişikliği için direnç göstermediği müddetce, Afrika kan kaybetmeye devam edecek, göç baskısı artacak ve göçü engellemeye çalışan AB ülkeleri Batı Avrupa demokrasilerinin altını daha fazla oyacaklardır. Ve böylece »Üçüncü Dünya«, »Birinci Dünya«nın refahını tehdit etmeye devam edecek ve olan gene boğulan Siyah Afrikalı mültecilere olacaktır.

8 NİSAN 2006

DOĞU'DA GÜNEŞ BATIMI

Ex oriente lux – Işık doğudan yükselir! Demokratik Almanya Cumhuriyeti (DAC)'nde doğup, büyümüş bir insansanız, bu doğa yasasının tam tersine tanık oluyorsunuzdur. İki Almanya'nın birleşmesinden ve »çiçekler açan ülkenin refahına kavuşulacak« vaadlerinin verilmesinden 15 yıl sonra, yeni bir gerçek ortaya çıktı: güneş artık Doğu'da batıyor.

Doğu'nun karanlıklara boğulduğu, birleşmeden önce 17 milyon olan Doğu Almanya nüfusunun bugün 14 milyon sınırı altına düştüğü ve kimi kasabaların »hayalet kentlere« dönüştüğü sıkça ifade edilen bir gerçek. Geçen Pazartesi günü Berlin'de kamuoyuna tanıtılan bir araştırma, bu gerçeği bilimsel temellere oturttu. Rosa Lüksemburg Vakfı'nca finanse edilen ve sosyalbilimci Prof. Dr. Peter Förster tarafından kaleme alınan araştırma sonuçları, Doğu'da gelecek perspektifi kalmadığını kanıtıyor.

Peter Förster'in yürüttüğü bu araştırma bilimsel açıdan dalında tek örnek. Araştırma 1987'den bu yana her yıl aynı kişilerle yapılan bir ankete dayanıyor. Saksonya'nın Karl-Marx-Stadt ve Leipzig kentlerinde okula gitmiş ve 1987'de 14 yaşında olan insanların, 19 yıl boyunca beklentilerinin, düşüncelerinin ve yaşamlarının nasıl bir gelişme gösterdiğini belgeleyen araştırma, resmî istatistiklerde yer almayan bir çok gerçeği gün yüzüne çıkartmakta.

Bugün 33 yaşında olan anket katılımcılarının üçte biri artık ya Batı Almanya'da ya da yurtdışında yaşıyor. Sadece yüzde 12'lik bir kesim Doğu'da gelecek güvencesi olduğuna inanıyor. Anket katılımcılarının yüzde 70'i kapitalist sistemden kurtulmayı arzuluyor ve yüzde 60'ı sosyalizmin insancıl bir reform alternatifi olduğuna inanıyor. İşin ilginç olan yanı, aynı oranın şimdi Batı'da veya yurtdışında yaşayan katılımcılar için de geçerli olması.

Doğu Almanya kökenli genç nüfus açısından temsili olan araştırma, işsizliğin giderek derinleşen bir yara haline geldiğini kanıtlıyor. Araştırmaya göre katılımcıların yüzde 68'i en az bir kez işsiz kalmış; yüzde 35'i ise birden fazla. Neredeyse hepsi –yüzde 94'ü- işsizliğin yol açtığı sorunlarla yakın akraba ve arkadaş çevresinde tanışmış. Anket sorularının yanıtladığı 2005 yılında katılımcıların yüzde 40'ı işsiz durumdaymış. İşsizlik süresi 1996'da yedi aydan 2005'de 14 aya yükselerek, iki kat artmış durumda. Prof. Förster bu tandansın önümüzdeki yıllarda daha da artacağını vurguluyor.

Cinsler arasındaki fark bu araştırmada da belirgin. Erkek katılımcılar arasında çalışanların oranı yaklaşık yüzde 70 iken, bu oran kadın katılımcılar arasında sadece yüzde 52. Cinsler arasındaki bu fark, politik ve ekonomik sistemin değerlendirilmesinde de ortaya çıkıyor. Kadınlar kapitalist sistemi erkeklerden daha sert eleştiriyorlar. İşsizlik süresi, gelecek korkusu ve artan hoşnutsuzluk sağlık sorunlarına, özellikle psikosomatik rahatsızlıklara neden oluyor.

Katılımcılar kişisel gelecekleri konusunda son derece kötümser düşünüyorlar. Yüzde 64'ü Doğu Almanya'daki işsizliğin daha da artacağını tahmin ederlerken, yüzde 2'si azalacağına ve yüzde 34'ü şimdiki oranın aynı kalacağına inanıyorlar. Neredeyse bütün katılımcılar Doğu'da gelecek perspektifinin kalmadığı konusunda hem fikirler. Bu yaklaşım, egemen politikaya karşı protesto eğiliminin ve politikacılara yönelik güvensizliğin artmasına neden oluyor. Förster, Doğu Almanların bü-

yük bir çoğunluğunun patlama noktasında olduğuna ve bir kıvılcımın son derece tehlikeli gelişmelere yol açabileceğine inanıyor.

Doğu Almanya'nın bazı kent ve kasabalarında neofaşist NPD'nin yüzde 25'lere varan oy patlaması yapması ve sayısız yerel mecliste yer alması göz önünde tutulursa, »tehlikeli« gelişmelerin ne olabileceği tahmin edilebilir. Ama bence daha vahim olanı, Doğu Almanya örneğinin Avrupa genelinde toplumların önemli bir kesimini –ki bu oran bence yüzde 25'dir- toplumsal, ekonomik, politik ve kültürel yaşamdan dışlanmış olduğunu göstermesidir. Malî piyasalar kapitalizmi ve bunun vahşi uygulaması olan neoliberalizm, insanlığın ortaya çıkardığı bütün kazanımları, medeniyetlerin bütün değerlerini sermaye birikimine kurban etmeye kararlı. Doğu Almanya'nın genç nüfusunun içinde bulunduğu durum, Fransa banliyölerinde yaşayanların veya Varşova varoşlarındakilerin durumundan hiç te farklı değil. Farklı olan, Doğu Alman gençlerinin birleşmeye rağmen hâlâ sosyalizmin iyi bir düşünce olduğuna inanmaları. Araştırmanın tek olumlu sonucu da bu zaten.

15 NİSAN 2006

TEŞHİS HATASI

Almanya gene çalkalanıyor. »Namus« uğruna öldürülen Hatun Sürücü davasının yol açtığı tartışmaların harareti daha sönmeden, Potsdam'da bir siyah Alman'ın ırkçılar tarafından öldüresiye dövülmesi, bilinen, alışıla gelmiş ve stereotipik reaksiyonlara yol açtı. Sağcısı, solcusu, araştırmacısı ve »göçmenleri« temsil iddiasıyla çalışma yapan örgütlenmeleri ile neredeyse tüm Almanya bir konuda hem fikir oldu: Entegrasyon politikaları iflas etti!

Doğru, ortada iflas eden bir şey var, ama bu sahiden Almanya'nın sözüm ona »entegrasyon politikaları« mı? Geçen Çarşamba günü Yeni Özgür Politika'da yayımlanan bir haberde belirtildiği gibi, sorun »Avrupa devletlerinin bir göçmen politikası olmaması« ve »kurumların önyargılı bir biçimde yaklaşım içerisinde olduğu« mu? Bence değil.

Bana kalırsa göç, göçmenlik ve ırkçılık bağlamında tartışma yürüten »göçmen örgütleri«, bırakın kavram kargaşasını aşmayı (entegrasyonun kelime anlamı uyum değil bütünleşmedir), önemli bir teşhis hatası yapıyorlar. Çünkü Avrupa devletlerinin bal gibi bir »göçmen politikası« var ve kurumları öyle hiç te önyargılı falan değiller. Sermaye çıkarları doğrultusunda politika geliştiren Avrupa devletleri neoliberal uygulamaların gerçekleştirilmesi hedefiyle bilinçli bir biçimde ayrımcı »göçmen politikası« uyguluyorlar. Amaç, sosyal hakların budanmasına, ücretler üzerindeki baskıların artmasına, kamusal alanların bü-

tünüyle sermaye birikiminin hizmetine sunulmasına, saldırgan militarist anlayışın yerleşmesine, kısacası yukarıdan dayatılan sınıf savaşına direnç gösterecek örgütlü toplumsal muhalefetin engellenebilmesi için toplumun bölünmesi, dayanışma duygusunun yok edilmesidir. Bunun için işçi göçü enstrümentalize edilmekte, bunun için göç edenler ve sonraki kuşakları stigmatize edilmektedirler. Yani sorunun temelinde ücretli emek ile sermaye arasındaki çıkar çelişkisi yatmaktadır. Herşeyden önce bu tespit yapılmalıdır.

Bence yapılması gereken ikinci tespit, Avrupa ülkelerindeki toplumların çoğunluğunu oluşturanların özünde köktenırkçı olduklarıdır. Sosyolojik açıdan bakıldığında, yabancı görünümülülere saldıran, öldüren, evlerini kundaklayan »dazlaklar« da (burada neofaşist kadroları kesinlikle ayrı tuttuğumu vurgulamalıyım) toplumun kaybedenleri olarak, bu köktenırkçılığın »mağdurları« sayılabilirler: düşünülen, ama söylenmeyişi uygulayan suçlular olarak.

Asıl sorun çoğunluk toplumundadır. Çünkü çoğunluk toplumu »insan« ı yazılı olmayan ama genel geçerliliği olan bir norm konstrüksiyonu ile tanımlamaktadır. Bu norm konstrüksiyonuna göre »insan = beyaz, erkek, heteroseksüel, sağlıklı ve üretken« dir. Bölgeye göre Alman ya da Fransız veya protestan ya da katolik sıfatını ekleyebilirsiniz. Bu norma uymayan her kişi »farklı«, »yabancı« veya »öteki« olarak ayrımcılığa uğrar. Bu çoğunluk toplumunun en ilerici kesimleri için de geçerlidir. Dikkat edilirse göç ve mülteci politikaları konusunda sendikaların ve sol partilerin yaklaşımları hep yüzeyseldir, genel geçerli söylemlerden ileriye gitmemektedir. Tek tük göçmen kökenli milletvekili veya parti, sendika yöneticisinin olması değildir önemli olan. Sorun yapısal sorundur, paradigma değişimini gerektirir.

İşte bu yüzden »beyaz« olmayanların, toplumsal olayları değerlendirirken, bu iki tespitten hareket etmeleri ve taleplerini bu iki tespit temelinde radikalleştirmeleri gerekmektedir. Fırsat eşitliği, demokratik

haklar, kültürel istemler ifade edilirken, sosyal sorun bütünüyle anılmalı ve ücretli emek ile sermaye arasındaki çelişkide emek lehine taraf olunmalıdır. Bu taraftarlık »Demokrasinin demokratikleştirilmesi« başlığı altında, iktisadın demokratik kontrol altına alınmasından, sosyal, politik ve kültürel hakların herkes için geçerli olmasına ve eşitliğin gerçekleştirilmesi amacıyla pozitif ayrımcılık uygulanmasına kadar geniş bir demokrasi mücadelesi ile bağlantılı olmalıdır. »Beyaz« olmayanlar, »50 yıldır buradayız, yeni bir toplumsal sözleşme istiyoruz« talebi ile yaşanan ülke anayasalarının oluşan yeni toplumsal koşullara uygun hale getirilmesini dayatmalıdırlar. Yaşamın her alanında bu radikal söylemler ifade edilmediği, paradigma değişimi zorlanmadığı sürece, köktenırkçılığa ve sonuçlarına karşı etkin mücadele vermek olanaksız olacaktır.

Ancak bunun için önce »beyaz« olmayanlar kendi özörgütlerini gözden geçirmelidirler. Radikal demokrasi mücadelesi, etnik bazda oluşan dar örgütlenmeler ile değil, bütün »beyaz« olmayanları kapsayan özörgütlerle sürdürülebilir. Tarih, toplumların ilerlemesine hep »en alttakilerin« kıvılcımının yol açtığını göstermektedir. »Beyaz« olmayanlar bunun farkına varabilir, bu amaçla örgütlenebilirlerse, medeniyetin barbarlığa dönüşmesinin engellenmesine önemli bir katkıda bulunabilirler.

22 NİSAN 2006

YOL AYRIMI

Bu hafta sonu Almanya'daki politik sol açısından tarihsel önemi olan kararlara gebe. Birleşik sol partiyi oluşturmak istediklerini beyan ederek Federal Parlamento seçimlerine katılan ve 18 Eylül 2006'da 4,1 milyon seçmeni ikna ederek, oy patlaması yapan Linkspartei.PDS ve WASG bugün aynı saatlerde Federal Parti Kurultaylarını gerçekleştirecekler.

Adını Linkspartei.PDS olarak değiştiren Demokratik Sosyalizm Partisi kurultayını Halle'de topluyor. Kurultay gündeminde yeni yönetim kurulunun seçimleri ile "parti oluşturma süreci" ile ilgili bir çok karar tasarısı yer almakta. Parti başkanı Lothar Bisky'nin, partinin sağ kanadından Katina Schubert'i başkan vekilliğine önermesi tartışmaları kızıştırmış olsa da, kriz deneyimleri geniş olan demokratik sosyalistlerin Halle'de sürpriz bir karar almaları beklenmiyor.

Asıl şamata, daha henüz bir yaşını doldurmuş olan Emek ve Toplumsal Adalet Partisi-Seçim Alternatifi WASG'nin Ludwigshafen'de bir araya gelecek kurultayında kopacak gibi görünüyor. Kamuoyunun ilgisini aylardan beri sadece Berlin'de tek başına eyalet parlamentosu seçimlerine katılıp katılmamak tartışmaları ile çeken WASG, tam anlamı ile bir yol ayrımında. Çünkü "Berlin sorunu" bölgesel bir sorun olmaktan çıkmış, partinin geleceğini belirleyen bir çıkmaz halini almıştır.

Aslına bakılırsa sorun Berlin’de Senato’yu oluşturan koalisyon ortaklarından olan Linkspartei.PDS’e karşı WASG’nin rakip çıkması değil. “Berlin” sadece daha derinde yatan politik anlayış farklılığının dışı vurduğu yanı. Federal Parlamento Seçimleri’nde ortak liste oluşturma kararından sonra olağanüstü bir hızla büyüyen WASG çok farklı dünya görüşlerinin bir çatı altında toplandığı bir parti. Özünde bunun kötü olan bir yanı yok, çünkü daha kuruluş aşamasında “Sosyalistlerden sosyal devlet anlayışını savunan hristiyanlarına kadar” geniş bir yelpazeyi kucaklamak ve öncelikle sol keynesianist bir programla yeni bir alternatif olmak istediğini beyan eden WASG, demokratik, çoğulcu, eşitlikçi, emansipasyonist, katılımcı ve paylaşımcı bir parti olmayı hedefliyordu. Ancak bir “sosyal hareket” örneğini vermek isteyen partinin içindeki kesimler, mutabakatı savunmak yerine, kendi anlayışlarını yegâne anlayış haline getirmeye çalışınca, bu hedefi gerçekleştirmek tehlikeye düştü.

Bu gelişmelerde WASG’nin iki bloğa ayrıldığını görmek olanaklı. Parti üyelerinin bir kısmı için program da, söylem de fazlaca “sol” ve bu kesim, bırakın “sosyalist” kavramını, sol olmayı dahi kabul etmiyor. Diğer bir kesim içinse, program ve parti politikası yeterince “sol” değil. Hatta parti oluşturma sürecinin ortağı olan Linkspartei.PDS “neoliberal” bir parti olarak nitelendiriliyor. İşte işin ilginç yanı burada başlıyor, çünkü bu birbirine dünya görüşü ve politik hedefler açısından tamamen zıt olan iki kesim bir “negatif koalisyon” oluşturmuş durumdadır. Bu iki kesimi birbirlerine bağlayan tek neden Linkspartei.PDS’e karşı olmaları.

İkinci blok ise, parlamento seçimleri öncesindeki hareketlilikten ve yeni sol parti söylemlerinden etkilenerek WASG’ye girenler ile, parti girişimcileri ve kurucularının etrafındaki kesimden oluşuyor. Aslında WASG’nin oluşumu bir başarı hikâyesi sayılabilir. 22 Ocak 2005’de partiyi kurup, 22 Mayıs 2005 beş Cent olmaksızın Kuzeyren Vesfalya seçimlerine katılıp, ardından da 18 Eylül 2006 Federal Parlamento

Seçimleri’nde 4 milyonu aşkın seçmenin güveninin kazanılmasını sağlamak başarı değil de nedir? Başarı olmasına başarı da, bunun bedeli gerekli olan programatik ve politik tartışmayı yapamamak ve ortak çizgiyi belirleyememek oldu. Bunun nedeni de gerçekten hızlı dinamiğin getirdiği zaman darlığıdır.

Şimdi ise WASG tam anlamıyla bir yol ayırımında. Bugün başlayan parti kurultayı WASG’nin oluşacak yeni birleşik sol partinin bir bileşeni mi, yoksa bilinen hastalıkları olan marjinal bir parti mi olacağına karar vermek zorunda. Umarım kurultay delegeleri tercihlerini birinci şıktan yana koyarlar, çünkü ideolojik kavgalar nedeniyle tıkanan ve aslı görevini yerine getiremeyen yeni bir marjinal parti, gerek Almanya’da gerekse de Avrupa’daki sol harekete destek değil, köstek olacaktır. Bu durumda Oskar Lafontaine başta olmak üzere WASG’nin önemli bir kesimi yollarını ayıracak ve umutla başlatılan birleşme harekâtı daralacak ve aslında hüsrarla sonuçlanacaktır. Bölünmelerin nelere mal olduğunu tarihte yeterince gördük. Şahsen böyle bir gelişmeyi yeniden yaşamayı hiç istemiyorum.

29 NİSAN 2006

YURTSEVERLİK BÖYLE OLUR!

Bolivya Başkanı **Evo Morales** iktidara gelişinin yüzüncü gününü beklemeden, en önemli seçim vaadini yerine getirdi. İşçi sınıfının bayramı olan 1 Mayıs günü San Alberto’da 28701 nolu kararname ile ülkesinin doğal gaz ve petrol kaynaklarını kamulaştırdığını açıklayarak, şöyle konuştu: **»Petrol ve doğal gaz kaynaklarını kamulaştırmaya yeni başladık ve daha yapacağımız çok şeyler var. Yakın bir zamanda sıra madenlere, ormanlara ve diğer ulusal zenginliklere gelecek. Bolivyalılara ülkeyi geri vermek için hazırladığımız diğer kararnameler sırada bekliyor.«**

Morales ve partisi **Sosyalizme Doğru Hareket**, 18 Aralık 2005 seçimlerinde zafer kazanmalarına neden olan seçim vaadini yerine getirerek, Hugo Banzer askeri cuntasının 1971’de başlattığı ve neoliberal kesimlerin temsilcisi olan başkan Gonzalo Sanchez de Lozada’nın 1996larda tüm devlet teşekküllerini elden çıkartarak zirveye ulaştırdığı özelleştirme furyasını noktalamış oluyorlar. Şimdiki hedefleri özelleştirmelerle halkın elinden alınan tüm zenginlikleri yeniden geriye almak.

Morales halkın kendisine yönelik beklentilerinin son derece yüksek olduğunu biliyordu. Bunun ötesinde –**Hugo Chavez** ve “Maximo Lider” **Fidel Castro**’nun desteğine rağmen- iktidarını uzun ömürlü tutabilmesi için radikal söylemlerin yanısıra, radikal adımlar atması gerektiğini de. Her ne kadar kamulaştırma kararı sürpriz olarak gözükse de, beklenen, hatta içinde bulunduğu koşullar altında zorunlu olan bir karar-

dı. İndigen kökenli Morales cesur bir politika izleyeceğini de göstermiş oldu böylece.

Ulusal çıkarlar doğrultusunda izlenen bu politikalar şüphesiz çeşitli ihtilaflara neden olacaktır. Uluslar arası enerji tekellerinin ve malî piyasaların Morales’in kamulaştırma politikalarına gösterecekleri tepki tahkim mahkemelerinde dava açmaktan, ülke içerisinde huzursuzlukları körükleyip, darbe girişimlerine kadar çeşitli olaylar zincirine neden olabilir. Ancak başta ABD olmak üzere, tüm diğer emperyalist güçlerin bugüne kadar yaygara koparmamış olmaları, şu anda yaptırımları uygulatabilecek güce sahip olmadıklarını da gösteriyor. Bu nedenle ihtilafların –şimdilik- bölgesel kalması söz konusu olabilir.

Morales kamulaştırma kararı alınmadan önce Peru ve Kolombiya’yı, ABD ile Serbest Ticaret Antlaşması imzalayarak Latin Amerika halklarına ihanet etmekle suçlamış, bazı hükümetler yeniden sömürgeleşmenin kuklaları haline geliyorlar diyerek, açıktan açığa diyalogu sertleştirmişti. 1 Mayıs’ta açıklanan kamulaştırma kararından sonra Brezilya Başkanı **Lula da Silva** yaptığı bir açıklamada, Brezilyalı şirketlerin zarar göreceği kaygısında olduğunu söyleyerek, bir zirve toplantısı yapılmasını istemişti. Arjantin de gelişmeleri değerlendireceğini açıkladı.

Morales, salt ulusal çıkarlara dayalı bir politikanın bölge ülkeleri ile arasında diplomatik sorunlara yol açacağını bile bile kamulaştırma çizgisini izliyor. Çünkü başka şansı da yok. Ülke nüfusunun yüzde altmışı indigen kökenli, yani yerli. Nüfusun neredeyse yüzde sekseni yoksulluk sınırında yaşıyor ve kendisinden içinde bulundukları bu durumu radikal bir şekilde değiştirmesini bekliyor. Kamulaştırma kararının açıklanmasından sonra ülkenin her yerinde insanların sokaklara dökülerek, zafer şenlikleri yapmaları ve Morales’e destek mitingleri düzenlemeleri, halkın çok büyük bir çoğunluğunun Morales’in arkasında olduğunu gösteriyor. Bunun bilincinde olan Morales, 2 Temmuz’da anayasa koyucu meclis seçimlerinden de zaferle çıkacağını hesaplıyor.

Gerçi Bolivya'nın denize ulaşan boru hattı olmaması nedeniyle, ticarette komşu ülkelere bağımlı olması bir sorun, ancak kamulaştırma nedeniyle doğal kaynaklardan gelecek olan gelirin yılda yaklaşık 800 milyon ABD Doları'na çıkması, bu sorunu bir nebze olsa da dengeleyebilecek. Küreselleşen malî piyasalar kapitalizmde bölgesel iktisadi tedbirlerle bir ülkenin ayakta kalabilmesi gerçekten çok zor. İşte Morales bunun üstesinden gelebilirse, Latin Amerika halkları için bir örnek teşkil edebilecek.

Gelişmeler ve kamulaştırma kararnamesi nasıl değerlendirilirse değerlendirilsin, bence bu kararnamenin dünya halkları için dikkate alınması gereken ve hiçte küçümsenmeyecek bir sonucu olacak: O da, IMF, Dünya Bankası ve WTO gibi neoliberalizmin temsilcilerinin ülke ekonomileri için sundukları reçetelerin alternatifsiz olmadığıdır. Sermaye egemenliğinin olmadığı başka bir dünya olanaklıdır!

6 MAYIS 2006

AVRUPA'YI »YENİDEN KURMAK« MI?

Alman Şansölyesi Angela Merkel Çarşamba günü Federal Parlamento'da yaptığı hükümet açıklamasıyla, AB-Anayasası tartışmalarını yeniden başlattı. Fransa ve Hollanda'da alınan referandum yenilgilerinden sonra neoliberal kesimlerin »muharebeyi kaybettik, ama daha savaşı kaybetmedik« anlayışıyla, yeni bir çıkış yapmaları bekleniyordu. Merkel bu çıkışın, 2007'de Almanya'nın AB Konsey Başkanlığı esnasında gerçekleşeceği sinyalini vermiş oldu.

Çekirdek Avrupa referandum yenilgisi sonrasında içine düştükleri »kurumsal krizi« atlatmak için gerekli gördüğü »düşünme molasını« bitirmişe benziyor. Yaralar sarıldı, kavgaya devam! Ve şimdiden anayasaya meşruiyet kazandırma planları basına sızdırılarak, kamuoyu çalışmalarına başlandı bile.

Merkel »yurttaşları birleşik Avrupa için kazanmalıyız« başlığı altında yaptığı konuşmasında, 2007'nin ilk yarısındaki başkanlık süresinde bu işi kotararak, liderliği ele geçirmeye kararlı. Zaten bunun için »Avrupa Birliği'nin tarihsel kuruluş sürecine, yeniden kurulmayı yerleştirmeliyiz« diyerek, kamuoyu tepkilerini dağıtmak istiyor.

Aslına bakılırsa Merkel'in söylediklerinin ardında, küflenmiş eski şarabı yeni şişelere doldurma uyanıklığı yatıyor. »Düşünme molası« esnasında Merkel ve ekibinin Berlin, Paris ve Brüksel'de yaptığı ve bası-

na sızdırılarak kamuoyuna tanıttığı »gizli şömine başı görüşmeleri«nde kararlaştırılan plan, sözde »yeniden kurulmanın« nasıl olacağını gösteriyor. Buna göre AB-Anayasası'nın, birliğin nasıl işleyeceğini belirten ve temel hak ve özgürlükleri içeren ilk bölümü, politik bir açıklama ile süslendikten sonra Fransa ve Hollanda'da yeniden halk oylamasına sunulacak. Anayasanın asıl kritik bölümü olan »Uygulama Yönetmelikleri« de ardından Fransız ve Hollanda parlamentoları tarafından onaylanacak.

Bu planda yeni olarak nitelendirilebilecek bir şey varsa, o da yeni göz boyama taktiğidir. Yeni olan hiç bir şey yoktur, çünkü AB içerisinde neoliberal uygulamaları ve militarizmi değişmez anayasal hukuk seviyesine getiren bölüm »Uygulama Yönetmelikleri«dir ve halkın bu konuda söz söyleme hakkı olmayacaktır. Ve bu bölüm onaylandığı takdirde de AB üyesi ülkelerin anayasaları ve ulusal hükümlerlikleri tarih olacaktır.

Fransa ve Hollanda'da yapılan referandumlarda »Hayır« oylarını örgütleyen parti ve örgütler bu oyuna gelir mi bilinmez, ama Çekirdek Avrupa her ihtimale karşı »B-Planını« da hazırlamış durumda. Bu planı hazırlama görevini üstlenen muhafazakâr Fransız hükümeti, anayasanın onaylanmaması durumunda »AB kurumlarının anayasa olmadan işlemesi« başlığı altında bir öneriyi çekmecedeki tutuyor. Bu öneriye göre, anayasal altyapı olmadan »Avrupa'nın terörizme ve örgütlü suçlara karşı verdiği mücadelede kolaylaştırılmış karar alma mekanizmalarının uygulamaya sokulması« ve »Avrupa'nın dış politikada yaptırım gücünün artırılması için tedbirlerin alınması« öngörülüyor. Yani anayasa kabul edilse de, edilmese de Çekirdek Avrupa neoliberalizmi ve militarizmi elindeki bütün olanakları ile uygulayacak.

Tüm bunlar şunu gösteriyor: Çekirdek Avrupa emperyalist emellerini gerçekleştirmede kesin kararlı ve Avrupa halklarına »siz isterseniz de, istemeseniz de, devlet gücü elimde olduğu müddetce ben istediğimi yaparım« sinyali veriyor. 1940lardan beri sürdürülen politik program

olarak neoliberalizm hızını arttırıyor. Kapitalizm bugüne kadar krizlerin, savaşların, toplumsal devrimlerin üstesinden gelerek yaşayabildiğini gösterdi. Sermaye ekonomik dar boğazlarla, buhranlarla, kâr oranlarının düşmesiyle, kitlesel işsizlikle, kısacası varlığını tehdit edebilecek bir çok şeye rağmen yaşayabildiğini ispatladı. Şimdi de demokrasi olmadan, sürekli savaş ve toplumların parçalanmasıyla yaşayabileceğini göstermek istiyor.

Bırakılsa, onu da yapacak. Önümüzdeki dönemde »Batı Avrupa uygarlığının« barbarlığa dönüşüp dönüşmeyeceği, bu gidişata hayır diyen, sermaye egemenliğine karşı çıkan, emekten yana başka bir dünya olanaklıdır diyen güçlerin, Avrupa düzeyinde örgütlü, enternasyonalist bir direnişi örgütleyip, örgütleyemeyeceklerine bağlıdır. Karamsar bir tablo belki, ama gene de bütün olumsuzluklara rağmen, Aydınlanmanın beşiğinin karanlıklara dönüşmesine izin vermeyecek emekten yana güçlerin hâlâ var olduğuna inandığımı belirtmeliyim.

13 MAYIS 2006

TÜRKİYELİ »SOL« GÖÇMEN ÖRGÜTLERİNİN TARİHİNE ELEŞTİRİSEL BİR BAKIŞ

Almanya Federal Cumhuriyeti (AFC)'ne işçi göçü konusunda bugüne kadar çok şey yazıldı, çok söz söylendi. Ancak bir çok »yeni« söylem, eskinin tekrarı olmaktan, var olanı çeşitli renklerde tanımlamaktan ileriye gidemedi. İleriye gitmeyi bir yana bırakalım, piyasaların küreselleşmesi ile dolaysız bağlantılı olarak geliştirilen politikalar karşısında radikalleşmek yerine »ılımlılaşp«, konformizm temelinde gerileşildi. Seksenli yılların başında ifade edilen »Herkes seçme-seçilme hakkı« talebinin, ikibinli yıllarda »AB üyesi olmayan ülkelerin vatandaşlarına da yerel seçim hakkı«na indirgenmesi başka türlü açıklanamaz zaten.

Hep çoğunluk toplumunu temsil edenlerden çözüm beklenildiği için, işçi göçünün yol açtığı sorunlar ve oluşan yeni toplumsal durum karşısında göç edenlerin örgütlerinin vermesi gereken yanıtlar geliştirilemedi, yüzeysel kalındı. Aksi, ne çoğunluk toplumundan, ne de göç edenlerin ve sonraki kuşaklarının temsilciliğine soyunmuş »öz örgütlerden« beklenemezdi de. Çünkü gelişip-zenginleştikçe gericileşen çoğunluk toplumu ve temsilcileri işçi göçünün yol açtığı sorunları kendi çıkarları doğrultusunda kullanmakta, en ilericileri bile paternalist yöntemlerle çözüm (!) aramakta iken, göç edenlerin öz örgütleri bedenleri AFC'nde, kafaları ve yürekleri »yurtlarında« politik çalışma yürütüyorlardı.

İŞGÜCÜ KOMPANZASYONUNDAN GÖÇMENLİĞE (1950-1974)

Aslına bakılırsa göç edenlerin günümüzde de var olan öz örgütlerinin başka şansları da yoktu. Alman »İktisat Mucizesi«nin 1950lerde Doğu'dan gelen akının (Doğu Avrupa'dan gelen ve »Aussiedler« veya »Spätaussiedler« olarak adlandırılan Almanlar) tıkanması sonrasında ortaya çıkan işgücü açığını »İşçi Mübadele Antlaşmaları« ile ülkeye getirilecek olan »misafir işçiler«le kompanse etme planı, göç edenlerin kalıcılığını öngörmediğinden, sosyal sorunları çözmek başlı başına göç edenlerin kendilerine kalmıştı.

Alman sermayesi dışarıdan işçi getirilmesini bir yandan işgücü açığını kapatmak, ama diğer yandan da yeniden güç kazanan sendikalarla karşı kullanmak için favorize ediyordu. Misafir işçiler, savaş sonrası ekonomik büyümeden ve refahtan pay alma mücadelesi veren sendikal ve toplumsal harekete karşı ve işçi ücretleri üzerindeki baskıyı artırmak için istenildiği gibi kullanılabilecek bir kitleyi oluşturuyorlardı. Bu nedenle başlangıçta Alman sendikalarının, sayıları daha ilk mübadele antlaşması yapılmadan 80 bine ulaşan (1955) misafir işçi çalıştırılmasına ilkesel olarak karşı çıkmaları, anlaşılır bir tavrıdır.

20 Aralık 1955'de İtalya ile imzalanan ve ardından Yunanistan ve İspanya (1960), Türkiye (1961), Fas (1963), Portekiz (1964), Tunus (1965) ve Yugoslavya (1968) ile yapılan mübadele antlaşmaları sonucunda misafir işçi göçü yoğunlaştı. Alman devlet geleneğinde »içtimaî muavenet« (sosyal yardım) faaliyetlerini kilise kuruluşlarına devretme yaklaşımı 19.Yüzyıl'dan beri varolduğundan, »Heim«lara tıkanan misafir işçilerin sosyal sorunlarıyla ilgilenme görevi sosyal yardım kuruluşlarına bırakılmıştı. İçtimaî muavenet faaliyetleri, sadece danışmanlık ve yardımdan öteye gitmedikleri için, misafir işçilerin çalışmalarını engelleyecek sorunların çözülmesi ile sınırlı kaldı, ki bu zaten amaçtı da.

Alıcı ülkenin bu tavrı ve göç edenlerin »yerli halktan« farklı olan sosyal ve kültürel alışkanlıklarını devam ettirme kararlılığı, ilk »Türk İşçi Cemiyetlerinin« ortaya çıkmasına neden oldu. Bu gelişme sadece Türkiye’den göç edenler arasında değil, diğer ülkelerden gelenler arasında da söz konusuydu. İlk dönemlerde çoğunluğunu yalnız yaşayan erkeklerin oluşturduğu göç edenler toplumu, kurulan bu cemiyetlerde dinsel ve etnik köken farkını ve politik farklılıkları öne çıkarmadan bir araya geliyor, çevirmen ve diğer sosyal danışmanlık gereksinimlerini büyük ölçüde buralarda karşılıyorlardı. Sosyal yardım kuruluşlarının –daha sonra sendikaların da- sunduğu anadilde danışmanlık hizmetlerini sağlayan ilk kadrolar genellikle bu cemiyetlerden çıkanlardır.

Cemiyetler göç edenlerin Türkiye’den kaynaklı sosyal ve hukuksal sorunlarına da değinmek zorundaydılar. Çünkü Türkiye hükümetleri işçi göçü sayesinde kendi sorumluluk alanlarındaki sosyal sorunları azaltabileceklerini, ülke içi istihdam üzerindeki baskıyı hafifletebileceklerini ve işçi maaşlarının Türkiye’ye gönderilmesiyle döviz ihtiyacının bir kısmını karşılayabileceklerini ummaktaydılar. Türkiye hükümetleri de işçilerin »misafir« oldukları yaklaşımdan hareketle, göçten kaynaklanan sorunların çözümünüyle ilgili hiç bir adımı atmaya düşünmediler. Döviz gönderme dahil, Türkiye ile ilgili bir çok sorunun çözülmesi gene »işçi cemiyetlerine« kalmıştı. Bu açıdan bakıldığında bu »cemiyetler« kendi kendine örgütlenmenin ve sosyal dayanışmanın önemli birer örnekleridirler aynı zamanda ve sonraki örgütlenmelerin temelini oluşturmaktadırlar. Günümüzde de faaliyet gösteren örgütlenmelerin danışmanlık ve sosyal yardım gelenekleri, bu »cemiyetlerden« gelmektedir.

1966/67’de başlayan ve 1973 ağır ekonomik ve enerji krizi ile zirveye ulaşan savaş sonrası ekonomik buhran, AFC karar vericisinin ve dolayısıyla partilerin işçi göçü politikalarında değişim yapmalarına neden olan bir dönüm noktasıdır. Federal Hükümetin 23 Kasım 1973 tarihli »İşçi Mübadelesini Durdurma« [Anwerbestopp] kararı, misafir olarak görülen işçilerin kalıcılık tandansını güçlendirerek, aile birleşimiyle işçi göçünde nitel bir değişime neden olmuştur.

»CEMİYETLERDEN« DERNEK VE FEDERASYONLAŞMAYA (1973-1990)

Bu nitel değişimin sonucunda »cemiyetlerin« bitişi ve politik, dinsel ve daha sonraları etnik temelde oluşturulan yeni (!) »öz örgütlerin« kurulması başlamıştır. 1973’den itibaren hızlanan bu süreç içerisinde, özellikle göç edenlerin yoğun olarak yaşadıkları metropollerde kurulan dernekler, zamanla federasyonlaşmaya geçmiş ve Türkiye’deki politik oluşumların gelişmesine paralel bir biçimde örgütlenmişlerdir.

Türkiye’de faal olan bir partiye bağlı olarak oluşan ilk federatif örgütlenme neofaşist MHP’nin 1969’da Kemten kentinde »Yurtdışı Temsilciliğini« kurmasıyla başlamıştır. 9 Nisan 1973’de resmî başvurusunu yapan »temsilcilik« 17-18 Haziran 1978’de Schwarzenborn’da oluşturulan »Türk Federasyon«a dönüşmüştür. Türkiye kökenli devrimci ve sosyalist örgütlenmelerin ortaya çıkışı, neofaşist örgütlenme ile eş zamanlı olmuştur (Daha önceleri Berlin ve Köln gibi kentlerde kurulan sosyalist oluşumlar bu dönemlerde federasyonlaşmadıkları için zaman tespitinde dikkate alınmamıştır). Bu gelişme Türkiye kökenli örgütlenmelerin dolaysız olarak Türkiye’deki gelişmelerden etkilendiklerini ve AFC’ndeki »asıl ihtiyaçtan« hareketle kurulmadıklarını göstermektedir.

1976 – 1978 yılları »sol« derneklerin ve federatif örgütlenmelerin en yoğun olarak kuruldukları dönemlerdir. Cemiyetlerin çekiciliğini yitirmesi, kültürel, sosyal ve dinsel geleneklerin zorlaması sonucunda ayrışmaların yaşanması ve politikleşen Türkiyelilerin örgütlenme gereksinimi önce »Almanya Türk Toplumcular Federasyonu«, daha sonra »Federal Almanya İşçi Dernekleri Federasyonu (FİDEF)« (1977), adını sonraları »Sosyaldemokrat Halk Dernekleri Federasyonu«na değiştiren HDF (1977) ve »Demokratik İşçi Dernekleri Federasyonu (DİDF)« (1980) başta olmak üzere sayısız örgütler kurulmuştur. Bu dernek ve federasyonlar, farklı parti (TKP, TDKP v.b.) ve hareket (Devrimci Yol

v.b.) taraftarlığına rağmen, örgütlenme ve faaliyet alanları anlayışları açısından çok büyük benzerlikler gösteriyorlardı. Bu nedenle aşağıda yapılan tespit ve eleştiriler hepsi için aynı ölçüde geçerlidir.

ÖRGÜTLENME

Federasyonlar genellikle büyük kentlerde kurulu dernekler ve Türkiye kökenlilerin yoğun olarak yaşamadıkları yerlerdeki çalışma gruplarından oluşmaktaydı. Başlangıçta »solun« çeşitli renklerini içeren örgütler zaman içerisinde tek bir parti veya hareketin taraftarlığına dönüştüklerinden, bir çok yerde ayrışmalar ve yeni dernekleşmeler oluştu. Merkezîyetçi bir örgütlenme anlayışının hakim olduğu örgütlerdeki çalışmalar, federasyon merkezinin (daha doğrusu sorumlu parti veya hareket biriminin) belirlediği çizgide ve genel olarak Türkiye endeksli bir biçimde yürütülmekteydi. Günün birinde »zaten geriye dönecek« anlayışı hakim olduğundan, her ne kadar sosyal ve politik gelişmelerle (grevler, barış ve Paskalya yürüyüşleri, 1 Mayıs mitingleri v.s.) ilgileniliyor gibi görünülse de, yaşanan ülkeye yönelik politik istemler ancak marjinal denecek ölçüde üretilmekteydi. Taraftarı olunan parti veya harekete eş Alman parti ve hareketleri ile olan ilişkiler »enternasyonalist dayanışma« çerçevesinde ve »misafiriz« anlayışı temelinde sürdürülmekteydi.

FAALİYET ALANLARI

Federasyonlara bağlı derneklerin faaliyet alanlarına bakıldığında ise, örgütlenme anlayışı ile çelişkili olan bir durum ortaya çıkmaktadır. Dernekler danışmanlık ve sosyal yardım hizmetleri vermekte, çevirmenlik yapmakta, kiracıların sorunlarıyla ilgilenmekte ve yaşanan kentlerdeki sendikalar, partiler, girişimler ve belediyelerle ortak çalışmalara girmektedirler. Gerçi bu »ortak« çalışmaların hedefi ve amacı »Türkiye'dekiler ile dayanışma«nın geliştirilmesiydi, ama maddî yaşam kendi gereklilikleri dayatıyordu. Artık işçiler ailelerini yanlarına almış, işçi yurtlarını terk ederek kiralık evlere taşınmış ve çocuklarını okulla-

ra yazdırmışlardı. Bu gelişme, politik çalışma amacıyla kurulan örgütlenmelerin artık üyelerinin güncel yaşamdaki sorunlarına eğilen ve bir nevi sosyal yardım kuruluşu gibi çalışmalar yapmalarını dayattı.

Kalıcılık tandansının güçlenmesi, AFC karar vericisinin de işçi göçü konusundaki politikalarında değişim yapmasına neden oldu. AFC'nin ilk »Yabancılar Sorumlusu« Heinz Kühn 1979'da yayınladığı »Memorandum«unda, ilk kez resmî ağızdan AFC'nin bir »göç ülkesi« olduğunu kabul ediyor, yasal düzenlemelerin yapılarak, göç edenlerin çoğunluk toplumu ile bütünleşmesi için gerekli adımların atılmasını talep ediyordu. İlginçtir, Kühn'ün o günlerde yaptığı tespitler genel anlamda hâlen geçerli olup, talepleri bugünkü koşullarda dahi ilericidir.

Kühn Memorandum'u, göçten kaynaklanan sorunların asıl yükünü çeken yerel yönetimlerde bir paradigma değişimine yol açtı. Son derece pragmatik bir yaklaşımla –ve tabii ki öne sürülen politik hak taleplerinin sivriliğini almak için de- göç edenlerin temsilcilerinin sorunların çözümüne katılma olanakları sunuldu. Belediyelerde önceleri atanan »Yabancılar Komisyonları«, daha sonra da seçilmiş »Yabancılar Meclisleri« mantar gibi bitmeye başladı.

Bu gelişme, sol göçmen örgütlenmelerin daha yoğun bir biçimde yaşanan ülke sorunlarıyla ilgilenmelerine yol açtı. Ancak 12 Eylül 1980 askerî darbesi ve ardından hızlanan politik mülteci akımı, örgütlenmelerin doğal olarak eskisinden çok daha yoğun bir biçimde Türkiye'yi çalışmalarının merkezine koymalarına neden oldu. İstisnasız bütün sol örgütlenmeler bu dönemde büyük bir dayanışma örneği gösterdiler. Türkiye'den çıkmak zorunda bırakılan politik mültecilerle olan bu dayanışma, şüphesiz bir çok kişisel trajedinin verdiği acının hafifletilmesine sebep olmuştur. Kaldı ki yürütülen kamuoyu çalışmaları, Türkiye'deki cuntacıların dünya kamuoyu nezdinde suçlu görülmesine ve Türkiye'deki demokrasi mücadelesine önemli katkıları olmuştur (Bu dönem çok spesifik olması nedeniyle ayrı bir araştırma konu-

sudur ve yazının kapsamını aşacağından, daha geniş ele almadığımı belirtmeliyim).

Seksenli yıllar –artık göçmen olduklarını söyleyen- örgütlenmelerin faaliyetlerinde önemli değişimlere neden oldu. Politik taleplerde, yaşanan ülkeye yönelik istemler daha fazla yer tutmaya başlamıştı. 1988’de TKP-TİP birleşmesini takip ederek »DİBAF« ile birleşerek »Federal Almanya Göçmen Dernekleri Federasyonu« (GDF) adını alan FİDEF, politik arenada »Federal Almanya’da eşit haklar, Türkiye’de demokrasi, Dünyada barış« sloganıyla etki alanını genişletiyor, DİDF yabancı düşmanlığına karşı hazırladığı sembolü ile tüm Almanya’da tanınıyordu. Türkiye kökenli sol örgütlenmeler barış ve 1 Mayıs yürüyüşlerinin, grevlerin ve protesto eylemlerinin vazgeçilmez bir parçası olmuşlardı artık.

Ancak bu gerçek ve sol göçmen örgütü üyelerinden bazılarının sendikalarda, işyeri işçi temsilciliklerinde, sosyal yardım kuruluşlarında ve yerel yabancılar meclisleri gibi »danışma kurullarında« sorumlu görevlere getirilmiş olmaları diğer bir gerçeği, hâlâ bedeniyle AFC’nde olup, kafası ve yüreğiyle Türkiye’de olma gerçeğini değiştirmede. Ama buna rağmen sol örgütlenmelerin sosyal ve kültürel faaliyetleriyle AFC’nde yaşayan Türkiye kökenli toplumun güncel yaşamda karşılaşılan zorluklarını giderme, var olan yığınla sorunun bir kısmını çözme yönünde hiç te küçümsenemeyecek bir katkıda bulunmuş olmalarının altını kalın çizgilerle çizmemek, büyük bir haksızlık olur. Türkiye kökenli insanların sosyal, kültürel ve politik ihtiyaçlarına, göç alıcı devletin herhangi bir maddî desteği olmadan verilen gönüllü hizmetler maddî anlamda ifade edilerek alt alta toplanırlarsa, ortaya çıkacak meblağın, AFC’nde sözde »entegrasyon« için harcanan paralardan hiç te az olmadığı rahatça tespit edilebilir.

Telegraf stilinde değerlendirmemize devam edersek, seksenli yılların ortasından 1990’a kadar geçen dönemin sol göçmen örgütlerin-

de yeni bir değişime daha yol açtığını görebiliriz. Türkiye’deki gelişmeler, sol partilerin ve hareketlerin uğradığı değişim ve Türkiye karar vericilerinin 1980’den itibaren »Huzur Operasyonu« adı altında yürüttüğü »lobicilik« ve »kitleye egemen« olma çalışması ve bunlara paralel olarak, Türkçe iletişim araçlarının gelişmesi, çanak antenlerin yaygınlaşması çok açık bir biçimde Türkiye kökenli göç edenleri ve doğal olarak sol göçmen örgütü üyelerini etkiler, yaşamlarını belirler olmuştur.

Tüm bu faktörlerin yanısıra 1982 yılında Helmut Kohl yönetiminde CDU/CSU ve FDP’den oluşan ve neoliberal uygulamaların keskin savunucusu bir hükümetin iktidara gelerek, »Ren Kapitalizmi«nin alışıl-gelmiş »sosyal devlet mutabakatını« ortadan kaldıran ekonomi, sosyal ve malî politikaları geliştirmesi, göç edenlerin ve sonraki kuşaklarının kendi kendilerini izole etme tandansı için katalizatör rolü oynadı. Kohl hükümetinin 16 yıl süren iktidarı, sadece sosyal ve demokratik hakların olağanüstü bir biçimde budanmasıyla kalmadı. Aynı zamanda tüm Batı Avrupa toplumlarında olduğu gibi, çoğunluk Alman toplumunun ta merkezinde hep var olmuş olan ksenofobinin »köktenırkçılığa« dönüşmesini körükleyecek derecede göç edenleri enstrümentalize eden bir politika uyguladı.

Göç eden ve göç ettiği yerde ayrımcılığa uğrayan her göç toplumunda olduğu gibi, Türkiye kökenli insanlar arasında da dinsel ve etnik motifli politik faaliyetler tam bu dönemde çekicilik kazanmaya başladı (Burada Kürt örgütlenmesini özel bir başlık altında değerlendirmenin gerekli olduğuna inandığım için, parantez içerisine alıyorum). Özellikle 1984’den sonra güçlenen Ankara kontrollü lobicilik faaliyetleri ve dinsel ya da etnik-bölgesel temelde örgütlü oluşumların çekicilik kazanmasına paralel olarak, etkin sol göçmen örgütleri seksenli yılların sonuna doğru »parti veya hareket« bağlantılarını kaybederek, çözülmeye başladılar. Kendimi de içine alarak söylüyorum: sol göçmen örgütlerinin yöneticileri ve üyeleri bu gelişmeyi öngörememiş ve gerekli olan yanıtları ya verememiş ya da vermekte çok geç kalmışlardır.

Bir dönem yönetiminde bulunduğum GDF'yi örnek verecek olursam: özünde doğru olan, ama sosyal sorunla tam bağlantılı hale getirilmeyen ve salt »göç ve göçmenlik politikası« temelli talepler, kendini bilinçli bir biçimde izolasyona almış, ırkçılığa karşı dine veya milliyetçiliğe sarılmış, göçmen kimliğini kabul etmeyen ve AFC'nde kendi karşıt dünyasını yaratmış olan Türkiye kökenli toplumu kucaklayamamış, entelektüel tartışmanın ötesine gidememiştir.

EN UZUN ON YIL VE GÜNÜMÜZ

GDF örneği, sosyolojik açıdan son derece doğru ve politik açıdan sonuna kadar haklı olan taleplerin, hakları savunulduğu iddia edilen kesimin gerçekliğine uyarlanmadığı, yaşanan ülkedeki sosyal sorun ile dolaysız bağlantılı hale getirilmediği ve ekonomik, sosyal ve politik tüm sorunların gerçek nedeninin sorgulanması üzerine oturtulmadığı sürece yetersiz kalacağını çok iyi göstermektedir.

Aslına bakılırsa GDF, zamanının ilerisinde ve zamanına uymayan bir örgütlenmeydi. GDF'nin sol kamuoyunda hayli ilgi uyandıran ve Anayasa değişikliği dahil çeşitli yasal değişiklikler talep eden »Alternatif İstemler Kataloğu« istenilenler temelinde hâlâ geçerliliğini yitirmemiştir. Daha sonraları 1999-2000 yıllarında başlatılan »Nasıl bir Almanya istiyoruz?« tartışmasının gene güncelliğini yitirmemiş olması gibi. Ancak işin püf noktası, aslen –ister Avrupalı, ister Avrupa dışından olsun- bütün göç eden grupların solcu kesimlerini içermesi gereken bir örgütsel yapının, salt Türkiye kökenlilerle sınırlı kalmasında yatmaktadır.

Taraftarı (veya üyesi) olunan TBKP'nin fesh edilmesinden sonra, dünya görüşü temelinde çalışmaya devam etmek isteyen GDF üyelerinin çoğunluğu, ne bu gerçeği görebilmiş, ne de soyut bir »göçmen« kimliği ile politik faaliyete ısınabilmiştir. Aktivistlerinin bir kesiminin de »öz örgütü« [Selbstorganisations], »sosyal yardım örgütü« [Selbsthilfeorganisation] ile karıştırarak, sosyal projeler kapsamında

bir çalışmaya yönelmesi, ikibinli yılların başında sol göçmen örgütleri tarihinin en köklü örgütlerinden birisi olan GDF'nin fiilen »tarih« olmasına neden olmuştur. Son kurultaylardan birisinin doğru bir tespitle »Adalet, Demokrasi, Barış« şiarı altında yapılması, içinin politik olarak doldurulmasında geç kalındığından, bunu engelleyememiştir.

Doksanlı yılların başına dönerek değerlendirmeye devam edersek, 1989/90 devrimini ve bunun sol hareketler üzerindeki olumsuz etkisini dikkate almamız gerekir. AFC özelinde bakıldığında, gerek »reel sosyalizmin« yıkılması, gerekse de Birleşme sonrasında ortaya çıkan toplumsal dinamikler, sadece sol göçmen örgütlerini değil, bütünüyle solu ve sendikalar dahil tüm toplumsal hareketleri son derece olumsuz etkilemiş, gerileştirmiştir. Küreselleşen malî piyasalar kapitalizminin ve 1940lardan bu yana mütemadiyen yürütülen bir politik program olarak neoliberalizmin, dünyanın büyük bir kesiminde ve toplumsal yaşamın her alanında hegemonya kurmayı başarması nedeniyle, 1990-2000 dönemi haklı olarak »en uzun on yıl« olarak nitelendirilmektedir.

Bu en uzun on yıl sol göçmen örgütleri açısından etki kaybedilen bir dönem oldu. Etkinin kaybolmasında sol göçmen örgütlerinin çok büyük bir kabahati yoktu, çünkü onlar neoliberalizmin etkisi altında kalan doğal müttefiklerini kaybederek, toplumsal ve ekonomik sorunlar karşısında tümünden kökten ırkçılaştıran çoğunluk toplumu ile yalnız bırakıldılar. Böylesi bir dönemde politik mücadeleyi radikalleştirerek, sol göçmen örgütlerinin etki alanını en azından savunmaya katkıda bulunma yetisine sahip aktivistlerin büyük bir bölümü neoliberal hegemonyanın etkisi altında kalarak, radikal mücadele yerine »projeciliği« seçmiş ve konformist bir tutum içerisine girmişlerdir.

Zaten bu nedenle 1992-1993 yıllarının neofaşist-ırkçı saldırıları esnasında AFC'nin ilerici kesimlerinin »moralist antiırkçılığını« çok az solcu göçmen sorgulamıştır. Tam aksine, solda olduğunu iddia eden

bir çok göçmen aktivisti köktenırkçılığın bariz bir göstergesi olan ve neofaşist-ırkçı saldırıları bireyselleştirerek apolitikleştiren »moralist ırkçılığı« eleştirerek deşifre etmek yerine, proje paralarının kesilmesi bedelini ödememek veya »aşırı sağa karşı mücadele« adı altında hazırlanan sosyopedagojik projelerden pay alabilmek için, paternalist ve »avukatlık« yaklaşımlarına destek çıkmıştır. Bu nedenle, her ne kadar GDF ve DİDF üyelerinin Solingen ve Mölln gibi olaylarda aldıkları tavırlarla sol göçmen örgütlerinin »namusunu« kurtarmış olsalar da, öyle ya da böyle sol örgütlenmeler içerisinde yer/görev almış olanların bugün geride bırakılan yılların dürüst bir muhasebesini yapmaları gerekmektedir.

1990'dan günümüze kadar geçen dönemi ele aldığımızda, ki bu dönemi çeşitli seviyeler ve kuruluşlarda sorumluluk alan birisi olarak çok yakından tanıdığımı iddia edebilirim, deyim yerindeyse, sol göçmen örgütlerinin bütünüyle marjinalleştiği ve bu marjinalleşme içerisinde gerilediği bir dönem olarak nitelendirmekteyim. Özellikle doksanlı yılların son çeyreğinden itibaren, elde edilmiş mevzileri dahi koruyamadığımızı tespit etmek durumundayız. Şu andaki toplumsal duruma baktığımızda, ne seçme-seçilme hakkı, ne çifte vatandaşlık talebi, ne göçmen kotası, ne de sığınma hakkının geriye verilmesi gibi konularda hiç bir ileri adım atılmadığı görülebilir.

Bırakalım ileri adım atılmasını, yasal düzeyde ve toplumsal konum açısından 1990 öncesinin gerisine düşülmüştür. Sol göçmen örgütleri kendi kendilerini değerlendirirken beş-on bin kişinin katıldığı etkinliklere bakarak, güçlü ve etkin oldukları kanısına varabilirler. Hatta DİDF örneğinde olduğunu gibi, Federal Parlamento'ya milletvekili sokabilmiş olmayı önemseyebilirler. Ama etkin olunduğunun asıl kriteri, toplumsal ilerlemeye ve politika değişikliğine neden olup olunmadığıdır. Salt eşit haklar ve ırkçılıkla mücadele konusundan bakarak, AFC'ndeki çoğunluk toplumun ilerlemediğini, aksine gericileşip – şövenleştiğini görmekteyiz. Sonuç itibarıyla, eğer kendimizi aldatmak is-

temiyorsak, Türkiye kökenli sol göçmen örgütlerinin değil çoğunluk toplumunu, Türkiye kökenli göçmenlerin çoğunluğunu dahi etkileyemediklerini tespit etmek zorundayız.

SONUÇ YERİNE

Değerlendirmelerimin fatalistce bir yaklaşım olarak algılanmasını istemem doğrusu. Kaldı ki kitaplara konu olması gereken ve bilimsel-politik bir araştırmaya ihtiyaç duyan tarihsel bir dönemi böylesi bir yazı çerçevesinde ancak yüzeysel düzeyde değerlendirmek olanaklıdır. Söylenmesi gerekenin bütünü söyleyememiş olsam da, biraz düşünmeye sevk edebilirse, o zaman bu yazı amacına ulaşmış olacaktır.

Türkiye kökenli sol göçmen örgütlerinin tarihi, nasıl her çıkmaz kendi içerisinde çözümünü taşırsa, geleceğe ışık tutmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, iki seçenekle karşı karşı olunduğu kanısındayım: Ya şimdiye kadar olduğu gibi devam edilip, kısmen politik tacirlik, kısmen »projecilikle« akıntıyla birlikte yüzülecek, ya da toplumsal koşulların değişmez olmadığı bilinci ile »insanın aşağılanan, ezilen, sömürülen bir varlık olmasına neden olan bütün koşulları alaşağı etmek« için kararlılık gösterilecek.

Onca yıl »göçmen« örgütü çalışmasından gelen bir kişi olarak, ikinci şıkkın tercih edilmesi taraftarıyım. Ve bana kalırsa, bunu yapabilmenin tek bir önkoşulu vardır: Solu sol yapan değerleri yeniden bilince çıkarmak ve gereğini yerine getirmeye uğraşmak – alışlagelen tüm rahat gelenekleri terk etme pahasına!

Ardından yapılması gerekenin de, toplumsal durumun soldan bakışla analizi olduğu inancındayım. Bu analizden çıkartılacak sonuç, antineoliberal ve antikapitalist bir taraf tutma olmalıdır. Bu taraf tutmanın temelini, »beyaz olmayanların«, »beyaz« çoğunluğa karşı politik başkaldırısı oluşturmaktır. Bunu yapabilmek için de, önce bedenimiz, kafa-

mız ve yüreğimiz ile buralı olmaya nihayet karar vererek, biz »beyaz olmayanların« arasındaki en zayıf olanların haklarını savunmakla işe başlamalıyız. »Beyaz olmayanların« solcu örgütlenmesi olmadığı, radikal hak mücadelesi verilmediği müddetce, neoliberal hegemonya altında ve köktenırkçı çoğunluk toplumunun belirlediği sınırlar içerisinde hareket etmelerine izin verilen ve ezilen, sömürülen, aşağılanan varlıklar olarak yaşamımızı devam ettireceğimizi bilmeliyiz. Sol göçmen örgütleri böylesi bir yaşamı tercih etmiyor, kendileriyle birlikte içinde yaşadıkları toplumun geleceğini değiştirmek istiyorlarsa, önce kendi durumlarını sorgulamak zorundadırlar. Ferdinand Lassalle'in dediği gibi: »En devrimci eylem, neyin ne olduğunu söylemektir«. Beyaz olmayanlar neyin ne olduğunu söyleyerek örgütlenebilirlerse, Batı Avrupa toplumlarının değişiminin motoru olabilirler. Modern dünyada tekrarlanan, uzun hikâyenin (I. Wallerstein) sadece ufak bir kesiti olan Türkiye kökenli sol göçmen örgütlerinin tarihinden çıkartılacak en önemli sonuç bence budur.

18 MAYIS 2006

SOYGUN POLİTİKASI

Federal Almanya'nın büyük neoliberal koalisyonu dün Federal Parlamento'daki çoğunluğuyla Katma Değer Vergisi'ni (KDV) yükselterek, halkın cebinde yeni delikler açtı. Dolaysız vergilerle bağımlı çalışanların, emeklilerin, işsizlerin ve esnafın vergi yükünü artıran büyük koalisyon, malî politikalarıyla sermaye ve büyük şirketlerin kârlarına kâr katıyor. Kamuoyunda sadece KDV artırımını tartışıldığı için, alınan diğer soygun kararları pek dikkati çekmiyor. Malî kararların bütünü göz önünde tutulursa soygun politikasının genel kapsamının ne denli hunharca olduğu görülür.

Büyük koalisyonun »küçük« ortağı SPD'nin yeni genelbaşkanı Kurt Beck parti içi barışı sağlamak için sosyaldemokrat retoriğini sertleştirirken, gündelik politikalarda partisi tamamen sermaye endeksli politikalara imza atıyor. Sermaye endeksli bu politikanın şu andaki güncel şeklinin üç ayağı var. Birincisi dün kabul edilen »Bütçe Refakat Yasası« dır. Bu yasa kısaca şunları içeriyor:

- KDV 1 Ocak 2007'den itibaren yüzde 16'dan yüzde 19'a yükseltilecek. Karşılığında işsizlik sigortası aidatı düşürülecek. Hükümet salt bu artırımdan yılda 17 milyar Avro fazla vergi geliri olacağını varsayıyor. Bu fazlalığı da işverenler veya sermaye sahipleri değil, bağımlı çalışanlar, işsizler, güvencesiz işlerde çalıştırılanlar, emekliler, çocuklar ve öğrenciler ödeyecek.

- Sosyal sigortalara verilen devlet katkısı azaltılacak. Yasal sağlık sigortalarına federal devletin verdiği katkı bu yıl içerisinde 4,2 milyardan 1,5 milyar Avro'ya düşürülecek. Federal İş Ajansı devletten, işsizlik sigortası aidatından başka hiç bir destek alamayacak. Ajans bu nedenle Hartz IV parası olarak bilinen işsizlik yardımının ödenme koşullarını sertleştirecek. Yani işsizler üzerindeki baskı artacak. Emeklilik sigortasına devletin verdiği katkı payı 2006'da 170 milyon, 2007'de de 340 milyon Avro azaltılacak. Bu da otomatikmen ya emeklilik sigortası aidatlarının yükseltilmesine, ya da aylıkların artırılmayarak enflasyon nedeniyle erimesine neden olacaktır.

- Yasa bunun ötesinde Kamusal Ulaşım Araçları için ayrılan bütçelerin de kısıtlanmasını öngörüyor. Düşük gelir grupları için vazgeçilmez olan ve çevre korunmasının önemli bir sütununu teşkil eden kitle ulaşımından 2,3 milyar Avro kesinti yapılacaktır.

İkinci ayak ise 2007 Vergi Değiştirme Yasası'dır. Yasa SPDli Federal Maliye Bakanı tarafından hazırlandıktan sonra parlamentoya sunuldu ve 30 Haziran'da koalisyon çoğunluğu tarafından büyük bir olasılıkla kabul edilecek. Yasanın öngördüğü noktalar şöyle:

- İşçilerin her yıl vergi denkleştirme beyanında vergi yüklerini düşürmek için kullandıkları Kilometre Parası uygulamadan kaldırılacak. Bunun yerine 21. kilometreden itibaren kilometre başına 30 Cent götürü indirimi getirilecek. Bağımlı çalışanların büyük bir çoğunluğu 2007'den itibaren bu nedenle daha fazla vergi ödemek zorunda kalacak. Bakanlık bu değişiklik sayesinde yılda toplam 2,5 milyar Avro vergi fazlasının geleceğini varsayıyor.
- Çocuk parası için geçerli olan yaş sınırı 27'den 25'e indirilecek. Bu adım sayesinde halkın cebinden yılda 500 milyon Avro daha çıkacak.

- Tasarruf Vergi Feragat Meblağı yarı yarıya indirilerek, yılda 750 milyon Avro vergi gelir fazlası elde edilecek.
- Zengin Vergisi uygulamasına geçilecek. Uygulamanın adı zengin vergisi, ama bu vergi türünden gelecek fazlalık sadece »130 milyon«.

Ve üçüncü ayak Şirket Vergileri Reformu olacak. Şirket vergi yasası Ocak 2008'de yürürlüğe girecek şekilde değiştirilecek. Gerek SPD, gerekse de CDU/CSU bu reformun hedefinin şirketlerin ödediği vergilerin düşürülmesi olması konusunda hem fikirler. Maliye Bakanlığı'nın hesaplarına göre şirketler bu reform sonrasında yılda en asgarî 10 milyar Avro daha az vergi ödeyecekler. Bir çok maliye uzmanı ise bu meblağın iki kat daha fazla olabileceğini varsayıyor.

Bütün bunlar alt alta sıralanırsa, sonuçta bu soygun politikasının, halkın cebinden fazlasıyla alınan paraların sermaye ve şirketlere dağıtılması anlamına geldiği görülebilir. Ancak neoliberalizmin kamuoyu üzerindeki egemenliğinin etkisi öylesine güçlü ki, halkın büyük bir çoğunluğu bu soygun politikasının kendi yararına olduğunu düşünüyor. Neoliberal propagandanın baskı ve dezenformasyon bombardımanı altında asıl görev politik ve toplumsal sola düşüyor. Sol partiler ve başta sendikalar, sosyal hareketler ile küreselleşme karşıtları olmak üzere tüm sol bu görevinin bilincine eremezse, vay halimize.

20 MAYIS 2006

»REFLEKS«

Refleksler insanların genellikle saklamaya çalıştıkları ve bilinçaltındaki gerçek düşüncelerini ortaya çıkartırlar. Sosyal yaşantıda, çeşitli çıkarlar ve beklentiler davranışları belirlediğinden, özellikle sorumlu görevde olan kişilerin açık alanlarda söyledikleri gerçek düşünceleri değil, çıkar ve beklentilere göre şekillenen söylemlerdir. Olağandışı ve anî durumlar karşısında ise tavır ve eylemler genellikle bilinçaltında yer alanları gün yüzüne çıkartır.

Bireyler için geçerli olan bu tespit, toplumsal refleksler içinde aynen geçerlidir. Toplumun çoğunluğu rahatsız edici, gündelik yaşamın akışını bozan olaylar karşısında benzer reaksiyonlar göstererek, rahatsız edeni »anormal« diye tanımlayıp, toplum sınırları dışına itmeye çalışır. Rahatsız eden »anormal« olduğundan, onu ortaya çıkaran nedenler ve bu nedenlerin yok edilmesi düşünülmez bile.

Yakın bir zamanda sağlığına kavuşacağını umduğum Gıyasettin'e (buradan kendisine geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum) yapılan saldırı ve akabinde başlatılan tartışmalar, Almanya'daki çoğunluk toplumunun içinde bulunduğu psikolojiyi açık olarak gösteriyor. Solundan sağına neredeyse herkes, neonazi oldukları tahmin edilen saldırganları ve eylemlerini eleştiriyor. Ancak ırkçılığı ve şiddeti eleştiren reflekslere yakından bakılınca, toplum genelinin görmek istemediği bir tablo ortaya çıkıyor.

Yanlış anlaşılmaya meydan vermemek için öncelikle şunun altını çizmeliyim: ırkçı şiddet ve neonazizm (veya neofaşizm) 21.Yüzyıl toplumlarının kesinlikle kabul etmemeleri gereken tavırlardır. Yaşamın her alanında lanetlenmesi gereken bu tavır ve yaklaşımlarla mücadele, bunların ortaya çıkmasına neden olan köklerin kurutulmasına dek devam etmeli, gelecekte de ortaya çıkmasını engelleyecek koşullar yaratılmalıdır. Sol, bunu her zaman talep etmiştir.

Ama ırkçı şiddete ve insan düşmanı bir ideoloji olan faşizme karşı çıkmak için ilerici veya solcu olmaya gerek yoktur. Kaldı ki aşırı sağ, ırkçı şiddet ve neonazi saldırganlarla etkin mücadele için burjuva demokrasilerinin hukuk devleti normları ve yürürlükte olan ceza yasaları yeterlidir. Sol Parti milletvekili Hakkı Keskin'in savunduğu gibi sert ceza ve yaptırımcı tedbirler yerine, var olanların uygulanması yeterlidir.

Ayrıca asıl sorun da bu değildir. Böylesi saldırılar sonrasında alışılmış ve refleksvari açıklamalar, ırkçı şiddeti »kabul edilmeyecek olağandışı olaylar« veya »işsiz-güçsüz gençlerin aptalca davranışı« gibi tanımlamalarla toplumun uç sınırlarındaki bir »şey« gibi gösterdiği sürece, asıl soruna değinilemez. Bana kalırsa asıl sorun, çoğunluk toplumunun ırkçı şiddet ve neonazilerden gündelik yaşamın akışını bozmaları nedeniyle rahatsızlık duymasında ve gerçek ırkçılığın toplumun merkezinde kök salmış olmasında yatmaktadır. Bu »köktenırkçılık« salt çoğunluk toplumunun insan olmayı belirleyen normlarına uymayan »beyaz olmayanlara« karşı değil, çoğunluk toplumunun düşündüklerini »zamansız« pratiğe döken aşırı sağcı gençlere karşı da ayrımcılık uygulamakta, ama onları kullanmaktan da geri kalmamaktadır. ırkçı saldırılar kamuoyunda tanınmış »beyaz olmayan« birisine, hele hele ülke imajına zarar getirecek bir biçimde »zamansız« yöneltildiğinde ise kıyameti kopartmaktadır.

Bu böyle olmasaydı, artık haber değeri dahi olmayan ırkçı saldırılara ve gündelik yaşamda olağan hale gelmiş ayrımcılıklara tepki gösteri-

lirdi. Örnek olsun diye yazıyorum: 2005'de yaklaşık 1000 aşırı sağcı ve ırkçı suç polis kayıtlarına geçmiş. Yani her gün en az üç suç işlenmiş. Bunlar bilinenler. Ya bilinmeyenler? Kayıtlara geçen suçların gerçek sayının son derece az bir bölüm olduğu düşünülürse, Almanya'daki gerçek durumun boyutu ortaya çıkar.

Bugüne kadar binlerce insanın sırf kökenleri, dilleri, dinleri, cinsel tercihleri veya deri renkleri farklı diye öldürüldüğü Almanya'daki çoğunluk toplumu köktenırkçıdır. Solda olduğunu iddia eden kimi yabancı dostu da buna dahildir. Önce bu gerçek görülmelidir. Ulus devletlerin ortaya çıktığı dönemden beri Batı Avrupa toplumlarında hep var olan ksenofobi (yabancı düşmanlığı) ve antisemitizm, onyıllardan beri sürdürülen emek ve toplum düşmanı politikalar sonucunda köktenırkçılığa dönüşmüştür. Sosyal hakların budanması, demokrasinin içinin oyulması, refah şövenizmi ve Avrupa merkezci bakış açısıyla »beyaz olmayanı« değersiz gören düşünce yapısı devam ettiği sürece, ırkçılık daha da kök salacak, şiddet, ayrımcılık ve dışlanma gündelik yaşamın kemikleşmiş normal durumu haline gelecektir. Kendisinin ait olduğu grubun rahat yaşamını sürdürebilmesi için, daha zayıf olanlar üzerindeki baskının ve sömürünün daha da artırılmasını isteyen, karşı karşıya bulunduğu sorunların asıl nedenlerini sorgulamayan Almanya çoğunluk toplumu, maalesef böylesi bir »normaliteden« pek uzakta değildir. Bence çıplak gerçek bu kadar basittir ve Gıyasettin'in başına gelen bunun küçük bir detaydır.

27 MAYIS 2006

KONGO: AB SÖMÜRGE AVINDA

Almanya parlamentosu Perşembe günü 581 milletvekilinin katıldığı oturumunda 440 evet oyu ile Kongo'ya ordu birlikleri gönderme kararı aldı. Aynı parlamento bir saat sonra da işsizler üzerinde yeni baskı yönetmeliklerini karar altına aldı. Neyse, o ayrı bir konu. İnsanın sorası geliyor, "Kongo nire, Berlin nire" diye? Yolculuk nereye? Önce asker gönderilecek ülkeye bakalım.

1960'a kadar Belçika'nın sömürgesi olan Kongo, 2,34 milyon kilometrekarelik yüzölçümü ile dünyanın 12. büyük ülkesi. Yaklaşık 350 farklı etnik grubun yaşadığı ülkenin nüfusu ise 60 milyon. Nüfusun yüzde 80'i günde 1 ABD Doları veya daha az gelire sahip. **Her ay ortalama 31 bin insan açlık, yoksulluk ve zorunlu göç nedeniyle ölüyor. Yanlış okumadınız, her ay 31 bin insan.** GSMH 5,7 milyarken, dış borçları 10,5 milyar ABD Doları. 2,2 milyarlık bütçenin yaklaşık yüzde 60'ı yabancı yardımlardan oluşuyor.

Bu madalyonun bir yüzü. Diğer yüzünde ise müthiş doğal kaynaklar var. Bakır, Kobalt, Elmas, Altın, Gümüş, Tantal, Coltan, Germanyum, Çinko, Uran, Wolfram ve Mangan madenlerinin yanısıra, Kongo Deltası'nda petrol yatakları var. Dünya Ticaret Örgütü'nün hesaplarına göre sadece madenlerin değeri **470 milyar ABD Doları**. Madenlerden elde edilen metaller jet motorları ve roket yapımında kullanılıyor. Madenlerin kullanım hakkı Kongo halkının değil, uluslar arası şirketlerin elinde.

Ülkenin sömürgecilikten kurtulduğu yıl devlet başkanı seçilen sol politikacı Patrice Lumumba 1961'de Belçikalılar tarafından hunharca öldürüldükten sonra, CIA destekli darbe ile 1965'de başkanlığa getirilen Mobutu Sese Seko, 1997'de Laurent Kabila'nın darbesine kadar iktidarda kaldı. Kabila American Mineral Fields (AMFI) maden şirketi tarafından lojistik, maddî ve askerî destek aldı. Ta ki 1998'de Güney Afrika-Britanya ortaklığındaki Anglo American Corp. (AAC) tekeli lehine sözleşme yapılsana dek. Tekellerin Pazar kavgası Kongo, Ruanda, Uganda, Brundi, Angola, Namibya ve Zimbave'nin katıldığı büyük bir savaşa yol açtı. 2001 Ocak'ında Kabila öldürülünce, yerine üvey oğlu getirildi. Şimdi de önümüzdeki aylarda ilk "serbest" seçimler yapılacak.

Ülkede MONUC misyonu çerçevesinde BM'in 17 bin askeri olmasına rağmen, eski sömürgeciler Kongo'nun yardım istememesini kaale almadan AB askerleri ile "serbest" seçimlerin "barış" içinde yapılmasını sağlamak (!) istiyorlar. Alman parlamentosu aldığı kararla 780 askeri Kongo'ya gönderecek. Başta 20 milyon Avro olarak hesaplanan giderler, bugün planda 56 milyona çıktı. Uzmanlar ise harcamaların 64 milyon Avro'yu geçeceğini varsayıyorlar. Bütçe açıkları ise halkın cebinden alınan KDV artırımını ile kapatılacak.

Çekirdek Avrupa "doğal kaynak zenginliği olan bölgedeki istikrar, Avrupa ekonomisine yarar" ve "Kongo'nun, Avrupa için önemli olan stratejik doğal kaynakları var" açıklamasıyla giriştiği bu maceranın hedefi açık: **empyralist sömürge avı**. Silahlanma giderlerini "yoğunlaşan savunma görevleri" nedeniyle 5,8 milyardan (2005) 7,2 milyar Avro'ya (2009) yükseltmeyi planlayan Almanya, stratejik ortağı Fransa ile birlikte hem "Avrupa'nın yeni çıkarlarını" savunabildiğini göstermek, hem de AB Güvenlik Politikasının vurucu gücünü ispatlamak istiyor. Şu anda Almanya'nın yurtdışı görevlerinde toplam 7.380 askeri bulunuyor. Temmuz'dan itibaren "NATO Responce Force" çerçevesinde 6.600 askere daha görev verilecek. 1999 yılındaki CDU bağış skandalı nedeniyle sabıkası olan Federal Savunma Bakanı Franz-Josef

Jung, Federal Hükümetin bu kararla yetinmeyeceğini şimdiden açıkladı. Jung anayasada değişiklik yapılması planlandığını ve hükümetinin savunma ve güvenlik tanımını yenileceğini söylüyor. 1914 geleneğinde sosyaldemokrat değerlere bir ihanet daha katan SPD yönetimi de bu yaklaşımı destekleyerek, ordunun yurtdışına gönderilmesi koşullarını kolaylaştıran yasa değişikliklerine imza attı bile. Kongo, bu gidişatın sadece bir durağı.

Çekirdek Avrupa sistematik bir biçimde silahlanarak, ordularını dünyanın dört bir yanına yayarak, kendi sınırları içerisinde orduyu kullanmak için yasalar hazırlayarak ve “Güvenlik ve Savunma Politikası”na yeni tanımlar getirerek, emperyalist planlarını uygulamaya sokuyor. Hem de demokrasi ve barıştan bahsederek. Kongo’ya demokrasi ve barışı götüreceklermiş. Hadi oradan, onu gel de külahıma anlat, sömürgeci!

3 HAZİRAN 2006

EDEP VE ERKÂN

“Aslan sosyaldemokrat” Deniz Baykal partisini muhafazakâr kesimlere açmayı düşünürse, CHP’nin kardeş partisi SPD “muhafazakârlar sağdan nasıl geçilir”i bir kez daha kanıtladı. SPD’nin çiçeği burnundaki genel başkanı Kurt Beck bir gazeteye verdiği demecinde, sosyal yardım alanları **“köylü kurnazı ve edepsiz”** olmakla suçladı. Gerhard Schröder hükümetinin “süper bakanı” Wolfgang Clement’in işsizleri **“parazitler”** diye nitelendirmesinden ve eski SPD başkanı olan şimdiki Federal Çalışma Bakanı Franz Müntefering’in tesadüfen kameralara takılan **“çalışmayanlar, yemek de yemesin”** lafından sonra, Beck’de baklayı ağzından çıkarıverdi.

Hani “özü kabahatinden büyük” derler ya, eleştiri yağmuruna verdiği yanıt da buna benziyor. Gazetenin, söylediklerini kısaltarak yanlış anlaşılacak bir biçimde yayımladığını belirten Beck, aslında yardıma muhtaç olanları değil, zengin “menecerlerin işsizlere kötü örnek” olmalarını eleştirdiği söyledi. İşsizlerin milyonluk maaşların ödendiği menecerlerin “domuzdan ne kadar kıl koparırsak kârdır” mentalitesine uymasını söyleyen Beck, yoksulluk sınırında yaşamak zorunda bırakılan insanlara “edepli davranın, hakkınız olanı hepsini istemeyin” diyerek, güzel bir edepsizlik örneği verdi.

Kamuoyu her gün hızlanan dezenformasyon ortamında önceki gün söyleneni, bugün unuttuğundan, Beck’in söyledikleri ile uygulamada-

ki barbar neoliberal politikalar arasında sıkı bir bağ olduğu görülme-yebilir. Beck'in söyledikleri, hükümetin sermaye endeksli politikaları-nı desteklemek için yürütülen iftira kampanyasının bir parçası aslında. Amaç, yılda toplam 1,5 milyar Avro tasarruf sağlayacak olan "SGB II Optime Etme Yasası"nın gerekliliğini ve devlet bütçesindeki açıklar-ın "fazlaşan sosyal giderler" nedeniyle büyüdüğünü propaganda et-mek. 3 Mayıs'ta kabinede kabul edilen ve 1 Haziran 2006'da Federal Parlamento'dan geçirilen yasanın bazı maddelerine yakından bakıldı-ğında, hunharlığın ne denli ölçüsüz hale geldiğini görmek olanaklı. Ne yazık ki kökeni işçi hareketine bağlı olan Alman sosyaldemokrasisi ta-rihsel misyon geleneğine uygun davranarak, sermayenin bu barbarlı-ğına böylesi iftiralarla ortak oluyor.

Yeni yasa, işsizlere saatte 1 Avro'ya çalıştırılacakları işleri kabul etmeye zorluyor. Üç kez bunu reddeden bir işsiz, sadece aldığı aylık 345 Avro işsizlik yardımını kaybetmekle kalmayacak, kira yardımının da azaltıl-ması nedeniyle evsiz-barksız kalma tehlikesiyle karşı karşıya kalacak. 25 yaşın altındaki gençlerin durumu ise daha felaket. Teklif edilen bir işi ikinci kez reddettiklerinde beş Cent alamayacaklar. Bunun ötesin-de ceza hukukunda bile geçerli olan "ispatlanamayan suç cezalandırılmaz" ilkesi tersine çevrilerek, işsizler suçsuz olduklarını ispatlamak zorunda kalacaklar. Böylelikle işgüzar memurların keyfiyetine bağımlı olacaklar. Yasa ayrıca hem anayasal hak olan "kişisel bilgilerin korun-ması hakkını" kayıtların otomatik gözden geçirilimesi ile ortadan kal-dırmakta, hem de resmî jurnalcilerle işsizlerin yaşamını kontrol etme-yi olanaklı hale getirmekte. Kitlese işsizlik yaratan kapitalist sistemin mağdurları bu şekilde "suçlu" hale getirilmekte.

İşsizler üzerinde artırılan baskı "kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla" misali, bağımlı çalışanlara verilen bir mesaj aynı zamanda. Sendikal örgütlülüğün neredeyse yüzde 95 oranında olduğu işletme-lerde dahi sendikal mücadeleye katılanların sayısı sürekli düşüyor ve fabrikalarda Hartz IV tartışmaları gündemden düşmüyorsa, bunun ne-

deni yürütülen bu iftira kampanyasıdır. Sendika yönetimlerinin hâlâ sosyaldemokrasiyi "doğal partner" olarak gördükleri ve bağımlı çalış-anlar ile işsizlerin çıkarlarının örtüştüğü gerçeğine uygun davranma-dıkları müddetçe, kan kaybetmeye devam edecekler ve yaratılan kor-ku ortamındaki baygınlıklarından kurtulamayacaklardır.

Sol Parti milletvekili Katja Kipping haklı olarak Beck'i **"işsizlere iftira ata-cağına, yılda 70 milyar vergi kaçırarak sermayeye yüklensene"** diye eleştiriyor. Katja'nın da SPD'nin gerçek yüzünü tanıdığını biliyorum. Belki eleş-tirisiyle SPD'nin yarım milyona düşen üyeleri arasında kalmış dürüst sosyaldemokratları uyarmak istemiş olabilir. Ama bana kalırsa, boşa kürek sallamasın. SPD başkanı Beck, Alman sosyaldemokratlarının gemileri yakarak, tümünden sermaye tarafına geçtiklerini bir kez daha resmî ağızdan kanıtladı. Hem de edepsizce.

10 HAZİRAN 2006

KAFA PARASI

Futbola endekslenen Almanya kamuoyunun gözü toptan başka bir şey görmez oldu. Fanatikleşen Almanya taraftarları “ulusal gururu” doya doya yaşayadursun, Merkel’in büyük koalisyonu neoliberal uygulamaları birer birer raya oturtmaya devam ediyor. Başka zaman olsa “sağlıkta devrim” yaygarası kopacak olan burjuva basını da hükümet planlarını futbol şöleni (!) boyunca başsayfalara taşımama “hassasiyetini” gösteriyor.

Aslında hayli hızlı gelişmeler var. Hükümet çevrelerinden sağlık sisteminde yeni reformlara gidileceği haberleri yayılıyor. Konuyla ilgilenenler, koalisyonun yaz tatili öncesinde sağlık sistemindeki yeni yönelimlerini açıklamasını bekliyor. Tartışma, yasal sağlık sigortasının finansmanı ile ilgili. Ben sigortalıyım, beni ilgilendirmez demeyin. Sonuçta olan bağımlı çalışanlara, ailelerine, emeklilere ve işsizlere olacak. Yani hükümetin eli hepimizin cebine girecek.

Koalisyon sağlık sigortalarının finansman temelini güvence altına almak gerekçesiyle bir “sağlık fonu” oluşturmak istiyor. Merkezî tahsilat sistemiyle fon için yılda 145 milyar Avro toplanacak ve sigorta şirketleri bu fondan sigortalı başına ayda 150 ila 170 Avro alacaklar. Fon uygulamasına yakından bakıldığında gerçekten bir “devrimden” bahsetmek olanaklı. Çünkü fon, uygulamadaki dayanışmacı ve pariteli sosyal güvence modelini tümünden değiştirecek. Hükümet temel amacının

şirketlerin maaş yan giderlerini azaltmak olduğunu açıkladığından, sigortalara ödenen işveren payı brüt ücretten bağımsızlaştırılarak, marjinal bir meblağa düşecek.

Fon uygulaması aynı zamanda alışıla gelmiş “aile fertlerinin ek aidat ödeme zorunluluğu olmadan sigorta kapsamına alınma ilkesini” terk etmeyi öngörüyor. Bu ilkenin terk edilmesi ile fiilen “kafa parası” uygulaması yürürlüğe sokulmuş ve sigorta sisteminin vergiler üzerinden finanse edilmesi gerçekleşmiş olacak. Dayanışmacı ve pariteli finansman sisteminden vazgeçilmesi de, sağlık sistemi finansmanının çok büyük bir bölümünün özel sermaye birikiminin hizmetine sokulması anlamına gelecek. Uzmanların hesaplamalarına göre, işveren paylarında yapılacak yüzde 1’lik bir azaltmanın, şirketlere milyarlarca Avro ek kâr getireceği düşünülürse, vergilere dayalı finansmanın ne denli büyük bir dağılım adaletsizliğine neden olacağı görülebilir.

Neoliberal propaganda mekanizması süreklileştirdiği dezenformasyon bombardımanının merkezine hep gider faktörünü koymakta. Propagandanın doğru olan yanı, yasal sağlık sigortalarının gelirlerinin artan sağlık giderlerini –ki son on yılda sağlık için her yıl yurtiçi GSH’nın yüzde 11’i harcanmaktadır- karşılamaya yetmediğidir. Ancak bu doğru, sigorta gelirlerinin neden azaldığını ve giderlerin neden arttığını açıklamıyor. Sorun, propaganda edilen gider fazlalığı değil, gelir azlığıdır. Gelir azlığının gerçek nedenleri ise kitlesel işsizlik, reel maaşların azalması, güvencesiz işlerin yaygınlaştırılması ve işçi maaşlarının GSMH’daki oranının düşmesidir. Günümüzdeki reel maaş oranı 1980’lerin düzeyinde olmasaydı, sigorta gelirleri bu kadar azalmaz, sigorta aidatları bu denli yükseltilmek zorunda kalınmazdı. Brütmaaş toplamı temelinde de sağlık giderlerinin oranı 1975’de yüzde 12,1’den 2001’de yüzde 16,7’ye çıkmazdı.

Egemen politika reel maaşlardaki bu dengesizliğe ve gider artışına çözüm reçetesi olarak sosyal sigortalı işlerin azaltılmasını, sigorta kap-

samının daraltılarak ek ödemelerin zorunlu hale getirilmesini ve sosyal güvenlik sistemlerinin “piyasalaştırılmasını” gösteriyor. Son yirmi yıldan beri uygulanan bu politika krizi çözmek yerine derinleştirmiştir. Sosyal güvenlik sistemlerinde sistematik bir biçimde gerçekleştirilen bu devinim sonuç itibarıyla sadece özel sermaye birikimine yarmakta, dağılım adaletsizliği keskinleştirmekte ve sömürüyü artırmaktadır. Maalesef toplumun geniş kesimlerinin bölünmüşlüğü ve ilgisizliği, sendikal hareketin zayıflığı, iş örgütlenmesinin esnekleştirilmesi ve neoliberal dezenformasyon bombardımanı, dayanışmacı ve pariteli sosyal güvenlik sistemlerinin piyasalaştırılmasına karşı geliştirilmesi gereken örgütlü toplumsal direncin oluşmasını güçleştiriyor.

Neoliberalizm, küreselleşen malî piyasalar kapitalizmi koşulları altında giderek daha fazla mevzi kazanıyor. Burada görev, başta politik ve toplumsal sol olmak üzere, sömürü koşullarını alaşağı edip, emekten yana bir politikanın geliştirilmesini isteyenlere düşüyor: aydınlanmacı ve eylem yetisi yüksek bir toplumsal direnci örgütlemek. Bunun bilincine varıp, gereğini yerine getirmedığımız sürece, korkarım kalemize daha çok gol yiyeceğiz.

17 HAZİRAN 2006

»MISTER DANGER« AVRUPA'DA

Bazı resimler birbirine çok benzer. Dikkat edilmezse, eski bir fotoğrafı günceldir diye gazeteye koyuverirsiniz. Hugo Chavez'in “Mister Danger” diye nitelendirdiği ABD Başkanı Bush'un ziyaretleri de bunu çağırıştırıyor. Bush'un Viyana ziyaretinde çekilen fotoğraflarla, geçen yılki Almanya ziyaretinde çekilenler tıpa tıp birbirlerine benziyor. Hani fotoğrafçılar, 2005 Şubat'ında Mainz'da çektikleri fotoğrafları, Viyana'da çektik deseler neredeyse inandırıcı olurlardı herhalde. Çünkü nasıl 2005 Şubat'ında Frankfurt-Mainz havzasında halkın anayasal temel hak ve özgürlükleri kısmen kaldırıldı, sokaklar boşaltıldı, okul ve dükkânlar kapatıldıysa, aynısı geçen Çarşamba günü Viyana halkının başına geldi. Yani, Erich Maria Remarque'ın dediği gibi “Batı cephesinde değişen bir şey yok”.

Medya kuruluşları Viyana'da gerçekleştirilen ABD-AB Zirvesi'ni – Avrupa kamuoyundaki ABD karşıtı tepkiler nedeniyle olsa gerek – “Guantanamo Sorununa” indirdediler. Hatta bazı basın organları, AB Konsey Başkanı ve Avusturya Şansölyesi Wolfgang Schüssel'in misafirine “Guantanamo'yu kapatmalısınız” demesini “Avrupa'nın yeni cesaretinin bir göstergesi” olarak göklere çıkarttılar. “Bende Guantanamo'yu kapatmak isterdim, ama bu canileri bırakırsak, cinayetlerine devam ederler” diyen Bush, zirve sonunda yapılan basın konferansında Avrupalıların kaygılarını anladığını, ama “maalesef” kısa sürede yapabileceği bir şey olmadığını söyleyerek konuyu geçiştirdi.

Görüldüğü kadarıyla zirvede “aydınlanmanın ve medeniyetin beşiği eski kıt’adan” ne ABD ordusunun Irak’ta işlediği cinayetler ve işken- celer, ne de Avrupa’da gerçekleştirilen CIA uçuşları hakkında tek bir eleştiri dahi gelmedi, zaten gelmeyecek de. CIA uçuşları ile ilgili ola- rak araştırma komisyonları kuran AB ve bazı üye devletleri, hazırla- nan raporları herhalde Brüksel’deki arşivlerde saklamak için yazdırdı- lar. Vurdumduymazlığın bu kadarına da pes doğrusu diyesi geliyor in- sanın.

Medyanın başlıklara taşıdığı insanlık dışı “Guantanamo işkencehânesi” ilgi odağı olunca, zirvede konuşulan asıl konular göz ardı ediliver- di. Basın konferansında konuların sadece başlıklar altında anlatılma- sı dahi, ABD-AB birlikteliğinin önümüzdeki dönemde nelere yoğun- laşacağını gösteriyor. Çekirdek Avrupa’nın yayılma aracı olarak AB ile ABD’nin emperyalist çıkarlarının örtüştüğü noktalar gûya terörizmle mücadele, İran, Filistin ve yeni enerji rezervleri. Çelişkilerin ise yakın- da başlayacak olan Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) görüşmelerine yöne- lik pozisyonlarda olduğu ortaya çıktı.

Ancak çelişkilerin pek belirleyici olacağı kanısında değilim, çünkü hep daha fazla hammadde ve enerji tüketin kapitalist üretim süreci, em- peryalist güçleri –şimdilik- fosil enerji rezervleri konusunda yakınlaş- maya zorluyor. Viyana Zirvesi ABD ile Avrupa’nın “yeni enerji kaynak- larının kullanılması ve bunun için gerekli olan teknolojilerin paylaşıl- ması” konusunda anlaşıklarını kanıtladı.

Bu anlaşmanın daha ne kadar süreceği ise şüpheli. Çünkü yapılan hesaplamalara göre enerji ihtiyacı önümüzdeki yıllarda hayli artacak. ABD Enerji Bilgilendirme Dairesi (EIA) uzmanı Guy Caruso, enerji ihti- yacının 2030’a kadar yüzde 70 artacağını söylüyor. Yüzde 70 artış da, şu anda tüketilen petrol miktarının günde 86 milyon varilden 118 mil- yon varile çıkması demek. En büyük tüketici ise gene ABD olacak. Dünyada üretilen hampetrolün dörtte biri ABD’ye akıyor. Caruso, üre-

tim durumuna göre kriz dönemlerinde hampetrol fiyatının varil başına 100 Dolar’ı aşmasına alışmamız gerektiğini de söylüyor.

ABD’nin en büyük enerji tüketicisi olmasının yanısıra, yılda yaklaşık sekiz milyar ton karbondioksiti atmosfere katarak sera etkisini artıran en büyük kirletici olduğu düşünülürse, Bush’un neden AB elitlerini ya- nına almaya çalıştığı anlaşılabilir. Dünya hegemonunun bu istemine, dünya gücü olmaya çalışan, ama Lizbon Strateji’si hedeflerine daha ulaşmamış olan Çekirdek Avrupa, tabii ki çıkarları örtüşmesi nedeni- le de, uyuyor. 2010’dan sonra yeni bir oyun sahne alacak.

Bush 14 Temmuz’da Şansölye Merkel’in davetlisi olarak Almanya’ya gelecek. Almanya barış hareketi ise onu karşılamaya hazırlanıyor. Barışseverler Bush’a Guantanamo’yu, Abu Gharib’i ve Haditha’yı ha- tırlatacaklarını söylüyorlar. Haklılar, haklı olmasına da, diğer taraftan da AB elitlerine “başka bir Avrupa” istediklerini söylemeyi unutmaz- larsa, fena olmaz hani.

24 HAZİRAN 2006

HANGİ TÜRKİYE, HANGİ AB'NE?

Karl Marx ve Friedrich Engels'in yakın dostu, ünlü Alman şairi Heinrich Heine demokrasi ve özgürlük arasındaki bağlantıya olan hassasiyetiyle tanınır. 1789 ve 1830 Fransız Devrimlerinin benzerinin Almanya'da da gerçekleşmesini uman Heine, 1844 yılında yayımladığı bir şiir kitabının önsözünde şöyle yazar: »Dikin siyahkırmızıaltın bayrağı Alman düşüncesinin yüksekliğine, özgür insanlığın sancağı haline getirin, ki ben kanımı ona feda edeyim«.

1848/49 devriminde bu sözleri kendine şiar edinen Pauls Kilisesi Toplantısı, Almanya'yı cumhuriyetçi-demokratik temelde birleştirmeyi denemiş, ancak başarısız olmuştu. Bu gelişmelerin tarihsel sonucu ise 1871'den sonra Alman Rayh'nin birleşmesi oldu. Sermaye birikimi olanakları ve Alman ihracatı güvence altına alınmıştı. Ama »Alman Düşüncesi« Heine'nin özlemini duyduğu demokratik özgürlükten kopmuş, içinde militarizmin ve yayılmacılığın asıl amaca dönüştüğü bir kılıf haline gelmişti.

Heine'nin ölümünden 150 yıl sonra günümüze baktığımızda, insanın aklına ister istemez »acaba Avrupa'nın birleşmesi de mi buna benzer bir süreç olacak?« sorusu takılıyor. Faşizmin »Büyük Almanya Rüyası«nın başarısızlığının bir sonucu olarak ortaya çıkan »Yeni Avrupa« düşüncesine ilk şeklin verildiği 1957 Roma Sözleşmeleri'nde, Avrupa'nın her tarafında eşit yaşam ve refah şartlarının yaratılması hedefi yer alı-

yordu. 2000'deki Lizbon Zirvesi belgerinde ve »Lizbon Stratejisi«nin bir ürünü olan 2005 »AB Anayasa Taslağı«nda ise, bu hedefin yerini Avrupa'yı dünyanın en dinamik, en fazla rekabet yetisine sahip ve en güçlü ekonomi mevkiine dönüştürme hedefi aldı.

İlginçtir, kuruluş harcında »Büyük Almanya« karşıtlığının yer aldığı günümüz Avrupa'sının oluşumunda gene Almanya büyük bir rol oynamaktadır. Savaş sonrası Almanya'sının ancak Avrupa çatısı altında »küresel oyuncu« olabileceğini onyıllar öncesinden kabul eden ve gerekli adımları atmayı kararlaştıran Alman politik ve ekonomik elitleri, Çekirdek Avrupa'nın iki temel direğinden (Fransa'nın yanısıra dış ve askerî politikalarda Büyük Britanya da dahil) birisi olarak rüyalarının başdöndürücü bir hızla gerçekleştiğinin farkındalar artık. Gelişmeler, Avrupa kıtasının politik ve ekonomik entegrasyonunun öncelikle, krizlerle yaşayabildiğini ve krizleri yönetebildiğini kanıtlayan kapitalizmin bütün dinamiklerini kullanma becerisini gösteren »çok uluslulaşmış« Almanya sermayesinin çıkarına olduğunu göstermekte.

Yıllardan beri sürdürülen AB-Türkiye tartışmalarına bakıldığında, Avrupa'daki tartışmaların yönünü belirleyen en etkin güç olarak yine Almanya karşımıza çıkmaktadır. Özellikle Almanya'da uzun bir süre iç politik kaygılarla bezenen Türkiye tartışmaları bugün »Türkiye vazgeçilmez bir partnerdir« söylemine gelmiştir. Bu aşamada yaklaşımlardaki değişimin nedenlerini sorgulamak yerine, gerek Avrupa'da gerekse de Türkiye'de »tarafdarlık-karşıtlık« ikileminde ve son derece duygusal bir biçimde yürütülen tartışmalar, asıl yanıtlanması gereken soruların gün yüzüne çıkmasını engelleyen kalın bir sis perdesi oluşturmaktadır.

Bana kalırsa, özellikle solun yapması gereken »hangi Türkiye, hangi AB'ne« sorusuna, sınıf perspektifinden yanıtlar vermek ve egemen politikaya kapitalizm karşıtı alternatifler üretmektir. Kanımca sis perdesini ancak böyle aralayabilir ve AB entegrasyon sürecinin hangi çıkarlara hizmet ettiğini görebiliriz. Avrupalı bir solcu olarak benim »han-

gi Türkiye» sorusuna –yüzeysel bir yaklaşımın ötesinde- yanıt vermem pek yakışık almaz doğrusu. Bu yanıtı ancak bütün renkleriyle Türkiye politik ve toplumsal solu verecektir. Avrupa solu olarak bu çerçevede yapabileceğimiz, yapmamız gereken, eşit göz hizasında enternasyonalist dayanışmanın ve tabii ki Avrupa'daki ev ödevlerimizi yerine getirmenin yanısıra, sis perdesinin aralanmasına katkıda bulunmaktır.

AVRUPA, TÜRKİYE'DEN GÖRÜLDÜĞÜ GİBİ Mİ?

Takip edebildiğim kadarıyla Türkiye'de yürütülen kimi tartışmada AB'nin ya idealize edilen bir resminin çizildiğini, ya da ulusal devlet bütünlüğünü tehdit eden, emperyalist proje olarak lanetlendiğine tanık olmuştum. Kanımca idealize edilen AB ile gerçek AB arasındaki farkı görme ve tanımlamaları doğru koyma analizi kolaylaştırıcaktır.

İddia edildiğinin aksine, monolitik bir blok olmayan AB, ulus devleti aşma gibi bir hedefinin olmamasının yanısıra, şu andaki yapılanmasıyla de facto bir »ulus devletler karteli« konumundadır. Günümüz AB'si, büyük üye devletlerin kullandığı bir araç olarak, dünya gücü olmaya çalışan bir ulusal devletler Avrupa'sıdır. Bir dönemler antifaşist motivasyondan hareketle »Ventotene Manifestosunda« (1941) Altiero Spinelli tarafından ifade edilen ve 1950lere kadar, sosyalistler dahil, Avrupa'nın birleşmesi taraftarı geniş kesimlerce savunulan »Avrupa Birleşik Devletleri« düşü çoktan tarihin derinliklerinde kaybolmuştur. Schumann, Adenauer ve Monnet'in, kapitalizmin restarasyonu hedefiyle takip ettikleri ve 1970lere kadar sosyal devlet anlayışının yerleşmesine neden olan »Avrupa Federasyonu« vizyonu, bugün geçerliliğini yitirmiştir. Bu yaklaşımları terk eden ve varolan sistem alternatiflerinin zorlamasıyla varılan sosyal devlet uzlaşısını tek taraflı olarak fesh eden günümüz Avrupa'sının mimarları artık farklı bir proje peşindedirler: sermaye, mal ve hizmetler için sınırların kaldırıldığı, çok uluslu şirketlerin iç piyasası haline getirildiği, uluslar arası malî piyasaların »beşinci güç« olarak belirleyici olduğu, kamusal alanın büyük bir

bölümünün piyasalaştırılarak kapitalist sermaye birikimi hizmetine sokulduğu, ticaret, ihracat ve malî politikaların eşitlendiği, sosyal ve vergi politikalarının rekabetçi anlayışla örgütlendiği, üye ülke ve devlet kurumlarının demokratiksizleştirildiği, içte polis devletinin, dışta müdahale savaşlarının egemen olduğu, yani kısacası neoliberal uygulamalar ve militarizmin AB'ni yaratmak. Zirvelerde imzalanan sözleşmeler, demokratik meşruiyeti hayli şüpheli AB kurumları ve bu kurumların karar altına aldığı yönetmelik ve yönergelerle üye ülkelere dayatılan sosyal, ekonomik, malî ve askeri yaptırımların hepsi bu hedefe hizmet etmektedir.

Sistematik bir biçimde sürdürülen bu neoliberal uygulamalar, kapitalizmin yarattığı sorunlara çözüm getirememekle birlikte, Avrupa toplumlarında onarılması güç derin yaralar açmaktadır. Avrupa çapında kitlesel işsizliğin kronik hale gelmesi, sosyal, sendikal ve demokratik hak budanımının süregenleşmesi, vergi adaletsizliğinin derinleşmesi ve ücretler ile çalışma koşulları üzerindeki baskıların artırılması, Avrupa toplumlarının geniş kesimlerinin partilere ve politikacılara olan güvensizliğinin artmasına ve toplumsal bölünmelerin derinleşmesine neden olmaktadır. Güvensizlik sonucunda burjuva demokrasisi darbeler almakta, seçimlere katılım oranı kimi yerlerde yüzde 30'lara düşmektedir.

Avrupa toplumlarının giderek daha hızlı bir biçimde dayanışma değerlerinden uzaklaşarak, rekabetçilik ve bireyselleşmenin egemen olduğu bir psikoloji içerisine girdiğine tanık olmuştuk. Aydınlanmanın eşitlik, adalet ve dayanışma gibi temel değerleri önemsizleşmekte, çıkarların bireyselleştiği telkininin etkisi ile işçi sınıfı içerisinde dahi her kısıtlama sonrasında nefret dolu bakışlar daha zayıf olanlara, en alttakilere çevrilir olmuştur. Elitlerin işsizlere ve sosyal yardıma muhtaç olanlara karşı »parazitler«, »çalışmayan yemek yemeyi de hak etmez« ve »edepli davranın, hakkınız olan herşeyi istemeyin« gibi söylemlerle saldırımları, ayırıcı ve ırkçı tavırları körüklemektedir. Toplumun özel-

likle dargelirli kesimlerinin içerisinde yer aldığı yüzde 20-25lik bir bölümünün sosyal, politik, ekonomik ve kültürel yaşama katılamaması, dışındalanmaya maruz kalması, bağımlı çalışmaya rağmen yoksulluk sınırından kurtulanamaması, sadece Almanya'da sayıları 1,5 milyonu aşan çocuğun yoksulluk sınırında yaşadığı gerçeği artık kanıksanır olmuştur. Irkçılık, toplumun kenarında değil, merkezinde kök salmaktadır. Avrupa toplumlarında hep var olan ksenofobi ve refah şövenizmi, yoksulluğa itilme korkusu ve antisemitizmle birleşerek beyaz toplumun »köktenirkçılığına« dönüşmüştür. Polonya gibi yeni üye ülkeler de dahil, kimi bölgelerde neofaşist ve aşırı sağcı partiler yüzde 20'lere varan oy oranlarıyla, parlamenter yaşamın bir parçası haline gelmektedirler. Velhasıl, küreselleşen malî piyasalar kapitalizmde perversiyon Avrupa'daki toplumsal yaşamın »normalitesi« haline gelmektedir.

YENİ ÇIKARLAR VE YAYILMACILIK

AB'ne üyelik taraftarlarının bu gerçekler karşısında bir kez daha düşünmesi, kanımca doğru olacaktır. Düşünülmesi gereken bir diğer soru da, AB'ndeki egemen güçlerin neden Türkiye'yi AB'ne yakınlaştırmak istedikleridir. Burada bence göz önünde tutulması gereken, Çekirdek Avrupa'nın yeni çıkarlarıdır. Piyasalara, hammadde kaynaklarına, ucuz üretim mevkiilerine serbest girişi hedefleyen ve Hazer Denizi-Yakın Doğu bölgelerindeki enerji rezervlerine engelsiz ulaşabilmeyi arzulayan Çekirdek Avrupa için, bulunduğu bölgede üstün askerî yeteneklere sahip bir bölgesel güç olan Türkiye, »istikrarsızlıklar bölgesinde istikrar faktörü« olarak vazgeçilmez bir ortak konumundadır.

Neoliberalizmi ve militarizmi anayasal statüye getirme çabaları şimdi-lik engellenmiş olsa da, hedeflerde bir değişim söz konusu değildir. AB elitleri Almanya'nın 2007'deki konsey başkanlığı süresinde başlayacak yeni bir »no-logo-anayasasını« yürürlüğe sokma girişimlerini, Fransa'nın konsey başkanlığını üstleneceği 2008'de sonuçlandırmak istemektedirler. Ancak anayasa olsa da, olmasa da, AB'ni aşırı milita-

ristleştirme ve müdahale savaşlarına sokabilme çabaları çoktan başlamış durumdadır.

Dış ve savunma politikası öncelikle Almanya, Fransa ve Büyük Britanya tarafından belirlenen AB stratejisi, »Dünya Gücü İdeolojisinin« çizgisinde yol almaktadır. Şu anda yürütülen en önemli proje de, Alman, Fransız ve Britanyalı silah tekellerinin faydalanacağı bir »AB silahlanma piyasası« yaratmaktır. Avrupalı silah tekellerinin sadece 2005'deki ciro artışlarının yüzde 25'in üzerinde olduğu düşünülürse, projenin ne denli ilerlemiş olduğu görülebilir.

AB Komisyonu'nun 21 Mart 2006'da kamuoyuna tanıttığı »Üye ülkeler Arasında Silahlanma Ürünleri Trafiğine Yönelik Konsültasyon Belgesi«nde »Avrupa silah sanayinin ekonomik açıdan ve teknolojik alanda rekabet gücünü artırmak için, AB içi silahlanma piyasasının yaratılmak istendiği« yazılıdır. Bu uğraşların politik arka planı »Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası (AGSP) hedeflerinin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi« olarak açıklanmıştır. Komisyon, silahlanma ürünlerine, iç piyasa ürünleri olarak davranılmasını istemekte ve gerekçe olarak da »Avrupa'nın ülke iktisatlarını canlandırmak ve AGSP'nin uygulanabilmesi için güçlü ve rekabet yetisi yüksek bir savunma sanayine gereksinimi olduğunu« ileri sürmektedir. Komisyonun internet sayfalarında bu adımların, AB'nin 2010'a kadar dünyanın en güçlü ekonomisi mevkii olmasının ön koşulu olduğu açıkça yazılıdır.

AB Dış Politikalar Sorumlusu Javier Solana'nın dediği gibi, Avrupa »ışık hızıyla« militaristleşmektedir. Roma Zirvesinde Solana'nın sunduğu ve olduğu gibi kabul edilen belgede üç stratejik hedef anılmakta:

- 1.) Terörizme karşı mücadele
- 2.) Kitle imha silahlarının yaygınlaşmasını engelleme (yani satışların kontrolünü ele geçirme)

3.) »yıkılmakta olan devletlere« organize suçları engellemek için yardımda (!) bulunma.

2003 sonunda kabul edilen »Avrupa Güvenlik Stratejisi« de saldırı savaşlarına gerekçe olarak şu sözleri içeriyor: »Yeni tehditlere karşı ilk savunma çizgisi çoğunlukla yurtdışında olacaktır. [...] Erken, hızlı ve gerektiğinde güçlü müdahaleyi teşvik eden bir strateji kültürü geliştirmek zorundayız.« Gene aynı belgede »25 üyeli ve savunma için yılda 160 milyar Avro harcayan bir birlik olarak, aynı anda birden fazla askerî operasyonu yürütebilmeliyiz« denilerek, soğuk savaş dönemindeki doktrinin artık geçerliliğini yitirdiği belirtiliyor.

»İlk savunma çizgisi yurtdışında olacaktır« söylemi, uluslar arası hukuka aykırı, emperyalist saldırı ve istila savaşlarından başka bir şey değildir. Paris Stratejik Araştırmalar Enstitüsü'nün raporu bu savaşların hangi bölgelerde olacağını açıklıyor. 2004 Beyaz Kitabı'nın temelini oluşturan rapor, AB askerî operasyonlarının hedefinin, başta Yakın ve Orta Doğu olmak üzere, enerji rezervlerinin bulunduğu bölgeler olması gerektiğini belirtiyor. Raporda »Ticaret yollarını ve hammadde trafiğinin serbest akışını korumak amacıyla istikrar sağlayacak bölgesel savaşlar, Avrupa çıkarlarının savunulmasına yarayacaktır« denildikten sonra, »Avrupalı orduların ülke savunmasından, müdahale ve istila savaşları ordularına transformasyonu, Avrupa Güvenlik Stratejisi'nin etkinleşmesinin önkoşulu« olduğu belirtiliyor.

AB hükümet ve devlet başkanları Haziran 2004'de aldıkları kararla, küresel savaş yeteneğini kazanmak için üye ülkelerin önüne koydukları rota şöyle:

- 2004'den itibaren: AB Askerî Kurmaylığı çerçevesinde, Nato'dan bağımsız askerî operasyonları gerçekleştirecek bir »Planlama Hücresinin« kurulması ve büyük silahlanma projelerini teşvik ve koordine edecek bir »Silahlanma Ajansının« oluşturulması;

- 2005'den itibaren: Stratejik AB Askerî Nakliyat Koordinasyonu ve Avrupa Hava Nakliyat Kumandanlığı'nın (EAC) kurulması;

- 2007'den itibaren: 15 gün içerisinde dünyanın her yerinde konuşlandırılabilir ve uzun süreli işgal operasyonlarının hazırlıklarını yapacak »savaş grupları« (battle groups) oluşturmak;

- 2008'den itibaren: dünya çapında operasyona girme yetisine sahip »Deniz Nakliyat Kumandanlığı'nın« kurulması;

- 2010'dan itibaren: Terrestik ve uydu iletişim araçları ağının oluşturulması ile, uzay dahil, geniş bir iletişim ağı savaş yeteneğinin kazanılması.

Kısmen gerçekleştirilmiş olan bu hedefler için gerekli olan silahlanma projeleri tüm hızıyla devam etmektedir: Eurofighter savaş uçakları, A400M nakliyat uçağı, Tiger saldırı helikopterleri, Galileo uydu navigasyon sistemi, yeni savaş gemileri, denizaltılar, roketler, presizyon cephaneleri, roket savunma sistemleri ve daha niceleri şu anda üretim aşamasındadırlar. AB ülkelerinde yürütülen en büyük 20 silahlanma projesinin toplam bütçesi 550 milyar Avro'dur. Avrupa'nın en büyük silah tekeli olan EADS'nin AB ülkelerinden aldığı siparişin toplamı 2002'den bu yana 22 milyardan 50 milyar Avro'ya çıkmıştır.

Karar altına alınan bu sürecin hedefleri, neoliberal düşünce üretim kuruluşları tarafından bir kaç yıldan beri açıkça ifade edilmektedir. Örneğin dünyanın en büyük medya kuruluşlarından olan Bertelsmann tekelinin vakfı bünyesinde çalışan »Uygulamalı Politik Araştırmalar Merkezi« tarafından 2003 Mart'ında yayımlanan Strateji Belgesi'nde şunlar yazılıdır: »Büyük Avrupa objektif dünya gücü potansiyelinin hakkını sadece süper güç senaryosunu uygulamakla verebilir. [...] Fransa ve Büyük Britanya'nın nükleer silah cephanesini kullanma yetkisine sahip olan bir Avrupa Genelkurmayı emrinde oluşturulacak Birleşik

Avrupa Stratejik Silahlı Kuvvetleri, AB'nin uluslar arası rolünü değiştirecektir.« ABD ile »güç paritesinin« ancak bu şekilde gerçekleştirilebileceğini belirten merkez, belgesinde şu tespiti de yapmaktadır: »Süper güç Avrupa, bir sivil güç olma düşüncesinden ebediyen kopacak ve uluslar arası güç politikası araçlarını kayıtsız şartsız kullanacaktır.«

Almanya'da eşi görülmemiş bir sosyal kıyım politikası olarak eleştirilen »Ajanda 2010« programını parlamentoda tanıtan eski Şansölye Schröder 2003 Mart'ında »Bu kısıtlamalar acı verebilir, ama Almanya'nın Avrupa'daki rolünü, Avrupa'nın da dünyadaki rolünü oynayabilmesi için olmazsa olmaz koşullardır« diyerek, neoliberal uygulamalar ile militaristleştirme politikaları arasındaki sıkı bağlantıyı göstermişti. Sosyaldemokrat ve Hristiyan Demokratların taşıdığı şimdiki büyük koalisyon da bu politikaları katmerleştirerek devam ettirmektedirler.

Uygulamaların artık sadece AB sınırları içerisinde etkisini artırmakla kalmayacağı da görülüyor. AB ile komşu olan ülkeler de bu politikaların etki alanına sokulmak istenmekte. Bunun nasıl olacağını, Britanyalı muhafazakâr milletveki Charles Tannock'un 19 Ocak 2006'da AP'nda kabul edilen raporundan okumak olanaklı. 2003 Mart'ından »Daha Büyük Avrupa« açıklamasıyla şekillenen »Avrupa Komşuluk Politikası (ENP)« hakkında verilen rapor, Çekirdek Avrupa'nın jeopolitik, jeostratejik ve jeoekonomik çıkarlarının nasıl insan hakları ve demokrasi kisesi altında dayatılacağına dair güzel bir örnek teşkil etmektedir.

ENP'nin temel çizgilerini şöyle özetleyebilirim:

1.) ENP ile öncelikle AB'nin jeopolitik ve jeoekonomik etki alanı genişletilmek istenmekte. Bunun için, Güney Kafkasya dahil, AB ile sınırı olan ülkelerle »imtiyazlı ortaklıklara« girilmesi favorize ediliyor.

2.) ENP'nin jeostratejik hedefinin hammadde kaynaklarının AB için

güvence altına alınması olduğu açıkça ifade edilmekte. Rapor »AB'nin dünyanın en önemli petrol ve doğalgaz rezervlerinin olduğu bölgeler (Rusya, Hazar Denizi havzası, Orta Doğu ve Kuzey Afrika) tarafından çerçevelenmesi nedeniyle« enerji tedarikinin ENP'nin birincil konusu olması gerektiğine dikkat çekerek, Gürcistan ve Ermenistan gibi transit ülkelerinin önemini altını çiziyor.

3.) AB'nin etki alanlarının genişletilmesi için Beyaz Rusya gibi bazı komşu ülkelerde »rejim değişikliği çabalarının« teşvik edilmesi talep ediliyor. ENP'nin esnek politika uygulaması olması, komşuluk ilişkilerinin »reform adımlarına göre« düzenlenmesi ve »yükümlülüklerini yerine getiren ülkelere, iç pazara tam girişten, Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası'na katılıma kadar« mükâfat olasılıklarının sunulması isteniyor.

4.) Raporda, komşu ülkelerin askerî açıdan da AB'ne bağlanması gerektiği vurgulanarak, gene »komşuluk ilişkilerinin« derecesine göre komşu ülkelerin AB'nin gelecekteki askerî müdahalelerine ve temel askerî yapılanmalarına katılımlarının sağlanması talep ediliyor.

5.) AB'nin TACIS, MEDA gibi fon programlarını genişleterek ve yeni fonlar yaratarak komşu ülkelerdeki »demokratikleşme çabalarının« desteklenmesiyle birlikte, adalet, içişleri, insan hakları, göç, iltica ve vize politikaları ile uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı, terörizm ve örgütlü suçlarla mücadele konusunda –ortak sınırları ortaklaşa koruma dahil- sıkı bir işbirliğine girilmesi talep ediliyor.

Avrupalı ordu birliklerinin şu anda dünya çapında askerî operasyonlara katılıyor olmaları ve en son Mayıs ayı sonunda Kongo'ya müdahale kararı alınması, bu politikaların söylemde kalmadığını ve çoktan uygulamaya sokulduğunu kanıtlıyor. Çekirdek Avrupa, Kongo'ya müdahale gerekçesi olarak her ne kadar »demokratikleşmeye katkıda« bulunacağını söylese de, her ay açlık, yoksulluk ve zorunlu göç nedeniyle

31 bin insanın yaşamını yitirdiği ülkeye asker gönderişinin nedeni çok açık; toplam değeri 470 milyon Dolar'ı bulan hammadde kaynaklarından pay alabilmek, işbirlikçi bir yönetimi yerleştirmek, dostu düşmana Avrupa'nın yeni çıkarlarının savunulduğunu göstermek ve AGSP'nin vurucu gücünü ispatlamak.

SONUÇ YERİNE

Açıkcısı, Türkiye'de yaşayan bir kapitalizm karşıtı olsaydım, bu veriler karşısında Türkiye'nin AB'ne üyeliğine, salt kapitalist bir proje olmasından dolayı değil, emperyalist yayılcılığı reddeden birisi olarak şiddetle karşı çıkardım. Böylesi bir AB'ne üye olacak bir Türkiye'nin, ne bağımsız ekonomi, malî ve sosyal politikalar uygulayabileceğine, ne de stratejik kaynaklarını ve ulusal zenginliklerini toplumun çoğunluğunun lehine koruyup, kendini uluslar arası malî piyasaların boyunduruğundan kurtarabileceğine inanırdım.

Ancak ben Türkiye'de yaşamıyorum. Buna rağmen Avrupalı bir solcu olarak, Türkiye'nin bugünkü AB'ne üye olmasına karşı çıkıyorum. Çünkü neoliberal deneylerin yapıldığı, özelleştirmelerin, güvensiz çalıştırmaların, sendikasılaştırılmaların, burjuva demokrasisi kurallarına dahi aykırı uygulamaların ve şiddet üreten bir politikanın egemen olduğu bir Türkiye'nin üyeliği, AB içerisinde ücretler, çalışma koşulları, sosyal ve demokratik haklar üzerindeki baskıları artıracak, Türkiye'nin Avrupalılaşması yerine, Avrupa'nın »Türkiyeleştirilmesine« katalizatör rolü oynayacaktır.

Neoliberalerler böylesi bir tavır alış karşısında genellikle »karşıt olmak yerine, alternatifin nedir« sorusunu yöneltirler. Kanımca, alternatifler yeterince var. Avrupa solu, Rusya Yeni Sol Partisi sözcüsü Boris Kagarlitzki'nin »AB'yi parçalamak gerek« söylemi gibi radikal bir çıkışta bulunmasa da, başka bir Avrupa'nın, emekten yana dayanışmacı sosyal politikalar uygulayan, iktisatın ve bütün kurumların meşru

demokratik kontrol altına sokulduğu, kapitalizmi aşma perspektifleri içeren ve barışı dış politikasının vazgeçilmez bir önkoşulu haline getiren bir Avrupa'nın olanaklı olduğunu savunmaktadır. Bunu gerçekleştirmek için karşı karşıya bulunduğu en önemli görevi, tüm renkleri ve parçalarıyla beraber Avrupa politik ve toplumsal solunun, çoğulcu, emansipatif, katılımcı-paylaşımcı temelde ve kıta çapındaki birliğini gerçekleştirerek, politika değişikliğini yaşama geçirecek güce erişmek için mücadele vermektir. İnandırıcı kalabilmesi içinse, önce eurozentrist yaklaşımları terk edip, en zayıfın perspektifinden işe başlamalıdır.

Aslında Kagarlitzki'ye bir konuda katılmamak haksızlık olur. Sol, şu andaki AB sonrası Avrupa üzerine düşünmek ve ulusal devleti sorgulayan alternatifler geliştirmek zorundadır. Bu görev, »hangi Türkiye« veya »hangi Avrupa« sorularını yanıtlama sorumluluğundan bağımsız olarak ve »başka bir dünya nasıl olanaklı olacaktır« sorusu temelinde, dünya sol güçlerinin ortaklaşa üstlenmeleri gereken bir görevdir. Bunun kategorik emrini ise bundan 150 yıl önce Karl Marx ifade etmiştir: **»İnsanın aşağılanan, ezilen ve sömürülen bir varlık olmasına neden olan bütün koşulları alaşağı etmek!«.**

1 TEMMUZ 2006

NOT WELCOME, MR. BUSH!

Önümüzdeki hafta Almanya barış hareketi için hayli sıcak ve hareketli geçeceğe benziyor. Barışseverler »dünyanın en tehlikeli adamı« olarak nitelendirdikleri ABD başkanını Doğu'nun tatil beldesi Stralsund'da karşılamaya hazırlanıyorlar. Ama protestolar sadece orayla sınırlı kalmayacak. 13 – 15 Temmuz günleri için bütün Almanya eylem alanı olarak ilan edilmiş durumda. Almanya barış hareketi **»Not Welcome, Mr. Bush«** başlığı altında düzenleyeceği eylemlerle ABD yönetiminin savaş politikalarını protesto ederek, ülkenin her köşesinde yaşayan insanları bu politikalara karşı çıkmaya çağırarak.

ABD başkanının Almanya ziyareti öyle sıradan bir devlet ziyareti değil elbette. Bush ve şahinlerinin son haftalardaki diplomatik yoğunlukları göz önünde tutulursa, geçen yılların da deneyimlerinden hareketle, emperyalist güçlerin yeni savaş hazırlıkları içerisinde oldukları tahmin edilebilir. Bana kalırsa özellikle Yakın ve Orta Doğu'da yeni bölgesel savaşların hazırlıkları yapılmakta.

Nostradamus olmaya gerek yok. Sadece son aylardaki gelişmelerin alt alta sıralanması, ABD ile Çekirdek Avrupa'nın örtüşen çıkarlarını ve bu çerçevedeki ortak planlarını aydınlatmaya yeterli olacaktır. Geçen Şubat ayında Münih'de düzenlenen »Güvenlik Zirvesi«nde gerek Alman Şansölyesi Merkel'in, gerekse de AB'nin dış politikalar sorumlusu Javier Solana'nın yaptıkları konuşmalar, Avrupa'nın giderek ABD

pozisyonlarını üstlenmede kararlı olduğunu göstermekteydi. Münih'in hemen peşinden gündeme getirilen »orduların yurt içinde teröre karşı kullanılması« tartışmaları, »terörizme karşı içgüdüsel savunma anlayışının geliştirilmesine« yönelik talepler, daha sonra İran'a karşı ABD şahinleriyle ortak tavır alış, AB kamuoyunun söylemde yumuşatılmış bir »no-logo-anayasasını« kabul etmesine yönelik adımlar, Kongo'ya asker gönderme kararları, İsrail'in girişimlerinin desteklenmesi, silahlanma projelerine yeni ivmeler kazandırılması ve yeni savunma belgeleri, Çekirdek Avrupa'nın Avrupa'yı ABD ile birlikte emperyalist yayılmacılık hedefiyle militaristleşme rotasına soktuğunu kanıtlamaktadır.

Daha iki hafta öncesinde Viyana'yı ziyaret eden Bush, Avrupa Konseyi başkanı ve Avusturya Şansölyesi Schüssel ve AB şahini Javier Solana ile yaptığı öngörüşmede, 14 Temmuz'da Stralsund'da gündeme gelecek konuların sondajını yapmış ve özellikle enerji rezervlerinin bulunduğu bölgeler üzerinde ortak stratejilerin geliştirileceği sinyalini almıştı. Almanya ziyareti de bunların resmen teyid edilişi olacak gibi görünüyor.

Ama Bush'un »yaşlı kıtaya« karşı genede dikkatli davrandığı görülüyor. Bir kaç gün önce Dışişleri Bakanını Türkiye'ye gönderen Bush, olası anlaşmazlıkların çözülmesinde rahatlatıcı faktörün yaratılması için Türkiye ile ABD ve İsrail arasındaki stratejik ortaklığı genişleten **»Stratejik Vizyon Belgesini«** cebine koydu bile. AB ve ABD arasında enerji rezervleri konusundaki çıkar örtüşmesine rağmen tedbirli davranan Bush, bu şekilde sadece herşeyi düşündüğünü göstermekle kalmadı, aynı zamanda vassalı Türkiye hükümetinin ABD için ne kadar güvenilir bir partner olduğunu da kanıtlamış oldu.

Türkiye'deki elitler de ikili oynamaya devam ediyorlar. Bir taraftan AB ile ABD arasındaki çelişkilerle dolu çıkar örtüşmelerinden olanaklı olan en fazlasını koparabilmek için kendilerine biçilen rolün gereğini yerine getiriyor, diğer taraftan da bölgesel güç kalabilme çabasını sürdürü-

yorlar. Ekonomi politikalarındaki uygulamalar, gûya terörle mücadele için yasa çıkarma, orduyu sınırlara yığma, antidemokratik uygulamalar, kirli savaş uygulamasına geri dönüş, şiddet yaratan politikalar herhalde başka türlü açıklanamaz. Türkiye elitleri bölgede uygulanacak her türlü senaryonun içerisinde olanaklı olan en iyi rolü kapmaya hazırlar. Bunun faturasını da bölge halklarına ödetecekler.

Böylesine karmaşık gelişmelerin ışığında Alman barış hareketi içerisindeki bazı kesimlerin, sadece Bush yönetimine karşı tuhaf bir aksiyonizme girişerek, AB kurumlarından »barışçıl« adımlar beklemeleri, açıkca pek anlaşılır bir şey değil. ABD emperyalizmini, saldırı savaşlarını ve işgallerini lanetlemek ne kadar doğruysa, AB'nin savaş rotasına karşı çıkmak, AB ülkelerindeki sosyal kıyım politikaları ve neoliberal uygulamalarla, militarizm arasındaki bağlantıya dikkat çekmek de o derece doğrudur. Ve bence asıl önemli olan, aradaki bu bağlantıları göstererek barış hareketi ile işçi hareketinin ortak mücadelesini örgütlemektir. Salt Bush'a »tu kaka« demek bunun için yeterli olmayacaktır.

8 TEMMUZ 2006

»1984« GERÇEKLEŞİYOR MU?

Federal Hükümet geçen Çarşamba günü yaptığı toplantısında, 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra, dönemin Federal İçişleri Bakanı Otto Schily'nin adına atfen »Otto-Paketleri« olarak nitelendirilen **»Anti-Terör-Yasaları«**nın geçerliliğini beş yıl daha uzattı. Nedense kamuoyunda, Sol Fraksiyon ve FDP'nin bir milletvekilinin protestoları haricinde pek ses çıkmadı. Dünya Futbol Şampiyonası'nın verdiği rehavetten olacak, muhalif gruplar dahi »yahu ne oluyor, bu yasalar geçici değil miydi?« şeklinde soru bile sormuyorlar. Artık demokratik hakların yavaş yavaş yok edilmesi, gizli servislerin insanların yatak odalarına kadar gözetleme çılgınlığına girmeleri kanıksandığından, sessizlik hakim gibi.

Belki de muhalif grupların çoğu, Federal Parlamento'nun İçişleri Komisyonu başkanı SPD'li Sebastian Edathy gibi düşünüyor olabilirler. Edathy **»Gözlem altına alınanlar, şiddet çağrısı yapan sol ve sağ aşırılarıdır«** diyerek, genişletilen gizli servis yetkilerini önemsiz bir adım gibi göstermeye çalışıyor. Ancak gûya teröre karşı geliştirilen yasalara yakından bakıldığından, nasıl yasa yolu ile anayasal temel hak ve özgürlükler ile demokrasinin içinin boşaltıldığı, nasıl burjuva demokrasisinin polis devleti anlayışına yönlendirildiği görülebilmekte.

Yasaya göre Anayasayı Koruma Teşkilatı, Federal Haber Alma Teşkilatı BND ve Askerî Gizli Servis MAD doğrudan uçak şirketlerinden kimin, ne zaman, nereye uçtuğuna dair bilgileri alabilecek. Bu şekilde po-

lis teşkilatı ile yurt içi ve dışı gizli servislerin anayasaya ve ilgili yasalara ters bir şekilde ortak çalışması kurumsallaştırılacak. Bilgi toplanması sadece uçuşlarla sınırlı değil. Yasa, örneğin telefonların dinlenmesi için gizli servisin bağlı olduğu bakanlığın izin vermesini yeterli görüyor. Aynı şekilde posta ve banka gizliliği kısmen ortadan kaldırılıyor. Sermaye sahiplerinin karşı çıkması nedeniyle Federal Anayasa Mahkemesi'nde görülen bir davanın sonuçlanmasından sonra, banka hesap numaralarının kontrol edilebilmesi büyük bir olasılıkla kolaylaştırılacak. Gizli servislerle ilgili yasalar, bu servislerin sadece belirli koşullar altında –gerçi bu koşulların oluşmasının tespiti için Almanya Federal Cumhuriyeti'nin dış politik çıkarlarının zedelenmesi tehlikesi gibi bir genelleştirici tanımla yasal boşluklar önceden de kullanılıyordu- yurtdışında çalışma yapabileceğini öngörüyordu. Anti-Terör Yasaları ile yürürlükte olan yasalar değiştirilmeden, **»aşırı«** olma varsayımı ile gizli servislerin yurt içinde de çalışma yapması, telefonları dinlemesi, kişilerin özel bilgilerini toplaması olanaklı hale getirilmiş durumda. Küreselleşme karşıtı Prof. Peter Grottian'ın başına gelenler göz önünde tutulursa, bundan sonra nelerin olabileceğini kestirmek olanaklı olur.

Gelişmeleri takip edenler, sosyalist yazar George Orwell'in **»1984«** adını taşıyan romanını hatırlıyorlardır. Orwell'in öngörülü bir biçimde 1949'da kaleme aldığı bilim-kurgu romanını okuduysanız, günümüz malî piyasalar kapitalizmde toplumların neoliberal dönüşümü için yürürlüğe sokulan yasal uygulamaların, **»1984«** romanındakilerle benzerlik taşıdığı hissine kapılabilirsiniz. **»Big Brother is watching you«** artık gerçek oldu. Yakında Orwell'in romanındaki **»düşünce polisi«** de gerçekleşirse hiç şaşmamak gerekir.

Aslında yıllar öncesinde göçmenlere yönelik bir çok yasal yaptırıma karşı çıkarken, bu yaptırımların toplumun geneline geçerli hale getirileceğini ve önce toplumun en zayıfları üzerinde denendiğini belirtiyorduk. Almanya'daki demokratik güçler, Alman devletinin **»ülkenin poli-**

tik çıkarları tehdit altına girebilir« varsayımı ile göçmen örgütlenmelerini yasaklamasına, politik faaliyette bulunan göçmenlerin ve mültecilerin yurtdışı edilmesine neredeyse hiç tepki göstermemişlerdi. Alman vatandaşlık yasasının uygulama yönergesinde **»ayrılıkçı Kürt örgütüne veya islamist örgütlere yakınlığı olabileceği tahmin edilenler vatandaşlığa alınamazlar«** kategorik emrinin bulunması da çok az insanın tepkisini çekmişti. Eh, ne de olsa bu uygulamalardan etkilenenler kendileri değildi. Daha sonra sendikalara **»Kürtler katılıp, yasak sembolleri gösterebilirler, toplantılarını kapalı salonlarda yapın«** uyarısı ile 1 Mayıs eylemlerini meydanlardan çekmeye çalıştıklarında, gene geniş kesimlerden ses çıkmadı. Bugünlerde Bush'un Almanya ziyareti nedeniyle koskoca bir bölgede yaşayan insanların temel hak ve özgürlükleri kısıtlanıp, evlerinden dışarı çıkmalarına, hatta camdan dahi bakmalarına izin verilmemesine tepki gösterenler, sadece küçük bir kesim.

İleride neoliberal ve militarist uygulamaları eleştirenler **»terörist«** diye damgalanır, cezaî yaptırımlara maruz kalırsa, kaç kişi tepki gösterecek acaba? Devlet gücüne sahip olan neoliberal güçler, salam taktiği ile burjuva demokrasisini belirleyen bütün değerleri ve kuralları teker teker ortadan kaldırıyor. Muhafız güçler **»ben bundan etkilenmiyorum ki«** yaklaşımıyla, kendilerinden daha zayıf kesimlere yapılandırılan ses çıkartmadığı, demokratik hak budanımını kanıksadığı sürece, burjuvazinin işini kolaylaştıracaklardır. Kimbilir, belki de yıllar sonrasında, şimdinin muhalifleri Orwell'in romanının kahramanı Winston Smith misali **»Büyük Biraderin«** birer aşığı olacaklar. Korkarım ki **»1984«** beklediğimizden kısa sürede gerçekleşecek.

15 Temmuz 2006

BARIŞSEVER YAHUDİLERİN ÇAĞRISI

İsrail devletinin sürdürdüğü yoğun askerî şiddet, dünya kamuoyunda tepkilere yol açıyor. Federal Alman hükümetinin SPD'li Wierczorek-Zeul gibi bazı üyelerinin –çok çekimser olsa da- bu tepkilere katılmaları, Alman Yahudileri Merkez Konseyi'nin sert eleştirilerine neden oldu. Konsey başkanı Charlotte Knobloch ve başkan yardımcısı Dieter Graumann »İsrail karşıtı, hatta neredeyse antisemit« olmakla suçladıkları Federal İşbirliği Bakanı Wierczorek-Zeul'un istifasını istediler. 14 ve 16 Temmuz 2006 tarihlerinde yayınladıkları iki açıklamayla »Allah korusun, ya hergün Almanya'ya roket yağsaydı, ne yapardınız?« gibi sorularla, hükümet üyelerine çok sert eleştiriler yönelttiler.

Merkez Konseyi'nin bu tavrı ise »European Jews for a just Peace« adlı örgütün Almanya seksiyonu olan »Jüdische Stimme«nin sert tepkisine yol açtı. Barıştan yana tavır alan EJJP'li Yahudilerin bu onurlu tutumu nedeniyle, bu haftaki köşemi, biraz kısaltarak da olsa, EJJP'nin basın açıklamasına ayırıyorum:

»EJJP: Almanya Yahudileri Merkez Konseyi sorumsuz davranıyor

İsrail'in Gazze Şeriti ve Lübnan'daki savaşına hayır

(...) İsrail ordusunun sivil halka karşı saldırısı, elektrik santrallerinin, havalimanlarının, köprülerin, yolların ve yaşamsal önemi olan altyapının yok edilmesi nispet-siz ve kabul edilmezdir. Uluslararası halklar birliğinin müdahalesi olmaması duru-

munda, İsrail'in şu anda süren saldırıları, bütün bölgeyi kan gölüne çevirebilecek bir yangına dönüşebilir. Halen sürdürülebilir bir barışa giden yol açılabilir.

İsrail ve Filistin'in 1948'den bu yana süren tarihi şunu çok açık olarak göstermiştir: Sürekli barış, savaş ve yok etmeyle gerçekleştirilemez. Her silah kullanımı sadece kan dökülmesine ve son derece gerekli olan kaynakların kaybolmasına neden olmuştur. Sonucu ise her iki tarafta nefret ve acıdır.

Artık uluslararası hukukun, daha şimdiden kontrol dışına çıkan İsrail hükümetini savaştan geri dönmeye zorlama vakti gelmiştir.

Artık BM'in, boşa konuşmak yerine, bölgede yaşayan milyonlarca insanın yaşamını etkin bir biçimde koruyacak adımlar atmasının vakti gelmiştir.

Artık Avrupa'nın bütün hükümetlerinin, yaptırımlar da dahil olmak üzere İsrail hükümetini, Filistinlilerin meşru seçimle işbaşına gelen hükümetleri ile masaya oturmaya zorlamalarının vakti gelmiştir.

Artık, İsrail'de yaşayan altı milyon Yahudinin yaşamının korunması için tarihsel nedenlerden dolayı özel sorumluluk taşıdığını iddia eden Federal Alman Hükümetinin, gerek İsrailli gereksede Filistinli halkların korunması için somut adımlar atmasının vakti gelmiştir. Bunun yerine İsrail ordusu ile yürütülen silah kardeşliği ve silah satışları ateşe benzin katmaktadır.

Biz, »İsrail'e tek taraflı yöneltilen eleştiriyi sert bir biçimde reddeden« Almanya Yahudileri Merkez Konseyi'ni eleştirmekteyiz. Bu basın açıklaması İsrail hükümetine körü körüne destek çıkmaktadır. Bizce bu sorumsuz bir tavrıdır. Merkez Konseyi bu konuda Almanya'da yaşayan tüm Yahudiler adına konuşamaz.

Biz, konseyin başkan vekili Dieter Gauman'ın, bakan Wierczorek-Zeul'a »İsrail karşıtı refleks« suçlamasında bulunması nedeniyle sert bir şekilde eleştiriyoruz. Bir politikacının istifa etmesini isteyen bay Gauman gibi kişilerin, halkı, bakanın eleştirisinin her iki tarafa yönelik olduğunu açıklama görevi vardır. Aksi taktirde salt propaganda yaptığı suçlamasına maruz kalır.

Düşmanlıkların durması (...) ve sürdürülebilir bir çözüme ulaşılması için, İsrail hükümetinin, Filistin'in seçilmiş hükümetiyle görüşmeme ısrarından vazgeçmesini gerektirir. Bu nedenle uluslararası kamuoyunun asıl baskısı, uluslararası hukuku çiğneyerek, askerî şiddete yönelen İsrail'in politikasına yönelmelidir.

(...) İnsanlığın BM Şartı ile elde ettiği kazanımlar, İsrail hükümetinin BM'in kararlarına uymaya ve Filistin hükümeti ile görüşmelere başlamasına yönelik zorlama olmazsa ve İsrail'in 1967'deki sınırları kabul ederek, Filistin devleti ve diğer devletlerle barış içerisinde birarada yaşamayı reddederse, birer birer yok olacaktırlar.

EJJP'nin Almanya seksiyonu olan »Jüdische Stimme« kendisini, Filistin'in kendi kaderini kendisinin tayin etmesi için verdiği mücadeleye dünya çapında destek çıkan dayanışma hareketinin ve İsrail'deki direniş ve barış hareketinin bir parçası olarak görmektedir. İnsanlığa çağrımız: Orta Doğu'daki yangını söndürmeye yardım ediniz, çünkü bu hâlâ olanaklı.»

Bu çağrıya katılmamak mümkün mü?

22 TEMMUZ 2006

BARBARLIĞIN VASSALLARI

Siyonist İsrail devletinin, emperyalizm adına yürüttüğü savaş üçüncü haftasını doldurdu. Uluslararası toplum olarak nitelendirilen dünya ülkelerinin hükümetleri, çok uluslu silah tekellerinden aldığı bombalarla Gazze Şeriti'nde ve Lübnan'da çocuk, kadın, yaşlı, genç demeden Yahudi olmayan insanların bedenlerini paramparça eden, yüzbinleri kendi ülkelerinde mülteci durumuna düşüren ve bağımsız bir devletin altyapısını yok eden İsrail'i seyrediyor.

Siyonist rejim, emperyalist barbarlığın vassalı olarak, kurulduğu günden bu yana üstlendiği görevini Ortadoğu olarak adlandırılan bölgenin emperyalist talanının güvence altına alınmasını- yerine getiriyor.

Hristiyan'ı, Müslüman'ı, Sünni'si, Şii'si ve Dürzi'si olsun, bölgenin çilekeş ana ve babaları, bebelerinin paramparça olmuş uzuvlarını yıkılan evlerinden toplamalarına haber değeri bile vermeyen Batı medyası ise, ısrarla bilgileri manipüle ederek kendi görevini yapıyor. Medya, Lübnan halkının büyük bir bölümünün destek çıktığı Hizbullah'ı ve Filistin'de halkın oyları ile meşru bir hükümet oluşturan Hamas'ı »terörist« ilan ederek, siyonist rejimin saldırılarını »meşru yurt savunması« olarak savunuyor, Batı Avrupa kamuoyuna bile bile yalan söylüyor. Hizbullah ve Hamas'ın ideolojilerini, uyguladıkları politikaları, sivil hedeflere saldırılarını ve antisemitizm ile antiamerikancılıklarını tasvip etmesem de, bu örgütlerin »terörist« olarak tanımlanmalarını da

kabul edemiyorum. Sömürüye, yağma, talan ve işgale karşı örgütlü direniş yürüten hareketlerin »terörist« olarak damgalanması, emperyalizmin, sömürgecilerin bir icadıdır. Tanımlamayı emperyalist güçler yaptığı, söylem emperyalizmin demagojik söylemi olduğu müddetçe, asıl teröristlerin emperyalistler ve devletler olduğu görülemeyecektir. Benim gibi bir antikapitalist içinse siyonist rejim, emperyalizmin vassalı olan bir terörist devlettir.

Özellikle Almanya gibi bir ülkede bu tespiti yapmak hoş karşılanmamakta ve »antisemitizm« olarak damgalanmaktadır. Ancak ben, barışsever Yahudilerin söylediklerini tekrarlıyorum. Kaldı ki böylesi eleştirilerin »antisemitizm« olarak suçlanması da, bir emperyalist demagoji ve Avrupa merkezli bir yaklaşımdır. Siyonist rejimin rezil savaşına karşı çıkmanın, İsrail'in 1967'deki sınırlarına geri çekilip, mültecilere geri dönüş hakkını vermesini istemenin, İsrail'in elindeki onbine yakın ve aralarında bir çok kadın ve çocuk bulunan sivil esirlerin serbest bırakılmasını talep etmenin, Filistin ve Lübnan halklarının haklarının savunulmasının Yahudi düşmanlığı ile yakından uzaktan hiçbir alâkası yoktur. Tam aksine ancak bu koşullar yerine getirildiğinde ve siyonist rejimin alaşağı edilmesiyle oluşacak barış ortamı, İsrail'in Yahudi nüfusu için de bir şans olacaktır.

Bağımsız, halkları barış içerisinde yan yana ve birlikte yaşayan, doğal kaynakları ile enerji rezervlerini kendi tasarrufuyla kullanıma açan ve demokratik bir »Ortadoğu« sadece emperyalizmin işine gelmemektedir. Bu nedenle ABD ve Çekirdek Avrupa İsrail'e dolaysız değil, doğrudan destek çıkmakta, artık emperyalizmin bir oyuncağı haline gelmiş olan BM'in İsrail'e zaman tanıyan kararlar almasını sağlamakta ve »kalıcı barış ve güvenlik« demagojisiyle bölge ülkeleri bir felakete sürüklenmektedir. Bu nedenle Batı medyası sadece Hizbullah'ın ne kadar »Katyuşa« attığını bildirmekte, ama İsrail ordusunun neredeyse bütün silahlarının, çekirdek bombalarının, roketlerinin, helikopterlerinin, tanklarının ve savaş uçaklarının Batılı silah tekellerinden aldığını gizlemeye çalışmaktadır.

ABDli tanınmış »World Policy Institute«ün saldırı savaşının 14. gününde yayınladığı bir rapora göre, İsrail ABD'den aldığı silahlar için tek Cent ödemiyor bile. Rapora göre, ABD'den ivedi olarak gönderilen silahların parası »askerî yardım« çerçevesinde ABD halkının cebinden çıkıyor. Paralar daha sonra Lockheed Martin ve Raytheon gibi ABDli silah tekellerinin kasasına akıtılıyor. İsrail'in askeri bütçesinin yüzde 20'si ABD tarafından karşılanıyor ve bütçenin yüzde 70'i ABDli silah tekellerine akıtılıyor. Bush yönetimi sayesinde ABD'nin İsrail'e yaptığı askeri yardım yıllık 6,3 milyar Dolar'a çıkartılmış durumda. İsrail'in Lübnan'ı yerle bir eden F-16 savaş uçaklarını Lockheed Martin, Tomahawk roketleri gibi yüksek teknoloji ürünü bombaları Raytheon ve F-18'ler ile F-14 uçaklarını Boeing gibi ABDli tekeller gönderiyor. Lübnan bombalanırken ABD, İsrail savaş uçakları için 120 milyon Dolar'lık uçak benzinini gönderdi.

Tüm bunları Batı medyasında bulmak neredeyse olanaksız. Kana'da yaşanan vahşetten sonra, BM'den dahi kınama almayan İsrail, efendilerinin kendisini kolladığı bilinci ile Türkiye gibi bölge ülkelerini de bataklığın içine çekmeye çalışıyor. ABD baskısı ile alınacak bir BM kararı çerçevesi dahilinde olsa dahi, Türkiye'nin bu savaşa katılması, bölgeyi sonu görülmeyen daha vahşi bir felakete sürükleyebilir. Emperyalist barbarlık, emellerine ulaşmak için taşeronluğu vassallarına teslim etmek istiyor. Bu planı ise ancak vassal ülkelerin halkları bozabilir. Ancak Yahudi düşmanlığına ve antiamerikancılığa dayanan köktendinci bağnazlık ile değil. Antiemperyalist ve antikapitalist içeriği olmayan bir hareket, eninde sonunda emperyalizmin kuklası haline gelecektir. Avrupa soluna düşen ise, bölge halklarının böylesi bir hareketini koşulsuz, şartsız desteklemek ve kendi emperyalistlerinin oyunlarını boşa çıkaracak Avrupalı bir direnişi örgütlemektir.

5 AĞUSTOS 2006

»STRATEJİK YENİLGİ«

Lübnan'da 1200 insanın yaşamına mal olan, bir milyon insanı kendi yurdunda mülteci haline getiren, ülkenin alt yapısının yok etme derecesinde yıkılmasına neden olan siyonist rejim saldırısına nihayet »uluslararası toplumun« zorlamasıyla ara verilince, savaş kışkırtıcısı ABD yönetimi yenileni ve suçluyu açıkladı. Despot rejimlerin patronu, saldırgan sermayenin en yüksek memuru olan ABD başkanı, sanki boks maçının hakemiymiş gibi, Hizbullah'ın yenildiğini ilan etti. İnsanlığın gözlerinin içine baka baka yalan söyleyen Bush, savaşı Hizbullah'ın başlattığını iddia ederek, alınan BM Güvenlik konseyi kararının İran ve Suriye için »stratejik yenilgi« anlamına geldiğini buyurarak, bundan sonraki hedef ülkeleri ilan ediverdi.

Aslına bakılırsa söz konusu olan »stratejik yenilginin« sahibi, Fikret Başkaya'nın deyimiyle »kollektif emperyalizm«dir. Çünkü emperyalist güçlerin tüm desteğine, artık anlamını yitirerek dezenformasyon ve saldırganlara zaman tanıma merkezi haline gelen BM'in dünya kamuoyunun zihnini bulandırmasına, uluslararası hukukun ayaklar altına alınarak siyonist rejime silah ve mühimmat yığılmasına ve masif askerî saldırıya rağmen beklenen olmadı. Ne Hizbullah dağıldı, ne Litani ırmağının güneyi »teröristlerden« temizlenebildi, ne de Lübnan halkının Hizbullah'a desteği azaldı. Tam aksine:kadını, erkeği, genci ve yaşlısıyla tüm Lübnan halkı Hizbullah'ı »direniş«le eşdeğer görmeye başladı. Lübnan halkının direnişi de, ister şîi ister sünnî isterse de musevî ol-

sun, bölgedeki despot ve kukla rejimlerin baskı altında tuttuğu uluslara siyonist rejimin »yenilmez olmadığını«, emperyalizme karşı gösterilecek direnişin »şanssız olmayacağını« gösterdi.

Diğer taraftan emperyalist merkezlerin de artık başlaması muhtemel olan »büyük yangın«dan kurtulamayacakları da görülmekte. Büyük Britanya'da ortaya çıkartılan yoğun terörist saldırı planı ve ardından bütün Avrupa ülkelerinin üzerinde anlaştıkları »savunma tedbirleri« emperyalist yayılmacılığın ne gibi sonuçlara yol açabileceğini göstermekte. Yanlış anlaşılacak için tekrar tekrar yazıyorum: sivil hedeflere yönelik şiddet kesinlikle tasvip edilemez. Ancak terörizm bir semptomdur. Terörün asıl sorumlusu, terörist örgütlerin ortaya çıkmasının asıl nedeni emperyalizmdir, sömürü ve baskıdır. Doğa yasasıdır: küçük bir kediyi köşeye sıkıştırdığınızda, can havliyle nasıl devleştiğini görebilirsiniz. Emperyalist emeller peşinde koşanlar bu nedenle yol açtıkları yangının kendilerini de yakacağını bilmelidirler.

Zaten terörü yaratan emperyalist güçler bunun farkında. Onun içindir ki günümüzdeki iç güvenlik stratejilerini belirlerken kendi ülkelerindeki insanları »güvenli yaşamak için biraz demokrasiden vazgeçmelisiniz« demagojisiyle hem ülke içerisinde polis devleti uygulamalarına, hem de yurtdışında müdahale savaşlarına alıştırıyorlar. Yaratılan korku ortamında, neoliberal soygun politikaları sonucunda sosyal hakları budanmış olan Avrupalılar güvenlik gerekçesiyle en temel insan haklarından dahi vazgeçebiliyorlar. The Guardian gazetesinde yayımlanan bir karikatürde olduğu gibi, yakında uçak yolcuları uçağa ellerinde sadece bilet ve çırılçıplak binerlerse şaşmamak lazım.

İşin asıl tuhaf yanı, Avrupa'daki demokratik kamuoyunun tavrıdır. 1970li yıllardan bu yana mütemadiyen hızlandırılan ve 1990lı yıllarda kazandığı ivme ile hegemonik güç haline gelen neoliberal program insanların zihnini öylesine bulandırmış ki, neredeyse demokratik haklarını kendi elleriyle egemen güçlere teslim edecekler. Avrupa'yı aydınlan-

manın beşiği ve dünyanın merkezi olarak gören Avrupalılar, kuzu kuzu her emredilen güvenlik tedbirlerine uyacaklarına, asıl güvenliğin ülke yönetimlerinin müdahale savaşlarına katılmamaları ve emperyalist yayılmacılığı desteklememeleri ile sağlanacağını bilmeliler. Sömürünün, baskının, despotluğun ve işgal savaşlarının olduğu bir dünyada, ne kadar çok güvenlik tedbiri alınır alınsın, özgürlükler ne denli kısıtlanırsa kısıtlansın, hiç kimse güvende olmayacaktır. Avrupa isterse sınırlarına İsrail'in diktiği duvarın iki misli yüksekliğinde duvar diksin, gene güvende olamayacaktır. Avrupalıların kavramaları gereken gerçek budur.

Burada görev Avrupa toplumsal ve politik soluna düşmekte. Sol neo-liberalizmin hegemonyasını yıkmak için, başta işçi sınıfı olmak üzere, toplumun belirleyici gruplarının bilincini rota değişimi yönünde indirici bir biçimde etkilemek, yeni bir aydınlanma mücadelesi vermek zorundadır. Tüm yetersizliklerine rağmen, barbarlığı engelleyecek olan yegane güç soldur. Çünkü tarihin sonu gelmemiştir daha. Tüm kötülüklerin asıl nedeni sömürüdür, kapitalizmdir, emperyalizmdir.

19 AĞUSTOS 2006

KORKU TOPLUMU

Skandal gazeteciliği ile ünlü Alman Bild gazetesi geçen günkü sayısında kamuya açık alanlarda terörist olabilecek şüphelilerin nasıl teşhis edilebileceğini yazmış: »Şüpheli şahıslar: aşırı terleyen kişiler, büyük yük bavulla seyahat eden yolcular, hamile kadınlar, şapka ve güneş gözlüğü takan şahıslar«. Eh, tesadüfen bu şıklardan birisi size uyuyorsa, hele bir de Avrupalı olmayan bir görünümünüz varsa, vay halinize. Artık polisin sizi kontrol etmesine de gerek yok. Her yerde, her köşede kendine vazife biçen birisi tarafından »terörist« olma şüphesiyle rahatsız edilebilirsiniz. Hatta İngiltere'de olduğu gibi, İngiliz görünümlü olmamanız nedeniyle, sizden korkan Avrupalı yolcular tarafından uçaktan atılabilirsiniz. Kabin görevlileri ve sınır polisi de olayı sadece seyreder. Veya Perşembe günü Amsterdam'da bomba ihbarı yapılan uçakta tesadüfen yolcuysanız, tutuklanabilirsiniz. Hem de, »şüpheliler Arap veya Asyalı olabilirler« gerekçesiyle.

Siz neler düşünüyorsunuz bilemiyorum, ama ben sanki bir bilim kurgu filmi seyrediyor hissine kapılıyorum. Üç buutlu, hayli reel bir korku filmi gibi. Avrupa toplumları giderek panik histerisinin ve çılgınlığın ege- men olduğu bir korku toplumu haline getiriliyor. Peki bütün bunlar bir tesadüf mü? Hayır! Tam aksine, sistematik bir biçimde uygulanan politikaların bir sonucu. Kısaca ve sadece Almanya'da son günlerde yürütülen tartışmalara göz attığınızda bunun kanıtlarını görebilirsiniz.

11 Eylül saldırıları gerekçe gösterilerek yürürlüğe sokulan sözüm ona »Anti-Terör-Yasaları«nın beş yıl daha uzatıldığı Temmuz ayından bu yana, neredeyse her gün yeni güvenlik önerileri gündeme getiriliyor. Kime hizmet ettikleri pek muğlak olan iki kişinin (bomba bavullarına bir tek adreslerini bırakmaları kalmış), trenlerde patlatmak istedikleri varsayılan bomba çantalar, iktidar politikacılarının »güvenlik tedbirleri« konusundaki yaratıcılıklarını körüklemiş gibi. Hani derler ya, günahını almak istemem diye... Ama gene de insan Alman politikacılarının daha fazla sert tedbirler alabilmek için Almanya'da terör saldırılarını arzu ettiklerini düşünmeden edemiyor. Haber başlıkları şöyle:

...Alman kabinesi son toplantısında güvenlik güçlerine teröre karşı mücadelede daha fazla para ve yetki vermek istiyor... Federal İçişleri Bakanlığı internetin teröristler tarafından kullanılmasını engellemek için kısıtlamalar getirecek...Bavyera İçişleri Bakanı Beckstein, eyaletlerdeki meslektaşlarını terör zirvesine davet etti ve her kente daha fazla video kamerası yerleştirilmesini istedi...Şansölye Merkel şüphelilerin fişleneceği Anti-Terör-Bilgi Bankasının kurulacağını söyledi...CSU Genelsekreteri Söder rizikolu ülkelere seyahat eden müslümanların fişlenmesini istedi...Uçak ve trenlerde »güvenlik şerifleri«nin sürekli yolculuk etmesini isteyen CDUlu politikacılar, müslüman ülkelere gelenlere vize verilmemesi talep ettiler...Federal İçişleri Bakanı Schaeuble, Almanya'da yaşayan »şüpheli grupların« daha sıkı kontrol edilebilmeleri için Anayasayı Koruma Teşkilatı'nın yetkilerinin artırılmasını istedi...

Öneri listesi daha uzatılabilir. Bu önerilerin toplumda nasıl bir etki yarattığını ise, Cuma sabahı Alman televizyonunda yapılan bir röportaj gösteriyor. Mikrofonun uzatıldığı yaklaşık on Alman, »güvenliğiniz için özgürlüklerinizden vazgeçer misiniz?« sorusuna istisnasız hepsi evet diyor. Ve ülkenin demokratik güçlerinden –parlamentodaki Sol Fraksiyon haricinde- çok cılız sesler çıkıyor.

Bielefeld Üniversitesi'nden Prof. Dr. Wilhelm Heitmeyer bir kaç yıldan beri »Alman Durumları« başlığı altında her yıl aynı sorularla tekrarlanan bir araştırma yapıyor. Bu yıl dördüncüsü yayımlanan araştırma sonuçları vahim bir gerçeği göz önüne sermekte: Almanya'da çok fazla yabancı yaşıyor düşüncesinde olan Almanların sayısı 2002'de yüzde 55,4 iken, 2005'de yüzde 61,1'e çıkmış. Yabancıları geri göndermek lazım diyenlerin sayısı 2002'de yüzde 27,7, 2005'de yüzde 36,1. Müslümanların Almanya'ya girmesinin yasaklanmasını isteyenlerin sayısı 2003'de yüzde 23 iken 2005'de yüzde 34'e çıkmış durumda. Heitmeyer'in önümüzdeki yıl açıklayacağı 2006 yılı sonuçlarının bu sayıları katlayarak aşacağından şüphem yok.

Korku toplumu panik ataklarla, histeriler ve çılgın davranışlarla uğraşırken, Federal Hükümet dullara ödenen emekli aylıklarını kaldırmak, zenginlere yeni vergi hediyeleri vermek, sağlık reformu adı altında sağlık alanını tam piyasalaştırmak, sendikal hakları budamak, orduya yurtdışı görevleri ile emperyalist paylaşıma katılmak gibi planlarla görevini, kısacası neoliberal programın gereklerini yerine getirmek için gerekli bütün adımları atıyor. Halk da her türbanın altında, her köşede, her gettoda »terörist« arıyor.

Bu arada kamuoyu hukuk dışı bir uygulamayla tutuklanan Kürt siyasetçileri Muzaffer Ayata ve Rıza Erdoğan'ın akibetiyle hiç mi hiç ilgilenmiyor. Öyle ya, sosyaldemokrat DGB yönetiminin bile sıradan gerekçelerle Kürt örgütlerinin temsilcileri ile konuşmak istememesi, demokratik (!) Alman kamuoyunun zihniyetini göstermiyor mu? İlginen bir tek solcular. Halbuki bu konuyla ilgili çok önemli bir şüphe var: Acaba Kürt siyasetçiler, Almanya'nın Türkiye'ye satmak istediği yeni silahlarla ilgili olarak mı tutuklandılar? Politik mülteciliği kabul edilmiş insanların tutuklanmasının ardında yatan gerçek nedenler nedir? Abes bir soru değil mi? Büyük terör tehditi altındaki bir ülkede böyle sorular sorulur mu, canım?

26 AĞUSTOS 2006

SOL »HIZBULLAH«I NASIL DEĞERLENDİRMELİ?

Berlin'de on yılı aşkın bir süredir aksatılmadan devam eden ve çeşitli sol akımlardan Türkiyelilerin katılığı »Çarşamba Platformu« tarihsel ve güncel olayların antikapitalist perspektiften değerlendirilmeye çalışıldığı bir yer. Allmende derneğine Berlin'de olduğumda her Çarşamba uğramak, vazgeçemediğim bir gelenek haline geldi. Gecen haftaki toplantının konusu Lübnan ve Hizbullah'tı. Bazı arkadaşlar Hizbullah'ı terörist örgüt olarak değerlendirdiklerinden, Yeni Özgür Politika'da yayımlanan bir makalemi eleştirdiler. Makalemden sömürüye, talana ve işgale karşı direnen örgütleri »terörist« diye damgalamanın, emperyalizmin bir icadı olduğunu ve Hizbullah'ı-ideolojisini, politik yaklaşımlarını, sivil hedeflere saldırmasını, yahudi düşmanlığını ve antiamerikanizmini tasvip etmesem de- »terörist« olarak nitelendiremeyeceğimi yazmıştım. Eleştiriler, İran ve Türkiye tarihinden örnekler verilerek, bu yönde olmuştu. Aynı gün hep birlikte başka bir toplantıya gideceğimizden, tartışmayı sonuçlandıramamıştık. Tartışma, gene de ne zamandan beri yazmak istediğim bu yazıya vesile oldu.

Çağımızın bir emaresi haline gelen dezenformasyon bombardımanının yol açtığı yoğun sis, olaylar arasındaki bağlantıları ve ardlarında yatan gerçekleri görmemizi zorlaştırıyor. Aldığımız eğitim, sosyalizasyonumuz ve yıllar içerisinde kemikleşen önyargılarımız da işin cabası. Aslına bakılırsa, buradan çıkış yolu sol açısından çok basit: dünyadaki her gelişmeye antikapitalist pencereden bakmak! Ve tabii ki her olayı,

tarihsel süreci ve bağlantıları ile birlikte analitik bir değerlendirmeye almak. Kanımca, o zaman işimizi kolaylaştırmış oluruz.

Türkiye'deki –bence hayli bağınaz- laisizm ve »muassır medeniyetler seviyesine ulaşma« arzusu olarak ifade edilen »Türk Aydınlanması«nın olumlu olduğu kadar, olumsuz da yanları var. Batı hayrancılığı ve Doğu'ya ait bir çok şeyin gericilik olarak algılanması gibi. Avrupa merkezci olan bu yaklaşımdan etkilenen (etkilenmememiz olanaklı mıydı?) biz solcular da, islamî örgütlenmeler söz konusu olduğunda, benzer tavırlar geliştiriyoruz gibime geliyor. Doğrudur, solun, sosyalist ve komünistlerin islamî ve islamist hareketlerle ilgili bir çok kötü anıları vardır. İran ya da Türkiye'deki olumsuz –hatta kanlı- deneyimler herhalde ciltler doldurur. Ancak bu doğru, solun islamî örgütlerin hepsini tek tip olarak değerlendirmesini, Ortadoğu olarak nitelendirilen bölgeye Avrupa merkezci gözlükten bakmasını ve her sakallının, her türbanın ardında köktendinciliği görmesini mi gerektirir? Batı'nın değerlerine, medeniyetine (!) ve aydınlanma adına yaptıklarına »Doğu«luların her karşı çıkışı hep köktendinci fanatizm, hep gericilik midir? Bu biraz fazlaca »beyaz« kokmuyor mu?

Soruların adresi sadece Türkiyeli değil, Avrupalı soldur aynı zamanda. Çünkü emperyalizmin vassalı İsrail devletinin Lübnan'a saldırısı, hâlâ solun gündemini işgal eden bir konu. Buna rağmen Avrupa solu, bir çok soruya verilmesi gereken yanıtları geliştiremedi. Solun, kendi özüne aykırı bir biçimde çeşitli konulara, örneğin İsrail devletinin varlığının veya siyonizmin sorgulanmasına dogmatik bir biçimde yaklaşmasından olsa gerek. Oysa hiç bir konu tabu olmamalı, İsrail devletini eleştiren her kişi antisemit olarak algılanmamalı. Avrupa'da durum böyle olunca, burada yaşayan Türkiye kökenli solcuların benzeri yaklaşımları sergilemeleri doğal. Sonuçta, »sakallı mollaların« yönettiği Hizbullah »terörist«, »köktendinci« ve »fanatik« oluyor. Ama, neden-sonuç ilişkisinden bakıldığında, hiç te öyle değil.

HİZBULLAH'IN ORTAYA ÇIKIŞI

Adı Türkçe'ye »Allah'ın Partisi« olarak çevirilebilecek olan Hizbullah örgütünü değerlendirebilmek için, tarih sahnesine nasıl çıktığına ve Lübnan'ın son derece karmaşık politik yapısına bakmak gerekir. Lübnan çeşitli etnik ve dinsel kökenden olan toplumsal yapısıyla, bölgedeki bir çok ülke gibi, tarih boyunca büyük ülkelerin etkisi altında kalmıştır. Yakın tarihe bakıldığında, örneğin 19. Yüzyıl'da emperyalist güçlerin nasıl farklı toplumsal gruplara hamilik yaparak ülkeyi etki alanları altına almaya çalıştıkları görülebilir. Katolik olan Marunî'leri Fransa koruması altına alırken, Sünnî'leri ABD, Dürzî'leri Büyük Britanya, Rum-Ortodoksları da Çarlık Rusya'sı desteklemekteydi. Büyük devletler tarafından koruma altına alınmayan tek grup Şiî'lerdi. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra Lübnan'a hakim olan Fransa ancak II. Dünya Paylaşım Savaşı esnasında toplumsal gruplar arasındaki ihtilaflardan rahatsız oldu. Fransa 26 Kasım 1941'de Lübnan Cumhuriyeti'nin kurulmasını sağladı ve 1943'de bir »Ulusal Antlaşma« dayatarak, devlet başkanının Marunî'lerden, başbakanın Sünnî'lerden ve parlamento başkanının Şiî'lerden seçilmesini sağlayan bir sistemi dikte etti. Bu statik yapılanma, Şiî nüfusunun zaman içerisinde artmasıyla yeni ihtilaflara yol açtı. Ortadoğu'daki gelişmeler, bu ihtilafların derinleşmesine neden oldu. Özellikle tarihe »Kanlı Eylül« (veya Kara Eylül) olarak geçen ve Ürdün ordusunun 1970'de FKÖ'ye karşı giriştiği saldırı sonrasında Lübnan'daki Şiî nüfusun sayısı arttı. FKÖ'nün Ürdün'den çıkarılıp, Lübnan'a yerleşmesi ve çok sayıda Filistinli mültecinin de ülkeye gelmesi sonunda, FKÖ ülkedeki en güçlü askerî güç haline geldi. Bu durum, daha sonra 1975'de başlayan ve 15 yıl süren iç savaşın kıvılcımı oldu.

İsrail, kendine yakın gördüğü Marunî'lere yardım etmek, »Güney Lübnan Ordusu«nun kurulmasını desteklemek ve FKÖ'nü Lübnan'dan atmak için 1982'de Lübnan'a girerek iç savaşa katıldı. İsrail'in desteğiyle kurulan »Güney Lübnan Ordusu«nun Filistinli mülteci kampların-

da binden fazla insanın ölümüne yol açması, İsrail'de dahi infiale yol açmıştı. İsrail demokratik kamuoyunun baskısı sonunda dönemin savunma bakanı Ariel Şaron istifa etmek zorunda kalmıştı. Başlangıçta İsrail'e direnen FKÖ güçleri 21 Ağustos 1982'de Tunus'a taşındı. Aynı yıl İran'ın desteğiyle kurulan Hizbullah bundan itibaren işgale karşı direnişin asıl yükünü taşımak zorunda kaldı. Şiî nüfus, Hizbullah'ın kurulmasıyla ilk kez başka bir ülkenin desteğini alıyordu. Özellikle güney Lübnan'da örgütlenen Hizbullah kuruluşundan itibaren Lübnan politik yapılanmalarında geleneksel hal alan yolsuzluğa bulaşmamış, Şiî nüfusun sosyal sorunlarıyla da ilgilenmeye başlamıştı. Kısa bir süre içerisinde Şiî'lerin çıkar örgütü haline geldi ve komşu ülkelere örnek teşkil eden bir sosyal güvenlik ağı oluşturdu. İran'ın desteği olmadan bunu yapabilmesi muhakkak güç olurdu.

ŞİDDET KULLANAN DİNCİ ÖRGÜT, AMA...

Hizbullah, İran'daki dini yönetimin çizgisinde olan ve şiddeti, direnişinin aracı olarak kullanan dinci bir örgütlenme. Ancak, İran'daki Şiî önderlerin tersine, ülkede dine dayalı bir sistem oluşturmak istemediğini açıklayan Hizbullah, Lübnan'daki etnik ve dinî çoğulculuğu resmen tanımakta. Batı yönelimli Marunî'lerin aksine, kendisini Arap milliyetçisi bir parti olarak tanımlamakta ve Lübnan'ın, bir Arap ülkesi olarak Filistin halkının mücadelesini desteklemekle yükümlü olduğunu savunmaktadır. Zaten İsrail tarafından askerî saldırının nedeni olarak gösterilen iki İsrail askerinin esir alınmasını bu yükümlülüğün bir gereği olduğunu açıklayan Hizbullah yönetimi, askerlerin esir alınmasını İsrail'in Gazze Şeridi'ne saldırması ve çok sayıda Filistinli'nin öldürülmesi ile gerekçelendirmişti. Ateşkes sonrasında bir açıklama yapan Hizbullah genel sekreteri Hasan Nasrallah »böyle bir sonuca yol açacağını tahmin etseydim, askerlerin esir alınmasını emretmezdim« diyerek, özeleştiri yaptı.

İsrail ise 12 Temmuz'da başlattığı saldırısını, başta esir askerleri kur-

tarmak amacıyla gerekçelendirmişti. Ancak daha ilk günlerde İsrail'in gerçek amacının bu olmadığı, asıl amacının ülkenin alt yapısını toptan yok eden ve sivil halktan binden fazla insanın yaşamını kaybetmesine neden olan kütleli askerî operasyonla, Lübnan halkını Hizbullah'a karşı düşman etmek olduğu görüldü. İsrail bu planında başarılı olsaydı, Lübnan bir kez daha kanlı bir iç savaşa sahne olurdu. Ama bu plan da gerçekleşmedi. Yerleşim bölgelerinin, köprülerin, yolların, okul ve hastahanelerin bombalanması, sivil konvoylara saldırılması, Lübnan ve Suriye kıyılarında ekolojik felakete yol açılması, ispatlandığı gibi misket ve fosfor bombalarının kullanılması, halkın Hizbullah'a düşman olmasından ziyade, etnik ve dinsel kökene bakılmaksızın geniş kesimlerin desteğini almasına ve Hizbullah'ı «ulusal direniş örgütü» olarak kabul etmesine neden oldu.

Ortadoğu'daki insanların büyük bir kesimi artık Hizbullah'ı, güçlü bir düşmana boyun eğmeyen bir örgüt olarak görmekte. Çünkü Hizbullah, otuzbini aşkın bir ordu gücü, deniz ve hava bombardıman desteği ve ABD ile AB'nin oluru ile saldıran, 1967'de altı günde üç Arap ülkesinin ordularını yenen İsrail'e direnebilmişti. 34 gün süren savaş sonrasında İsrail'in hedeflerinden hiç birine ulaşamadığını söylemek, yanlış olmaz. Bu bilanço karşısında İsrail hükümeti ülke içerisinde sert eleştirilere maruz kalmakta. Her ne kadar aşırı sağcı muhalefet, hükümetin müdahalede çok geç davrandığını ve ateşkese çok çabuk karar verdiğini söyleyerek ateş püskürse de, hükümete yönelik en ciddi eleştiri ordu çevrelerinden geliyor. Yüksek rütbeli subaylar, Hizbullah'ın askerî saldırıyla yenilgiye uğratılamayacağını belirterek, Lübnan'ın işgal edilmesinin sadece Hizbullah'ı güçlendireceğini ve İsrail'in komşularıyla barış içerisinde yaşamasını zora sokacağını daha savaşın ilk günlerinde ifade etmişlerdi. Şimdi ise bu eleştirilerinde ne kadar haklı olduklarını ve Olmert hükümetinin, İsrail ordusunun »yenilmez« ünvanına zarar verdiğini söylemekte.

Bana kalırsa bu tespitle son derece haklılar. Çünkü bu direniş sadece

İsrail'in yenilmez olmadığını kanıtlamakla kalmadı. Aynı zamanda emperyalist güçlerin planlarının da boşa çıkartılabileceğini bölge halklarına gösterdi. Savaşa sonuçları itibarıyla bakıldığında, Hizbullah'ın savaş öncesinden daha güçlü bir konuma geldiği söylenebilir. Almanya barış hareketinden bazı isimler, Hizbullah genelsekreteri Nasrallah'ın, Arap dünyasının yeni yıldızı haline gelebileceğini söylüyorlar. Bu görüşe katılıyorum, çünkü Nasrallah, 1956 Süveyş Krizi'ni politik zafere dönüştüren Mısır'ın efsane ismi Nasır'dan sonra İsrail'i geri püskürtebilen ilk Arap politikacı. Nasrallah, Hizbullah'ı BM Güvenlik Konseyi'nin 1701 nolu kararına –bu kararla aynı 1559 nolu kararda olduğu gibi, Hizbullah'ın dağıtılması talep edilmesine rağmen- onay vermesini sağladı. Çünkü bu karar ile uluslararası hukuk İsrail'in Lübnan'dan çekilmesini dayatıyordu. Nasrallah'ın bu tavrı, uluslararası dış politikalar uzmanları arasında »Hizbullah, ihtilafın çözülmesinde güvenilir ve amacına uygun rasyonel davranan bir taraf olduğunu kanıtladı« yorumlarının yapılmasına neden oldu.

Lübnan'ın iç politik gelişmelerine bakıldığında da, Hizbullah'ın inisiyatif elinde tutmada başarılı olduğu görülebilir. Ateşkes başlar başlamaz ve daha uluslararası yardım kuruluşları lojistik hazırlıklarını yaparlarken, Hizbullah bombardımanlardan zarar gören bölge halkına yardım seferberliği başlattı. Aynı bombardıman sırasında olduğu gibi halka gıda maddeleri dağıtan Hizbullah, yıkılan kent ve kasabalara yardım gönüllüleri göndererek, sivil yaşamın yeniden olağan hale gelmesini ve yolların yapımına başlanmasını sağladı. Hizbullah, bu yardım çalışmalarını propagandasında da kullanarak, bölgedeki hakimiyetin hâlâ kendisinde olduğunu gösteriyor tabii ki. İsraili birliklerin geri çekildiği her yere, daha bir kaç saat geçmeden Nasrallah posterleri, Hizbullah'ın sarı renkli bayrakları yerleştirildi ve medyanın çekim yapabileceği tahmin edilen her yıkıntının üzerine »ABD işte eserin« veya »küçük, güzel Lübnan, İsrail'i yendi« yazılı pankartlar çekildi. Sadece bu çalışma, Hizbullah'ın bölgede ne denli güçlü olduğunu ve örgütsel yapılanmasının ne denli sağlam olduğunu göstermeye yetiyor.

Sonuçta, Hizbullah'ın –savaşı kazanamamış da olsa- bu ihtilaftan güçlenerek çıktığını tespit etmek durumundayız. Örgüt, adının çağrıştırdığı dinî yapılanmasını savaş esnasında geri plana itmeyi başarmış ve Lübnan'daki yaşamda toplumsal ve politik açıdan merkezî bir güç olduğunu kanıtlayabilmiştir. Savaş, Hizbullah'ın dünya çapında tanınmasını sağlayarak, Ortadoğu halkları arasındaki sempatisinin artmasına neden olmuştur. Bu gelişme örgütü, Ortadoğu'da ABD'ye bağımlı olan ülke yönetimlerinin nezdinde korkulu rüya haline getirmektedir.

Hizbullah, İran tarafından desteklenen bir örgüt. Ancak bu gerçek, Hizbullah'ın savaş sonrasında güçlenen otonomisinin ve bağımsız politika geliştirme yetisinin küçümsenmesine neden olmamalıdır. Sol, Hizbullah'ı salt Tahran'ın bölgedeki bir kolu olarak değerlendirme yanlısına düşmemeli bence. Çünkü böylesi bir değerlendirme, İran'a karşı gerçekleştirilmesi muhtemel bir saldırının ön hazırlığına, propaganda-sına ortak olmak anlamına gelecektir. Bu açıdan sol, dinî ve Arap milliyetçisi bir örgütlenme olan Hizbullah'ı, Lübnan'daki önemli bir toplumsal ve politik hareket olarak dikkate alarak değerlendirmelidir. Özellikle Türkiye solu, dış politika konusundaki stratejilerini geliştirirken bu gerçeği ve bulunduğu coğrafyadaki toplumsal gerçeklerin önemini göz önünde tutmalıdır. Aksi taktirde, bölge üzerinde oynanan çeşitli senaryolarda figüran olmaktan öteye gidilemeyecektir.

30. AĞUSTOS 2006

»Deprem«, Kemal Elitaş

ALMANYA'NIN SORUMLULUĞU

Alman Şansölyesi Angela Merkel, canı Lübnan hükümetinin istemleri nedeniyle sikkın olsa da, her fırsatta Lübnan'a asker gönderme konusunda »Almanya'nın tarihsel sorumluluğuna« vurgu yapıyor. Sorumlulukla beraber kullandığı ikinci gerekçe ise »İsrail'in varlığını güvence altına alma hakkının korunması«. Yüzeyselleşmenin olağan hale geldiği Almanya toplumunun hafızasının zayıflığı da bu noktada işine geliyor elbette.

İki gerekçeye Lübnan bağlamında yakından bakıldığında, ikisinin de büyük yalan olduğu ortaya çıkıyor. İsrail Lübnan'a saldırdığında, devlet bütünlüğü tehdit altında değildi. Yok olma gibi bir tehlikeyle de karşı karşıya olduğu söylenemez. Kaldı ki bölgenin tek süper gücü olması nedeniyle, İsrail'in değil, komşu ülkelerin güvenliği tehdit altında. İkiyüzden fazla nükleer roket başlığına sahip olan ve hamisi ABD'nin her fırsatta »varlığını garanti ederiz« dediği İsrail'in askerî gücü, komşusu olan Arap ülkelerinin toplamından daha yüksek.

Zaten ABDli ünlü gazeteci Seymour Hersh'in belgeleyerek yazdığı gibi, İsrailli askerlerin esir alınmasından çok önce ABD ile işbirliğinde hazırlığı yapılan Lübnan savaşının asıl nedeni, İran'a yönelik saldırının bir provasını yapmak ve Hizbullah'ı, ABD İran'a saldırmadan önce etkisiz hale getirmektir. ABD ordusunun Irak'taki işkencehanelerini ortaya çıkaran Hersh bunları, ABD yönetimindeki kaynaklarına dayandırarak yazıyor.

Yani kısacası, sorun İsrail'in var olma-yok olma sorunu değil. Sorun, ABD dışişleri bakanı Rice'ın ifade ettiği gibi, bölgeyi İsrail yardımıyla ABD kontrolü altına alma planının gerçekleştirilmesidir.

Merkel'in vurgu yaptığı »tarihsel sorumluluk« ise, İsrail saldırganlığını örtbas etmeye, meşrulaştırmaya çalışan propagandanın bir parçasıdır. Doğru, Alman faşizminin uyguladığı soykırım, Almanlara ebediyen vazgeçemeyecekleri bir sorumluluk, bir hassasiyet yüklüyor. Ancak bu doğru, Almanya'nın İsrail devletinin politikalarını kayıtsız şartsız desteklemesini zorunlu kılmaz. Günümüzde İsrail devletinin varlığını tehdit eden asıl unsur, siyonist rejimin saldırgan politikalarıdır. İşte trajik olan budur ve tarihsel sorumluluk Almanlara, Yahudilerin geleceğini gerçekten tehdit eden bu politikalarla karşı çıkma yükümlüğünü vermektedir.

Maalesef, ne Alman elitleri, ne de Almanya'daki Yahudileri temsil ettiği iddiasında bulunan Yahudi Cemaatleri Merkez Konseyi bu yükümlülüğe uygun davranmaktadırlar. Tam aksine, Lübnan bombalanırken, neoliberal sözcüler »Şimdi barış isteyen, aslında İsrail'in zayıflatılmasını, hatta yok edilmesini istemektedir« demekteydiler. Aynı 2002'de dönemin Yahudi Cemaatleri Merkez Konseyi başkanı Paul Spiegel'in »Barış çağrılarının ardında katiller saklanıyor« demesi gibi. Yani onlara göre, İsrail dahil, bölgede adil bir barışı savunanlar katil.

Emperyalist yayılmacılık hırsı, neoliberallerin gözünü karartmış durumda. Almanya'nın Lübnan'a asker göndermesinin zorunlu olduğunu söyleyenler daha da ileri giderek, İsrail'in geleceğini garanti altına almak için (!), önleyici girişimler bile gereklidir demektedirler. Saldırı ve işgal savaşından başka bir şey olmayan bu önleyici girişimlerin hukuksal temeli çeşitli düzeylerde temellendirilmeye de çalışılmaktadır. Örneğin AB Komşuluk Politikası Raporu'nda »Avrupa'nın ilgi alanı içerisinde olan bölgelerde gerektiğinde sistem değişikliğinin desteklenmesi« yazılıdır. İran ile görüşmelerin tıkanıldığını iddia eden Alman neo-

liberaller de, İsrail'in varlığının savunulması için İran ve Suriye'de »sistem değişikliğinin« İsrail'in askerî gücüyle gerçekleştirilebileceğini açıkça ifade etmektedirler.

Aynı Schröder-Fischer Hükümetinde olduğu gibi, Merkel hükümeti de Almanya'da yeni bir savunma tanımını meşrulaştırmak istemekte. Bunun için yurtdışına asker gönderilmekte, uluslararası toplumun verdiği görevlerden bahsedilmekte ve »tarihsel sorumluluk« demagojisine başvurulmaktadır. Alman hükümeti, planlar gerçekleşir ve BM kararı çerçevesinde bölgeye asker konuşlandırılırsa, saldırgan siyonist rejimin yanında savaş tarafı olacaktır. Hizbullah'a silah nakliyatını denizden engelleme görevini üstlenmek isteyen Almanya, İsrail'e denizaltı, tank, bomba ve mayın vermeye devam etmektedir.

Alman hükümeti faşizme karşı verilen mücadelenin, Holocaust'un deneyimlerini gerçekten ciddiye alsaydı, farklı bir politika uygular, Ortadoğu'da adil bir barışın gerçekleşmesi için siyonist rejimin saldırganlığına karşı çıkardı. Bu nedenle, Merkel'in getirdiği gerekçeler inandırıcı değil, inandırıcı olmasında beklenilmemeli. İnandırıcı olan, Almanya barış hareketinin talepleri: »Orduya yurtdışı görevine hayır! İsrail'e silah satımı durdurulsun! Ortadoğu'da kalıcı ve adil bir barışı sağlamak için, bölge halklarının temsilcilerinin katılacağı Sürekli Güvenlik ve İşbirliği Konferansı oluşturulsun!«. Bence her Almanın görevi, bunları savunmak, bölgeyi kan gölüne dönüştürecek her türlü girişime karşı çıkmak olmalıdır. Tarihten gerçekten ders alındıysa...

9 EYLÜL 2006

DIŞINDALANANLAR CUMHURİYETİ

17 Eylül 2006 Pazar günü F. Almanya'nın iki eyaletinde, Berlin ve Mecklenburg-Vorpommern'de, eyalet parlamentosu seçimleri yapılacaktır. Bu iki eyaletin bazı ortak özellikleri var: aşırı işsizlik ve yoksulluk, sanayisizleştirilme, aşırı borçlanma ve finansman zorlukları, altyapı eksikliği ve sosyal sıkıntılar. Sadece başkent Berlin'de yaklaşık 500 bin insan sosyal yardım alıyor. Eyaletlerin bir diğer ortak özelliği de, her ikisinin SPD ve Sol Parti.PDS koalisyonları tarafından yönetiliyor olmaları ve her ikisinde de solun – WASG ve Sol Parti.PDS- birbirlerine rakip olarak seçimlere katılmaları.

Seçimler, her ne kadar Almanya'daki güç dengelerini değiştirmeleri beklenmese de, ülkenin toplumsal yapısı ve geleceği konusunda önemli ipuçları taşıyor. Kamuoyu araştırmalarına göre seçmenlerin büyük bir kesimi hâlen karar verebilmiş değil. Araştırmacılar, kararsız seçmen oranının Berlin'de yüzde 46, Mecklenburg-Vorpommern'de ise yüzde 43 olduğunu belirtiyorlar. Son tahminlere göre eyalet parlamentolarındaki büyük partileri yüksek oranda oy kaybı bekliyor. Haliyle, Sol Parti.PDS'in de içinde olduğu hükümetler bu gelişmeyi kaygıyla izliyor.

Ancak asıl kaygı duyulması gereken başka bir konu var: son derece düşük olması beklenen katılım oranı. Araştırmacılar Mecklenburg-Vorpommern'de seçimlere katılım oranının yüzde 40'ın altında ola-

cağını tahmin ediyorlar. Bu tahmin gerçekleşirse, geçen ilkbaharda Saksonya-Anhalt'daki yüzde 44,4'lük ekşi (!) rekor kırılacak. Ve bu da neofaşistlere yarayacak. Yani yarın akşam büyük bir olasılıkla neofaşist NPD'nin Saksonya'dan sonra ikinci kez bir eyalet parlamentosuna seçilmesinin yol açacağı »şok« reflekslerine tanık olacağız. Gene her zamanki yorumları dinleyecek, haberleri dramatize ederek sunan spikerlerin kaygılı gözlerine bakacağız. İki gün sonra da herşey tekrar unutulacak.

Aslında seçmenlerin en temel haklarını kullanmayarak, seçimden uzak kalmaları, neoliberal soygun politikalarının uygulandığı son 24 yılın en belirgin emarelerinden birisi ve toplumsal bölünmenin en önemli kanıtı. İmtiyazlılar ile imtiyazsızlar, zengin ile yoksullar ve toplumsal yaşamın içindekiler ile »dışındalananlar« arasındaki uçurumun bir göstergesi. Yapılan araştırmalar günümüzde Batı Avrupa toplumlarının yaklaşık yüzde 25'lik bir kesiminin sürekli bir biçimde toplumsal, politik, ekonomik ve kültürel yaşamdan pay alamadıklarını ve bu yaşamın dışında tutulduklarını göstermekte. Dışındalananların oranının daha artacağına da kesin gözüyle bakılıyor.

Bir kaç hafta önce Aşağı Saksonya eyaletinde –ki bu eyalet Doğu'ya oranla hayli zengin sayılır- yapılan yerel seçimler, seçmenlerin sadece yarısının seçime katılması ile sonuçlandı. Hatta bazı kentlerde sosyal sorunların derinleştiği mahallelerde katılım neredeyse tek haneli oranlara indi. Örneğin eski bir üniversite kenti olan Göttingen'in bir mahallesinde 1215 kayıtlı seçmenden sadece 195'i seçime gitmiş. Diğer kentlerde de benzer gelişmeler kaydedilmiş durumda. Görüldüğü kadarıyla demokratik haklarından feragat edenler genellikle »klasik sol seçmen« olarak tanımlanan gruplar. Bu grupların geniş bir kesimi oy kullanmayarak, izolasyona çekilirken, bir diğer kesimi de ırkçı ve neofaşist partilere kaymakta. O yüzden katılımın düşük olacağı seçimlerde, NPD gibi partilerin seçim barajını aşacak derecede oy almaları bu gelişmenin doğal bir sonucu sayılmalıdır.

Soruna burjuva demokrasisi açısından bakıldığında, sosyaldemokrasi ve yeşiller dahil tüm burjuva partilerinin demokrasiyi tehdit eden bu gelişmeyi kanıksadığı tespit edilebilir. Zaten neoliberalizmin farklı kanatlarını temsil eden politik güçlerden de daha değişik bir tavır beklenmemelidir. Üzücü olan ise Almanya toplumsal ve politik solun bu gelişme karşısındaki yetersizliğidir.

Ülkenin içinde bulunduğu ortamda sol, gerek bu yetersizliğini aşmak, gerekse de toplumun belirleyici kesimlerinin -başta işçi sınıfının- bilincini politika değişikliği yönünde etkileyebilmek için, çıkarları ve istemleri sermaye yönelimli partiler tarafından kaale alınmayanların lehine yanıtlar geliştirmeli, toplumsal solun örgütleri ile birlikte neoliberal politikalara karşı gerekli olan savaşımları güçlendirmelidir.

Almanya'da solun birleşik partisinin kurulma girişimleri umut verici olmakla birlikte, sürdürülen »parti hukuksal olarak yeniden kurulmalı mı?« ya da »sol hükümetlere katılmalı mı?« tartışmalarının soyutluğu o denli hayal kırıcı. Sol içi programatik, ideolojik ve örgütsel tartışmalar gerekli gerekli olmasına da, adına politika yapıldığı söylenen kesimlerin derdi başka. Yanıtı 17 Eylül 2006 Pazar akşamı, saat 18.00'den sonra alacak ve »Dışındalananlar Cumhuriyeti«ne ne kadar yurттаşın daha katıldığını göreceğiz.

16 EYLÜL 2006

ADOLF'ÜN TORUNLARI PARLAMENTODA

»Neofaşist normalite« - 17 Eylül 2006 Pazar günü Berlin ve Mecklenburg-Vorpommern'de yapılan eyalet parlamentosu seçimlerini değerlendiren bir yazının başlığı böyleydi. Gerçekten de neofaşizmin Almanya'da bir »normalite« olduğunu söylemek olanaklı. Neofaşist NPD (Almanya Ulusal Demokrat Partisi) geçen Pazar Mecklenburg-Vorpommern'de yüzde 7,3 oranında oy alarak, Saksonya'dan sonra ikinci eyalet parlamentosuna girmeyi başardı. Berlin'de de, yüzde 2,6'lık oranla senatoya seçilemese de, bazı ilçe parlamentolarına girebildi. Seçim akşamı beklenildiği gibi medya ve parti temsilcilerinden, toplumsal kuruluşlardan böylesi durumlarda hep tekrarlanan, genel-geçer açıklamalar geldi. Söylemler rüzgâra yazıldığından, daha haftası dolmadan unutuldu.

Geçen haftaki yazımda bu seçimlerin ülkenin toplumsal yapısı ve geleceği konusunda önemli ipuçları taşıdığını belirtmiştim. Her ne kadar seçimlere katılmayanların oranlarını tahminde yanılmış olsam da, demokratik haklarından feragat edenlerin sayısı öyle küçümsenecek derecede değil. Ve bu, neoliberal değişim süreci içerisindeki Batı Avrupa burjuva demokrasilerinde artık demokrasiye katılımın azalmasının ve neofaşist-ırkçı parlamento temsilciliklerinin normal hale geldiğinin göstergesidir.

NPD'nin seçim zaferi yakından irdelendiğinde, bu gelişmenin olağan üstü bir hal olmadığı ortaya çıkıyor. 1964 yılında Hannover'de aristok-

rat subay Adolf von Thadden başkanlığında kurulan NPD, bugün bile, Alman faşizminin devlet partisi olan NSDAP'nin (Almanya Ulusalci Sosyalist İşçi Partisi) tüzel devamı olmasa da, NSDAP ruhunun taşıyıcısı olduğunu söylemekte. Kimi dönemler –salt iç politik kaygılar nedeniyle- göstermelik kapatılma tehditlerine maruz kalan NPD ilk büyük zaferini daha 1969'da elde etmiş ve 1969 genel seçimlerinde Almanya çapında yüzde 4,3 oranında oy almıştı. NPD bunun ardından uzun bir süre, »Ren Kapitalizminin« sosyal devlet uzlaşısının doğal bir sonucu olarak, marjinal kalmış, ancak hiç bir zaman politika sahnesinden kaybolmamıştı. Bugün ülke çapında topu topu 5.500 üyesi olan parti, 1994 sonrasında stratejisini değiştirerek »sokaklara ve kafalara hakim olma« ilkesi çerçevesinde hem şiddet kullanarak, hem de –öncelikle taşrada- sivil toplumsal girişimlerle kendine yer edinmektedir.

Bugün ise, »geri kafalı ve hırçın« imajını yıkarak »normalleşen« NPD'nin uzun vadeli strateji değişikliğinin başarı örneklerine tanık olmaktayız. 17 Eylül seçimlerini tahlil eden araştırmacılar, bazı bilim insanlarının uzun bir süredir ifade ettiklerini teyid ediyorlar: Bugünkü NPD seçmeni, çoğunlukla dünün klasik sol seçmenidir.

Seçimlerde kullanılan oyların analizi bu tespiti doğruluyor. NPD'ye oy verenlerin tablosu şöyle: 30 yaş altındaki toplam grubun yüzde 12'si; 30-44 yaş arasındakilerin yüzde 7'si. Seçmen gruplarına göre bakıldığında: ilk kez oy kullananlar yüzde 17, işçiler yüzde 11, memurlar yüzde 4, serbest meslek sahipleri yüzde 9, emekli yüzde 3, çırak yüzde 8 ve işsizler yüzde 17. NPD'ye oy verenlerin yüzde 95'inin en fazla yakındığı sorun ise toplumsal adaletsizlik. Sosyaldemokrasiye en fazla sırt çeviren seçmenlerin işçiler, işsizler, emekliler ve gençler arasında olduğu düşünülürse, durumun vehameti daha iyi anlaşılacaktır. İşte NPD'nin iyi eğitilmiş kadroları da bu klasik sol seçmenlere, içini boşaltarak milliyetçileştirdikleri sol söylemlerle yaklaşıyor, »Almanlar için toplumsal adalet«, »her Alman iş« benzeri sloganlar, sosyal girişimler ve »bizden biri« imajıyla sempati topluyorlar. Ancak buradan NPD'nin

insanları aldattığı sonucunu çıkarmak, »normalite fenomenini« açıklamaya yeterli değil. Çünkü NPD seçmenlerinin çoğunluğu, »toplum çoğunluğunun düşündüklerini« ifade ediyoruz diyen NPD'nin ne olduğunu bile bile oy vermektedir.

NPD'nin elde ettiği seçim başarısının en önemli dayanakları, toplum merkezindeki köktenırkçılık ve sistem partilerinin genel yaklaşımlarıdır. Göçmenlerin sosyal kasalara yük olduğunu söyleyenler, »sosyal yardım alan yabancı yurtdışı edilmelidir« talebini ileri sürenler, işsizleri »parazitler« diye nitelendirenler, »çalışmayan yemek de yemesin« deyiverenler öncelikle sistem partilerinin temsilcileridir. Keza »Almanların kader birliğinden« dem vuran ve »sen Almanya'sın, daha fazlasını ver« kampanyasına öncülük eden bizzat Şansölye Merkel'dir.

Sonuç itibarıyla neoliberal program çizgisinde şekillenen malî piyasalar kapitalizmi, ayırmacılık, dışlama ve dışındalanma ile toplumun bölünmesini derinleştirmekte ve neofaşizmin güçlenmesine neden olmaktadır. Adolf'ün torunlarının Alman parlamentolarına girmeleri, neoliberal politikaların bir sonucudur. Yani sorun kapitalizmdir. Neofaşizm de bir düşünce değil, insanlık suçudur. NPD ve benzeri örgütlenmelere karşı verilecek mücadelenin merkezine bu anlayış yerleşmelidir. Gerisi lafûgüzaftır.

23 EYLÜL 2006

IDOMENEO YA DA ALAMAN İSLAMI

Rivayete göre Girit kralı İdomeneo Truva savaşından dönerken müt-hiş bir fırtınaya yakalanır ve gemisi tam batmak üzereyken bir yemin eder: »Fırtınadan kurtulursam, sahilde rastlayacağım ilk canlı varlığı deniz tanrısı Poseidon'a kurban edeceğim« der, kurtulur. Talih bu ya, kralın sahilde karşılaştığı ilk kişi, kendisini merakla bekleyen oğlu İdamante'dir. Velhasıl iş çetrefilleşir ve 1781'de Wolfgang Amadeus Mozart'ın pembe dizi misali operasına dönüşür.

Antik Yunan'da rivayetler hep tanrıların gazabından bahsederdi. 21. Yüzyılın dünyası ise daha reel korkuları yaşıyor. Mozart'ın eserini sahneye uyarlayan Berlin Operası, bir sahnesinde İsa, Buda ve Poseidon'un yanısıra İslam peygamberi Muhammed'in de kesik başı gösterildiğinden »aman teröristler operamızı bombalar« korkusuyla operayı programından alıverdi ve medya ile politikacıların gazabına uğradı. Opera yönetiminin doğru mu, yanlış mı yaptığı tartışması bir yana, olay, yaratılan korku ortamının nelere muktedir olduğunu göstermeye yetiyor. Hoş, opera yönetiminin bu tavrıyla dünya medyasının ilgisini çekmesini »iyi pazarlamacılık« olarak değerlendiren de yok değil, ama İdomeneo tartışması tam da Alman devletinin örgütlediği »İslam Konferansı« ile örtüşünce, opera eleştirmenlerinin (!) sayısı artıverdi.

Alman devleti son yirmibeş yılın kemikleşmiş »Almanya göç ülkesi değildir« paradigmasını değiştiriyor mu acaba? Baksanıza, daha

»Entegrasyon Zirvesinin« şaşkınlığı geçmeden, toplumun önemli bir çoğunluğunun »İslam Almanya'ya uymuyor« düşüncesinde olmasına rağmen bir de »İslam Zirvesi« düzenleyiverdiler. İçimde kötülük yok ama, düşünmeden de edemiyorum: hani bir laf vardır ya »bayram değil seyrân değil, enişte beni niye öptü?« diye. İşte bu da ona benziyor. Onyıllar boyunca politikasının temel direklerinden birisi İslam ve yabancı düşmanlığı olan, kaba milliyetçi tutumuyla tanınan Hristiyan Birlik Partileri'nin yönetici ve bakanları ne oldu da birden bire »göç ülkesi olma gerçeğini« kabul ediyor, kaale almadıkları kesimleri resmî görüşmelere davet ediyorlar? Nedir bu değişimin ardında yatan nedenler?

Öncelikle şunun altını çizmekte yarar görüyorum: İşçi göçü yıllardan beri neoliberal politikaları uygulamak için enstrümentalize edilmektedir. Başta Birlik Partileri olmak üzere, sistem partileri ve Alman devletinin kurumları, ülkenin bir göç ülkesi olduğunun bal gibi farkındaydılar. Ancak bu gerçek ekonomik, sosyal ve politik sorunların gerçek nedenlerinin üstünü örtmek, demokratik ve sosyal hak budanımını gerekçelendirmek, toplumun bölünmesini derinleştirmek ve neoliberal programa yarayan korku ortamını yaratmak için reddedildi. Göçmenler, temel bir çok haktan mahrum, egemen politikanın istediği gibi kullandığı manevra kitlesi olarak tutuldular.

Eğer yıllarca böylesi bir politika uygulayanlar ve özellikle »Alman ulusunun kader birliğinden« bahsedip »ince« milliyetçi ve yabancı düşmanı bir çizgi izleyen Wolfgang Schaeuble bugün diyalogdan dem vuruyorlarsa, bunun ardında politika değişikliği falan aranmamalıdır. Bence egemen politika aynı çizgisini sürdürüyor. »İslamla diyalog« da bu çizginin güncelleştirilmiş bir şekli. Çünkü sorun, ülke gerçekliğini tanımak değil, Alman devletinin dış politik çıkarlarına uygun olarak, ülke içerisinde preventif önlemler alma çabasıdır.

Federal Hükümet gerek Lübnan'a asker gönderme, gerekse de

Perşembe günü parlamentoda kabul edilen Afganistan askerî operasyonunu uzatma kararıyla İslam dünyasında tepki topladığının farkında. İşte en azından Almanya'da yaşayan yaklaşık 3,5 milyon müslümanın (resmî istatistiklere göre Almanya'da yaşayan müslümanların yüzde 80'i Sünnî, yüzde 17'si Alevi ve yüzde 3'ü Şîî. Ayrıca 3,5 milyonun yaklaşık 1,8 milyonu da Türkiye kökenli) kontrol altında tutulması sağlanırsa, bu tepkilerin Almanya'daki etkisi azaltılabilir ve iç güvenlik açısından preventif adımlar atılmış olur düşüncesinde. Bu benim uydurmam değil, aksine iç politikacılar tarafından yıllardan beri dile getirilen düşünceler.

Amaçlarına ulaşmak için aba altından sopa da göstermiyor değiller. Söylemlere dikkat edilirse hep »ya entegre olun, ya da..« veya »müslümanlar diyaloga açık olmalı ve terörü lanetlemeli, yoksa...« türünden hem dayatmalara, hem de tehditlere başvurulmakta. Bu açıdan gerek »Entegrasyon Zirvesi«, gerekse de yeni icad »İslam Konferansı«, proje pastasından pay alma kaygısında olan kimi »göçmen temsilcisinin« dediği gibi ileri bir adım değildir. Amaç »Alman İslamı« adında bir hilkat garibesi yaratarak, hem İslamî örgütlenmelerin etkisini kontrol altına almak, hem de müslüman göçmenleri dış politik çıkarlara stepne yapmaktır. Kısacası, Almanya'daki egemen politikanın İslam ve göçmenler konusundaki iyi niyetinden şüphe duyulmalıdır.

30 EYLÜL 2006

AVRUPA SOL PARTİSİ:

"BU SADECE BİR BAŞLANGIÇ" MI?

Avrupa toplumları II. Dünya Paylaşım Savaşı'ndan bu yana en köklü değişim sürecini yaşıyor. Yaşamın neredeyse her alanında hegemone etkinlik sağlayan sermaye ve sermaye yanlısı politik elitler, çevre ülkeleri de dahil olmak üzere Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin iktisadî, toplumsal ve politik yapılarını, malî piyasalar kapitalizminin özüne uygun bir biçimde tüm hızlarıyla neoliberal çizgide yeniden şekillendiriyor. Devlet sosyalizmi deneyinin başarısızlıkla sonuçlanması da bu sürece ivme kazandırıyor.

Çekirdek Avrupa ülkelerinin emperyalist emellerine göre militaristleştirilen Avrupa, savaş sonrası tarihinde sosyal, sendikal ve demokratik hakların en şiddetli budanışına sahne oluyor. 1990'larda ulusal sınırlar içerisinde "var olanı savunma" pozisyonuna gerileyen ve elde edilmiş kazanımları teker teker kaybetmekte olan Avrupa solu, bu gelişmelere gerekli yanıtları vermekte hâlâ zorlanıyor ve arayışlar içerisinde bocalıyor.

Buna rağmen, kapitalist küreselleşmeye ve neoliberalizme karşı mücadele içerisinde gelişen yeni sosyal hareketlerin tabanının genişlemesi, bu hareketlerin kısmî başarılarla imza atmaları, geleneksel sol, sosyalist ve komünist partilerin kendi tarihleri ile hesaplaşmaları ve değişen koşullara uygun programatik ve yapısal değişim için tartışma süreçlerini başlatarak yeni deneylere girmeleri sol için bir umut yaratıyor.

Roma'da 8-9 Mayıs 2004'de oluşturulan "Avrupa Sol Partisi" (ASP) bu yeni deneylerden biri. ASP'ye şu anda 15 ülkeden 17 parti üye. Aralarında Türkiye'den ÖDP'nin de olduğu 9 parti de gözlemci statüsünde. Hem tüzel kimlikleriyle partilerin, hem de tek tek bireylerin üye olabileceği ASP, yeni bir enternasyonalin temel taşlarından biri olma iddiasında. Bileşenlerine bakarak ASP'nin böyle bir fırsat içerdiğini söylememek, haksızlık olur doğrusu.

Ancak kuruluş sürecinde ve sonrasında soldan ifade edilen eleştirilere ve ASP ile üye partilerin karşı karşıya bulundukları sorunlara değinmeden bu tespiti yapmak da, perspektiflerin analizinde tek yanlılığa neden olabilir. Kaldı ki ASP'nin neoliberal cepheye geçen sosyal demokrasiden boşalan yeri mi alacağı, yoksa gerçekten kapitalizmi aşmaya çalışan bir perspektifle solu yeniden mi kuracağına yönelik soruya verebildiği yanıt da henüz pek net değil.

ORTAK SORUN VE FARKLILIKLAR

Son yıllarda Avrupa toplumsal ve politik solu içerisinde sürdürülen tartışmalarda, sol akımların bir çoğunun Avrupa'daki sol partilerin üç ortak sorunla karşı karşıya oldukları konusunda hemfikir oldukları görülebilir. Partilerin tüm farklılıklarına rağmen önlerinde duran bu ortak sorunları şöyle tanımlayabiliriz:

* Sol partiler, ülkelerindeki iktisadın, toplumlarının ve devletin neoliberal şekillendirilmesi ile karşı karşıyalar. Avrupa toplumsal ve politik solu, yeni teknolojik devrimin, geniş bireyselleşme eğilimlerinin ve savaş sonrası sistem krizlerinin yarattığı koşullara gerekli yanıtı geliştirmeyi beceremedi ve yapısal değişim projesini sermaye yanlısı elitlerin inisiyatifine bıraktı. Burjuvazi bu şekilde, 1970'lerde mütemadiyen hızlandırmaya başladığı programı ve 1990'larda kazandığı ivme ile kâr mantığının toplum, iktisat ve politik kararlar üzerine hâkimiyet kurmasını sağlayabildi. Toplumların ileri güçlerinin ifade ettiği bölgesel bü-

tünleşme ve uluslararası istikrar arzusu artık egemen güçler tarafından müdahale savaşları ile emperyalist yayılmacılığın Avrupa politikalarının aracı olması anlayışı ile birebir bağlantılı hale getiriliyor. Piyasaların küreselleşmesini, eski ulusal sosyal uzlaşların fesih edilmesine indirgeyen Avrupa politik solu, sermayenin etki alanının genişlemesine ve malî piyasaların ulusal ve AB düzeyindeki politik kararlar üzerinde egemen olmalarına karşı etkin direniş gösteremedi.

Sermaye, neoliberal programını sistematik bir biçimde hızlandırarak uyguladı. Bu programın bireysel özgürlükleri geliştireceğini ve kendilerini sosyal sorumluluğun "gereksiz yüklerinden" kurtaracağını savanan politik ve kültürel elitler ve orta tabakaların geniş bir kesimiyle ittifağa girebildi. "Her bireyin kendi kaderinden kendisinin sorumlu olduğu" demagojisiyle, neoliberal politikaların acı, ama alternatifsiz reçeteler olduğunu yaygın bir görüş haline getirebildi.

İstisnasız tüm toplumsal ve politik bileşenleri ile Avrupa solu, ortaya çıkan yeni koşullara sermayeden farklı, başka yanıtlar veren bir politika geliştirmekte ve toplumun, başta işçi sınıfı olmak üzere, belirleyici kesimlerinin bilincini rota değişiminin zorunluluğu yönünde inandırıcı bir biçimde etkilemede yetersiz kaldı. Gereğinden uzun bir süre ulusal çerçevede elde edilmiş kazanımların zayıf savunusuyla ilgilenen Avrupa solu enternasyonalist bir kapsam kazanamayan soyut eleştiri pozisyonunu aşamadı.

Nihayet ortak bir çatıya kavuşan Avrupa politik solu, kıt'a düzeyinde ve Avrupa toplumsal solu ile birlikte yeni, sosyal, demokratik, ekolojik ve barışçıl, aynı zamanda ileri ve adil olan ve antikapitalist, ama reel sistemin verili koşulları altında başlayabilecek bir gelişme yolu üzerine ortak tartışmayı başlatma yükümlülüğü altındadır. Aksi takdirde Avrupa kapitalizmlerinin barbarlığa dönüşmesine ve emperyalist savaşların egemen olduğu bir çağa geçilmesine karşı ciddi ve inandırıcı bir alternatif geliştiremeyecektir.

* Avrupa solu henüz, ulusal sınırlar içerisindeki görevlerini de yerine getirebilmek için, -bırakın enternasyonalleşmeyi- yeterince Avrupalılaşılabilmiş değil. AB'nin bütünleşme ve genişleme süreci hep sermaye yönelimli elitlerin bir projesi olarak geliştiriliyor. Önceleri faşizm ve savaşın acılarından hareket eden Batı Avrupa toplumlarının, sonraları da devlet sosyalizmi ülkelerinin toplumlarının sempatisini kazanan "Birleşik Avrupa" düşüncesi, uzun bir süre refah, sosyal devlet ve genişletilmiş demokrasi beklentisi ile bağlantılıydı. Günümüzde ise Avrupa toplumlarının önemli bir kesimi, haklı olarak AB kurumlarının egemen güçler tarafından neoliberal projeleri geliştirmek ve ulusal devlet sınırları içerisindeki güç dengelerini lehlerine değiştirmenin aracı haline getirildiğine inanıyorlar. AB Anayasa Taslağı'na karşı geliştirilen direniş, Bolkestein Yönergesi'ne ve benzeri uygulamalara karşı oluşan muhalefet bunun bir göstergesi.

Ancak bu muhalefetin kapitalizm karşıtı perspektifi içermeyen ve mücadeleyle salt ulusal çerçevede sınırlı tutan bir çizgide kalması, toplumsal muhalefetin "milliyetçi kaygılara" teslim olmasına neden olacak ve sonucunda AB karşıtı söylemi kullanan sağ popülizmi güçlendirecek. Böylesi bir gelişmeyi ancak Avrupa düzeyinde kurumsallaşan Avrupa toplumsal ve politik solu engelleyebilir. Avrupa politik solu hem "Avrupa merkezci" bir bakış açısını terk eden bir anlayışla enternasyonalist bir kurumsallaşmaya gitmek, hem de Avrupa'daki toplumsal solun aktörlerinin kıt'a çapında işbirliğine girmelerini, kurumsallaşmalarını ve ortak mücadeleler geliştirmelerini desteklemek zorunda. Kurumsallaşmış bir enternasyonalist Avrupa politik solu, toplumsal sol güçlerin ağlarıyla birlikte, Avrupa'nın şekillendirilmesi ve AB'nin yapısal değişimi üzerine stratejiler geliştirme, sermaye yönelimli elitlere kaptırılan mevzileri geri alma ve kapitalist olmayan bir gelişme yolu için politik, sosyal ve kültürel etkinliğini artırma yükümlülüğü altında.

*Devlet sosyalizmi deneyinin başarısızlığından sonraki döneme sol güçlerin zayıflayıp gerilemesi ve geniş kesimlerin politik angajman-

dan geri çekilmesi damgasını vurdu. O dönemlerde sol arasında dahi mevcut kapitalist sistemin alternatifinin olmadığı inancı yaygınlaşmıştı. Burjuvazi, özellikle neoliberal kesimler on yıldan uzun bir süre boyunca yaşamın her alanını belirler oldular. Kimi ülkede hükümet ortağı olan, kimilerinde ise sosyal demokrat iktidarları dışarıdan destekleyerek hükümetin bir parçası haline gelen sol partiler, neoliberal projeleri destekleme suçlamasıyla karşı karşıya kaldılar. Solun kabuğuna çekilmişliği, toplumsal solun perspektifsizliği sağ popülizmin ve ırkçılığın gelişmesine ve giderek burjuva demokrasinin içinin boşaltılmasına neden oldu.

Ancak son yıllarda savaşlara ve Avrupa sosyal devlet anlayışının yok edilmesine karşı geliştirilen kitlesel gösteriler, yeni sosyal hareketlerin gelişmesi, Sosyal Forum'lar süreci ve sosyal demokrasinin cephe değiştirmesiyle ortaya çıkan kriz bu durumu değiştirdi. Sendikalar ve diğer geleneksel güçler ve sol partilerin ötesindeki yeni sosyal hareketler stratejik ittifak arayışları içerisine girdiler. Bu durum solun alanının yeniden tanımlandırılmasını dayatıyor.

Neoliberal gelişmeye karşı mücadelenin başarılı olması ve kapitalizmi aşacak bir transformasyon sürecinin başlatılabilmesi için Avrupa toplumlarındaki güç dengelerinin değiştirilmesi gerekli. Bunun içinse politik alternatiflerin şekillendirilmesi zorunlu.

Sol, hegemonya mücadelesini başarılı bir şekilde yürütebilirse, var olanı koruma ve sistemin sonuçlarını hafifletme çabası yerine, toplumun ileri güçleri ile birlikte geleceği şekillendirme yetisini yeniden elde edecek. Bunu başarabilmesinin ön koşulu ise politika, politik mücadele ve avangart anlayışını sorgulamak, açık politik oluşumlar ve ittifaklar içerisindeki rolünü tanımlamak ve kendisini toplumun kurtuluşunu hedef gücü olarak yeniden kurmak.

Bu gücü kurma iddiasıyla yola çıkan ASP gerek ortak sorunlara or-

tak yanıtlar bularak geliştirmekte, gerekse bileşenlerinin farklılıklarını üretken, yaratıcı bir biçimde kullanmakta zorlanacak gibi görünüyor. Çünkü, AB'nin geleceği, küreselleşme ve ulusal devlet ve Doğu Avrupa gibi konulardaki görüş farklılıklarının da ötesinde, ASP'nin üye partileri arasında iki önemli farklılık söz konusu.

* İlki, partilerin faaliyette bulunduğu ülkelerin farklılıkları. Her ülkenin kendi tarihi, gelenekleri, sosyokültürel özellikleri var. Bunlar toplumsal yaklaşımlarda, kurumlarda, güç dengelerinde ve elbette sol yapılanmalarda kök salmış durumda. Öte yandan, örneğin Almanya'daki bazı sorunlara yönelik olarak geliştirilen çözüm önerileri, örneğin Yunanistan'da birebir uygulanamayacaktır. Sosyal güvenlik sistemlerinin neoliberal şekillendirilmesine veya işsizliğe karşı tek tip Avrupaî bir çözüm olanaklı gözüküyor. Aynı sorunlara farklı ülkelerde farklı çözüm önerilerinin geliştirilmesi zorunlu olabiliyor. Bu nedenle ASP ve bileşenlerinin ortak yanıtları ararken, ulusal farklılıkları göz önünde tutmaları, bu farklılıklarla üretken bir ilişki içerisinde olmaları gerekiyor. ASP bileşenleri arasında karşılıklı bilgi alış veriş ve farklılıklardan öğrenme yetisi yeterince gelişmemiş görünüyor. Bu darlık aşılmalı, çünkü Avrupa düzeyinde geliştirilecek politik stratejiler ancak farklılıkları göz önünde tuttuklarında başarı şansı elde edebilir. Böylesi bir yaklaşım aynı zamanda tek tek politika alanlarında ASP bileşenlerinin girecekleri işbirliğinin de ön koşulu.

* İkincisiyse, ASP bileşenlerinin tarihsel gelişme ve nitelik farkları. Nasıl her ülkenin kendine özgü tarihi varsa, partilerin de kendi tarihleri, gelenekleri ve kültürleri var. Antifaşist mücadelede pişen, savaş sonrasında Stalinizm'den kopan Batı Avrupa komünist partileri, 1990 sonrası dönüşüme uğrayan devlet sosyalizmi partileri, 1960'lı yılların alternatif oluşumları, Troçkist akımların oluşturduğu yapılanmalar, sosyalist ve komünist gelenekten gelip çevreci örgütlerle birleşen akımlar ve daha niceleri günümüz Avrupa politik solunun kültürünü, yapılanmalarını ve toplumsal bağlarını belirliyor.

Tüm farklılıklarına rağmen istisnasız tüm partilerin karşısında programatik, stratejik ve örgütsel yenilenme sorunu duruyor. Gelişmeler hiç bir partinin bugüne kadar olduğu gibi kalamayacağını göstermekte. Çünkü hiç birisi bulunduğu ülkede hegemonya kuracak güçte değil. Bu konumu değiştirmek isteyen her parti yenilenme sorusunu yanıtlamak zorunda. Gidişatın bu yönde olacağından eminim, ancak yenilenme tek biçimli, tek tip bir parti çıkarmayacaktır. Zaten hegemonya mücadelesinde başarı kazanmak isteyen, kurtuluşu hedefleyen bir sol, ister Avrupa düzeyinde, ister ulusal düzeyde olsun ancak çoğulculuk ve çeşitlilik temelinde, katılımcı-paylaşımcı, demokratik ve özgürlükçü olduğu taktirde var olabilecektir.

SONUÇ YERİNE

Avrupa politik solu ASP'nin kurulmasıyla doğru yönde ilk adımını attı. ASP, kendisine çok ihtiyaç duyulan bir dönemde politika sahnesine çıktı. Çünkü malî piyasalar kapitalizminin neoliberal sonuçlarının gündelik yaşamda gün yüzüne çıktığı her yerde, bu politikalara alternatif arayışı da artıyor. On yıllarca politik angajmandan uzak duran insanlar dahi gelişmelere karşısında sessiz kalmıyor. Seçimlerde bilinçli olarak oy kullanmayarak protestolarını dile getiriyorlar. Yeni oluşan sol birliklere ilgi artıyor. Geleneksel toplumsal güçler yeni ittifaklar için bu sol birliklerle dirsek temasına giriyor. Gene de protesto hareketine katılmakla, siyasal mücadeleden çekilmek (resignasyon) ve/veya sağ popülizme kaymak arasındaki sınır çok ince. ASP ve bileşenleri böylesi bir gelişmeyi engelleyebilecek, son yıllarda ortaya çıkan toplumsal dinamiği, geniş kitleleri harekete geçirerek Avrupa'daki güç dengelerini zorlamaya ve toplumsal ve parlamenter çoğunluklar elde etmeye yönlendirebilecek güçte değiller henüz. Ancak –süresi yıllar değil, on yıllarla ifade edilse de- bir değişim dinamizmini başlatmak için koşullar uygun.

ASP sadece bir başlangıç. Bir deney. Bana kalırsa şimdiki aşama-

da yapılması gereken, ASP sürecine doğrudan müdahale etmektir. Geleneksel Avrupa politik solunun enternasyonalleşebilmesi ve Avrupa merkezci bakış açısının yıkılabilmesi için AB'nin çeperindeki ülkelerin sollarının ASP sürecine kendi gelenekleri, tarihleri, kültürleri ve özgün bakışları ile katılmaları gerekli. Sonuçta ASP dışındaki sol sosyalist parti ve akımların kaybedecekleri bir şey yok. En azından geleneksel Avrupa soluna, AB dışında da var olduğu öğretiler. Bu da solda zorunlu olan paradigma değişikliğine katkı sağlayabilir.

EYLÜL 2006

YENİ SAVAŞ SİNYALLERİ Mİ?

Bugünlerde Türkiye başbakanı Erdoğan'ın dış politika ajandası hayli dolu. Kısa bir süre önce ABD başkanı Bush ve Britanya başbakanı Blair ile görüşen Erdoğan, en son Almanya şansölyesi Merkel'i ağırladı. AB'nin genişlemeden sorumlu komiseri Olli Rehn'de geçen Çarşamba'ya kadar üç gün Ankara'daydı. Görüşmelerin iki ana konuda, AB üyeliği ve İran ile olan nükleer ihtilaf, yoğunlaştığını basından öğrenebildik. Ancak özellikle İran ile ilgili olarak görüşmelerde nelelerin konuşulduğunun açıklanmaması, kafalarda bazı soru işaretlerine yol açtı.

Aslına bakılırsa bu soru işaretlerinin kısa zamanda ciddî kaygılara dönüşebilecekleri de söylenebilir. Çünkü gelişmeler, önümüzdeki bir kaç ayın çok sıcak geçeceğine işaret ediyor. İlginç olan ise BM Genel Kurul toplantısı öncesine kadar yaygara koparan ABD yönetiminin sessizliğe bürünmesi. Savaş karşıtlığı ile tanınan ABD Kongre üyesi Maurice Hinchey'in bir kaç gün önce söylediklerine bakılırsa, bu sessizlik fırtına öncesinin sessizliği. Demokrat Parti'li Hinchey, 7 Kasım'daki Kongre seçimleri öncesinde İran'a saldırılmasının söz konusu olduğunu söylemiş ve söylediklerine kanıt olarak da, arasında nükleer silah taşıyabilen uçak gemisi »Eisenhower«in de olduğunu büyük bir ABD filosuna harekât emrinin verilmesini göstermişti. ABD deniz kuvvetlerinden alınan bilgilere dayanılarak, filonun üç hafta sonra İran yakınlarında olacağını bildiren bazı gazete haberleri, Hinchey'in iddiasını teyid ediyor.

ABD başkanının beklenenin aksine BM Genel Kurul toplantısında İran'la ilgili olarak ılımlı bir söylemde bulunması, kimi gazeteciler tarafından ABD dış politikasında değişim olarak yorumlanmıştı. Hatta hükümete yakınlığı ile tanınan Washington Post gazetesi »İkinci Bush hükümeti İran'la savaş opsiyonunu terk ederek, sorunu diplomatik kanaldan çözmek istiyor« tespitini yapmıştı. Ancak Pentagon'daki hareketlilik ve Türkiye'nin içinde olduğu yoğun diplomasi trafiği daha farklı sinyaller veriyor.

Uluslararası medyanın yüzeysel olarak geçtiği bir kaç ayrıntı, bu sinyallerin yeni savaş sinyalleri olabileceği kaygısını artırıyor. Örneğin »Time« dergisi muhabiri Michael Duffy bir haberinde ABD mayın gemileri ve mayın arama botlarının mürettebatlarına, İran istikametine hareket etmek için bağlı bulundukları birliklere Ekim başında teslim olma emri verildiğini belirtiyordu. »Eisenhower« uçak gemisinin dahil olduğu filo harekât emrinin verildiğini bildiren haftalık gazete »The Nation«, ayrıca Afganistan'daki hedeflere hâlen bombardıman uçaklarının kalktığı »Enterprise« uçak gemisinin Ekim ayında bitecek olan görev süresinin uzatılabileceğini belirtiyordu. Gazeteye göre, ABD deniz kuvvetlerinin Kasım ayında göreve gönderilmesini planladığı »Eisenhower«e şimdiden harekât emri verilmesi tuhaf bir karar. Hatırlanacağı gibi ünlü gazeteci Seymour Hersh daha Nisan ayında Pentagon'un olası bir İran savaşı için kontenjan planlaması içerisinde olduğunu ortaya çıkartmıştı. Geçen ay ise, saygın bir magazin olan »The Raw Story« internet dergisi, Hersh'in ortaya çıkardığı birinci planın sonuçlandığını ve Pentagon'un somut operasyon ve operasyon sonrası planlarına geçtiğini ileri sürdü.

Bu ayrıntıları alt alta sıraladığımızda ortaya çıkan tablo gerçekten ürkütücü. Bush diplomatik çözüm hamlesi yaparken, Pentagon somut savaş hazırlığında. Tabii ki bundan hemen falanca tarihte yeni bir savaş çıkacak sonucunu çıkarmak doğru olmaz. Ancak Bush yönetiminin bugüne kadar attığı adımlar, söylemlerine şüpheyle bakmayı gerek-

tiriyor. Hem ne demişler: »Ainesi iştir kişinin, lafa bakılmaz«. Bakalım Kasım ayı neler gösterecek.

Açık olarak görünen bir şey ise Çekirdek Avrupa'nın ihtilafta aktif rol almak istemesidir. Almanya dışişleri bakanı Walter Steinmeier »Die Welt« gazetesi ile yaptığı bir mülakatında bunu şöyle açıklıyor: »Değişen bir şey yok. Hareket noktamız, üç Avrupa devletinin, yani Almanya, Fransa ve Britanya'nın acil bir uluslararası sorunda sorumluluk üstlenmeye hazır olmalarıdır«. İşte Merkel'in Türkiye ziyaretine bu açıdan bakıldığında, farklı olan renkler görülebilecektir.

Peki, tüm bunlardan bizlerin çıkaracağı sonuç ne olmalıdır? Öncelikle savaş karşıtlarının, sol ve demokratik güçlerin şu soruya dürüst yanıt vermeleri gerekir: Tüm antidemokratik uygulamalarına, Kürtlere yönelik baskılarına ve gerici-köktendinci devlet ideolojisine rağmen, bağımsız bir devlet olan İran'a karşı düzenlenecek askerî saldırıya, nükleer silah ve santrallere sahip olan ülkelerin, başka ülkelerin nükleer enerjiden faydalanıp faydalanamayacaklarına karar verme hakkını kendilerinde görmelerine karşı nasıl bir tavır alınmalıdır? Bence bu soruya verilecek yanıtın dürüstlüğü, inandırıcılığımızın kıstası olacaktır.

7 EKİM 2006

NOBEL, SOYKIRIM VE İKİYÜZLÜK

İnsan ancak yaptığı işle gurur duyabilir. Ama bazı olaylar vardır, başka insanların başarıları sizin için de bir gurur vesilesi olur. 2006 Nobel Edebiyat Ödülü'nün Orhan Pamuk'a verilmesi de böyle bir şey. Kuşkusuz bu haber Türkçe edebiyatı sevenleri son derece gururlandırmıştır. Ben de kendimi bir edebiyatsever olarak nitelendirdiğimden, bırakın kitabı gazete okuyan sayısının bile az olduğu bir ülkenin yazarının bu ödüle layık görülmesine son derece sevindim. Türkiye edebiyatının çınarı Yaşar Kemal'in dediği gibi »Sevgili Orhan hak ettiği ödülü aldı«.

Pamuk'un layık görüldüğü ödül Türkiye'de basit ve banal reaksiyonlara neden oldu. Köşe yazarlarının, kimi politikacıların gösterdikleri seviyesiz, milliyetçi, hatta ırkçı tepkiler, ülkedeki »entelijansiyanın« ne kadar aciz durumda olduğunu ve ne denli resmî ideolojinin kölesi haline geldiklerini kanıtıyor. Pamuk büyüdükçe, onlar cüceleşiyorlar.

Nobel Ödülü'nün açıklandığı aynı gün Fransa parlamentosu Ermeni Soykırımı ile ilgili bir karar aldı. Bu karar da Türkiye'de beklenen reflekslere yol açtı. Üretilen »düşünce soykırımı« türünden yeni ve sunî terimlerle Türkçe iğfal edilerek, Fransa Parlamentosu'nun aldığı karar topa tutuldu.

Öncelikle şunun altını çizmekte yarar görüyorum: kanımca Fransa Parlamentosu'ndaki çoğunluk Ermeni Soykırımı ile ilgili kararı ilk önce

iç politik kaygılar nedeniyle aldı. Avrupa'nın emperyalist çizgide yeniden yapılanmasının mimarlarından birisi olan Fransa'nın Türkiye'de demokrasi, insan hakları veya azınlık hakları gibi düşüncelerle hareket ettiğine hiç inanmıyorum. Alınan karar, Türkiye'nin AB üyeliğine karşı olan Fransa kamuoyuna verilen bir sinyaldir. Aynı zamanda da Türkiye'deki karar vericilere aba altından sopa gösterilmektedir. Fransa soykırım konusunda inandırıcı olabilmesi için, önce kendi tarihiyle hesaplaşmalı ve kendi sömürgelerinde uygulanmış olan devlet terörünü ve vahşeti reddedenlere ceza verilmesini karar altına almalıdır. Böyle olsaydı neofaşist lider Le Pen çoktan hapsi boylar, demagojisini sürdürme şansından yoksun kalırdı. Fransa kendi tarihine aynı hassasiyetle yaklaşmadığı müddetçe, Ermeni Soykırımı konusunda söyledikleri ikiyüzlülük olarak algılanacaktır.

Fransa'nın bu ikiyüzlülüğüne rağmen, alınan karar bence doğru bir karardır. İşlenen insanlık dışı suçları reddetmenin, düşünce ve ifade özgürlüğü olmadığı, inkarın suça ortak olma anlamına geldiği ve suç işlemek olduğu 21. Yüzyıl dünyasında demokratik hukuk devleti anlayışının olağan bir kuralı olarak kabul edilmelidir. Ki, bunun örneği de vardır: Almanya'da Holocaust'u inkar etmek bir suçtur ve demokrat olan hiç kimse bu suçun cezalandırılmasından rahatsız olmamaktadır.

Diğer taraftan Türkiye'deki tepkiler de ikiyüzlülüğün bir göstergesidir. Hani bir deyim var ya: »Dinime küfreden bari müslüman olsa« diye. Bu da ona benziyor. Sen muhalif sesleri »Türklüğe hakaret etme« zaniyla susturmaya çalış, tarihe eleştirel bakanları mahkeme önlerine çek ve toplumsal linç kültürünü etabile etmeye uğraş, ondan sonra da Fransa Parlamentosu'nun kararını »ifade özgürlüğünü giyotine götüren karar« diye eleştir. Böylesi bir ikiyüzlülük hiç inandırıcı olabilir mi?

Aslına bakılırsa Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada yaşayan halkların kendi tarihleri ile hesaplaşması, tarihten ders çıkartması için ne AB'ye, ne de sermaye çıkarları için hareket eden emperyalist güçlere ihtiyaç-

ları var. Kaldı ki kendi tarihi ile hesaplaşmayan toplumlar sürekli kaybedenlerden olacakları için, hesaplaşma halkların kendi çıkarlarındadır. Ancak bu çıkarların savunulmasını devlet yönetimlerinden veya resmî ideolojilerin gönüllü temsilciliğine soyunmuş köşe yazarlarından beklemek yanlış olacaktır. Bu hesaplaşmayı yapacak olanlar halklar ve emek güçleridir. Şahsen ben tarihin sonunun gelmediğine inanmamdan, Türk, Kürt, Arap, Ermeni halklarının er ya da geç barış içerisinde yan yana ve birlikte yaşamak için kendi tarihleri ile hesaplaşacak ve bunun sonuçlarını çıkaracak güce erişeceklerine kesinlikle inanıyorum. Tarihi halklar ve emek güçleri yazabildiği ölçüde de ne sömürü kalacaktır, ne de soykırımlar. Bu inançla Orhan Pamuk'u tekrar gönülden kutluyorum. Sevgili Orhan Pamuk, beynine, yüreğine sağlık.

14 EKİM 2006

»ALT TABAKA« VE TİMSAH GÖZYAŞLARI

Almanya Sosyal Demokrat Partisi (SPD) başkanı Kurt Beck'in başlattığı »alt tabakalar« tartışması, tesadüfen kamuoyuna sızan bir rapordan sonra curcurnaya dönüştü. SPD'ye yakın Friedrich-Ebert-Vakfı (FES) çalışmalarını optime etmek ve hedef kitesini yeniden tanımlamak amacıyla Berlin'deki TNS Infratest sosyal araştırma kurumunu bir rapor yazmakla görevlendirmişti. TNS Infratest Şubat-Mart 2006'de 18 yaş üzeri 3000 Alman seçmenle, Almanya'daki toplumsal reformlar üzerine bir anket yaptı. »Reform süreci içerisindeki toplum« başlığını taşıyan bu çalışmadan alıntılar yapılırken, kıyamet koptu. SPD sol kanadı, özellikle milletvekili Ottmar Schreiner raporda yer alan sonuçların sorumlusu olarak Schröder Hükümetini göstererek SPD'yi topa tuttu. Siyaset bilimcisi ve yoksulluk araştırmacısı Prof. Dr. Christoph Butterwege de, SPD'nin göstermelik tepkilerini "timsah gözyaşları" olarak nitelendirdi.

Raporun yol açacağı tepkilerin büyümesinden korkan SPD yönetimi, raporu yıl sonunda kamuoyuna tanıtmayı planlayan FES yöneticilerini, bazı sonuçları kısmen basına açıklamaya zorlayınca, bizler de rapor sonuçlarından haberdar olabildik. Aslına bakılırsa rapordaki sonuçları bir köşe yazısı çerçevesinde aktarmak çok güç. Bu nedenle »Almanya'daki toplumsal durum« başlığı altında geniş bir yazıya başladım. Gene de bu köşede bazı ara başlıklarla rapora değinmek istiyorum.

Daha önceki yazılarımda Batı Avrupa toplumlarının giderek korku toplumu haline getirildiklerine ve bu durumun feci sonuçlara yol açabileceğine değinmiştim. Rapordaki veriler bu iddiamı teyid ediyorlar. Kısaca bir bakalım:

Rapora göre 18 yaş üzerindeki Almanların yüzde 63'ü vuku bulan toplumsal değişimlerden korkuyor. Yüzde 44'ü devletin kendilerini yalnız bıraktığı görüşünde. Yüzde 59'u »kemerleri daha da sıkamak« zorunda kaldıklarını belirtirken, yüzde 61'i toplumdaki orta tabakanın yok olduğunu düşünüyor. Yüzde 56'lık bir kesim de, hangi parti gelirse gelsin, durumun değişmeyeceğini söyleyerek, partilere ve politikacılara duydukları güvensizliği belirtiyorlar.

Resmî verilere göre, ekonomik güç açısından dünyanın en zengin ülkelerinden olan, dünya ihracat şampiyonu Almanya'daki yoksulluk oranı 1998-2005 yılları arasında yüzde 12,1'den yüzde 13,5'e çıkmış durumda. Prof. Butterwege Almanya'da en aşağı 10 milyon insanın yoksul olduğunu söylüyor. İşsizleri, sosyal transferlere muhtaç olanları ve güvencesiz düşük ücretli işlerde çalıştırılanları alt alta toplarsanız, bu sayı daha da artabilir. Böylesi bir gelişme karşısında, rapora göre yüzde 49'luk bir kesimin yaşam standartlarını koruyamayacağı korkusu ciddî bir tehdit olarak algılanabilir. Gelecek kaygısının reel duruma dönüştüğünü ise, yüzde 40'lık bir kesimin emeklilikte sosyal yardıma muhtaç kalacaklarına kesinlikle inanmalarında görebiliriz. Rapor sonuçları, gelir düzeyine bakıldığında, toplumun yüzde 42'sinin, eskiden »orta tabaka« olarak nitelendirilen seviyeye çıkma olasılığının kalmadığı bir »alt tabaka« oluşturduğunu gösteriyor. Alman olmayanların da içinde bulunduğu durumdan çıkarak, bu genel tabloya katılması durumunda, Almanya toplumunun yarısını –rapordaki deyimle– »alt tabaka« olarak nitelendirmek olanaklı. Ancak bu gelişme bölgesel olarak da büyük farklılıklar gösteriyor. Çünkü »alt tabaka«ya mensup olanların oranı Batı'da yüzde 38 iken, Doğu eyaletlerinde bu oran yüzde 58! Bu sayılardan çıkartılacak bir diğer sonuç da, iki Almanya'nın birleş-

mesinden bu yana geçen 16 yılda, toplumsal bölünmenin aşılamadığı, aksine derinleşmiş olduğudur.

Sosyal bilimciler, toplumun »alt tabaka« olarak nitelendirilen bu kesimleri üzerine konuştuklarında, genellikle, Türkçe'ye "güvencede olmayan, rizikolu ve tehdit altında olanlar" olarak çevirebileceğim Almanca »Prekariat« tanımını kullanıyorlar. Bu tanımdan ve toplumsal realiteden hareket edildiğinde, artan güvensizliğin ve »altlara kayma« tehditinin yeni tip bir egemenlik aracı haline geldiği sonucuna varmak gerekiyor. Çünkü Hartz IV gibi yaptırım yasaları ve para yardımlarının kesilmesine kadar varan cezalandırma uygulamaları sadece işsizler, sosyal yardıma muhtaç olanlar ve düşük ücretliler üzerinde baskı unsuru olmakla kalmıyor, aynı zamanda »olağan« iş ilişkisinde olanlar, hizmetliler, zanaatkâlar, küçük işletme sahipleri v.b. başta olmak üzere, toplumun geniş kesimleri üzerinde etkisi giderek artan baskı araçları haline geliyorlar.

Malî piyasalar kapitalizminin, neoliberal programlar ile gerçekleştirdiği aşırı sermaye birikimi sonuçta dağılım ilişkilerinin ve toplumsal yapıların kütleli bir değişimine neden oluyor. Yeni malî rejim olarak nitelendirilebilecek uluslararası malî piyasaların baskısıyla gerçekleşmekte olan bu değişimler, toplumsal bölünmelerin ve ihtilafların sertleşerek derinleşmesine, dışındalanmanın genişlemesine ve burjuva demokrasilerinin içinin boşaltılmasına yol açıyor. Kanımca rapor sonuçları bunları kanıtıyor. Peki, bundan çıkaracağımız politik sonuçlar ne olmalı? Onu da bir dahaki haftaya bırakalım.

21 EKİM 2006

»PREKARIAT« VE SONUÇLARI

Yoksullukla ilgili yeni bir rapordan iki veri ile geçen hafta kaldığımız yerden devam edelim. Alman Sendikalar Birliği DGB'nin vakfı Hans-Böckler-Stiftung bu ay »Almanya'da Yoksulluk« başlığı altında bir rapor yayınladı. Bu rapor ile FES'in raporu arasında büyük benzerlikler var. Dikkatimi çeken iki veri ise şöyle: Sosyal yardım alma hakkı olmasına rağmen, genelde utandıklarından bu haktan feragat eden »gizli yoksulların« sayısı 2,7 milyon! Ve toplam sayıları on milyonu aşan yoksul insanların 2,8 milyonu 15 yaş altındaki çocuklar. 2004 yılında bu sayı 1,5 milyon olarak açıklanmıştı. Yani Hartz IV uygulamasıyla iki yılda 1,3 milyon çocuk daha yoksulluğa itilmiş oldu.

Görüldüğü gibi reel durum korkunç. Sermaye yönelimli Alman hükümetleri uygulamaya soktukları neoliberal yasalar ile resmen yoksulluk yaratıyorlar. Toplumun, başta işçi sınıfı olmak üzere, geniş bir kesimi sermaye birikimine kurban ediliyor. Neoliberal çılgınlık "alt" ve »orta tabakaların« içiçe geçerek, daha aşağılara kaymalarına ve sosyal bilimcilerin Almanca »Prekariat« olarak nitelendirdikleri güvencesiz ve rizikolu bir yaşamın, büyük bir çoğunluğun gündelik realitesi haline gelmesine neden oluyor.

Sadece düşük ücretle sınırlandırılmayacak olan ve işçiler, işsizler, sosyal transfer alıcıları, emekliler haricinde gazeteciler, öğretmenler, akademisyenler ve serbest meslek sahipleri gibi dünyanın iyi kazançlı

kesimlerinin de çalışma ve yaşam koşullarının güvencesiz ve rizikolu hale gelmesi anlamını taşıyan »Prekariat«, bir politik strateji olarak yeni tip bir egemenlik aracıdır. Neoliberal elitler bu araç ile sosyal güvenlik »binasının« temeline dinamit koymakta, bir taraftan işsizler ve göçmenler gibi toplumun kenarlarında marjinalleştirilen gruplar üzerinde düşük ve daha düşük ücretli işleri kabul ettirme baskısını uygulamakta ve diğer taraftan da toplu sözleşmeli »olağan« iş ilişkilerine saldırılmaktadır. İşsizlere yönelik yaptırımlar, iş yerlerinin ülke dışına- düşük ücret ülkelerine taşınması ve kronikleşen kitlesel işsizlik, »iş« giderek azalan bir emtia haline getirmekte ve bu emtiaya »sahip« olanların, onu kaybetmemek için haklarından feragat etmeyi kabul etmelerine neden olmaktadır. Çalışma sürelerinin ücret ödenmeksizin uzatılması, tatil ve Noel paralarının kesilmesi, izin günlerinin azaltılması, hasta hasta işe gelinmesi, ücretlerde yüzde 30'lara varan indirimlerin kabul edilmesi, toplu iş sözleşmesi otonomisinin veya işçi hakları ile ilgili yasaların delinmesi örgütlü işçiler tarafından »işini kaybedip, toplum kenarına itilme« korkusu nedeniyle onaylanmaktadır.

Kısacası »Prekariat«ın sadece belirli ücret gruplarının karakteristiği olarak değil, kapitalizmin şekil değişimine ve bağımlı çalışanların çalışma ve yaşam koşullarının tümünden altüst oluşuna yönelik bir tandans olarak tanımlanabileceği görüşündeyim. Bu tandans Batı Avrupa toplumlarında özellikle 20. Yüzyılın 70li yıllarında elde edilen sosyal güvence garantisi ve yasal haklarla kısmen güvenli ve planlanabilir bir yaşamı olanaklı hale getiren »olağan« iş ilişkilerini tehdit etmektedir. Geçmişte alınan ücret işsizlik, hastalık, iş kazaları gibi durumlarda ve emeklilikte olası rizikoları azaltan bir sosyal güvencenin altyapısını oluştuyordu. Bu kollektif hakları sağlayan eski »sınıf uzlaşısı« artık sermaye tarafından tek yanlı olarak fesh edilmiştir. Sermaye, ücretli emeği »atipik« iş ilişkilerine ve »Prekariat«a itmekte. Tüm bunlar ve son 20 yıldaki politik, sosyal ve kültürel altüst oluşlar kapitalizmin son transformasyonunun bir göstergesidir.

»Prekariat«a itilen Batı Avrupa toplumlarının ortak reaksiyonu korku ve protestodur. Korku ve protesto yatkinlığı kısmen egemenlere yönelen eylemliliğe yol açsa da, çoğunlukla resignasyona, apolitikleşmeye, izolasyona ve köktenırkçılığa neden olmaktadır. 2004-2006 yılları arasında sadece Almanya'da yapılan seçimlerin sonuçları ve katılım oranları bunu kanıtlamaktadır.

Ne yapmalı? (yazdıklarım eksik kalsa da) İçinde bulunduğumuz durum emek güçlerine, toplumsal ve politik sola bir meydan okumadır. Bu meydan okumaya yanıt verecek olan güçlerin önünde, toplumun geniş kesimleri ile birlikte, hem ulusal, hem de uluslararası düzlemde sosyal, demokratik, ekolojik, barışçıl ve kapitalizm ötesi bir gelişme yolu hedefinde güç birliği oluşturma görevi durmaktadır. Emek güçleri, toplumsal ve politik sol, çoğunluğun çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve kapitalizmi aşacak bir transformasyon sürecinin başlatılabilmesi için, hegemonik güç olmaya çalışmalıdırlar. Aksi takdirde Avrupa kapitalizmlerinin barbarlığa dönüşmesine ve emperyalist savaşların egemen olacağı bir çağa geçilmesine karşı ciddi bir alternatif kalmayacaktır.

28 EKİM 2006

AYAKTA ÖLEN ANTİFAŞİST

29 Ekim 2006 Pazar günü Frankfurt am Main kentinde tanınmış antifaşist direnişçi, ısrarlı enternasyonalist ve mücadeleci bir Alman komünisti olan Peter Gingold 90 yaşında yaşama gözlerini kapadı.

Yahudi kökenli olan Peter Gindold "Direniş- bütün bir yaşam boyunca!" şiarına uygun olarak yaşadı ve son nefesine kadar toplumsal mücadeleye destek vererek "ayakta öldü". Bu dostun, vefakâr yoldaşın anısı önünde saygıyla eğilmeyi boynumun borcu olarak görüyorum.

Peter Birinci Dünya Paylaşım Savaşı yıllarında, 8 Mart 1916'da doğdu. Daha genç yaşlarında Weimar dönemi Almanya'sının ekonomik ve toplumsal kırılmalarına ve vahşileşen antisemitizmine tanık olmuştu. Bu nedenle daha çocuk denilecek yaşta sosyalist işçi gençlik hareketine katılmış ve güçlenmekte olan faşist tehlikeye karşı 1933 öncesinde ve sonrasında verilen antifaşist mücadelenin aktif katılımcısı oldu.

Hitler iktidara geldikten sonra, Haziran 1933'de yüzbinlerce sendikacı, sosyal demokrat, sosyalist ve komünist gibi, o da tutuklandı. Kısa süreliğine serbest bırakılmasını fırsat görüp, ailesinin de göçtüğü Fransa'ya kaçarak, örgütlü antifaşist mücadeleye Paris'ten katıldı. Paris'te partilerüstü bir örgüt olan "Özgür Alman Gençliği"nin kurucusu ve Almanya Komünist Partisi KPD'nin üyesi oldu. Gene Paris'te, altmış yıldan uzun bir süre boyunca yaşamının ve mücadelesinin yol

arkadaşı olan eşi Ettie Stein-Haller ile tanışarak, 1940 yılında evlendi.

Peter ve Ettie, Alman faşizminin Fransa'yı işgal etmesinden sonra Fransız direniş örgütü "Résistance"ın silahlı mücadelesine katıldılar. Peter, Ağustos 1944'de Paris'in kurtuluşunu sağlayan başkaldırının katılımcıları arasında yer aldı. Ve Avrupa'nın faşist barbarlıktan kurtulduğu 8 Mayıs 1945 gününü, Turin'deki İtalyan partizanları arasında kutladı.

Savaşın bitiminde Almanya'ya geri dönen Peter ve Ettie çifti, KPD üyeleri olarak politik çalışmalarını burada yürüttüler ve antifaşistler birliği VVN'in Hessen eyalet örgütünün kurucuları arasında yer aldılar. Fransa ve İtalya'da verdiği antifaşist mücadele nedeniyle onurlandırılan Peter Gingold, anayurdu Almanya'da uzun yıllar süren ayırımcılığa maruz bırakıldı. Almanya Federal Cumhuriyeti, Peter Gingold ve eşini, direnişçi ve komünist oldukları gerekçesiyle uzun bir süre Almanya vatandaşlığına almayı reddetti. Hatta 1956 yılında KPD Alman devleti tarafından yasaklandığında, yeniden illegaliteye itildi. Tüm bunlar yetmiyormuş gibi, yıllar sonrasında kızı Sylvia'nın Almanya'da politik görüşlerinden dolayı meslek yasağına maruz kalmasına tanık oldu.

Baskılar ve faşizmden kurtulması için mücadele verdiği Almanya'nın liyakatsiz tutumu, direnişçi ruhunu kaybetmeyen Peter Gingold'ün savaş ve sömürüden kurtulmuş, daha sosyal ve insan onuruna layık bir toplum vizyonu uğruna çaba göstermesine engel olamadı. Tam aksine, tüm bunlar onun için kamçılayıcı nedenler oldu. İnancı ve düşüncesi uğruna mücadele vermenin zorlu ve yenilgi dolu bir yolda yürümek olduğunu toplantılarda ve konuşmalarında dinleyicilerine anlatan Peter, özellikle gençleri neofaşizme, ırkçılığa, toplumsal adaletsizliğe ve sömürüye karşı çıkmaya, kendi kurtuluşları için aktif olmaya davet etti hep. Bu karşı çıkışın ne kadar onurlu bir adım olduğunu da, ilerlemiş yaşına rağmen ülkenin her tarafında yapılan eylemlere sıradan bir nefer ve çoğunlukla konuşmacı olarak katılarak kanıtlamaktaydı.

Peter Gingold'ün deneyimleri, mücadelesi ve bir çağa tanıklık etmesi nedeniyle sendikalardan sosyal hareketlere, partilerden üniversitelere kadar sayısız örgüt ve kurum tarafından danışılan, saygı duyulan ve toplantılara konuşmacı olarak çağrılan bir aktivist olmasını sağladı. Uzun yıllar VVN federal sözcülüğü görevini üstlendi. Almanya Auschwitz Komitesi'ndeki çalışmaları, savaş suçlusu IG Farben şirketinin hissedarlarına karşı yürütülen davadaki aktiviteleri, Résistance üyesi Almanlar Örgütü, Antihitler Koalisyonu Silahlı Kuvvetler ve "Özgür Almanya" hareketi üyesi olarak tarihe geçti. 90 yaşında, Almanya'da son aylarda yapılan merkezî protesto eylemlerinin unutulmaz siması olarak hatıralara kazındı.

Ayakta ölmeyi becerebilen bu antifaşisti tanımış ve yaşamının küçük bir bölümünde beraber yürümüş olmanın onurunu taşıyan bir sosyalist olarak Peter'i selamlıyorum.

4 KASIM 2006

UZUN İNCE BİR AB YOLU...

AB Komisyonu bilindiği gibi geçen Çarşamba Türkiye'nin AB üyelik süreci konusunda hazırladığı "İlerleme Raporu"nu kamuoyuna açıkladı. Rapor, Batı Avrupa medyasında "Türkiye'ye sarı kart", "Ciddî uyarı", "Limanlar krizi" gibi başlıklar altında yorumlanmış olsa da, beklenen genel-geçer söylemleri içeriyor. Herhangi bir yaptırım önerisi yok. Sadece Komisyon çevrelerinden bazı başlıkların ertelenebileceği mesajlarının geldiği belirtiliyor. Türkiye'deki bir çok köşe yazarı rapordan "Komisyon Türkiye'yi kolladı" veya "İlerleme Raporu'ndan şikâyet gerek yok" sonucunu çıkartıyorlar. Haklılar da, çünkü Çekirdek Avrupa ve Türkiye'deki ekonomik, politik ve askerî elitlerin çıkarları bir çok noktada örtüşüyor.

Bu açıdan bakıldığında AB'ne demokratikleşme, insan hakları, sendikal haklar, azınlıklar gibi konularda güvenenlerin yanlış ata oynadıklarını söylemek gerekiyor. Çünkü rapor çok açık bir şekilde bir kez daha AB'ne bu konularda güvenilemeyeceğini teyid etmiş durumda. Gerçi rapor sivil-asker ilişkileri, TCK 301.maddesi, işkence ve kötü muamele, yerel dil ve lehçelerde yayın, dinî özgürlükler, azınlıklar, Doğu ve Güneydoğu'daki olaylar (Kürt sorunu denmiyor) ve Şemdinli Olayları gibi konulara değiniyor, ama buradan çıkan bir yaptırım veya zorlama yok. Tam aksine, raporun diksiyonuna ve kullanılan dile bakıldığında, Komisyon'un Ankara'ya çok açık bir mesaj verdiği anlaşılabilir. Ve bu mesaj da "sen benim çıkarlarıma yarayan ekonomik yaptırımları yerine getir, gerisine de ben karışmam"dan başka bir şey değil.

Raporda yer alan ve Komisyon Başkanı José Manuel Barroso'nun bir basın açıklamasıyla altını çizdiği "Komisyon 14-15 Aralık'ta yapılacak olan AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nden sonuçlar çıkarılmasını isteyebilir" tehdidi sadece ekonomik başlıklar için geçerli. Komisyon, Türkiye'deki karar vericilerin Kıbrıs, deniz ve hava limanlarının açılması, malların serbest dolaşımı, ulaşımın piyasalaştırılması, Gümrük Birliği ve uzun vadede dış ilişkilerde "AB Komşuluk Politikası"nın benimsenmesi gibi istemleri kabul etmelerini istiyor. Tehditler sadece bu alanlara yönelik. Çekirdek Avrupa için önemli olan stratejik çıkarlar ve adına "reform" denilen neoliberal programların uygulanmasıdır. Demokrasi, insan hakları gibi konular ise bu çıkarların savunulmasına yarayan ve ekonomik uyum paketlerinin kabul edilmesinden sonra feragat edilecek "şartlı rehin"den başka bir şey değildir.

Kıbrıs sorunu ise Türkiye'deki karar vericilerin "şartlı rehini"dir. Kıbrıs gibi yumuşak karın olarak nitelendirilebilecek bir dizi sorunun, Türkiye'deki egemenlerin çıkarları söz konusu olduğunda kısa sürede çözülebileceğinden hiç şüphem yok. Şüphem, bu çözümlerin Türkiye'de yaşayan çoğunluğun, özellikle de işçi sınıfı ile Kürtlerin çıkarına olup olmayacağı konusunda. Bu açıdan rapor ve AB konusunda Türkiye'deki kimi çevrelerin milliyetçi söylemlerine bakılmadan, örneğin Türkiye ekonomik elitlerinin ne söylediğine bakmak, daha doğru olur düşüncesindeyim. Çünkü sermaye AB konusunda daha soğukkanlı ve uzun vadede gerçekçi değerlendirmelerde bulunabiliyor.

Örneğin Doğu Grubu yönetim kurulu üyesi Sabahat Poshor, rapor-daki eleştirilerin abartılmaması görüşünde. Sabancı Holding'in stratejiden ve ticarî alan gelişiminden sorumlu müdürü Mehmet Yükselen "belki 20 yıl sürecek olan bir yolda böylesi aksamalar olabilir" yorumunu yaparak, yabancı yatırımları için ilişkilerde istikrar sağlanacağına inandığını vurguluyor. Turcas Petrol'ün yöneticisi Batu Aksoy ile eski TÜSİAD başkanı Erkut Yüceoğlu sanayicilerin reform sürecini hızlandıracaklarını söylerlerken, asıl tespiti Koç Holding'in enerji faaliyet-

leri koordinatörü Cüneyt Ağça yapıyor: "Böylesi uzun vadeli bir süreçte endişelenmeyi gerektiren bir şey yoktur. Ayrıca yatırım kararlarımız için bu raporun veya yıl sonunda olası bir krizin hiç bir etkisi olmaz". Yani sermaye gidişattan memnun. Şansölye Merkel'in, Dışişleri Bakanı Steinmeier'in ve AB Konseyi Başkanı Finlandiyalı Vanhannen'in Çarşamba günkü açıklamalarına bakılırsa, memnun olmamaları için bir neden yok.

Sorun bu süreç sonrasında Türkiye'deki emekçilerin, gençlerin, emeklilerin ve demokrasi güçlerinin memnun kalıp kalmayacaklarında. Gelişmeler giderek militaristleşen ve neoliberalizmin merkezî gücü haline gelen AB'nin, Türkiye'yi istediği şekle sokacağını gösteriyor. Bu bağlamda demokratik hakların teker teker budandığı, kitlesel işsizliğin, her an işini kaybetme korkusunun ve güvencesiz çalıştırılmaların büyük bir çoğunluk için gündelik yaşamın bir parçası haline geldiği ve kamusal başta olmak üzere, her türlü yaşam alanının sermaye birikiminin boyunduruğu altına sokulduğu bir AB'nin, Türkiye'deki insanlara demokrasi ve refah getireceğine inanmak tek kelimeyle naiflik değil mi? Uzun ince AB yolunda kimin kazançlı çıkacağı, kimin kaybedeceği şimdiden belli değil mi? Ve sonuçta, "hangi Türkiye'nin hangi AB'ne" sorusuna doğru yanıtı verip, daha demokratik, daha sosyal, daha barışçıl ve her türlü mülkiyetin çoğunluğun yararına kullanılacağı bir Avrupa ve bir Türkiye için örgütlenip, mücadele etmek en doğrusu değil mi? Ne dersiniz?

11 KASIM 2006

SURİYE VE İRAN'A YENİ ORTAKLIK TEKLİFİ

Britanya başbakanı Tony Blair yıllık dış politika konuşmasından bir gün önce, ABD yönetiminin pek hoşuna gitmeyen bir şekilde Suriye ve İran'a »Yeni Ortaklık« teklifi yaptı. Blair, Orta Doğu için bütünsel bir stratejinin peşinde. Suriye ve İran'ı bu stratejinin içine çekmek için alışılmamış bir biçimde İsrail-Filistin sorununun da bu strateji çerçevesinde ele alınması gerektiğini ve İran ile Suriye'nin kendi çıkarları doğrultusunda komşuları Irak'ın barışçıl ve istikrarlı yola girmesine yardımcı olmalarını söylüyor.

Bayram değil, seyran değil, bu yakınlaşma arzusu da nereden çıktı denebilir. Britanya iç politikası, Britanyalıların çoğunluk olarak Irak savaşına karşı çıkıyor olmaları ilk akla gelen nedenler. Ama bana kalırsa Blair ve ekibi Irak fiyaskosundan olanaklı olan en az zararla kurtulmaya çalışıyorlar. Çark nedense öyle istedikleri gibi işlememeye başladı. ABD'nde neoconlara yakın duran medyada ve strateji dergilerinde dahi, Irak'taki kargaşadan kurtulmak için İran'la yakınlaşmak gerekir yorumları yapılıyor. Ancak görüldüğü kadarıyla ABD yönetimi »tükürdüğümü yalamam« tavrı içerisinde. Vaşington'daki köktendinci savaş çılgınının agresif yaklaşımları daha nelere yol açacak bilinmez ama, senato seçimlerinden sonra istediği gibi hareket etmekte zorlanacağını tahmin etmek hiç te güç değil.

Bush'un ABD'nde politik manevra olanağının daraldığı ve Irak'taki kaos ortamının derinleştiği bir dönemde, yakın dostu ve en sadık müttefiki Blair'in bu son çıkışı, ABD yönetiminin pek işine gelmiyor. Zaten eski dışişleri bakanı James Baker'in başkanlığında oluşturduğu Irak Uzmanlar Komisyonu ile nefes almaya çalışan Bush, nasıl olur da kaygan zeminden kurtulurum hesapları peşinde.

Peki, bu durumda yeni ortaklık önerisinin muhatapları nasıl bir strateji izleyecek? Önce Suriye'ye bir bakalım. Suriye, Irak'taki şiddet hareketini açık olarak desteklemiyor. Hatta arada sırada Irak'a terör eylemi gerçekleştirmek için geçmeye çalışanları tutuklayarak, bunu ispatlamaya çalışıyor. Suriye'nin, ABD ordusunu Irak'ta meşgul etmenin dışında, Irak kaosundan elde edebileceği bir çıkarı yok gibi. Kaldı ki Assad rejimi, Suriyelilerin Irak usulü bir "demokrasiyi" istememeleri nedeniyle konumunu ülke içerisinde daha da güçlendirmiş durumda. Suriye ayrıca Lübnan'daki direnişçilere destek çıkarak, bölgedeki etkisini artırmaya da çalışıyor. Blair'in önerisine verilecek her olumlu yanıt, bu konumunu zayıflatacaktır. Bu nedenle öneri Suriye için pek çekici değil. Suriye'nin bu »ortaklığa« çekilebilmesi için Batı'nın çok daha yüksek bir bedel ödemesi gerekir. Golan Tepeleri'nin geri verilmesinin ve diplomatik izolasyonun kaldırılmasının söz konusu edilmediği hiç bir teklif Suriye'yi hareket ettiremeyecektir.

İran ise Suriye'den daha avantajlı bir durumda. Her ne kadar ABD güçlerinin Irak, Afganistan ve Hint Okyanusu'nda konuşlanması ve ABD-Pakistan antlaşması nedeniyle etrafı sarılı olsa da, özellikle Rusya ve Çin'in Güvenlik Konseyi'nde savaş çıkmaması için uğraştığını biliyor. Uzun vadede bakıldığında İran'ın, Irak'taki terör ve kaos ortamından çıkarı olmayacağı da görülebilir. Irak'taki Şii'lerin bölünmemiş bir ülkede daha güçlü bir pozisyona gelmesi, etkinlik stratejileri açısından İran'ın çıkarıdır.

Diğer tarafta İran, Irak değil. Bölgesel güç olmayı arzulayan, petrol ve doğalgaz gelirlerini ulusal ekonomiye aktarıp, belirli bir istikrar seviyesi yakalayarak otokratik-baskıcı rejime meşruiyet sağlayan ve savaştan çekinmeyen bir ülke. Nükleer enerji kullanımını ulusal hedef haline getiren İran'ın, nasıl sonuçlanacağı belli olmayan "yeni ortaklık" diyalogu uğruna bu avantajlı konumunu terk etmesi, şu an için pek olası gözüküyor kanımca.

Bu değerlendirmeme katılmayanlar olabilir. Özellikle bölgedeki diğer dinamikleri katmadığımı söyleyenler de olacaktır. Ancak görebildiğim kadarıyla uluslararası politika duygulara göre değil, çıkarlara ve güç dengelerine göre şekillenmektedir. Bu açıdan bakıldığında, Batı'nın – özellikle de Britanya'nın – özel çıkarları çerçevesinde Suriye ve İran'ı yenilenen bir Orta Doğu planına eklemlmeleri için sunulan öneri çok yetersiz. Genel bir bakışla Blair'in çıkışının aynı zamanda bir çaresizlik işareti olduğunu da düşünüyorum.

Bu gelişmelerden ABD yönetiminin de yön değişikliğini kabul edeceğini çıkarmak ise son derece yanlış olacaktır. ABD, yaralanmış bir imparatorluktur ve bu durumda yeni çılgınlıklara başvurma tehlikesi vardır. Her ne kadar kara kuvvetleri Irak'ta sıkışmış olsalar da, bir çok açıklamadan ABD hava ve deniz komutanlıklarının »yeterince saldırı kapasitemiz vardır« yaklaşımında bulunduklarını biliyoruz. Kaldı ki tarihte, canı yanan imparatorlukların başvurduğu çılgınlıkların çeşitli örnekleri bulunmaktadır. İngiltere'nin Süveyş Kanalı macerası bunlardan birisi. ABD şu anda gerginliği bütün bölgeye taşıma yaklaşımında. Bunu daha önce de yapmışlardı. Vietnam'da savaşı kaybedeceklerini anladıklarında, Laos ve Kamboçya'yı savaş çemberinin içine çektiler. Gerçi bu da ABD'nin küçük Vietnam karşısında hezimete uğrayıp, evine dönmesini engellemedi, ama savaş kurbanlarının sayısını katladı. Gelişmeler hiç iç açıcı değil. Bölge – Türkiye'de dahil olmak üzere – süresi ve sonuçları bilinmeyen kanlı bir yola girebilir. Bana kalırsa, halkların ve ulusların barış ve kardeşlik içerisinde yaşayacağı, bağım-

sız ve demokratik bir Orta Doğu ile ilgili tüm tartışmalarda bu tehlike göz önünde tutulmalıdır. Aksi, emperyalizmin planlarına istemeden de olsa, ortak olmak anlamına gelecektir.

18 KASIM 2006

HOLLANDA: POPÜLİZMİN ZAFERİ

Bu hafta Hollanda'da son dört yılın üçüncü genel seçimi yapıldı. Benzer bir gelişme Türkiye veya Rusya gibi ülkelerde olsaydı, herhalde herkes parlamenter sistemin krizlerinden bahsedirdi. Ama Merkez Avrupa'nın bir ülkesinde neredeyse her yıl bir genel seçim yapılınca nedense pek haber değeri olmadı. Halbuki Hollanda seçimleri de, geçen haftalarda değindiğim Batı Avrupa toplumlarındaki değişimi çok açık bir şekilde teyid ediyor ve neoliberal politikaların neden olduğu derin krizleri gösteriyor.

Önce seçim sonuçlarına kısaca bir bakalım. Hristiyan Demokratlar (CDA) ve Sosyaldemokratlar (PvdA) seçimlerin mutlak mağlupları. Sermaye kesimlerinin favorize ettiği büyük koalisyon bu sonuçlara göre oluşamayacak. CDA'nın aşırı sağla da bir koalisyon oluşturması olanaksız. Gözlemciler tek olasılığın CDA, PvdA ve 6 sandalyeye sahip olan Christenunie adlı Hristiyan-Sosyal Parti ile oluşturulacak bir koalisyonun olduğunu söylüyorlar. Böylesi bir koalisyon 79 milletvekili ile 150 sandalyeli parlamentoda gerekli olan çoğunluğu sağlayabilir – ne pahasına olacağını, Hollanda'da geleneksel olarak uzun süren koalisyon görüşmelerinin sonunda göreceğiz. Ama o ayrı bir konu.

Merkez sol ve sağdaki hezimetini bir yana bırakırsak, seçimin asıl galiplerinin popülist partiler olduğu görülür. Sağliberal VVD'den ayrılanların kurduğu ve islam düşmanı seçim propagandası yapan aşırı sağcı

Özgürlük Partisi daha ilk denemesinde 9 sandalye kazandı. Diğer taraftan radikal sol müthiş bir sıçrama yaparak, oy oranını üç kat artırdı ve parlamentoda 26 sandalye ile ülkenin üçüncü büyük partisi durumuna geldi. Radikal sol da bu başarısını popülist yaklaşıma borçlu. Bu küçük partinin hikâyesi, sola örnek teşkil ettiğinden, biraz yakından incelemeye değer.

“Socialistische Partij” (SP) 1972 yılında Güney Hollanda'nın Oss kentinde kurulan maoist KP/ML'in devamı. Başlangıçta son derece dogmatik ve sekter bir çizgi izleyen SP, doksanlı yıllarda önce maoizmden, sonra da marksizmden uzaklaşıp, sol popülist bir rota izlemeye başladı. Örgütlenme yapısı hâlen hiyerarşik ve kadro partisi niteliğinde. Zaman içerisinde çeşitli kentlerde de örgütlenmeye başlayan SP, özellikle ücretsiz hukuk danışmanlıkları ve alternatif sağlık merkezleri ile halkın sempatisini toplamayı başardı. Neoliberal politikanın öncelikle sağlık alanında gerçekleştirdiği yıkım, üyelerinin neredeyse yüzde yirmisinin sağlık sektöründe çalıştığı SP'nin popüler olmasını sağladı. “Sokaktaki adamın” sözcüsü rolüne soyunan SP'liler, sağlık sektörüyle ilgili tüm protesto hareketlerinin aktif bir parçası olarak kendilerinden söz ettirdiler.

Ancak SP asıl gücüne protesto hareketlerini desteklemesiyle değil, stratejisini değiştirerek kavuştu. Doksanlı yıllara kadar her parlamento seçimine “Karşı çık, SP'yi seç” sloganıyla katılan SP, son yıllarda “anti” rolünü terk ederek, söylemini “varlık vergisi için oy ver” veya “ücretsiz sağlık için oy ver” gibi sistem içerisinde sosyal devlet söylemine dönüştürdü. SP, sosyaldemokrasi ve yeşiller de dahil, bütün burjuva partilerinin ilgilenmediği kesimlerle, yani bağımlı çalışanlar, işsizler, göçmenler, dışlanmışlar v.b. toplumsal konumları güvencesiz olan kesimlerle bağlarını koparmadı, aksine bu kesimlerin çıkarlarından hareketle politik çözümlerini ortaya koydu. Sonuçta sol sosyal devlet anlayışı ile sol popülizmi başarılı bir şekilde birbirine bağlayan radikal Hollanda solu, ülkenin üçüncü büyük partisi olmayı başardı. SP'nin şu

anda 45.000 üyesi ve yerel parlamentolarda 350 milletvekili var.

Buna rağmen SP'nin en büyük avantajı ve aynı zamandan en büyük handikapi, başkanı Jan Marijnissen'in popülarlığı. Nasıl Almanya'da Oskar Lafontaine sol popülist söylemle kitleleri etkileyebiliyorsa, Marijnissen'de aynı etkiyi Hollanda'da sağlıyor. Bana kalırsa radikal solun asıl zaafı burada başlıyor: başarının kıstasının liderin popüler olup olmamasına bağlılığı. Kaldı ki popülist söylem her zaman –istenilme- se de- milliyetçi yan taşımaktadır. Aşırı sağın elde ettiği başarılar göz önünde tutulursa, bunun ne denli tehlike taşıdığı görülebilir. Doğru, popülist de olsa, güçlü bir solun varlığı, aşırı sağın hükümet oluşturmada belirleyici rol oynamasını engelleyebilir. Ancak, bu ilelebet böyle kalacak anlamına gelmez.

Radikal solun, sosyaldemokrasiden boşalan yeri alıp, hegemonik güç olana dek güncel politikasını popülerleştirmesine ben de –halihazırda başka bir reçete göremediğimden- pek karşı çıkamıyorum. Ama kanımca Batı Avrupa toplumlarındaki değişimleri ve neoliberal programın yarattığı derin sorunları göz önüne alan, verili koşulları gerçek anlamda aşmayı hedefleyen bir sol politika uzun vadeli hesaplarını salt sol popülizme bağlı kılmamalı. Sol, hedef kitlelerine yönelik geniş bir “yeniden aydınlatma hareketi” ve orta vadede kapitalist toplumların tümünden demokratik değişimini hedefleyen bir politika başlatamazsa, neoliberal hegemonyaya karşı etkin bir başarı elde edemeyecektir. Elde edilen bir başarıyı kötölemek veya küçümsemek gibi bir amacım yok, ancak kısmî seçim başarıları solun tereddüt, hep yeniden sorgulama ve özeleştirme gibi yaşamsal görevlerini unutmamasına neden olmalı. Şeytanın avukatı misali, bir hatırlatayım dedim.

25 KASIM 2006

SAVAŞLAR DÜNYASINDA BARIŞ STRATEJİLERİ

Bu hafta Çarşamba günü Berlin'deki Allmende derneğinde hoş bir toplantı yapıldı. Konu 2003 yılında Tarık Ali ve Howard Zinn gibi aydınlar tarafından imzaya açılan bir metnin Türkiye'de de imzaya sunulmasıyla kurulan »Küresel Barış ve Adalet Koalisyonu« idi. Kısa sürede büyük bir hayran kitlesi yaratmayı başaran »Mor ve Ötesi« adlı grubun üyesi ve Türkiye savaş karşıtı hareketinin aktivisti Kerem Kabadayı son gelişmeler hakkında bilgi verdi. Açıkcası neoliberalizmin ve militarizmin böylesine kök saldığı bir dünyada, hele hele Türkiye gibi, şiddetin toplumsal kültürün bir parçası olduğu ülkede gencecik insanların antikapitalist motivasyonla bir savaş karşıtı harekette yer almaları, bana büyük keyif veriyor doğrusu – her ne kadar faaliyetlerin öncelikleri konusunda farklı düşünsem de...

Benzer girişimler Almanya'da da var elbette. Almanya barış hareketi örneğin bugün ve yarın Kassel'de 13. »Barış Politikaları Danışma Konferansı«nı düzenliyor. Konferansta çeşitli kentlerden gelen barış hareketi aktivistleri ve bilim insanları savaşlar dünyasında barış stratejilerini tartışıyorlar. Konferans üç merkezî kavram etrafında toplanıyor.

Birincisi »Görmezden mi geleceğiz?«. Bu kavram etrafında askerî operasyonları reddetmenin, güncel veya başlaması muhtemel şiddet ihtilaflarını görmezlikten gelme anlamına gelmediği açıklanacak. Tam tersine, askerî operasyonları (yani Alman ordusunun yurtdışında konuş-

lanmasını) reddetmek, şiddet ihtilaflarının gerçek nedenlerine bakmak ve asıl suçlularını bulmak demektir. Barış hareketi »görmezden mi geleceğiz« sorusunu »bilgilendirecek, aydınlatacağız« sözüyle yanıtlıyor.

İkincisi **»Müdahale mi edeceğiz?«**. Kapitalist dünyanın egemenleri ve emperyalist güçler söz konusu olan her ihtilafa hep askerî müdahale ile reaksiyon göstermek istiyorlar. Tabii ki bunun ardında hammadde ve enerji kaynaklarına engelsiz ulaşma arzusu da yatmıyor değil. Zaten bunun içindir ki, hep ihtilafların yaratıldığı ülkeler askerî müdahalelerle demokrasi götürmekten (!) bahsedilmekte ve BM Güvenlik Konseyine başvurulmaktadır. Barış hareketi, egemenlerin müdahale etme mantığına, askerî operasyonların nelere yol açtığını, bunların hangi çıkarlara yaradığını ve sözde ”teröre karşı savaşın” kendisinin terör olduğunu göstermek için kamuoyunun müdahale etmesi gerektiği yanıtını veriyor.

Üçüncü merkezî kavram da **»Angaje olacağız!«** söylemi. Almanya barış hareketi, askerî müdahaleler ve savaşçı yaklaşımın karşısına, şiddet ihtilaflarının barışçıl çözümü için insancıl yardıma, toplumların ve tarafların diyaloguna, ayırmacılık uygulamayan diplomasiye, neoliberal dünya ekonomisi ilişkileri ile mücadeleye, kollektif güvenlik yapılarının yaratılmasına, sömürü ve adaletsizlikle mücadeleye ve şiddet ile savaş yaratan tüm koşulların alaşağı edilmesine yönelik politikalar geliştirilmesi için toplumsal demokratik güçlerin angaje olması yanıtını koyuyor.

Bu üç merkezî kavramı tartışacak olan konferansa Peter Strutynski'den, Norman Peach, Bahman Nirumand, Sabine Schiffer, Werner Ruf, Metin baraki, Erhard Crome ve daha nicelerine kadar bir çok bilim insanı katılarak, görüşlerini sunacaklar. Orta Doğu, Antisemitizm, AB'nin gelişme yönü, İran, İslam düşmanlığı ve bir çok konu katılımcıların derinlemesine ele alacakları ihtilaflar. 13. Konferansın sadece Almanya değil, Avrupa'daki barış hareketlerinin önümüzdeki dönemde geliştireceği barış stratejilerine önemli katkılar yapacağından hiç şüphem

yok. Konferansın sonuçlarını da sizlerle paylaşmak için şimdiden hazırlık yaptığımı da belirteyim.

Her defasında Almanya'da yaşayan Avrupalı bir sosyalist olduğumu vurguladığımdan, Türkiye'de savaş karşıtı faaliyetlerde bulunanlara akıl verme ukalalığında bulunmak istemem doğrusu. Ama, enternasyonalist bir yaklaşımla yapıcı eleştirde bulunma hakkını kendimde gördüğümü de söylemem gerekir. Bana kalırsa Türkiye'deki savaş karşıtları Almanya barış hareketini örnek alabilirler. Almanya barış hareketi, dünyadaki ihtilaflarla ilgili bir laf etmeden önce Almanya politikalarını eleştirerek işe başlar. Bu mantıktan hareket edince, ben Türkiye'deki bir savaş karşıtı olsaydım, ne yapardım sorusuna kafamda şu yanıt oluşuyor:

Onbinlerce insanın yaşamına, ormanların, köylerin yakılıp boşaltılmasına, zorunlu göçe, demokratik hak ve özgürlüklerin baskı altına alınmasına, yaşamın her alanında şiddet anlayışının yerleşmesine ve militarist çözüm yaklaşımının kökleşmesine neden olan bir ihtilafa, yani Kürt sorununa duyarsız kalamazdım. Gelişmeleri görmezden gelemedim. Politikanın değişmesi ve barış ortamının yaratılması için müdahale edilmesini talep eder, bu yönde angaje olurdum. Yaşadığım coğrafyanın, diğerleri ile ortak olan evimin barışçıl gelişimi için mücadele etmeyi, başka ülkelerdeki şiddetin sona ermesi için vereceğim mücadelelerin önkoşulu sayardım. Aksi takdirde, bir şeyin eksik olduğu duygusundan kurtulamazdım.

Tabii ki bunlar »ben ne yapardım« sorusuna beim verdiğim yanıtlardır ve Küresel BAK'ın çalışmalarını reddetmek, karşı çıkmaz anlamına gelmemektedir. Onurlu bir mücadeledir verilen. Ama bazen eleştirmek de mücadeleye verilen bir katkıdır. En azından öyle algılanması gerekir diye düşünüyorum. Zaten eleştiriden çekinmek değil midir bizi zayıflatan?

2 Aralık 2006

SAVAŞLAR DÜNYASINDA BARIŞ STRATEJİLERİ (2)

Geçen haftaki yazımda Alman barış hareketinin toplantısından bahsetmiştim. Kassel’de düzenlenen 13. Konferans sonuçlandı. Alman barış hareketi sonuç bildirgesinde 2007 yılı için önüne altı merkezi mücadele alanı koydu. Okurlara söz verdiğim gibi, bugünkü yazımda bu sonuçlara değineceğim. Mücadele alanları şunlar:

1. AB’nin militaristleştirilmesine karşı mücadele: Ocak 2007’de Almanya’nın AB Konsey Başkanlığı’nı üstlenmesi, yeni bir kampanyanın konusu olacak. Merkel, engellenen AB Anayasa Taslağı’nı yeniden gündeme getirmek istiyor ve ufak değişikliklerle, öngörülen militaristleştirmeyi hızlandıracak. Barış hareketi bundan hareketle AB Silahlanma Ajansı’nın kurulmasına, AB ordularının dünya çapında operasyonlara gönderilmesine ve Alman askerlerinin bu ordulara katılmasına karşı kampanyalar başlatacak.

2. Alman politikasının militaristleştirilmesine karşı mücadele: Federal Hükümetin yeni »Beyaz Kitabı« Alman ordusunun müdahale ordusu haline getirilmesini öngörüyor. Aynı şekilde, ordunun, sözde terörle mücadele çerçevesinde, yurt içindeki »gelişmelere« müdahale etmesi isteniyor. Bu nedenle Federal Ordu’nun yurt dışındaki tüm operasyonlarının bitirilmesi, »Beyaz Kitabı«nın geçersiz kılınması, hammadde- lere serbest ulaşım adı altındaki emperyal politikadan vazgeçilmesi, silahsızlanmanın gerçekleştirilmesi ve anti-terör histerisinin son bulma-

si, demokratik hakların militarizme kurban edilmemesi için kampanyalar geliştirilecek.

3. Orta Doğu ihtilafı için barışçıl katkılarda bulunmak: Orta Doğu’daki ihtilafların temel nedeni, Filistin topraklarının İsrail tarafından işgal edilmesi ve oradaki halka karşı yürütülen devlet terörü olduğunu açıklayan barış hareketi, Orta Doğu’da barışçıl bir ortamın yaratılması için girişimlerde bulunacak. Filistin ve İsrail barış güçlerinin de içerisine alınacağı ve bütün bölgeyi içeren bir barış girişiminin başlatılması için bir »Orta ve Yakın Doğu’da Güvenlik ve İşbirliği Konferansı«nın oluşturulması çalışmaları desteklenecek.

4. »Anti-Terör-Savaşının« durdurulması için mücadele: ABD’nin beş yıldan beri sürdürdüğü ve »terörle mücadele« adını koyduğu savaşın, terörü durdurmak yerine körüklediğini ve yeni ihtilaflar yarattığını söyleyen barış hareketi, G8 Zirveleri ve BM Güvenlik Konseyi kararlarıyla da desteklenen bu savaş spiralinin durdurmak için küresel çapta geliştirilen direnişe destek çıkacak. Özellikle Almanya’nın bu savaşa verdiği lojistik desteğe karşı çıkılacak, İslam’ın »yeni düşman« olarak gösterilmesi deşifre edilecek ve Haziran 2007’de Almanya’da düzenlenecek G8 Zirvesi’ne karşı geliştirilen protesto hareketi desteklenecek.

5. Dünyanın nükleer silahlardan arındırılması için mücadele: Barış hareketi nükleer tehditin, iddia edildiği gibi İran v.b. ülkelere değil, eski nükleer dünya güçlerinden geldiği görüşünde. ABD nükleer doktrininin, nükleer silaha sahip olmayan ülkelere karşı da bu silahları kullanmasını öngörmesi, bu tehditin ne denli reel olduğunu gösteriyor. Bu nedenle hem küresel çapta uluslararası örgütlerle işbirliğinde »World Court Project II« gibi yeni kampanyalar, hem de Almanya ve AB içerisinde nükleer silahlardan arındırılma kampanyaları geliştirilecek. Almanya’daki ana kampanya, Almanya’da konuşlanan nükleer ABD silahlarının geri çekilmesine yönelik olacak.

6. Uluslararası hukukun üstünlüğü için mücadele: Uluslararası hukukun temel ilkelerinin yeniden geçerli hale getirilmesi, saldırı doktrinlerinin reddedilmesi, Alman silah ihracatının durdurulması, insanların su, sağlık, konut ve gıda gibi temel kaynaklara engelsiz ulaşımının sağlanabilmesi ve her türlü saldırı savaşlarının hemen durdurulması için kampanyalar geliştirilecek.

Alman barış hareketi bu kampanyalarını başarılı bir şekilde sürdürmek için küreselleşme karşıtı hareketlerle, sendikalarla, toplumsal muhalefetle ve göçmen örgütleri ile Almanya ve AB’nde verilen toplumsal mücadeleler içerisinde, neoliberalizm ile militarizmin içiçeliğinin bilincinde sıkı işbirliğine girecek.

Bir köşe yazısı çerçevesinde konuya geniş bir şekilde değinmek pek olanaklı değil. Ancak telegraf stilinde sıralamaya çalıştığım altı mücadele alanının, barıştan yana olan herkesi ilgilendirdiği düşüncesindeyim. Buradan da görüldüğü gibi 2007 hem sosyal mücadeleler, hem de barış mücadeleleri açısından hayli sıcak geçecek. Şimdiden hazır olalım.

9 ARALIK 2006

ALMANYA’NIN EMPERYAL ARZULARI

Federal Şansölye Angela Merkel, Perşembe sabahı Federal Parlamento’da yaptığı hükümet açıklamasında, Almanya’nın 2007 Ocak’ında başlayacak olan AB Dönem Başkanlığı’nı **»ulusal arzu haline getirmeliyiz«** diyerek, hükümet partilerini, muhalefeti ve eyalet hükümetlerini, politikasını desteklemeye çağırdı. Almanya tarihinde »bütün ulusu bir hedefe mobilize etme« girişimlerin nasıl sonuçlandığını bilenler, herhalde tuhaf duygulara kapılmışlardır. Gerçekten de, önümüzdeki yıl G8 Zirvesi Başkanı sıfatını da taşıyacak olan Şansölye Merkel, yaptığı bu konuşmayla Almanya’nın, daha doğru bir deyimle Alman sermayesinin emperyal arzularına tercüman oldu.

Sosyaldemokrasi ile ortak kurulan Merkel Hükümet’inin ekonomik, güvenlik (!), dış ve Avrupa politikalarına bakıldığında, dünya ihracat şampiyonu olan Almanya’nın, çizgisini kendisinin belirlediği bir AB çatısı altında bir numaralı **»Global Player«** olma hedefini takip ettiği görülür. Bu açıdan Almanya’nın AB Dönem Başkanlığı, AB’nin daha hızlı bir biçimde neoliberal ve militarist dönüşüme uğratılmasına sahne olacak.

Merkel, bu dönüşümü gerçekleştirme çabaları için Avrupa Birliği Genişleme Politikalarının bir manivela olarak kullanılması görüşünde. Aynı akşam Brüksel’de yapılacak olan AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi’ne bu çerçevede yönlendirme vereceği muhakkak görünüyor. Açıklamasında, Türkiye ile yapılan üyelik görüşmele-

rinin bazı başlıklarının ertelenmesini **»makul ve tutarlı bir karar«** olarak nitelendiren Merkel, etki alanı içerisinde tutmaya çalıştığı Türkiye politikaları konusunda etkinliğini artırmak istiyor. AB'nin taşıyıcıları, özellikle Çekirdek Avrupa'nın diğer iki ülkesi olan Fransa ve Britanya, Almanya'nın onaylamayacağı bir »Türkiye çözümünün« olanaksız olduğunun bilincindeler. Hedef ve çıkarlarının da örtüşmesi nedeniyle Merkel'in, Türkiye'nin üyelik görüşmeleri sürecini uzatma yaklaşımına destek çıkacaklardır. Merkel de bunun bilincinde.

Merkel'in dönem başkanlığı, daha önce Fransa ve Hollanda'da yapılan halkoylamalarıyla reddedilen Avrupa Anayasa Sözleşmesi'nin yeniden gündeme getirilmesi için kullanılacak. Neoliberal programları ve militarizmi anayasal statü haline getiren bu sözleşmenin, ufak kozmetik rütuşlarla ve tartışmalı yönetmelikleri sözleşme kapsamından çıkarıp, onay gerektirmeyecek şekilde Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvelerinin kararlarına bağlı hale getiren değişikliklerle AB üyelerinin onayına sunması büyük bir olasılık. Merkel bu işi Schröder'den daha ustaca kotaracak gibi görünüyor. Baksanıza, şimdiden Avrupa toplumlarında geniş kaygılara yol açan sözleşmenin **»şirinleştirilmesi-ne«** yönelik kamuoyu çalışmalarına başladılar bile. Ve sonuçta, 2007 Haziran'ına kadar uygulanacak bir plan koyacağını söyleyen Merkel, Anayasa Sözleşmesi'nin 2009 Avrupa Parlamentosu Seçimleri öncesinde kabulünü sağlarsa, pek şaşırmamak gerekir.

Merkel'in konuşmasında ağırlık verdiği diğer konular ise, AB dış politikalarının tek sesli hale getirilmesi, 2007 Mart'ında yapılacak olan zirvede AB'nin Lizbon Stratejisi'ne uygun dönüşümünün hızlanmasına yönelik yeni kararların alınması, iç piyasanın genişletilerek, özellikle enerji sektöründeki özelleştirmelerin hızlandırılması ve G8 Zirvesi'nin AB'nin küresel pozisyon alışı için kullanılmasıydı.

Sonuç itibarıyla Merkel'in konuşması, başta Almanya olmak üzere Çekirdek Avrupa elitlerinin AB hüllesini neoliberal ve emperyalist poli-

tikalar için kullanmakta kararlı olduklarını bir kez daha ispatlamış oldu. Merkel her ne kadar »yurttaşların katılımı«, »çevrenin korunması« ve »özgürlük, adalet, demokrasi, hukuk devleti ve insan hakları« gibi lafları kullanmış olsa da, somutta uygulanan politika tüm bu söylemleri yadsıyan, hatta bu değerleri Avrupa'dan silen adımlar olacak. Merkel'in temsil ettiği çevrelerin Avrupa'sı, sosyal ve barışçıl bir Avrupa değildir. O Avrupa, tekellerin kârlarına kâr kattıkları, yaşamın her alanının sermaye birikimine kurban edildiği, saldırı savaşlarının politikanın aracı haline getirildiği ve ırkçılığın kökleştirildiği karanlık bir Avrupa'dır. Türkiye'ye de böylesi bir Avrupa'nın çeperinde jandarma rolü öngörülmektedir. Ne fazlası, ne de azı.

14 Aralık 2006

DÜNYAYI DEĞİŞTİREN KARARIN YILDÖNÜMÜ

Bundan 15 yıl önce, 21 Aralık 1991'de Alma Ata'da bir araya gelen sovyet cumhuriyetleri temsilcileri, o günden iki hafta önce Beloveş Orman'ında »Minsk Üçlü İttifakı«nı oluşturan Rusya, Ukranya ve Beyaz Rusya'nın karar aldığı gibi, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ni dağıtarak »Birleşik Devletler Topluluğu«nu kurmuşlardı. »Dünyayı değiştiren on günün« yaşandığı coğrafyada, uluslararası işçi sınıfının, başlangıcında büyük umutlat bağladığı devlet sosyalizmi böylelikle bitmiş ve Batı »tarihin sonunun geldiğini« ilan etmişti.

Tarih sayısız tuzaklarla dolu olduğundan, ABDli siyaset bilimcisi Francis Fukuyama'yı yalanlamakta ve devam etmekte olduğunu kanıtlamakta geç kalmadı, ama sermaye çevreleri, özellikle neoliberal ideologlar, günümüz malî piyasalar kapitalizminin alternatifi olmadığını hâlâ söyleyip duruyorlar.

SSCB'nin dağılması gerçekten de bir tarihsel dönüm noktası oldu ve dünya yeniden değişti. Gerçek anlamda bir sosyalist demokrasiyi yaratan ve eşitlik ile sosyal güvenliğin tek başlarına insanı özgür kıldığını, eşitlik, sosyal güvence, demokrasi ve özgürlüğün koparılmaz bir bütün olduğunu kabullenemeyen bürokratik devlet sosyalizminin yıkılması, hem dünya solunu, işçi ve özgürlük hareketlerini umutsuzluğa itti, hem de kapitalist hükümlerliliğin alternatifsiz olduğu görüşünün yaygınlaşmasına neden oldu.

En uzun onyıllık olarak nitelendirilen 1990lı yıllar, neoliberalizmin ve militarist savaş çılgınlığının en fazla ivme ve güç kazandığı yıllar oldu. Kapitalizmin küresel çapta kazandığı tüm mevziilere rağmen, Chiapas direnişi, Dünya Sosyal Forumlar hareketi, küreselleşme ve savaş karşıtı hareketler, Latin Amerika'daki yeni deneyler, Hintli, Afrikalı, Çinli düşünürlerin başlattıkları tartışmalar ve Avrupa'daki arayışlar »başka bir dünyanın gerekli ve olanaklı olduğunu« ve böylesi bir dünyanın »sosyalizm« olabileceğini yeniden gündeme oturtular.

Ancak bir konuda Fukuyama'ya hak vermek gerekiyor: bu başka dünya, geleceğin sosyalizmi kesinlikle 20. Yüzyıl'ın tarih sayfalarında kalan devlet sosyalizmi olmayacak. Aynı tek bir ülkeyle sınırlı kalan dar ulusalcılık olamayacağı gibi. Geleceğe ilişkin tasavvurlar üzerine yürütülen tartışmalar henüz sonuçlanmış değil. Henüz kapitalizm ötesi bir dünya toplumunun nasıl şekilleneceğini, sömürsüz, savaşırsız, katılımcı-paylaşımcı, eşitlikçi, özgürlükçü ve en alt unsurlarına kadar tümünden demokratik bir yaşamın nasıl yapılacağını söylemek için çok erken. Ben, böylesi bir topluma uzun bir dönüşüm süreci sonrasında, öğrenene öğrenene, düşe kalka, kuşaklar boyu devam edecek bir yolculuk sonunda ulaşılacağını düşünenlerdenim. Muhakkak ki bu da tartışmalı bir pozisyonudur. Ancak kanımca tartışmasız olan, günümüzün neoliberal barbarlığına ve emperyal savaş çılgınlığına karşı, etkin ve toplumsal katmanların geniş çoğunluğunu içeren bir direniş örgütlenemezse, değil başka bir dünyanın kurulamayacağı, su anki durumuyla üzerinde yaşadığımız gezegenin bile yok olabileceği tehlikesidir.

Egemenler, dünyanın yok olması için neredeyse ellerinden geleni ardlarına koymuyorlar. Bir taraftan bütün yaşam alanlarını sermaye birikiminin ve malî piyasaların kâr mantığının boyunduruğu altına sokmaya çalışırken, diğer taraftan da emperyal saldırı savaşları ile »Güney«i kan, açlık ve sefaletle boğuyorlar. Fosil enerji kaynaklarına ve hammaddelere engelsiz ulaşabilmek için, yüzbinlerce insanın yaşamını

yok edecek adımlar atıyorlar. Zenginliğini, »Güney«in yoksulluğuna borçlu olan »Kuzey«, hem terör ateşini körüklüyor, hem de terör tehditi gerekçesiyle Batı demokrasilerinin için boşaltıp, özgürlükleri ve hakları teker teker yok ediyor. Kısacası, neoliberal çılgınlık, sapıklığı, malî piyasalar kapitalizminin normalitesi haline getiriyor.

Umutsuz bir durum mu? Hayır! Eğer hâlen 150 yıl önce Karl Marks ve Friedrich Engels'in yaptıkları »eski toplum içerisinde yeni toplum üyelerinin yaratılmış olduğu« tespitine katılıyorsanız, umutsuz olamazsınız. Yani başka bir dünyayı yaratacak olan unsurlar, bugünün dünyasında mevcutturlar.Önemli olan bu unsurları, hep en zayıfın perspektifinden bakarak ve kurtuluşun ancak birlikte olacağı bilinciyle örgütlemeye, bugünden başlayan ve başka bir dünyayı kuracak, çağımızın meydan okumalarına yanıt verecek olan bir dönüşüm süreci için verilecek mücadeleye çekmektir. 74 yıllık bir sosyalizm denemesinin yıkılışının 15. yıldönümünde umudunu yitirmeyenlerin akıllarına getirmeleri gereken en önemli görevin bu olduğunu düşünüyorum.

23 Aralık 2006

AB, TÜRKİYE VE GENERALLERİN İKTİDARI

AB devlet ve hükümet başkanlarının Noel Bayramı öncesi Brüksel'de gerçekleştirdikleri zirve beklenildiği gib AB dışişleri bakanlarının Türkiye politikaları konusunda vardıkları uzlaşmayı onayladı. Açık olan 34 başlıktan sekizi ertelendi. Ankara'nın bu uzlaşmaya gösterdiği tepki de aynen bekleniyordu. İslamist – neoliberal başbakan Erdoğan, sanki Temmuz 2005'de Ek Tutanağı imzalayan ve bu şekilde 1995 yılından beri yürürlükte olan AB Gümrük Birliği'nin AB üyesi (Güney) Kıbrıs'ı da içermesine yükümlü kılınan kendi hükümeti değilmiş gibi, »AB ile olan ilişkilerimizi ciddî bir biçimde gözden geçirmeliyiz« türünden göstermelik kızgınlık pozlarına girdi. Gelişmeleri yakından tanıyanlar, bu kızgınlığın iç kamuoyuna yönelik gösteri olduğunun bilincindeler. Kızgınlık – küskünlük gösterileri süre dursun, aslında »müzakere« olmayan, aksine Türkiye tarafından yerine getirilmesi gereken AB yaptırımları olan »Üyelik Müzakereleri« devam edecek. Yani tren yolculuğunu sürdürüyor – her ne kadar hızını yavaşlatmış olsa da, en azından AB'nin genişlemeden sorumlu komiseri Rehn'in korktuğu kaza olmadan, yoluna devam ediyor. Ancak trenin yolculuğunun nerede sonuçlanacağı sorusu daha yanıtlanamıyor.

Önemli olan, şu anda zaman kazanılmış olmasıdır. »Önce kendi evimizdeki durumu düzeltmeliyiz« diyen Avusturya başbakanı Schüssel, hem zamana ihtiyaç olduğunu vurguluyor, hem de 2007 Ocak'ından itibaren Almanya'nın üstleneceği Dönem Başkanlığı'nın, yerine getiril-

mesi gereken »ev ödevleri« üzerine uzlaşmanın sağlanmasına yardımcı olmasını umuyor. Böyle düşünmekte haklı da. Çünkü Alman şansölyesi Merkel, işi eski şansölye Schröder'den daha iyi kotarmak, AB'ni istediği gibi yönlendirmek istiyor. Merkel 14 Aralık 2006'da Federal Parlamento'da yaptığı hükümet açıklamasıyla Dönem Başkanlığı'nın hedeflerini şöyle tanımlamıştı: »başarılı bir AB genişleme politikası«, reddedilen AB Anayasa Sözleşmesi'nin kabulü için bir »yol planının« hazırlanması, »AB dış politikalarında tek sesliliğin« sağlanması ve AB iç piyasasının, »özellikle elektrik ve doğalgaz piyasalarının açılarak« daha fazla liberalleştirilmesi. Merkel, tüm bu hedeflerin »Almanya'nın ulusal arzuları« olarak algılanmasını istiyor.

Tabii böylesine ağır »arzular« söz konusu olduğunda, Türkiye konusunda ortaya çıkacak çatlak sesler rahatsız edici olur. Kaldı ki Türkiye'nin AB'ne yakınlaştırılmasının jeostratejik, jeopolitik ve jeoekonomik faydaları neredeyse tüm kesimler tarafından vurgulanmıyor mu? Çekirdek Avrupa'nın, ABD'nin yanısıra dünya politikaları ve piyasalarında daha fazla önemli roller üstlenme arzusu, Türkiye'nin son derece karmaşık olan üyelik sürecinin fazla sorun çıkartmadan sürdürülmesini sağlayacak politikaları zorunlu kılıyor. Bu nedenle Aralık 2006'da AB dışişleri bakanlarının vardığı uzlaşi sayesinde kazanılan zaman, hem gidecek Türkiye'nin AB'ne üyeliğine karşı olanların sayısının arttığı[1] AB kamuoyunu rahatlatan, hem de Türkiye'ye, AB'nin otoritesine uyması durumunda, müzakerelerin devam edeceği sinyalini veren adımların atılmasını sağlayacağından, son derece önem taşıyor.

KIBRIS ÇÖZÜMÜN »ANAHTARI« MI?

Şu günlerde Kıbrıs, Avrupa otoritesinin manivelası olarak görülmekte. Özellikle son dönemlerde gerek Avrupa'da, gerekse de Türkiye'deki ekonomik elitler arasında, Kıbrıs'ta sağlanacak makul bir çözümün, üyelik sürecinin önündeki en büyük engeli kaldıracağı ve hedefe kilitlenmeye yardımcı olacağı şeklinde görüşler yaygınlaşmakta. Türk

Yatırım ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKONFED) başkanı Celal Beysel bu görüşü şöyle ifade ediyor: »Komisyon önerileri ne kadar adaletsiz ve haksız olursa olsun, Türkiye'nin tam üyelik perspektifini hukuksal olarak sorgulamamaktadır. (...) Bir taraftan bu önerinin politik karar haline gelmesini engeller, diğer taraftan da limanların açılmasını kabul edersek, sürecin rengi hemen değişecektir.«[2]

Yalnız sorun, Beysel'in sermaye çıkarları açısından arzu ettiği kadar basit değil. Türkiye'de Kıbrıs ve limanlar üzerine yürütülen tartışmalar, Kıbrıs sorununun manivela olmaya hiç uygun olmadığını gösteriyor. Kıbrıs, olsa olsa, her iki tarafın da işine gelecek şekilde zaman kazanmaya yarar, daha fazlasına değil. Çünkü 2007 Türkiye'de son derece önemli bir seçim yılı. Yeni bir meclis ve yeni bir cumhurbaşkanı seçilecek. Bu bağlamda AB üyelik süreci Erdoğan hükümeti için yaşamsal önem taşıyor. Erdoğan, sırf AB masalı nedeniyle iktidarını koruyabilmekte. Ancak bu durum Erdoğan ve hükümeti açısından çözümü güç bir ikilemi de beraberinde getiriyor. Bir tarafta kemalist elitler ve ordu yönetimi tarafından AB konusunda tutarsız davranmak ve »ulusal çıkarları« savunmamakla suçlanan Erdoğan, diğer taraftan yeni cumhurbaşkanının ya kendisi, ya da yakın çevresinden birisinin olabilmesi için bastırıyor. Bu hedefe ulaşabilmek içinse, devlet bürokrasisi içerisindeki kemalist elitleri temsil eden ve »ulusalcıların« sözcüsü durumuna gelmiş olan cumhurbaşkanı Sezer ile açık çatışmayı göze alıyor. Erdoğan, sağ popülizme soyunmuş olan Deniz Baykal yönetimindeki CHP'nin, iktidarı ele geçirmek için neofaşist MHP ile dirsek temasına geçtiği bir dönemde, çok zor olan bir manevrayı deniyor: hem AB kördüğümünü çözen, hem de milliyetçi oyları toplayabilen bir güç olmak. Bu nedenle Kürt sorununda sertleşiyor, Kıbrıs sorununda dayatmacı ve AB reformlarını uygulamada yavaş davranıyor.

Türkiye toplumunda AB üyelik süreci konusundaki hoşnutsuzluğun artması, seçim atmosferi ve AB'nin belirgin iç çelişkileri, Erdoğan'ın Kıbrıs sorununu »şartlı rehin« olarak kullanmasına olanak sağlamak-

ta. Çünkü Erdoğan ve çevresi, Türkiye'nin yerine getirmesi zorunlu olan Kopenhag Kriterleri'nin taşıdığı rizikonun farkında. Kopenhag Kriterleri'nin dördüncü noktası, Türkiye'nin politik ve ekonomik kriterleri yerine getirmesi durumunda bile, AB'nin daha fazla genişlemeye hazır olmadığı gerekçesiyle üyelik başvurusunun reddedebileceğini öngörmekte.

AB elitleri ise Erdoğan'ın şartlı rehinine karşı, kendilerinin şartlı rehinini gösteriyorlar: demokrasi, insan hakları ve azınlıklar. Türkiye'de AB'nin dayattığı neoliberal reformların uygulamaya sokulmasının yavaşladığı her dönemde bu kartlar oyuna sokuluyor. İşte o zaman Kürtlerin veya hristiyan azınlıkların haklarından veya düşünce özgürlüğünden dem vuruluyor. Ancak Türk tarafı da, içerisinde sosyal ve demokratik hakların malî piyasalar kapitalizmi lehine teker teker yok edildiği ve neoliberalizm ile militarizmin bir Avrupa'sına dönüşen bir AB'nin demokrasi ve insan hakları konusunda ciddî olmadığını farkında artık. Son İlerleme Raporu'nda Türkiye'deki sendikal haklar konusunu zar zor tek bir cümle ile geçiştiren bir AB'nin, bu hakları savunacağına Avrupa'da bile inanan yok. Ve böylelikle üyelik süreci, tarafların birbirlerine şartlı rehinler gösterdiği ve karşılıklı ikiyüzlülüğün sahnelendiği bir oyuna dönüşüyor.

Aslına bakılırsa oynayan da bunun farkında, seyreden de. Örneğin AB Komisyonu'nun sekiz müzakere başlığının ertelenmesini önerdiği günlerde bazıları, Komisyon'un böylesine »yumuşak« bir kararı alması için Avrupa silah sanayii lobbiesinin bastırdığını ileri sürüyor ve TSK için 2 milyar Dolar'lık 50 saldırı helikopteri alımı ihalesine dikkat çekiyorlardı. İhaleye MI29 helikopteri satmak isteyen Rusya ve İtalyan Mangusta'nın yanısıra Fransız-Alman ortak yapımı Tiger helikopterleri de katılmıştı.

ÜNİFORMAL KAPİTALİSTLER Mİ?

Ama AB – Türkiye ilişkilerini salt silah satımı ile ilgili ayak oyunlarına indirgemek, çok basitleştirici olur. Çünkü asıl sorun çok daha karmaşık ve çok boyutlu. Türkiye'nin AB'ne üyelik sürecinin önünde yığınla sosyal, politik, ekonomik ve kültürel sorun[3] durmakta. Tüm bu sorunlar – zaman içerisinde – öyle ya da böyle bir çözüme ulaştırılabilecektir mutlaka. Ancak başka bir ihtilaf öyle kolay çözülebilecek cinsten değil.

Halihazırda AB üyeliğinin resmen devlet politikası olarak ilan edilmiş olmasına ve ordu yönetiminin resmî açıklamalarında »Atatürk'ün çizdiği bu yolu« desteklediklerini belirtmelerine rağmen, generallerin AB yönetmeliklerine ve yönergelerine bir çok alanda muhalefet ettikleri görülmektedir. Kamuoyu önündeki AB tartışmalarında genellikle »ülkenin toprak bütünlüğünün tehdit altında olmasından« veya »hükümetin ulusal çıkarları yeterince savunamamasından« dolayı duyulan kaygı ve eleştiriler ifade edilirken, önemli bir ihtilaf arka planda içten içe kaynamaktadır: ordu yönetiminin özel iktisadî çıkarları. Çünkü ordu yönetimi, kârlılık ve verimlilikte Sabancı veya Koç gibi büyük holdingleri dahi geride bıraktığı iddia edilen, ülkenin en güçlü iktisadî teşekküllerinden birisine – Ordu Yardımlaşma Kurumu OYAK'a sahip. Sıradan bir yardım derneğini çağrıştıran ismin arkasında, yaklaşık 49 milyar Avro'luk (2005)[4] satış ve işlem hacmini yakalamış olan büyük bir sermaye – şirketler grubu durmaktadır.

OYAK, cumhuriyetin ilk askerî darbesinden dokuz ay sonra, 1 Mart 1961 tarihinde 205 sayılı yasa ile, Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) mensuplarının, özel hukuk hükümlerine bağlı »yardımlaşma ve emeklilik fonu« olarak kurulmuştur. Dönemin cuntası kurumun kuruluş amacını »TSK mensupları için bir sosyal güvenlik sisteminin oluşturulması« olarak beyan etmişti. »OYAK 44.Yıl 2005 Faaliyet Raporu«nda Kurumun Profili başlığı altında, malî ve idarî bakımdan özerk ve tüzel kişiliği olan

OYAK'ın temel hedefinin »üyelerine en üst düzeyde nema ve hizmet sağlamak« ve »bu hedefine ulaşmak amacıyla varlıklarını finansal ve iş-tirak yatırımlarında değerlendirmek« olduğu belirtilmektedir. Sonuçta OYAK yasa ile kurulmuş, ama kamu mülkiyetinde olmayan ve kapitalist sermaye birikimi amacını güden özel bir iktisadî teşekküldür. Gene yasa ile muvazzaf subay ve astsubaylar ile Millî Savunma Bakanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı sivil memur ve müstahdemlerinin maaş tutarlarından yapılacak yüzde 10'luk kesintilerin OYAK'a aktarılması düzenlenmiştir. Anılan Faaliyet Raporu'na göre, 2005 yıl sonu itibariyle OYAK'ın üye sayısı 227.296'dır. Bu sayının yüzde 86,5'ini görevdeki üyeler, yüzde 13,5'ini ise emekli üyeler oluşturmaktadır.

Orduya ait »yardımlaşma ve emeklilik fonunun« kârlılık derecesi neredeyse rekabetsizdir. Çünkü OYAK, 205 sayılı OYAK Kanunu'nun 35. maddesi gereğince her türlü vergiden muaftır. OYAK'tan ne kurumlar vergisi, ne veraset ve intikal vergisi, ne gelir, damga ve gider vergisi, ne de aidat tevkifatı gelir vergisi kesilmektedir. Sadece OYAK'ın, Türk Ticaret Kanunu'na göre faaliyet gösteren iştirakleri vergi ödemektedirler[5]. Türkiye'deki »vergi adaletini« göz önüne getirirseniz, bu iştiraklerin nasıl vergi ödediğini tasavvur edebilirsiniz.

Yasaya göre OYAK yönetim kurulunun yedi üyesinden dördü TSK'nin görevdeki mensuplarından seçilmek zorunda. Yönetim kurulunun oluşmasında yasa gereğince Genelkurmay Başkanı'nın doğrudan müdahale hakkı var. 2005 Faaliyet Raporu'na göre şu anki OYAK yönetim kurulu başkanı emekli koramiral Yıldırım Türker'dir. Yönetim kurulunda ayrıca aktif görevde olan iki tuğgeneral, bir jandarma tümgeneral ve bir tümamiral yer almakta. Genelkurmay Başkanı'nın OYAK genel kurulu ve temsilciler kurulunda son derece etkin bir konumu olduğunun vurgulanmasına herhalde gerek yoktur.

2005 Faaliyet Raporu'nda OYAK'ın »doğrudan ya da dolaylı 60'tan fazla iştiraki ile finansal hizmetler, sanyî ve hizmet dallarında faali-

yet gösterdiği« belirtilmektedir. Bu iştirakler arasında örneğin OYAK Renault, Oyakbank, AXA-OYAK Holding, OYAK Savunma ve Güvenlik Sistemleri gibi güçlü ve uluslararası teşekküller yer almaktadır. OYAK Grubu Türkiye'nin ekonomi politikalarında özelleştirmeye ağırlık verilmesini desteklemektedir. Örneğin OYAK 2006 başında, ülkenin ikinci en büyük endüstri kuruluşu olan ERDEMİR-EREĞLİ Demir Çelik'i, Özelleştirme Dairesi'nin açtığı ihale sonucunda 2,7 milyar Dolar'a satın almıştır. Böylelikle OYAK'ın çalıştırdığı personel sayısı 32.000'i aşmış durumda. 2005 Faaliyet Raporu'nda OYAK'ın 2,6 milyar Avro[6] (2004: 1,8 milyar Avro) tutarında özkaynaklara sahip olduğu ve 522,3 milyon Avro (2004: 507,6 milyon Avro) net dönem aktüeryal kârı elde ettiği belirtiliyor. Üyelere yönelik gerçekleştirilen zorunlu yardım ödemeleri tutarının ise 2005 yılında toplam 215 milyon Avro'ya ulaştığı da belirtilmiş.

OYAK Grup şirketlerinin 2005 birleşik sonuçlarına[7] göre ulaşılan yıllık 48,7 milyar Avro (2004: 33,7 milyar Avro) ciro ile toplam 695,4 milyon Avro (2004: 697,3 milyon Avro) kâr yapılmış. Grup şirketlerinin aktiflerinin tutarı olarak da 10,4 milyar Avro'luk (2004: 7,7 milyar Avro) bir meblağ verilmekte. 2006 yılı sonuçlarının çelik devi ERDEMİR sayesinde çok daha yüksek olacağını tahmin etmek güç değil. Faaliyet Raporu'nda dikkat çeken bir husus ise OYAK'ın, Moddy's Investors Service ve Standart Poor's tarafından ülke derecelendirmesinde eşit kredi notu ile derecelendirilen ilk ve tek Türk şirketler grubu olduğunun vurgulanmasıdır. Zaten bu da OYAK'ın Türkiye iktisatı içerisindeki ekonomik gücünü açıklamaya yetmektedir.

Ordu yönetiminin doğrudan etkide bulunduğu iktisadî teşekkül tabii ki sadece OYAK değil. OYAK ile herhangi bir organik, tüzel ya da yasal bağı bulunmayan »Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı« TSKGV[8] da özel bir önem taşımaktadır. Malî açıdan hayli güçlü ve tabii ki vergi muafiyeti olan TSKGV 1987 yılında 3388 sayılı yasayla kurulmuş olan bir vakıftır. TSKGV'nin internet sayfalarında vakfın amacı-

nın »Millî Harp Sanayiimizin geliştirilmesi, yeni harp sanayii dallarının kurulması, harp silâh, araç ve gereçlerinin satın alınması suretiyle Türk Silahlı Kuvvetlerinin savaş gücüne katkıda bulunmak« olduğu açıklanmaktadır. 31 Ocak 2001’de Millî Savunma Bakanlığı tarafından yapılan bir açıklamada, vakfın 14 şirkette iştiraki bulunduğu belirtilmektedir.

Kuruluşu için Türkiye’de özel bir yasa çıkartılan tek vakıf olan TSKGV’nin gelirlerinin »mevduat faizleri, kur farkları, iştiraklerden elde edilen kâr payları, kira gelirleri, bağışlar, sosyal faaliyet gelirleri, vakfın bizzat işlettiği tesislerden elde edilen gelirler, menkul kıymetlerden elde edilen gelirler ve fuarcılık faaliyetlerinden elde edilen gelirlerden«[9] oluştuğu belirtilmekte. TSKGV 3388 sayılı yasanın 6. maddesi uyarınca elde ettiği toplam gelirin yüzde 20’sini yönetim ve idame giderleri ile »harp sanayii faaliyetleri ve harp silâh, araç ve gereçlerinin alımına kaynak yaratabilecek getirisi yüksek ticarî alanlara« harcanırken, kalan yüzde 80’i de »Millî Harp Sanayiimizin geliştirilmesi, yeni harp sanayii dallarının kurulması, harp silâh, araç ve gereçlerinin satın alınması suretiyle TSK’nin savaş gücüne katkıda bulunmak için harcanmaktadır«. 64 ildeki şubeleri ile »silâh alımı« için bağış toplayan TSKGV, Ankara’da iki yılda bir düzenlenen »Uluslararası Savunma Sanayii Fuarı« İDEF’in işletmecisi olarak, uluslararası silahlanma tekellerinin Türkiye’de başvurduğu ilk adresler arasına girmiştir.

Gerek OYAK, gerekse de TSKGV ve bu kurumların yasal imtiyazları meşru ve demokratik kontrol altında değil. Rekabet Kurulu halihazırda OYAK’ın statüsü ile ilgilenmemekte. Ordu yönetiminin doğrudan ya da dolaylı olarak kontrolü altında olan bu konsantre ve imtiyazlı iktisadî güç, Türkiye’deki ekonomik elitleri uzun yıllardan beri rahatlatıyor. Ancak kamuoyu önünde ilk eleştiri denemelerini yapmaları için 2005 Eylül’üne kadar beklemişlerdi. Özel sermayenin homurdanması Genelkurmay Başkanlığı’nın yazılı bir emirle subay, astsubay ve erler ile sivil personelin maaş ödemelerinin sadece Oyakbank tarafından gerçekleştirilmesini istemesiyle söz konusu olmuştu. Tugay ve

tümen seviyesindeki büyük askerî birliklerde özel bankalarla yapılan sözleşmelerin iptal edilmesi ve ülke genelindeki yüzlerce askerî birliğin maaş, harcırah ve diğer malî işlerinin sadece Oyakbank üzerinden yapılmaya başlanması, TSK ile geleneksel olarak iyi ilişkiler kuran Koç Grubu’nun üst yöneticisi olan Bülent Özyıldırım’ı bile isyan ettirmişti. Ancak Genelkurmay kulislerinden yayıldığı söylenen »OYAK’a yönelik eleştiri, orduya yönelik olarak algılanır ve gereği yapılır« fısıltısı, eleştirilerin fazla uzamadan sona ermesine neden oldu. Şimdi ise özel sermaye çevreleri AB’nin Rekabet Yönergeleri sayesinde bu imtiyazlı statünün sona erdirileceğini ummaktalar.

Kanımca bu arka plan, generallerin, sermaye çevrelerinin aksine bir çok AB yönetmelik ve yönergelerine neden çekince koyduklarını açıklamakta. Ancak sorun sadece rekabet serbestisi veya imtiyazlı statünün tehlikeye girmesi ile sınırlı değil. AB üyelik süreci çerçevesinde düzenlemeye sokulacak olan tapu ve kadastro yasalarının da yeni ihtilafları yaratması söz konusu olabilir. Bu bağlamda »Ermeni sorunu« ile Anadolu ve İstanbul Rumlarının mübadele edilmeleri veya »Azınlık Vakıfları Sorunu«nun zaman zaman dile getirilmelerine karşı çıkılmasının sadece politik nedenleri yok. Ordunun ve OYAK’ın mülkiyetinde olan gayrî menkullerin, zaman içerisinde eski mal sahipleri veya onların mirasçılarının açacağı tazminat davalarının konusu olmaları büyük bir riziko olarak algılanmakta. Her ne kadar bu algılama spekülasyon bir karakter taşısa da, bu sorunun ne denli ciddi bir tehlike olarak görüldüğünü kanıtlamakta.

SONUÇ YERİNE

Her ne ise; gayrî menkul sorunu dikkate alınmasa da, ordu yönetimi gerek politika ve devlet yönetimi içerisinde, gerekse de iktisatta, ülkedeki yaşamı bütün alanları ile belirleyen hegemonik bir güç haline gelmiş durumda. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye kapitalizminin, dünya kapitalist sistemleri içerisinde özel bir istisna teşkil ettiğini söylemek

olanaklıdır. Neoliberal dönüşüme uğratılan bir AB'nin, bu istisnaî durumdan doğan çelişkileri çözebilmesi hayli zor görünüyor. Türkiye'nin AB üyelik sürecinin zigzaglı ve iniş-çıkışlı yol alışının, söz konusu olan tüm çelişkilerin ardında bana göre bu istisnaî durum ya da ihtilaf yatmaktadır.

Henüz Türkiye'nin, belki 20 yıldan uzun sürecek olan üyelik süreci içerisinde AB'ne nasıl »yakınlaştırılacağı« belli değil. Henüz »AB treninin« hangi istasyonda duracağını söylemek için çok erken. Ancak Türkiye'deki bağımlı çalışanlar, köylüler, genç-yaşlı kesimler, öğrenciler, memurlar, kısacası çoğunluk için, neoliberal barbarlığın ortaçağ karanlığına yönelen bir Avrupa Birliği ile şu anki iki başlı erkli yapısını koruyan bir Türkiye arasında yapacağı seçimin, veba ile kolera arasında bir seçim yapmaya benzeyeceğini söylemek içinse müneccim olmaya gerek yok.

25 ARALIK 2006

YIL BİTERKEN

Savaşlar, acılar, kan ve barut dolu bir yılı daha geride bıraktık. İnsanlık binlerce yıllık tarihine ve bu tarihin sayısız acı deneyimine rağmen barışı öğrenemedi hâlâ. Alman komünisti Bertolt Brecht »İnsanlığın hafızası çekilen acılar konusunda şaşırtıcı bir biçimde kısadır, gelecek olan acıları ise tasavvur dahi edemez« der. 2006'ya dönüp baktığımızda, Brecht'in ne kadar haklı olduğunu görürüz.

Ama içimiz kararmamalı. Gene Brecht'le devam edelim: »Ve buna rağmen hiç bir şey beni, düşmanlarına karşı akla destek çıkmanın başarısız olacağına ikna edemez. Binlerce kez söylenmiş olanı gene defalarca söyleyelim, ki bir kere eksik söylenmemiş olsun!...« Evet, Brecht'in dediği gibi, hiç bir şey bizi söylenmesi gerekeni söylemekten alıkoymamalı.

Yıl biterken gelenektir diye gönderilen mesajlara ya »güzel sözler« türünden alıntılar konulur, ya da kıssadan hisse niyetine bir hikâyeye eklenir. Ben de bana gelen bir mesaja eklenmiş olan bir hikâyeyi sizlerle paylaşmak istedim. Hikâyeye şöyle:

40 yıldan beri Şikago'da yaşayan yaşlı bir Arap, emekli olunca meşgale niyetine bahçesine sebze ekmek ister. Gel gör ki, fabrikada çalıştığı yıllar onu iyice yıpratmıştır. Eli, kolu tutmaz, belini doğrultamaz. Aklına, Paris'te okuyan oğlu gelir. Yaşlı Arap çağının gereklerine uy-

manın verdiği gururla, bilgisayarının başına geçer ve oğluna bir e-mail atar.

»Sevgili oğlum Ahmed,

hiç sorma, vakit geçireyim, bahçede uğraşayım dedim, beceremedim. Yaşlılık işte, ne yaparsın. Ah oğlum, sen burada olsaydın, bahçeyi bir güzel kazar, sebzelerimi ekecek hale getirirdin. Ama ne yapayım, sen burada yoksun. Bense yalnız ve üzgünüm.

Seni seven baban.«

On dakika geçmeden yaşlı Arap'ın oğlu yanıt gönderir:

»Sevgili babacığım,

aman ha, sakın bahçeyle uğraşayım deme. Ben bahçede o şeyi sakladım. Sakın ha kimsenin haberi olmasın.

Ellerinden öperim. Oğlum Ahmed.«

Yaşlı Arap oğlunun yanıtını okuyunca heyecanlanır. Önce şaşkın şaşkın düşünür, sonra da herhalde bir bildiği var deyip geçirir. Tam paltosunu giyip, alışverişe çıkacakken, dışarıda gürültüler duyar. Siren sesleri, bağırışıp çağrışmalar, bir curcunadır kopan. Ne görsün, dışarıda ABD ordusunun özel timleri, FBI, CIA ne varsa evin etrafını sarmış. Amerikalılar yaşlı Arap'ın bahçesini didik didik ederler. Tersyüz edilmemiş bir karış toprak kalmamıştır. Ancak hiç bir şey bulamayınca kös kös çekip giderler.

Olup biteni anlayamayan yaşlı Arap, bari dışarı çıktım, alışveriş yapıp geleyim der. Eve döndüğünde ise bilgisayarında yeni bir mesajın olduğunu farkeder. Oğlu Ahmed bir mail daha atmıştır:

»Sevgili babacığım,

şimdi bahçen bir güzel kazılmıştır. Sen de istediğin gibi ekip biçersin. Kusura bakma, buralardan senin için yapabileceğim tek şey buydu.

Seni seven oğlum Ahmed.«

Özellikle Filistin'de yaygın bir şekilde anlatılan bu hikâye, ya da fıkra olumsuz durumdan çıkarılacak olumlu bir payı çok iyi gösteriyor. Öyle, çağımız olumsuzluklar çağı. İnsan gibi, insan onuruyla yaşamak isteyenler, daha bir çok olumsuzluğa, kötülüğe göğüs germek zorunda kalacaklar. Ama zıtların birliğidir diyalektik kural; her olumsuzun, olumlu bir yanı vardır. Yılmamak, umudunu yitirmemektir önemli olan. »Güzel şeyler göreceğiz çocuklar, güneşli, güzel günler« diyen Nazım'ın uslanmaz umuduyla, savaşımlara, acılara, sömürü ve baskıya karşı etkin direnişin oluşturulmasını arzuladığım yeni yılda, sağlıklı ve aydınlık günler diler, inanların kurban bayramını kutlarım.

Sağlıcakla kalın.

30 ARALIK 2006

KİMLİĞİMİ KAYBETTİM. HÜKÜMSÜZDÜR

BEYAZ OLMAYANLARIN ARAYIŞLARI ÜZERİNE

Allmende derneğinin göçten kaynaklanan sorunlar üzerine bir toplantılar dizini yapacağını öğrendiğimde, gösterdiğim ilk reaksiyon »eh, nihayet« demek oldu. Aslında solda duran ve Türkiye kökenli insanların oluşturduğu bir dernekte Almanya toplumunun önemli güncel sorunlarından birisinin masaya yatırılmasından doğal bir şey olamaz. Hem sosyal ve demokratik hak budanımının böylesine ivme kazandığı ve ırkçılığın çoğunluk toplumu merkezine bu denli kök saldığı bir dönemde, kendilerini sol veya sosyalist olarak nitelendiren ve gelişmelerin doğrudan muhatabı olanlar toplum analizi ve eleştirisini yapmayacak da, kim yapacak? Bu açıdan sevindirici, ama gene de geç mi kalındı acaba kaygısını uyandıran bir adım. Kimiz/neyiz sorusuna, bilim adamı veya akademisyen olmadığımın, politik bir yaklaşımla yanıt vermeye çalışmadan önce bir iki noktaya değinmek doğru olacak.

Yaşadığımız Almanya, Batı Avrupa'nın diğer gelişmiş kapitalist ülkeleri gibi, derin toplumsal değişimlerin gerçekleştiği ve alışlagelmiş toplumsal, politik, iktisadî ve kültürel yapılanmaların altüst edildiği bir dönemden geçiyor. Aralarında benim de bulunduğum bir kesimin malî piyasalar kapitalizmi olarak nitelendirdiği egemen sistem, yaşamın her alanını sermaye birikimi mantığının hükümlerine sokma uğraşısı içerisinde. Sistem alternatifinin olduğu dönemlerdeki »sınıf uzlaşısı« sermaye tarafından fesh edilmiş durumda. Sosyal güvenlik sistemleri, kamu hizmetleri, insanın var olması için gerekli olan bütün ka-

musal emtialar özelleştirme ve düzensizleştirme ile sermayenin talanına açılıyor. Kamu bütçesinde konsolidasyon gerekçesiyle eğitim, öğretim, sağlık, toplu konut ve ulaştırma, bilim, araştırma ve kültür gibi demokratik-meşru kontrol altında olması gereken sayısız alanda kamusal azaltılırken, iç güvenlik, dış güvenlik (!) ve piyasanın sermaye lehine korunması gibi bir çok alanda otokratik devlet mekanizmaları güçlendirilmeye çalışılıyor. Ülke içerisinde burjuva demokrasinin içi boşaltılırken, özellikle AB'nin çeperindeki ülkeler üzerindeki emperyal baskılar etki alanının genişletilmesi anlamında artırılıyor ve uluslararası hukuku çiğneyen saldırı savaşları ile hammadde ve enerji kaynaklarına engelsiz ulaşım olanakları yaratılmaya çalışılıyor. Yani kısacası – Rosa Lüksemburg'un deyimiyle – kapitalizm barbarlığa dönüştürülüyor.

Bu gelişmeler derin toplumsal bölünmelere neden olmakta. Refahını ve zenginliğini Üçüncü Dünya'nın yoksulluğuna borçlu ve Alman sermayesinin elindeki pastadan bir kısmını vermeyi kabul etmesiyle – diğer ülkelere oranla – yüksek bir yaşam standardı yakalamış olan Almanya çoğunluk toplumu, kapitalizmin kendi özüne dönmesi gerçeği karşısında bir travma yaşıyor. Sözde terörle mücadele savaşı ve bunun medyatik propagandaları ile yaratılan korku ortamı, bu travmayı derinleştiriyor. Kronikleşen kitlesel işsizlik, ücretlerin sermaye açısından makul bir düzeye düşürülmesi için artırılan baskılar, gelecek perspektifsizliği, çalışma koşullarının esnekleştirilmesi ve güvencesizleştirilmesi, sınıf içi artan rekabet ve yaşam rizikolarına karşı geliştirilmiş olan dayanışmacı sosyal güvenlik ağının delinmesi, toplumun geniş kesimlerini »uçurumun kenarına itilmiş olma psikolojisine« sokuyor. Yaratılan toplumsal zenginlikten pay alamayan ve toplumsal, iktisadî, politik ve kültürel yaşama katılmayan insan sayısı giderek artıyor.

»Ren kapitalizminin«, reel sistem alternatifinin varlığı nedeniyle favorize ettiği sınıf uzlaşısının istikrarını sağlamak için parlamenter sisteme koopte edilen sosyaldemokrasiye, bu rolde artık gerek duyulmaması ve sendikaların var olanı savunmaya çalışan örgütler haline indirgen-

mesi, sistemin sivri uçlarının törpülenmesini sağlayan toplumsal dinamikleri dahi zayıflatmış durumda. Özellikle 1998 sonrasında sosyaldemokrasinin, »yeni sol« kökenli Yeşilleri de yanına alarak cephe değiştirmesi ve sendikaların derinleşen krizi, geleneksel sol – sosyaldemokrat seçmeni oluşturan toplumsal katmanların önemli bir kesiminin zaman içerisinde politik katılımdan uzaklaşmasına ve politikaya yönelik güvensizliklerinin artmasına neden oldu. Yaratılmış olan korku ortamı, ekonomik ve sosyal sorunların etnikleştirilmesi, neoliberal politikalar ve bununla bağlantılı olarak geliştirilen yeni tip göç ve göçmenlik politikalarının ırkçı özü, toplumsal bölünmeyi, beyaz olmayanların aleyhine sistematikleştirdi. Neofaşist veya aşırı sağ partilerin seçimlerde aldıkları oy oranı ve çoğunluk toplumunun milliyetçi – sağ yaklaşımlara kütleli olarak kaymasının temel nedenlerinden birisi bu gerçektir. Henüz oluşmakta olan yeni sol partinin – belirli bir umut ve yeni bir dinamik yaratmış olmasına rağmen – bu gelişmeyi tersine çevirebilecek güce ulaşp, ulaşamayacağını zaman gösterecektir.

BİZ NEYİZ?

Tüm bunların bilindiğinden şüphem yok elbette. Sadece arayışlarımızı ve kimlik tartışmalarını hangi toplumsal – politik arka planın önünde yaptığımızı hatırlatmak istedim. Böylesine bir arka plandan bakıldığında »Göçmen miyiz? Azınlık mıyız? Biz neyiz?« sorusunun bireysel – grupsal açıdan kolay, ama genel açıdan da zor yanıtlanabilir olduğu kanısındayım. Ancak daha da zor olanı, önce »biz«i tanımlamaktır.

»Göçmen miyiz? Azınlık mıyız?« diye sorduğumuzda kimi kast ediyoruz? Sadece Türkiye kökenlileri mi, yoksa 1955’le başlayıp, günümüzde de devam eden yeni tip iş gücü göçü ile gelenleri mi? Peki, hepsini bir potaya koyarsak, politik – ve/veya ekonomik, dinsel, kültürel v.s. – nedenlerle buraya gelmiş olanları, savaşlardan kaçan mültecileri, hatta Rusya veya Doğu Avrupa’dan gelen Alman asıllı göçü hangi statüye koyacağız? Hadi işçi göçü veya diğer nedenlerden do-

layı Almanya’ya gelmiş ve burada kalıcı olmuş birinci ve ikinci kuşağı »göçmen« sayalım, peki burada doğmuş olan – ister Alman vatandaşı olsun, ister olmasın – diğer kuşakları nasıl tanımlayabiliriz? Diyelim herkese uyan »göçmen« tanımını kabul ettik. O zaman böyle tanımlanmanın süresini nasıl koyacağız – 5 yıl, 10 yıl, 100 yıl? Onu da çözdüğümüzü farzedelim: »göçmen« kitlesinin homojen olmayan yapısını ne yapacağız? Bütün toplumsal – sınıfsal farklılıklarımızla »biz« diyebileceğimiz miyiz? Örneğin holding sahipleri Vural Öger veya Kemal Şahin, bağımlı çalışan Ali ve Hartz IV parası alan Ayşe »bizim ortak sorunlarımız var« mı diyecekler? Hadi biz Türküz, bu ortak yanımız dediklerinde, Mehmet »ama ben Kürdüm« derse ne yapacağız?

Görüldüğü gibi yöneltile sorudaki »biz«i tanımlamak hayli zor. Bireysel – grupsal olarak yapılan kimlik tanımlamaları yukarıya doğru genişletilmeye başlandığında, iş çetrefilleşiyor. Bireyler kendi kendilerini tanımlarken etnik, dinsel, dil, ten rengi, vatandaşlık, cinsel tercih veya da politik tercihler gibi özelliklere göre kendilerini bir grubun içerisinde sayabilirler. Ancak bu bireysel – grupsal tanımlama, sosyolojik bir vakayı veya Almanya özelinde olduğu gibi, değişen toplumsal yapıları açıklamada yeterli olamıyor. Sosyopolitik sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirildiğinde, başvurmamız gereken tanımlamalar, bireysel – grupsal kimlikleri yadsımayan ve dikkate alan, ama daha genelleştirici tanımlamalar olmak zorundadır. Ama buna daha sonra değinelim.

Bireysel – grupsal kimlik tanımlamasını biraz açarsak: bireylerin veya grupların, göç sonucu yapılanması değişen toplumlar içerisinde kendilerini etnik, din, dil veya diğer özelliklerden hareketle »farklı« tanımlamaları son derece doğaldır. Kaldı ki ayırımcılık, ırkçılık ve düşmanca yaklaşımların gündelik yaşamı belirlediği ortamda, »azınlıkta« kalanların kendilerini bireysel – grupsal kimlik altına sokarak, korunma aramalarından başka bir çözümleri kalmamaktadır. Diğer taraftan bireylerin – grupların taşıdıkları ortak özellikler, onları hem ortaklaştıran

kimlikler altında toplanmaya, hem de bu ortaklaştıran kimlikler temelinde örgütlenmeye itmektedir. Bu gelişme de son derece doğaldır ve toplumlar var olduğu sürece, bireyler – gruplar ortaklaştıran kimliklerin altında, diğer ortak »üst« kimliklerden farklı olan başka özellikler temelinde de yapılanmalar oluşturacaklardır. Bunun örneklerini her tarafta görmek olanaklıdır. Almanya'daki Türkiyeliler özelinde bakıldığında, örneğin Türkiyeli gay ve lezbiyenlerin kendi kimlik tanımlamalarını ve örgütlenmelerini görebiliriz. Hatta başka bir örnek de verilebilir: Kassel'de yaşayan Yozgat asıllı ailelerin kurduğu »Yozgatlılar Derneği«. Son aldığım duyumlara göre, bu dernekten ayrılıp Yozgat'ın bilmem hangi mahallelileri veya köylüleri derneği dahi kurulmak üzereymiş. Bence bu da doğal. Hem de »insanlar örgütlenmekten korkuyor« iddialarını yalanlayan güzel bir örnek.

Göç nedeniyle yapılanması değişime uğrayan toplumlardaki bu gelişmeleri görenlerden bazıları, alt kimliklerin çoğaldığı ortamda, bir »üst« kimliğin var olması gerekir gerekçesiyle »cemaat« ya da »azınlık« olarak örgütlenilmesi ve çoğunluk toplumu tarafından böyle kabul edilmesini talep etmekte. Bu talep anlaşılır olmasına rağmen, aynen bireysel –grupsal kimlikler gibi, sosyopolitik sorunların çözümü için yeterli olmayan ve aynı zamanda asıl sorunları yadsıyan bir arayıştır.

Bir kere »cemaat« ya da »azınlık« tanımları ulusal devlet anayasaları veya diğer yasalar çerçevesinde hukuksal olarak konulmuş tanımlamalardır. Örnek verecek olursak Almanya'da Sorb'lar ve Danimarka asıllılar – o da sadece bölgesel çerçevede – resmen »ulusal azınlıklar« olarak tanınmaktadırlar. Diğer taraftan »Yahudi Cemaatleri Merkez Konseyi«ne bazı özel haklar tanınmıştır. Ama Sinti ve Romanlar için bu haklar geçerli değildir. Yani sonuçta »ulusal azınlık« veya »cemaat« olarak tanınmanın tarihsel arka planı vardır.

Almanya'daki Türkiye kökenlilerin, bırakın »azınlık« olarak resmen tanınmalarını, »azınlık« olarak tanımlanabilmelerinin dahi ne politik, ne

tarihsel, ne sosyolojik, ne de kültürel bir temeli söz konusudur. Hadi, duygularımıza teslim olduğumuzu ve Türkiye kökenlilerin »azınlık« veya »cemaat« olarak örgütlendiğini düşünelim. Sosyal sorunlar bir yana, örneğin yabancılar hukukundan kaynaklanan sorunlar »Türkiyeli azınlık« için özel olarak mı çözülecek? Almanya'da Türkiye kökenli (Alman vatandaşı olmayan) insanların sayısı yaklaşık 1,8 milyon. Peki geriye kalan 5,5 milyon Alman vatandaşı olmayan ne yapacak? Uluslar kökenlerine bağlı olarak örgütlenip, hak mı arayacaklar? Diyelim toplam 7,3 milyon kişilik Alman vatandaşı olmayan toplumsal grubun bütünü resmen »azınlık« olarak kabul ettik, Alman vatandaşlığına geçmiş, ancak gene de aynı toplumsal sorunlarla debeleşenleri hangi statüde ele alacağız?

ÇOĞUNLUK TOPLUMUNUN BAKIŞI BELİRLEYİCİ

Görüldüğü gibi »azınlık/cemaat« tanımı da hayli sorunlu bir kimlik tanımı. Aslına bakılırsa bireylerin veya grupların kendilerini nasıl tanımladıkları da belirleyici değildir. Bence asıl belirleyici olan, egemen sistemin ve çoğunluk toplumunun sizi nasıl tanımladığı ve hangi muameleye tabi tuttuğudur. Ayrıca Türkiye kökenlilerin veya başka grupların »azınlık« veya »cemaat« olarak örgütlenme istemlerinin ardında, böyle örgütlenmelerden umulan maddî ve politik bir çok çıkar durmaktadır. Bu çıkarlar, hem böylesi örgütlenmeleri favorize edenlerin, hem de çoğunluk toplumu temsilcilerinin işine gelmektedir. Çünkü Almanya'nın toplumsal, politik, iktisadî ve kültürel yapılanmalarından kaynaklanan sorunlar etnikleştirilmekte, politik olarak çözülmesi gerekenlerin, sosyalpedagojik yöntemlerle çözülebileceği iddia edilerek, sorunların gerçek nedenlerinin üstü örtülebilmektedir. Diğer taraftan da meşruiyeti son derece şüpheli »azınlık« veya »cemaat« temsilcileri, köken ülke yönetimleri için lobicilik dahil, çeşitli politik ve ekonomik çıkarlar peşine düşmektedirler. Şu anda Almanya'nın çeşitli kentlerinde oluşmuş olan politik, dinsel, etnik v.b. çeşitli çatı örgütlerini ve faaliyetlerini bu sunu çerçevesinde ele almak zor. Ama bir genelleme yapılırsa, bütün

olarak bu tip örgütlenmelerin, gelecekte gene belirli spesifik çıkarlar veya özellikler temelinde var olmaları söz konusu olsa da, göçten kaynaklı toplumsal yapının sorunlarının çözümü açısından son derece yetersiz olduklarının altı çizilmelidir. Göçten kaynaklı nedenlerden dolayı değişime uğrayan toplumlardaki sorunların çözümü için yeni tip örgütlenmelere gidilmesi kanımca daha doğru olacaktır. Ama ona da daha sonra değinelim.

Çoğunluk toplumun kimlik arayışı içinde olanlara nasıl baktığı konusuna gelince, bazı istatistiklere değinmek ve bu istatistiklerin nelere göre hesaplandığına bakmak, açıklayıcı olabilir.

Bu yıl Federal İstatistik Dairesi her yıl yayınladığı »Mikrozensus« sonuçlarını açıklarken, hesaplamalarda bazı değişikliklere gidildiğini açıkladı. Daire yetkilileri, Alman devletinin karar vericilerinin değişen politikaları karşısında 2005 yılı için yapılan Mikrozensus araştırmasına, toplam nüfus içerisindeki »arka planı göçe dayalı« insanların oranını hesapladıklarını belirttiler. Yetkililer, bu oranı hesaplayabilmek için toplumu »arka planı göçe dayalı olan ve olmayanlar« olarak bölmek zorunda kaldıklarını yazıyorlar ve kimin hangi gruba ait olduğunu veya olmadığını da şöyle açıklıyorlar:

»Aşağıda toplumun içerisinde birbirlerinden ayrılan gruplar oluşturulmuştur. Tek tek durumlarına göre bu grupların arka planı göçe dayalı olup, olmayanlar olduğu tespit edilecektir. Bunu yaparken vatandaşlık ve vatandaşlığa alınma kriterine göre ayırım söz konusudur:

daha önce de başka bir vatandaşlığa sahip olmayan Almanlar,
en azından başka bir vatandaşlığı olan, ama Alman vatandaşlığına alınmamış olan Almanlar

Alman vatandaşlığı olmayan yabancılar,
başka vatandaşlığı olmayan, ama Alman vatandaşlığına alınmış yabancılar,

en az bir tane başka vatandaşlığı olan ve Alman vatandaşlığına alınmış yabancılar,

yabancı bir vatandaşlığa hiç sahip olmamış ve Alman vatandaşlığına, vatandaşlığa alınmadan sahip olan statü Almanları ve geç göç eden Alman asıllılar (Spaetaussiedler).

Ayrıca bu gruplardaki insanlar, Almanya dışında mı, yoksa içinde mi doğduklarına göre ayrılmak durumundadırlar. Yurt dışında doğanlar "kendi göç deneyimi olan kişiler" ya da göçmenler olarak tanımlanmaktadırlar.

(...)

Buna göre arka planı göçe dayalı olan kişileri şöyle toplayabiliriz:

1. Yabancılar
 - Göç etmiş yabancılar
 - birinci kuşak yabancılar
 - Almanya'da doğmuş olan yabancılar
 - ikinci ve üçüncü kuşak yabancılar
2. Arka planı göç olan Almanlar
 - arka planı göç olan ve göç etmiş olan Almanlar
 - geç göç eden Alman asıllılar (Spaetaussiedler)
 - vatandaşlığa alınmış olan yabancılar
 - arka planı göç olan, ama göç etmemiş olan Almanlar
 - göç etmemiş olan ve Alman vatandaşlığına alınmış yabancılar
 - geç göç eden Alman asıllıların çocukları
 - göç etmiş ya da Almanya'da doğmuş ve Alman vatandaşlığına alınmış olan yabancı ebeveynlerin çocukları
 - doğumla Alman vatandaşlığını (ius soli) almış olan ve yabancı ebeveyninden doğan çocuklar
 - anne veya babasından birisinin göçmen olduğu veya

Almanya’da doğup, vatandaşlığa alındığı veya yabancı olduğu çocuklar.«

Resmî söylemin yaptığı ayırım böyle. Ve bu temelden hareket ederek yapılan araştırma ise şu sonuca varıyor: Almanya toplumunun yaklaşık yüzde 81’i ya da 67,1 milyonu »özbeöz« Alman, yaklaşık yüzde 19’u ya da 15,3 milyonu da arka planında göç deneyimi olan nüfus.

Bu söylem, onyıllardan beri Almanya’nın resmen göç ülkesi olmadığı söylemine nazaran niteliksel bir değişim arz etmekte ve üstü kapalı olarak olsa da, toplumsal realiteyi devletin kabullendiğini gösteriyor. Bu toplumsal realite de, Almanya toplumunun etnik, din, dil ve kültür açısından son derece heterojen olduğudur. Olağan koşullarda, yapılan bu tespitlerden ve realite kabulünden çıkartılacak olan sonuç, Almanya’nın politik, hukuksal ve kültürel yapılanmasına temel oluşturan, anayasa dahil tüm yasaların değiştirilmesi ve buna uygun politikalar üretilmesidir. Ancak bunu engelleyen iki temel neden vardır.

ALMANYA ÇOĞUNLUK TOPLUMU KÖKTENİRKÇİDİR

Birinci belirleyici temel neden, uygulanmakta olan neoliberal programdır. Toplum neoliberal yeniden yapılanması, bölünmüş ve dayanışmacı bütün değerlerinden ayrılmış bir toplumu gerekli kılmaktadır. Bunun nasıl yapıldığına kısaca giriş bölümünde değinmeye çalıştım.

Bu nedenle Alman devleti – aynı Mikrozensus’da yaptığı gibi – hukusal açıdan farklı statüler yaratmakta ve »arka planı göç olanlar« diye nitelendirilen kesimi ayrıca gruplara ayırmaktadır. Gruplar birbirlerinden farklı olan »hak«lara sahip olduklarından, bir gruba yönelik yeni baskı mekanizmaları söz konusu olduğunda, diğer gruplar, özünde kendilerine de yönelik olan bu saldırılara karşı tavır almamaktadırlar. »Arka planı göç olan« gruplar arasında en zayıf olan kesim ise sığınma hakkı

talep eden politik mültecilerdir. Onlara yönelik her yasal sertleştirme, önce »imtiyazlı göçmenlere« genişletilmekte, sonraları da bütün toplumu kapsayan antidemokratik uygulamalara dönüşmektedir.

Diğer taraftan ise Alman vatandaşlığına o ya da bu nedenle alınmamış ve farklı hukuksal statüde olanlar, her an için »en altlara« kayma tehdidi altında yaşamaktadırlar. Örneğin ikâmet iznini sosyal yardım nedeniyle kaybedenler, üniversite öğrenimi için Almanya’ya gelip, öğrenim bittikten sonra geri dönemk istemeyenler, suç işleyerek ceza alanlar (ki bunlar yabancılar hukukuna dayalı suçlar da olduğundan, mutlaka kriminal suç olmayabilirler) veya ikâmet izni için gerekli olan dört yıl evlilik süresi dolmadan eşlerinden boşananlar, aniden yasal olmadıkları bir konuma düşebilirler. Ve böylelikle güvencesizler arasındaki »en güvencesizler« grubuna dahil olabilirler. Bundan daha iyi bir toplumsal bölünme örneği gösterilebilir mi?

İkinci temel neden ise, çoğunluk toplumun merkezine ve köklerine işlemiş olan ırkçılıktır. Almanya’da resmen ifade edilmeyen, ancak çoğunluk toplumunun güncel yaşamının temel yasalarından birisi olan bir »norm konstrüksiyonu« söz konusudur. Bu norm konstrüksiyonu ile »insan olmanın« özellikleri tanımlanmaktadır. Buna göre insan= Alman, beyaz, erkek, heteroseksüel, randımanlı, üretken ve sağlıklıdır. Her kimki bu konulan çerçevenin dışına düşüyorsa, sonuçta »öteki« olarak algılanmaktadır. »Öteki« farklı, değişik, anormal ve çoğunluk dışı olduğundan toplumsal dışlanmaya ve ayrımcılığa maruz bırakılmaktadır. Böylelikle bu ayrımcılık aslında Alman olan, ama siyahî ten rengi, Sinti ve Roman olma, hemcinsel veya engelli olma gibi farklılıkları olanlara da uygulanmaktadır.

Almanya’nın geç »ulusal devlet« olması, sömürgecilik deneyiminin oldukça geç başlaması ve tam şekillenmeden sona ermesi, katolik – protestan savaşlarının deneyimi, Prusya Almanya’sının militarizmi ve nasyonaldöşyalist süreç, Alman toplumunun diğer Batı Avrupa top-

lumlarından farklı olan gelişimini belirlemiştir. Bir hristiyan geleneği olan ve hem katolikler, hem de protestanlar tarafından aynı şiddetle uygulanan antisemitizm, feodal dönemden kökleşerek kalan yabancı korkusu (Ksenofobi) ve 1955lerden itibaren oluşan refah şövenizmi, Alman toplumunda geçerli olan bu norm konstrüksiyonunun temeli ni oluşturmaktadırlar.

Neoliberalizmin yarattığı korku ortamı, yabancılar politikalarının ırkçı özü, kurumsallaşmış toplumsal ve kamusal dışlama mekanizmaları, bu norm konstrüksiyonu ve diğer bazı etkenlerle birleşerek, çoğunluk toplumunun merkezinde kökleşen ve kemikleşen bir »beyaz ırkçılığı« oluşturmıştır. Günümüz Almanya'sındaki ırkçılık hem köktenci, hem de beyazdır. Bu nedenle ben köktenırkçılıktan bahsetmekteyim.

Neofaşist veya aşırı sağcı dazlakların zaman zaman gündeme gelen saldırılarına karşı kamuoyunda tavır alınması, kesinlikle bu gerçeğin üstünü örtemez. Çünkü çoğunluk toplumu, neofaşist saldırganlığa prensip itibarıyla »yanlış« bulunduğu değil, »rahatını bozan yer ve zamanda« yapıldığı için karşı çıkmaktadır. Almanya'nın çeşitli köy ve kasabalarında yabancılardan arındırılmış »ulusal kurtarılmış bölgeler« olmasından, açıkcası antifaşistler ve solun hassas kesimleri haricinde hiç kimse rahatsızlık duymamaktadır. Kaldı ki neofaşist saldırganlar arasında »biz çoğunluğun düşündüğünü, ama yapamadığını yapıyoruz« görüşü yaygın bir görüştür.

Friedrich-Ebert-Vakfı'nın Ekim 2006'da sonuçlanan bir anketi, çoğunluk toplumunun merkezindeki köktenırkçılığın varlığını teyid etmektedir. Anket sonuçlarına göre her dört Almandan birisi »kader ve korunma topluluğu olan Alman ulusunun ortak çıkarlarını savunacak ulusal bir partiye ihtiyaç olduğunu« söylemektedir. Almanların üçte ikisi »İslam'ın Almanya'ya uyan bir din olmadığı« ve yaklaşık yüzde kırkı »yabancıların tekrar ülkelerine geri gönderilmesi gerektiği« düşüncesindedir.

BEYAZ OLMAYANLAR BİRLEŞİNİZ!

Verili olan süreyi aşmamak için konuyu daha fazla detaylandırmak istemiyorum. Ancak tek bir cümle ile belirttiklerimi bir değerlendirme altında toparlayacak olursam, şunu söyleyebilirim: Köktenırkçılık, ayırimcılık ve dışlanma egemen üretim, mülkiyet ve iktidar ilişkilerine dayanmakta olup, Almanya'daki politik sistemi bu şekilde belirlemektedirler.

Bu tespitten hareketle egemen üretim, mülkiyet ve iktidar ilişkilerinin alaşağı edilmesini talep etmek, uzun vadede en doğru politik tavır olacaktır. Ancak tek bu noktada kalmak da fazlaca kolaycılık olur.

Peki, bu durumda egemen sistemin verili koşulları altında ve bugünden itibaren başlamak üzere ne yapılmalıdır? Bana kalırsa »Göçmen miyiz? Azınlık mıyız?« sorusundan ziyade, bu soru sorulmalıdır. Politik bir taraf olarak benim bu soruya vereceğim yanıt şöyledir:

Öncelikle göçten kaynaklanan bütün sorunların Almanya'nın ülke içi sorunları olduğu konusunda hem fikir olmalıyız. İkinci olarak da, Almanya toplumunun »beyaz« ve »beyaz olmayan« iki gruptan oluştuğunu kabul etmeliyiz. Böyle bakınca Almanya'nın büyük kentlerinde oluşan »beyaz olmayanlar gettolarının«, buralardaki sorunların, ırkçılığın, yani kısacası »beyaz olmayanların« karşılaştıkları tüm sorunların, Almanya'daki genel sosyal sorunun bir parçası olduğunu ve toplumsal bölünmenin, ayırimcılık ve dışlanma ile sosyal, ekonomik ve kültürel »güvencesizleştirilmenin« (Alm. Prekarisierung) sistem içi egemenlik araçları olduğunu görebiliriz. Bunları gördüğümüzde de – gene taraf olarak söylüyorum – alt kimlikler temelindeki örgütlenmelerin, »beyaz olmayanların« üst örgütlenmelerine dönüşmelerinin zorunlu olduğu tespitini yaparız. Çünkü demokrasinin demokratikleştirilmesi, toplumsal zenginlik ve emtialardan eşit haklı pay alınabilmesi, herkesin toplumsal, politik, iktisadî ve kültürel yaşama eşit bir biçimde katıla-

bilmesinin olanaklı hale getirilmesi ve ırkçı olmayan, eşit haklı ve dayanışmacı bir toplumun yaratılabilmesi için verilecek olan mücadele, »beyaz olmayanların« en zayıfın, en alttakinin perspektifinden başlatılacak ortak mücadelesiyle başarıya ulaşma şansını yakalayabilir. Bu mücadelenin ise neoliberal dönüşümlere karşı verilen toplumsal ve politik mücadelelerle birleştirilmesi ise bir olmazsa olmaz koşuludur.

İşte böylesi bir politik mücadele gerekli olanları ifade edebilecek ve karar mekanizmaları üzerinde gerekli olan baskıyı yapabilecektir.

Gelelim bu toplantıya vesile olan »Göçmen miyiz? Azınlık mıyız?« sorusuna. Bireysel olarak yanıtlamak kolaydır demiştim ya, yanıtlım şöyle olacak: Birincisi, ben dünya görüşümün de dayatmasıyla azınlık değil, çoğunluk olmak için mücadele veren bir insanım. İkincisi, kendimi 37 yıldan beri Almanya'da yaşadığımdan, artık bir göçmen olarak görmüyorum. Sadece Almanya'da yaşayan Avrupalı bir sosyalistim. Hem de rakı masasında oturmaktan müthiş keyif alan, sazdan, türküden, çeşitli müzik türlerinden, halay çekip, horon tepmekten hoşlanan, ;İtalyan ve Alman mutfağını kesinlikle reddetmeyen, şarabı edebiyle içtiğini iddia eden, Almanca dışında Türkçe ve biraz da Lazca konuşan Avrupalı bir sosyalist.

Siz kendinizi nasıl görüyorsunuz bilemem, ama ben kendimi böyle ifade ediyorum.

3 Aralık 2006 tarihinde Berlin'deki Allmende derneğinde yapılan »Göçmen miyiz? Azınlık mıyız?« başlıklı toplantıya sunulan tebliğ

